JAZZ, BLUES, EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

JAZZ

OCAK-ŞUBAT-MART 2003/01 • 106422 • YIL 8 • SAYI 29 • 4 MİLYON TL

Kenny Garrett

Jane Monheit

Fazıl Abrak

Terje Rypdal

John Abercrombie

İsmet Sıral

belgeseli

ISSN 1304-8848

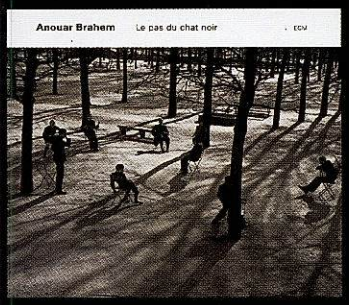

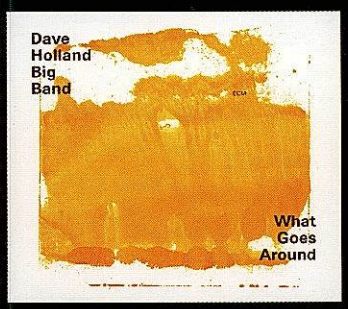

ECM

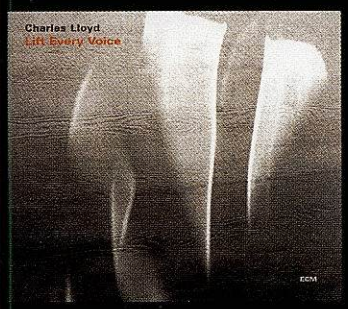

Müzik dinlemeye hazır mısınız?

Akusta ile müzik dinlemenin ayrıcalığı,
istediğiniz albümlere ulaşmanın kolaylığı
ve alışverişlerinizde hoş sürprizler...

Yıllardır müziğin tadını bilenlere
ve tatmak isteyenlere!...

www.akustamusic.com

AKUSTA MUSIC

RKD Müzik ve Sanat Ürünleri Ltd. Şti.

Ferah Sok. Ferah 1 Apt. No:19 Daire:8-9 80200 Nişantaşı İstanbul
Tel: +90 (0212) 241 34 11 Fax: +90 (0212) 231 96 73 e-mail:info@akustamusic.com

Merhabalar,

2003'de ve yeni sayımızda pekçok umudu taşıyoruz. Kriz döneminin bittiğini varsayıyor, savaşın ise asla olmayacağını düşünüyoruz. Her türlü olumsuzluk önce kültür sanat yaşamımızı ve jazz ortamını etkiliyor. Ocak, şubat, mart 2003 aylarını kapsayan bu sayımızda çok önemli bir projeye geniş yer veriyor ve kapak konusu yapıyoruz. İsmet Sıral Belgeseli Projesi. Konu son derece önemli ve ülkeler arası ortak çalışmayı gerektiren bir proje. Bence bir çeşit Buena Vista bile olabilir eğer gerçekten destek bulunursa.

Bu dönem festival dönemi değil ama CRR, İşSanat ve Aksanat festivalleri aratmayacak konserlere yer veriyor. Babylon'da Garanti Bankası destekli konserler, Nardis'de yerli sanatçılarımızın ağırlıklı olduğu konserler devam ediyor. CRR'deki gitar festivaline katılacak olan Terje Rypdal için Orhan Kahyaoğlu geniş bir inceleme yazısı hazırladı. Nardis'de ise 17 Ocak'ta yapılacak olan Gitar Gecesi'ne İstanbullu tüm jazz gitarcılar katılacak. Yani bu dönem gitarcılar yaşadı!

Bu sayımızın bir diğer önemli konusu Fazıl Abrak ile Tunçel Gülsoy'un yaptığı röportaj. İlk jazz gitaristimiz olan sanatçıyı Gitar Gecesine de davet ettik ama gelmeye ikna edemedik. Hem ilerlemiş yaşını ileri sürdü hem de sağlık sorunlarını. Ama 'keşke bundan bir 10 sene önce sizi tanısaydım' dedi. Yine de röportajımız bir döneme ışık tutacak. Geçen sayımıza sığdıramadığımız yazılarımız bu sayımızda ama bu kez de bu sayıya sığmayanlar var, Görüş Açısı'nda davulcumuz Turgut Alp Bekoğlu ile yaptığımız röportaj sığmadı. Uzun zamandır yapmayı düşünüp de yapamadığımız İzmirli Bascılar bu sayıya kısmet oldu, Filiz Küçük'ün ellerine sağlık.

Emre Memecan hepimizi kıskandıracak bir New York gezisiyle yine fark yaptı. Yazdıkları gitmeyi düşünenlere de yol gösterici olacaktır.

Sıra geldi özür kısmına; geçen sayımızın kapağını gördükten sonra Ali Sönmez'e telefon ettim, 'dergiyi toplattıramam ama intihar etsem mi, Zawinul "v" ile yazılmış' dedim. 'Yok, intiharı gerektirmez ama Zawinul görmesin yeter' dedi. Ertesi gün Tünel'de koşturuken bir adamla çarpıştım, adam Zawinul'du ve elinde bizim dergi vardı, üstelik rehberi de bizi tanıştırarak derginin editörü olduğumu söyledi. Çok beğenmişti belki de bizim alfebemizde "w" olmadığını düşündü, o kısmını çözemedim. Ama hepinizden özür diliyoruz, çok dikkat etmemize rağmen, oluyor. Aslında en büyük özür Hasan Kocamaz'a, hadi Zawinul neyse de ama Hasan Kaçmaz yazmak daha da büyük ayıp. Ayıplar listesi oldu ama bir daha olmaması için gayret sarfedeceğiz.

Mutlu ve jazz dolu bir yıl diliyoruz.

ZUHAL FOCAN
ofocan@prizma.net.tr

info@boyut.com.tr
Sayı: 29
Ocak, Şubat, Mart 2003

JAZZ

ISSN 1300 - 8846

GENEL YÖNETİM

Boyut Yayıncılık ve Tic. A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
Bülent ÖZÜKAN

Genel Sanat Yönetmeni
Murat ÖNEŞ

Genel Müdür
Nilgün ÖZÜKAN

YAYIN

Yayın & Reklam Yönetmeni
Zuhal FOCAN

Katkıda Bulunanlar
Berke Can Özcan, Burak Tezcan, Cumhur Dülger, Çağlayan Yıldız, Elçin Takavcı, Emre Memecan, Filiz Küçük, Hakan Tarhan, Orhan Argun, Ozan Boz, Özge Baykan, Seda Binbaşgil, Serhan Yedig, Şebnem Şenyener, Tunç Bozoğlu.

Tasarım
Emin AÇILAN

Matbaa Müdürü
Memduh ARSLAN

Muhasebe Müdürü
Jale ÜRPER

Müessese Müdürü
Ejvet OKTAY

Abone İlişkileri
Dilara Mercan

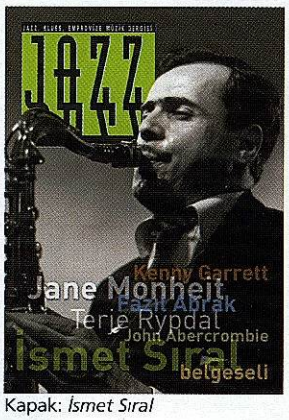

Kapak: *İsmet Sıral*

Yönetim Yeri
Jazz Dergisi
Matbaacılar Sitesi
1. Cadde No:115
(Milliyet Gazetesi arkası)
34554 Bağcılar / İSTANBUL
Telefon: 90 - 212 - 629 53 00
Fax: 90 - 212 - 629 05 74 - 75

Basıldığı Yer
Boyut Matbaacılık A.Ş.

Fiyatı
4 MİLYON TL

BOYUT YAYIN GRUBU

Blue Mitchell

içindekiler

1 NARDIS

4 RIFFS
- LISA EKDAHL *Özge Baykan*
- BIRUNI SABLAN *Seda Binbaşgil*
- KİTAP VE DERGİLER *Zuhal Focan*
- MAL WALDRON *Victor Bensusan*
- KIZGIN ŞAİRLER *Şebnem Şenyener*
- ROLAND HANNA *Victor Bensusan*
- DODO MARMAROSA *Victor Bensusan*
- ROSCOE MITCHELL *Hakan Tarhan*
- AVANT-GARDE *Hakan Tarhan*

20 ŞU JAZZ DEDİKLERİ
- Ali Sönmez

24 AD-LIB
- TERJE RYPDAL *Orhan Kahyaoğlu*

34 HI-FI
- MÜZİK SİSTEMLERİ VE TİTREŞİMLER *Tunç Bozoğlu*

38 RÖPS.
- JOHN ABERCROMBIE *Serhan Yediğ*
- FAZIL ABRAK *Tunçel Gülsoy*
- JANE MONHEIT *Seda Binbaşgil*
- JOSHUA ROSEMAN *Elçin Takavcı*
- TİMUÇİN ŞAHİN *Özge Baykan*
- LIL'ED *Cumhur Dülger*
- LOUISIANA RED *Cumhur Dülger*

58 ÖZEL
- İSMET SIRAL BELGESEL PROJESİ Tunçel Gülsoy

64 RÖPS.
- KENNY GARRETT *Burak Tezcan*
- RANDY BRECKER *Burak Tezcan*

68 ARAŞTIRMA
- İZMİRLİ BASCILAR *Filiz Küçük*

81 NELER OLACAK
- CRR, İŞ SANAT, AKSANAT *Zuhal Focan*
- BILL BRUFORD *Hülya Tunçağ*
- GARANTİ JAZZ KONSERLERİ *Raife Polat*
- NARDIS *Zuhal Focan*

87 NELER OLDU
- NEW YORK JAZZ KULÜPLERİ *Emre Memecan*
- MURAT ÖZTÜRK *Füsun Levet*
- ANKARA JAZZ FESTİVALİ
- ANKARA JAZZ FESTİVALİNDEN *Francesco Martinelli*
- BARRY ELMES *Ozan Boz*
- JACK DEJOHNETTE *Berke Özcan*

99 BIG BAND ANILARI
- BIG BANDLER ÇARPIŞIYOR *Orhan Argun*

102 MÜZİK
- MÜZİK DERSLERİ *Çağlayan Yıldız*

103 KLİNİK
- SOLAR *Cem Tuncer*

104 CD VİTRİNİ
İlhan Erşahin, Diana Krall, Jane Monheit, Myriam Alter, Charlie Haden & Michael Brecker, Jacky Terrasson, Keith Jarrett, Joshua Redman, Stefano diBattista, Abdullah Ibrahim, Weather Report, Charlie Mariano, Louis Armstrong, Wynton Marsalis, Rabih Abou-Khalil, Charles Lloyd, Terje Rypdal, Yves Robert, Al Jerreau, Laço Tayfa, Lil'Ed, C.J.Chanier.

109 ABONE

110 RADYO

111 KÖRLEME
- ERDAL AKYOL Serdar Karabatı

112 BULMACA
- Serdar Karabatı

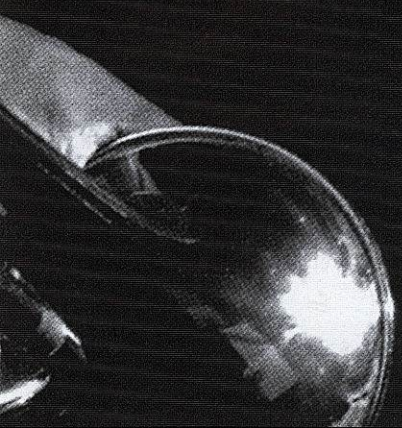

İLANLAR
11 GARANTİ
15 AKBANK
17 SHURE
21 EL-IXIR
27 YAMAHA ATEMPO
33 YAMAHA YAPALI
37 İŞ SANAT
47 YAMAHA DETA
49 LİPTON
56 PROSHOW FUARI
57 PROSHOW FUARI
71 THOMASTIK INFELD
75 BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
107 LALE PLAK
MARANTZ

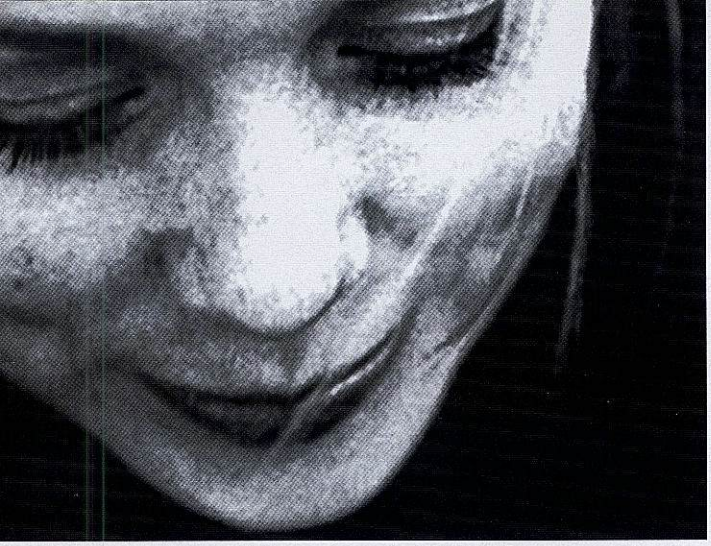

Of Lisa Ekdahl! Kimsin?

29 Temmuz 1971 doğumlu Lisa Ekdahl son dönemin en özgün hediyeliklerinden. Çocuk sesli. Tayfanın baş elemanı Blossom Dearie'nin ses izleri tazecik. Tane tane, huzurlu. Nature Boy'u güzel söylüyor. Hem de çok...

Özge Baykan
ozgebaykan@yahoo.com

Yüzü Sinead O'Connor'u andırıyor, sesiyle yüz ifadesi koşutluk içinde. Masum, ıstıraplı, bazen gözlerinin içi ağlıyor (haksızlık olmasın da, belki öyle değildir. Hem Salvadore Poe'ya bakarken albüm kapağında sıcak gülüyor). Vibratolu gözler.

Ama ne yalan söylemeli sanki kuzeyli ağırlığa tam oturmuyor. Ya da belki yeni kuzeyliler böyle oluyor.

Ekdahl memleketi İsveç'te aslında popçu olarak geçiyor. Bir kerede yarım milyon satan ve ona İsveç'te üç müzik ödülü birden kazandıran 1994 hiti Vem Vet (Kim Biliyor) ile ünlenmiş. Öncelikli olarak İsveç, ama diğer İskandinavya ülkelerinde de. O zamanlar daha yirmi üç yaşında bir taze. Latine de meraklı. Popları kendi dilinde, jazz'ları İngilizce söylüyor. Kendi dilindeyken daha sağlam basıyormuş gibi ama yere. Doğma büyüme Stockholmlü. 1990'dan beri piyanist Peter Nordahl'ın triosu ile birlikte çalışıyor.

Diğer pop albümleri 1996 tarihli "Med Kroppen Mot Jorden" ile 1997'den "Bortom Det Bla" (en dibine bak, biraz hüzün bulursun, diye çevirmişti bir dostum). "When Did You Leave Heaven" ilk jazz denemesi. Fakat bu albümle biraz da tepki toplamış. Bu sesle ona jazz yapmayı çok görenler olmuş. Plak şirketi kızı jazz'a sokmakla çok yanlış yaptı diyenler var.

Fotoğraflarına bakarsanız abartılı boyutlarda bir lolitalık havası sezersiniz. Uzun çoraplı kız Pippi gibi. Sadelik, çocuksuluk, meleklik. Back To Earth'te stili daha bir durgun, belki oturmuş. En azından çocuksuluğunu oturtmuş gibi. "Back To Earth", "When Did You Leave Heaven"a nazaran çok daha.

Son günlerde İskandinavya'da artan ırkçılık konusunda da duyarlı. Afrikalı bir grupla birlikte söylemiş ırkçılara karşı sanatçılar konserinde.

Müzikten ve tarihten bahsetmeye devam. İnternette minik bir araştırma bile bir pop yıldızının sahip olması doğal sayfa sayısının Lisa Ekdal için de hali hazırda bulunduğunu göstermeye yeter. İsveççe öğrenmek için de bahane olabilir elbet bu durum. "Öpnat upp dit fönster", "Bortom det bl€", "Med kroppen mot jorden" ya da ne bileyim, "Det är en n€d" gibi. Piyanoda Peter Nordahl, davulda Ronnie Gardiner ve basta Patrik Boman'dan kurulu Peter Nordahl Trio ile yaptığı Back To Earth albümünün ardından (burada, şarkı listesinde iki numara Nature Boy'un baslı düeti eşsiz), 2000'de doldurduğu Lisa Ekdahl Sings Salvodore Poe ise Ekdahl ile Poe'nun bir Hindistan yolculuğu sırasında (uçakta) tanışmalarının devam ürünü. Bossa Nova havası hakim albüme. Bu albümdeki şarkıların tamamı kocası Salvadore Poe'ya ait (Evlendikten sonra Lisa Ekdahl Poe'nun yanına New York'a taşınmış).

DİSKOGRAFİ

- Lisa Ekdahl, 1994, EMI
- When Did You Leave Heaven 1995 RCA/BMG
- Med Kroppen Mot Jorden 1996 RCA/BMG
- Bortom Det Bla 1997 RCA/BMG
- Back to Earth 1999 RCA/ BMG
- Lisa Ekdal Sings Salvadore Poe, 2000 RCA/BMG

Karı koca kendilerinde keşfettikleri Bossa Nova aşkını somuta dönüştürdükleri Sings Salvadore Poe'ya bakınca Lisa Ekdahl'i Astrud Gilberto'ya benzetmek de söz konusu olabilir.

Sorulunca, yani, müziğinizin stili sürekli değişiyor, neden, diye sorulunca, "hayır", diye cevaplandırıyor. "Bence müziğim mantıklı bir şekilde ilerliyor, yön değiştirdiğini düşünmüyorum, bir albüm sonra ne yapacağımı her zaman biliyorum."

Lisa on sekiz yaşından beri şarkı söylüyor. Arasıra dersler alıyor ve sesine iyi bakmaya çalışıyor. Konuşamayacak kadar hasta olsa bile, şarkı söylemeyi doğal bir biçimde beceriyormuş.

Pop müziği de pop müzik yapmak için yapmıyormuş/ yapmamış. İskandinav standartlarına tekabül eden bir nevi pop akustikmiş o. "Sevdiğin sürece, yaptığın müziğin adının bir önemi yok. Jazz'la pop arasında fark olduğunu düşünmüyorum. Bazen, koşullara göre bir yön seçersin kendine. Bunlar senin hayatını belirler. Salvadore Poe ile karşılaşmamız gibi tıpkı."

Açısını tam tesbit edemediğim bir yerden Diana Krall'la da bağ kuruluyor ilgili çevrelerde. Lisa'nın yeri ayrı olmalı oysa. Çok özgün.

"Her zaman, "İşte yapmak istediğim şey bu" diyemezsin," diyor Lisa Ekdahl. "Birşey sana yol gösterir hep. Bu öyle bir gizemdir ki, olanların, zaten olması gerektikleri için olduklarını düşündürür sana. Önemli olan yaşamın sunduklarına açık olmaktır; ilgimizi çeken her şeye."

Hayalet Jazz'cıların Portreleri!

Bu sayıda sizlere ressam Bruni Sablan'ın http://www.brunijazzart.com" adresinde bulunan ve jazz sanatçılarının portrelerinden oluşan sanal resim galerisini tanıtmaya çalışacağım. Bu site, bundan önceki sayılarda tanıttığım sitelerden farklı bir yapıda. İnteraktif bir site değil, eğitici veya bilgilendirici bir yanı yok, hatta jazz dinleyeceğiniz bir dosya bile yüklenmemiş, site sadece jazz müziğine gönül vermiş sanat severler için hazırlanmış, sanal bir resim galerisi. Esas amacım sizlere biraz da web sitesini bahane ederek bu çok ilginç kişiliği ve yaptığı güzel jazz portrelerini tanıtmak!

Seda Binbaşgil
esintiler@turk.net

Resimleri "Jazziz" ve "Planet Jazz" gibi önemli dergilere kapak olan, ilginç hayat hikayesi bir çok gazete ve dergiye konu edilen bu yarı Sicilyalı, yarı Lübnan'lı ressam Brezilya'da dünyaya gelmiş. Sanat dünyasında kısaca Bruni olarak tanınan ressam, 17 yıl evvel başladığı "Jazz Masters" (=Jazz Ustaları) serisi kapsamında, 800'den fazla jazz müzisyeninin portresini yaparak, Rönesans döneminden beri, bu alanda yapılmış en kapsamlı işe damgasını vurmayı başarmış.Tabloları, Washington D.C.'deki "The National Museum of American History" (=Amerikan Tarihi Ulusal Müzesi), Missouri'deki Kansas City Jazz Museum (=Kansas City Jazz Müzesi), Iowa'daki "The Putnam Museum: Bix Beiderbecke Hall" (=Putnam Müzesi: Bix Beiderbecke Salonu), Florida'da bulunan Universal Stüdyoları'ndaki "The Downbeat Jazz Hall of Fame Museum" (=Downbeat Dergisi'nin Jazz Ünlüleri Salonu) gibi önemli sanat merkezlerinde bulunan Bruni'nin tanınmasında, jazz müziğinin en ünlü eleştirmenlerinden Leonard Feather'ın katkısı çok büyük. Feather sadece, bu seçtiği yolda ressama danışmanlık yapmak ve bu işe devam etmesi için onu yüreklendirmekle kalmamış, aynı zamanda ciddi bir BRUNİ koleksiyoneri olarak, jazz piyasasının önde gelenlerine örnek olmuş.

Zamanla, Bruni'nin portrelerini yaptığı pek çok jazz ustası aynı zamanda "Jazz Masters" serisinin de koleksiyonerleri olmuşlar. Bu isimler, Dizzy Gillespie'den, Roberta Flack'e, Diane Schuur, Chan Parker (Charlie Parker'ın dul eşi) ve Joe Williams'dan Shirley Horn, Carmen McRae, John Lee Hooker, Thelonius Monk'a kadar geniş bir yelpazeyi kapsar olmuş.

Bruni'nin bazı eserleri Monterey gibi

önemli bir takım jazz festivallerinde yer alırken, diğerleri aralarında Arkadia, Polygram, Concord Records gibi ünlü plak şirketlerinin çıkardığı yirmi küsur jazz CD'sinin kapağını süslemiş.

Amerika'nın önemli jazz dergilerinden "Jazziz", Ağustos 2002 sayısına Bruni'nin bir Miles Davis portresini (Plays Blues) kapak yaptı ve o sayının hikayesi nin kahramanı da Bruni ve portresini en çok yaptığı müzisyen Miles Davis'le ilgili ilginç öyküsü oldu.

Ruhlarla iletişim kurabildiğini söyleyen Bruni, "Saatler ilerleyip de hava kararmaya başlayınca, ruhlar da teker teker San Jose'deki (California) stüdyomda beni ziyarete gelmeye başlarlar. Kimin ziyaret edeceğini önceden hiç bilmem, hep sürpriz yaparlar. Bazen Dizzy (Gillespie) 'dir gelen, bazen (Thelonius) Monk, bir çok kez Louis (Armstrong). Ama son 1.5 senedir kapımı en çok aşındıran Miles Davis olmuştur." diyor. "Misafirim gelir gelmez, üstünde çalıştığım tabloyu bir yana bırakır, bu anı ölümsüzleştirmek için hemen ziyaretçimi resmetmeye başlarım."

"Jazz Masters" gibi iddialı bir proje fikri aklınıza nasıl geldi?" sorusuna ise şöyle cevap veriyor Bruni: "1983 yılında San Francisco'da bir müzisyen arkadaşım beni şehirdeki jazz müzisyenleriyle tanıştırdı. Böylece bu serinin ilk tablosu doğdu. Bu, sevdiğim jazz müzisyenlerinin daha evvel yapmış olduğum skeçlerinden oluşan kocaman bir duvar resmiydi. Bu duvar resminin "Great American Music Hall"da sergilenmeye başladığı gece severek dinlediğim bir çok jazz ustasının da bu sergi için biraraya geldiğini görmek beni sevindirdi. Üstelik herkes resmimi çok beğendi, bu da doğal olarak beni böyle bir seri yapmaya teşvik etti.. "İşte", diye ekliyor Bruni, "ruhların beni ziyaret etmeye başlamaları da bu tarihe rastlar!"

Böylece Bruni'ye öbür dünyadan mesajlar gelmeye başlamış! O da hemen tanınmış bir medyuma giderek yardım istemiş. Medyum, stüdyosunu gezdikten ve hikayesini dinledikten sonra Bruni'nin kendisinin de bir medyum olduğu teşhisini koymuş!

Bruni'nin resmettiği isimler sadece yaşamayan müzisyenler değil elbette. "Jazz Masters" serisinde Flora Purim, Sonny Rollins, Christian McBride, Branford ve Wynton Marsalis, Maynard Ferguson ve diğer müzisyenlerin de portreleri bulunuyor. Ayrıca, ressamın portföyü sadece jazz müzisyenleriyle de sınırlı değil. Prince, Madonna, Tina Turner, Diana Ross ve Cher tabloları bunun bir kanıtı. Ama tüm bunlar, Bruni'nin serisinin kalbini, jazz müziğinin bu dünyadan göçmüş en saygın müzisyenlerinin oluşturduğu gerçeğini değiştirmiyor. "Öbür taraftakileri daha yakından tanıma şansım olabiliyor. Bu şekilde, onların ruhlarını resmedebiliyorum" diyor Bruni. Şimdi, Bruni'nin bu psişik yönüne inanırsınız veya inanmazsınız, o sizin bileceğiniz iş tabi. Ama portrelerini yakından incelerseniz, bunların ne büyük bir duygusallık ve derin ifadeler içeren portreler olduğunu görürsünüz. http://www.brunijazzart.com/gallery.html Hatta, portrelerdeki bu müzisyenlerle Bruni'nin bir zamanlar adeta bire bir tanışıklığı, yakın arkadaşlığı olduğu izlenimine kapılırsınız...Öylesine canlı ifadelerle dolu portrelerdir bunlar.

Web sitesine dönersek, yukarda adresini verdiğimiz sayfadan Bruni'nin "Jazz Masters" serisindeki resimleri teker teker inceleyip, hala satılmamış olanlarına talip olabilirsiniz. (epey bir bölümü alıcısını bulmuşa benziyor) Sitedeki "Ordering Info"sayfası (=Sipariş Bilgisi) http://www.brunijazzart.com/order.html, sizi bu siparişleri nasıl vereceğiniz konusunda yönlendiriyor. Şimdi yapacağınız siparişler, sadece telefonla alınırken, on-line satışın yakında başlayacağına dair bilgiler var bu sayfada. Tabi sizin de tahmin edeceğiniz üzere bu tablolar için oldukça sıkı bir bütçe ayırmak lazım. İşte, "Lithography" (=Taş baskı) sayfası da http://www.brunijazzart.com/litho.html, bu yağlı boya portrelerden almak isteyip de pahalı bulanlar için ilginç bir alternatif sunuyor. Çünkü, bu sayfada, eserlerin çok daha ucuza mal olabilecek taş baskıları, değişik boy ve fiyatlarda satışa sunularak farklı bütçeler için farklı seçenekler oluşturulmuş.

Bruni'nin en büyük esin kaynağı, aynı zamanda en sıkı ziyaretçisi olduğunu söylediği, 11 yıl evvel aramızdan ayrılan Miles Davis. Kendisini her ziyarete geldiğinde, bir yenisini yapmaya başlayarak, trompetçinin tam 235 değişik yağlı boya portesini yapmış Bruni!

İmkanım olsa, ben de bir jazz-sever olarak Bruni'nin sanal galerisindeki jazz ustalarının portrelerinden birini alıp duvarıma asabilmeyi çok isterdim...Tercihan, kendisinin de portresini yaptığı müzisyenler arasında, en iyi ifade edebildiğini söylediği Miles Davis'lerinden birini... Konu Miles Davis'ten açılmışken, Bruni'nin en mükemmel resmettiği müzisyen niye özellikle Miles Davis'tir sizce? Yoksa gerçekten de Davis'in sürekli ziyaretleri sırasında, trompetçinin ruhuyla kurduğunu iddia ettiği çok yakın ilişkiye mi borçludur bunu acaba Bruni?

Bunu bilemeyiz elbette. Bruni bir medyum olabilir, Miles da onu en az 235 kere onu ziyaret etmiş olabilir. Herşey mümkündür. Ama bir şey var ki Bruni'nin Miles'ın bu ziyaretlerinden birinde sarfettiğini söylediği sözler. İşte bu hayatta mümkün değildir. Bunu hiçbir jazz-sever de kolay kolay yutmaz: "Yine Bebop mı çalıyorsun? Bu Allah'ın belası müziği çalarsan bir daha gelmem. Şöyle severek dinleyebileceğimiz Brezilya veya soul müziği albümün yok mu Tanrı aşkına?"

Kitap ve dergi'lerden haberler...

Müzik ile ilgili kaynak yayın arayan okurlarımızın dikkatine sunmak istediğimiz kitaplardan bazılarını sizlere tanıtmak istiyoruz.

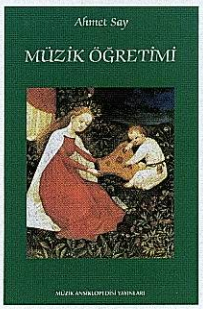

Değerli müzik yazarımız Ahmet Say'ın Müzik Ansiklopedisi Yayınları'ndan çıkmış olan ve piyasada bulabileceğiniz kitapları; Müzik Tarihi, Müzik Öğretimi, Müziğin Kitabı, Müzik Sözlüğü.

Müzik Sözlüğü: Her düzeydeki müzikçinin genel sözlük ihtiyacını karşılayacak, profesyonel müzik kadrolarından amatörlere, müzik öğretmenlerinden öğrencilere, bestecilerden seslendiricilere kadar uzanan geniş bir yelpazenin beklentileri dikkate alınarak hazırlanmış bir çalışma.

Müziğin Kitabı; Müzik seven her yaştan dinleyiciye müziği anlatan, ders kitabı olmayan, müzik sevgisini anlatan kitap, her eve lazım...

Müzik Tarihi; Kültürel evrimin yaratıcı bir parçası olan müzik tarihi, bu kitapta müziğin düşünce tarihi ve sanat tarihiyle iç bağlantıları göz önünde tutularak değerlendirilmiş.

Müzik Öğretimi; Müzik öğretiminin ana ilkelerine eğilen bu kitapta Türk ve yabancı uzmanların çeşitli yaklaşımları ele alınmış.

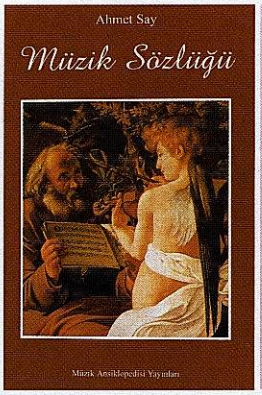

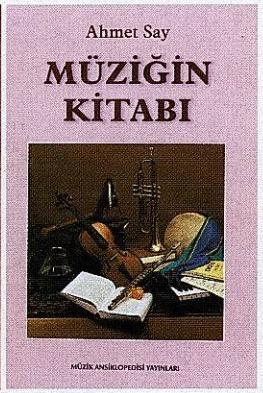

Müzik Ansiklopedisi Yayınları, İlkadım Sokak, 21/5 G.O.Paşa 06700 Ankara,
Tel: 0312-4379905, **Faks:** 0312-4371384,
e-mail: ahmetsay@ttnet.net.tr

Fazıl Say'ın kaleminden Uçak Notları;

Dünyada en çok havayolunu kullanan insanlar iş adamları ve uluslararası müzisyenler her halde. Fazıl Say da eli kalem tutan müzisyenlerimizden. Son derece keyifli bir uslupla kaleme alınmış bu notlar kitaplaştırılmış. Yeni yılda armağan olarak verilecek güzel kitaplardan birisi...

Müzik Ansiklopedisi Yayınları, İlkadım Sokak, 21/5 G.O.Paşa 06700 Ankara, **Tel:** 0312-4379905, **Faks:** 0312-4371384, **e-mail:** ahmetsay@ttnet.net.tr **web:** http://www.fazilsay.com

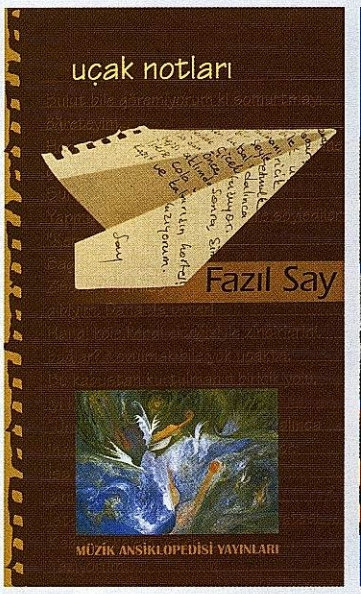

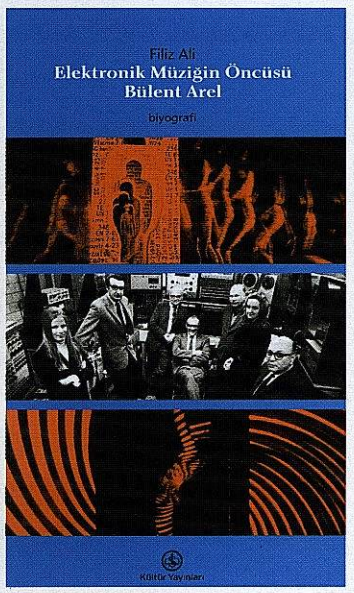

Elektronik Müziğin Öncüsü Bülent Arel, Filiz Ali

Tüm dünyada elektronik müziğin öncüsü olarak tanınan, Rockefeller bursuyla gittiği ABD'de neredeyse bütünüyle kendi ürettiği aletlerle kurduğu müzik atölyesinde birçok ünlü besteci yetiştiren büyük sanatçı Bülent Arel'in ölümünün ardından, kendisini çok iyi tanıyan Filiz Ali'nin kaleminden sanatçının biyografisi bu kitap. Kitap'da sanatçının müziklerini içeren bir de CD var. Mutlaka edinmeniz gereken bir çalışma.

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Klasik Müzik Dergisi Andante, Aralık'ta ikinci sayısını çıkardı...

Jazz ve klasik müzik köşemizi hazırlayan yazarımız Serhan Bali klasik müzik dergisi Andante'yi piyasaya çıkardı. Türkiye'nin tek klasik müzik dergisi olan Andante'nin ilk sayısında oldukça geniş bir içerik var. Köşeler haricinde müzik tarihi, müzikli Türk tarihi, besteci profilleri, çağdaş müzik, erken müzik, ortaçağ, klasik müzik ve jazz etkileşimi üzerine yazılar var.

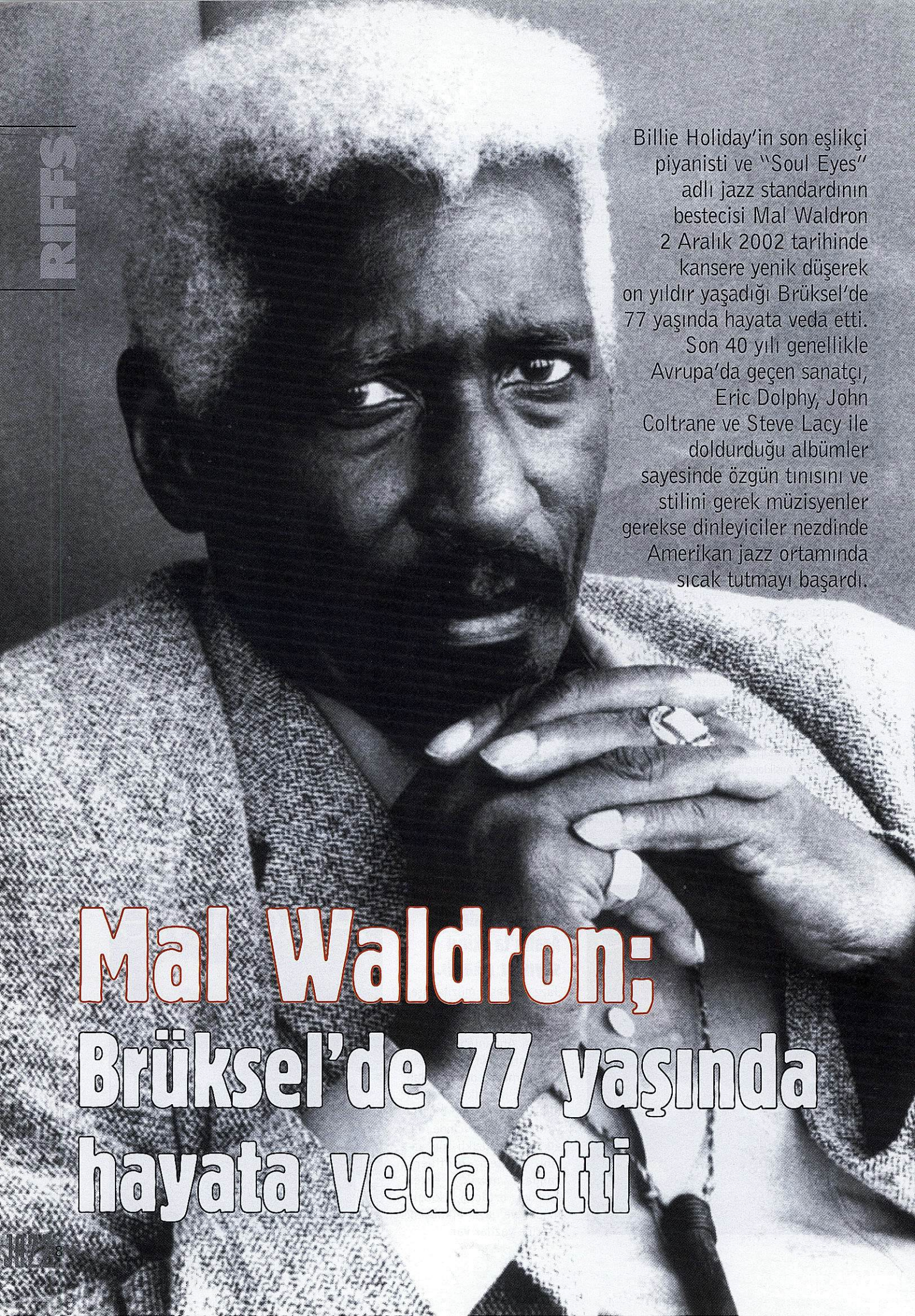

Billie Holiday'in son eşlikçi piyanisti ve "Soul Eyes" adlı jazz standardının bestecisi Mal Waldron 2 Aralık 2002 tarihinde kansere yenik düşerek on yıldır yaşadığı Brüksel'de 77 yaşında hayata veda etti. Son 40 yılı genellikle Avrupa'da geçen sanatçı, Eric Dolphy, John Coltrane ve Steve Lacy ile doldurduğu albümler sayesinde özgün tınısını ve stilini gerek müzisyenler gerekse dinleyiciler nezdinde Amerikan jazz ortamında sıcak tutmayı başardı.

Mal Waldron; Brüksel'de 77 yaşında hayata veda etti

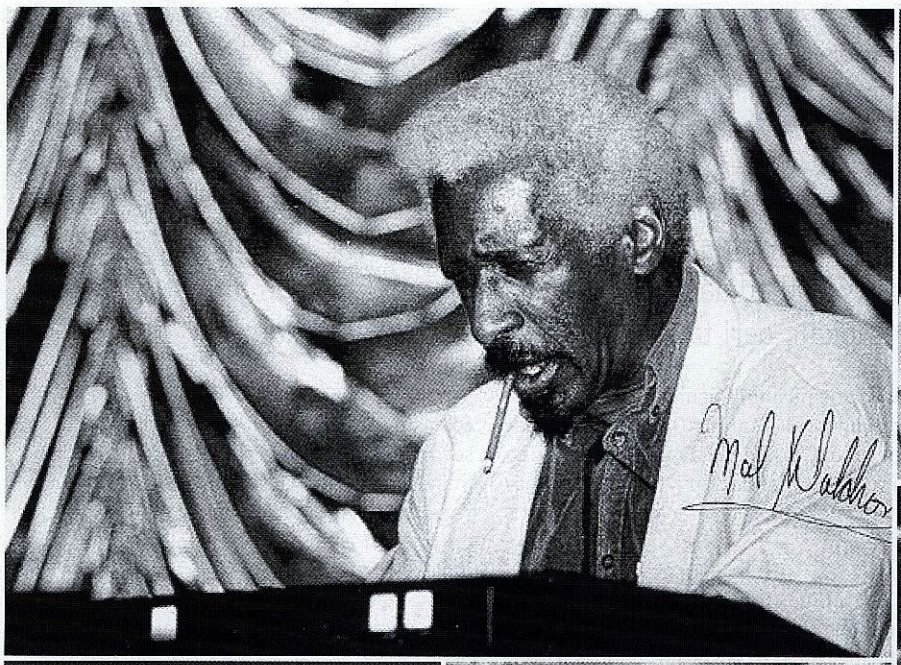

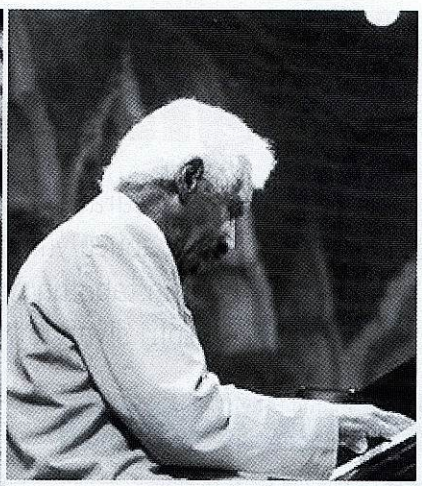

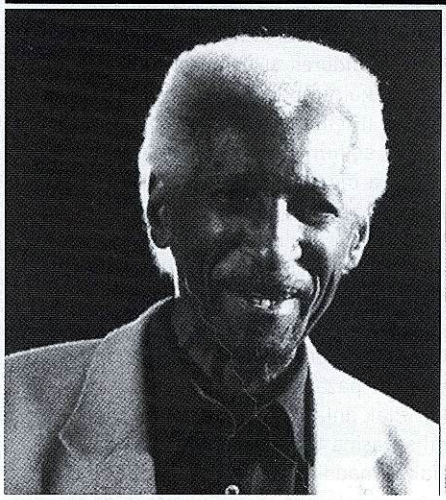

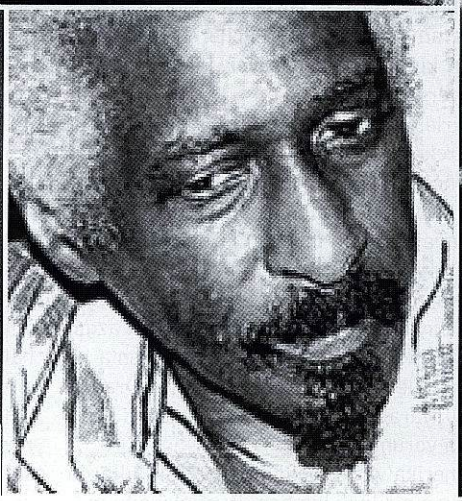

Viktor Bensusan
vbensusan@yahoo.com

Mal Waldron, jazz'ın hiçbir ekolüne bağlı değildi ve kesik piyano cümleleri aidiyetsizliğinin en çarpıcı göstergesiydi. Thelonious Monk gibi, kısa motifleri sürekli tekrar etmesine rağmen onun gibi melodik değil aksine perküsif bir tarza sahipti. Piyanonun bas notalarında gezinmeyi seven Waldron duygusal tınılardan da özellikle kaçınırdı.

1925 yılında Jamaika göçmeni bir ailenin çocuğu olarak New York'ta doğan Malcolm Earl Waldron'un çocukluğu amatör bir kemancı olan babasının Bach, Chopin, Beethoven, Richard Strauss, Wagner'in eserleri ve opera aria'larının yer aldığı plak koleksiyonunu dinleyerek geçti. Müziğe olan ilgisi gitgide artan sanatçı Queens College'ın kompozisyon bölümünü bitirdi. İlk kaydını 1950 yılında R&B sanatçısı Ike Quebec ile gerçekleştiren Waldron birkaç yıl sonra Charles Mingus'un atölye çalışmalarına katıldı ve basçının ünlü Phitecantropus Erectus albümünde yer aldı. 1956 yılında kendi beşlisini kuran Waldron, Prestige plak şirketinin stüdyo müzisyeni oldu. 1956 ile 1963 yılları arasında, John Coltrane, Eric Dolphy, Gene Ammons ve Jackie McLean'inkiler dahil 40'tan fazla Prestige albümünde yer aldı. 1957 ile 1959 yılları arasında Billie Holiday'in ölümünden önceki son grubunda da çalıştı.

En tanınmış bestesi olan "Soul Eyes" adlı ballad ilk defa 1957 yılında "Interplay for Two Trumpets and Two Tenors" adlı albümde seslendirildi. John Coltrane'in 1962 yılındaki "Coltrane" albümündeki muhteşem yorumuyla "Soul Eyes" çoğu jazz müzisyeninin repertuarında yer alan bir standard haline geldi.

1961 yılında soprano saksofoncu Steve Lacy ile tanışması Waldron için uzun yıllar boyu sürecek bir dostluk ve işbirliğinin de başlangıcı oldu. Düet çalışmalarını tercih eden ikili genelde albümlerinde Monk'un müziğini yorumladılar.

1965 yılında Fransız yönetmen Marcel Carné'nin "Trois Chambre A Manhattan" (Manhattan'da Üç Oda) adlı filminin müziğini bestelemesi için Paris'e davet edilen Waldron Avrupa'nın rahat sanat ortamını çok beğendi ve eski dünyada temelli kalmaya karar verdi. Fransa, İtalya ve Hollanda'da kısa süreler yaşayan sanatçı 20 yıl kalacağı Münih'e yerleşti. Mal Waldron 90'lı yıllarda Brüksel'e taşındı. Bembeyaz saçları ve uzun parmakları arasındaki kahverengi sigarası imajının en belirgin unsurlarıydı. Amerika'daki birçok jazz kulübünde sigara içilmesinin yasaklanmasından dolayı son yıllarda anavatanında nadiren sahneye çıkmaktaydı.

Kızgın şairler

En büyük Allen kathedralinin önünde merdivenlere serilen kırmızı halıda altı çift adidas marka beyaz spor pabucu yürüdü. Herbirinin üzerinde üç siyah çizgi. Aynı Jam Şefi Jay'inki gibi. Jam Şefi Jay'in tabutunu taşıyordu adidas marka beyaz spor pabucu giyen altı çift ayağın sahibi, herbiri siyah fotr şapkalı, deri takımlı, altın madalyonlu altı adam.

Şebnem Şenyener
New York

Halen faili meçhul cinayet Doğu ve Batı çeteleri çatışması olarak nitelendiriliyor. Jam Şefi Jay'in öldürülmesine kadar varan hip hop hikayesi, onun 1982'de kurduğu Run DMC ile başlıyor. Run DMC hip hop'un ilk gruplarından biri. Hip Hop'un Beatles'ı olarak bilinen ve çetelere karşı barışı savunan Jam Şefi Jay, çifte plakçalarda parçaların belli yerlerini çizdirerek müzik yapılabileceğini kanıtlayan ilk DJ ya da Protokol Şefi. Run ve DMC adlı rapçilere katıldığında grubun doğuşu, "Disko'dan Plak çizen şefi kaptık, yoktur onun yakalayamayacağı bir kırık... plakçaların gerisinde ayakta durur, elleriyle sağa sola vurur, sorulunca kim en iyisidir diye hep bir ağızdan Run, DMC ve Jam Şefi Jay'i söyle.." kafiyeleri ile mısraladılar. Yirmi yıl sonra şiddete dönüşen bu yolculuk, barışa dönüş çabasında:

"Bir şiir istiyorum, bir şiir! İçindeki fikirler benzetmeleri öyle derinden öpmeli ki metaforlar kıskançlıktan ölmeli"

Broadway'de kasım ortasında gösteriye açılan Russell Simmons'ın "Def Poetry Jam" (Kesinlikle Şiir Tuluatı) adlı oyundaki dokuz şairden birinin sözleri bunlar. Böyle bir gösterinin Broadway'e gelmiş olması, Eminem'in aynı zamana denk gelen "8 Mil" adlı otobiyoğrafik filminde olduğu gibi, hip hop şiirinin ya da "aşık atışmasının" yeniden canlanmakta olduğunun bir işareti. Oyun o kadar havalı (cool), o kadar havalı ki, tiyatrodan bir gecede Manhattan'ı bir yüzyılın boyunca yazları serin tutacak havayı üretiyor adeta.

Run-DMC'de, Run olarak bilinen Russell Simmons'ın yönettiği oyunda, dokuz şair sahnede dinelip şiirlerini bağırıyorlar... Yaramaz ilkokul öğrencilerine benziyorlar, kiminin donu düşüyor, kiminin şapkası ters...

Şiirlerin çoğu sese ait yazıya değil. Vücut hareketleri seslerin ve dilin etrafında dönünce şiir bir sahne gösterisi haline geliyor ve ifade edildiği ana ait kalıyor. DJ Tendaji Lathan'ın 1960'lardan günümüze karıştırdığı rap ve hip-hop ritmiyle, şişman, kızgın gençler, çoğu kez didaktik, baskıya, baskıcılara, kapitalistlerin azgın beyaz köpeklerine, George W Bush'a ve özellikle de işbirlikçilere karşı bayrağını sallayarak 1960 protesto geleneğini yeniden yorumluyorlar.

Amerika'ya ilk geldiğim 1980'li yıllarda sokağın diliydi hip hop. Bugünkü gibi milyarlar kazandıran - aynı boks gibi, futbol gibi maç taraftarları olan- bir endüstri haline gelmemişti daha. Brooklyn'de, Harlem'de yani siyah mahallerinde başlayan göçmenlik yıllarımda, köşe başlarında, mahalle tiyatrolarında, okul avlularında çene yarıştıran sokak ozanları ve taşlama aşıklarını bulmak beni bu yabancı diyara alıştıran ilk sıcak karşılamaydı. Ritm, teneke ya da çöp bidonu bulunamazsa park etmiş arabaların kaportalarından yükselirdi. Ritme uyan tekerlemeler, kafiyelerle yenişinceye dek dans eden zenciler, hispaniklerle hip hop'un doğuşuna böyle şahit oldum. Yetenek fışkırıyordu her yerden. Break dansı, "deejaying" ve hür stil birleşince olağanüstü bir gösteri çıkıyordu ortaya. Yer yerinden oynuyor, ortalık inliyordu. Söz savaşı başını alıp böyle yürümeye başladı önce. Savaşmak için dil bilgisi, şekil bilgisi, yerel tarih, politika ve müzik bilmek şarttı. Hız ve çabuk kavrayıp toparlama, cevap yapıştırabilme kabiliyeti gerekiyordu. Taşlamaya çıkan aşık, el kol, vücut cambazlığı yaptığı kadar laf cambazlığına girişip karşısındakinin sırtını yere getirmeliydi, seyirciyi kandırmak kolay değildi, seyirci inandırıcı olmayanlara dersini hemen veriyor, sahneden atıveriyordu. Polis Atletik Liği, Harlem Dünyası gibi kuzey kulüplerinde, rap, grafiti fışkırtmak, break dansı, plakları çalarken çizdirmek ve birbiriyle karıştırmak yani protokol şefliği denilen şey, işte böyle yeni bir ifade biçimi haline geldi. Bunalım yıllarında birbirini soyan, öldüren, uyuşturucu peşine düşen çete kültüründen, topluma duyulan kızgınlık, ırkçılığa karşı tavır böylece barışçıl bir açılım kapısı sahibi oldu. Başlarda para meselesi değildi bu iş. Sokakla iftihar etmekti, gurur meselesiydi. Sokakla iftihar edenlerin dili olarak doğdu hip hop. 1979'da Harlem'in ünlü semtinden adını alan Sugar Hill çetesinin "Rapçilerin Lokumu" adlı albümü altın plak haline geldiğinde, "protokol şefleri" yeteneklerinin pazarda alıcı bulduğunu gördüler. Plak anlaşmaları yapıldıkça bu barışçıl savaşma kültürü değişime girdi. İnsanların maddi imkanlarının çok kısıtlı olduğu bir ortamda sözün kıymet ifade etmesiyle başlıyan hip hop'un, hür stilin yerini, böylece hızla, azğın taraftarların yarıştırdığı rakipler aldı. İlk başlarda hafif, kutlayıcı ve övünme dolu olan kafiyelerin yerini, her türlü kışkırtıcı, çarpıcı, bilinçaltını kusan, en fazla alkış toplayan küfür doldurdu. LL Cool J ve Kool Moe Dee arasındaki atışma "Yürü" ve "Yırtan Jack" albümlerini yarattı. Ja Rule, "bizimle dalaşma!" albümünde DMX'i onu kıskanmakla suçladı. Jay-Z "süper çirkin" adlı parçasında Nas'ın çocuğunun anasıyla seviştiğini kafiyeledi. Tupac Shakür, "Vur anasına" adlı parçasında Biggie Smalls'un karısıyla seviştiğini açıkladı. Aradan çok zaman geçmedi, önce Shakür ardından Smalls öldürüldü. Ve sonunda kurşun Jam Şefi Jay'i vurdu. Evet, yirmi yıl sonra yine başladığı sokağı arıyor rap. Kayıp rap sokağını... Acımasız bir endüstri içinde hip hop ve şiddet ve çete kültürüne rağmen. Ve tesadüfe bakın, hür stil bu kayıp sokağı Broadway'de buluyor. Russell Simmons'ın "Kesinlikle Şiir Tuluatı"nda.

Ekstra mil.

Burralarda: *Anjelique, Bobos, Café Home Store, Cafein Nişantaşı, Californian Brasserie-Beer Garden-City Lights Bar-Saffran (Ceylan Inter-Continental İstanbul), Club 29 Antalya, Conrad, Da Mario, Friends&Trends, Hammam, Hyatt Regency İstanbul, If, Köşebaşı, Küba, Liman Lokantası, Marché Restaurant, Martini Café, Mori, Nupera, Paul, Picante, Polat Renaissance İstanbul, Princess İstanbul, Pucci, Refika, Sheraton Çeşme, Sheraton Voyager Antalya, Sofra London, The Wrap, Vogue...*

444 0 333 shopandmiles.com

Roland Hanna; jazz benim doğal müziğimdir

Kulağa hoş gelen melodik tarzı ve jazz'ın gerek müzikal gerekse kültürel teorisine olan hakimiyetiyle tanınan piyanist Roland Hanna geçtiğimiz Kasım ayında bir kalp enfeksiyonu sonucunda 70 yaşında yaşama veda etti. Ondokuzuncu yüzyıl sonlarının ragtime'ından, Coltrane'in en avant-garde dönemindeki çalışmalarına kadar uzanan geniş bir jazz yelpazesinde çalışmaları bulunan Hanna, jazz piyano tarihinin en parlak yorumcularından biri olarak kabul edilebilir. Karmaşık armoniler içeren doğaçlamaları yalnızca jazz geleneğinden değil aynı zamanda aldığı kapsamlı klasik müzik eğitimine de dayanmaktadır. "Klasik müzik her zaman benim için bir itici güç olmuştur ama jazz benim doğal müziğimdir" demişti bir röportajında.

Viktor Bensusan
vbensusan@yahoo.com

Hanna, hayattaki amaçlarından birinin müziği sınırlardan arındırmak olduğunu söylerdi. "Sıradan bir insan için müzik kategorilere ayrılır ama benim için değil. Benim için müzik 'işte elmalar ve armutlar' değil 'bu müziktir ve tadı güzeldir' dediğim bir yemektir" diye açıklamıştı yaklaşımını. Bu açık görüşü sayesinde Benny Goodman'ın geleneksel swing'inden Charles Mingus'un serbest devinimli modernizmine kadar muhtevaları çok farklı orkestralarda gayet rahat çalışabilmişti.

Jazz tarihine en ince ayrıntısına kadar vâkıf olması onun 80'li ve 90'lı yıllarda Lincoln Center Jazz Orchestra ve Smithsonian Jazz Masterworks Orchestra gibi toplulukların repertuar çalışmalarını yürütmesine ve jazz'ın ABD ve dünyada tanıtımı konusundaki öncü çalışmaları ile tanınan Smithsonian Enstitüsünün Duke Ellington sergi ve turnesine solo piyanist olarak çıkmasına ön ayak olmuştur. Sanatçı son yıllarda da orkestra ve oda müziği eserleri bestelemeye odaklanmış ve bir yaylı çalgılar üçlüsünde çello da çalmıştır. 1993 yılında ise "Oasis" adlı senfonik çalışması doğup büyüdüğü şehrin konser salonunda Detroit Senfoni Orkestrası tarafından yorumlanmıştır.

1932 yılında Detroit'te dünyaya gelen Roland Pembroke Hanna, meslektaşları Tommy Flanagan, Hank Jones ve Barry Harris ile sofistike bebop armonilerini swing döneminin melodik zerafetiyle birleştiren Detroit jazz piyano ekolünün en önde gelen temsilcilerinden biri olarak kabul edilebilir. Onbir yaşında piyano çalmaya başlayan Hanna'yı lise yıllarında jazz ile tanıştıran ise bizzat Tommy Flanagan olmuştur. Flanagan, Hanna'nın Arthur Rubinstein ve Art Ta-

ALBÜMLERİ

Solo Albümleri:

Sir Roland Hanna, Live at Maybeck Recital Hall, Volume 32, Concord Jazz CCD 4604, 1994

Sir Roland Hanna, Duke Ellington Piano Solos, MusicMasters 5045-2-C, 1991

Sir Roland Hanna, Round Midnight, Town Crier TCD 513, 1987

Roland Hanna, Manhattan Christmas, Fun House 35FD 1081, 1987

Sir Roland Hanna, Swing Me No Waltzes, Storyville Records SLP 4018, 1979 http://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/B00004TLQS/ sirrolanhanna-20 Swing Me No Waltzes" »Sir Roland Hanna, Piano Soliloquy, L + R Records 40.003, 1979

Sir Roland Hanna, Spelman Fran Detroit, Sonet Records SLP-2646, 1979

Roland Hanna, Bird Tracks: Remembering Charlie Parker, Progressive PCD-7031, 1978

Duo Albümleri

Sir Roland Hanna & George Mraz, Ancestral Light, Red Earth Jazz REj001, 1999

Roland Hanna, Royal Essence: An Evening of Ellington, (Davey Yarborough, flute and saxophones), Jazzmont 01, 1999

Roland Hanna/Eiji Nakayama with Seiji Komatsu, Hush A Bye, What's New WN1001, 1996

Roland Hanna/Eiji Nakayama, Memoir, Century Records CECC 00130, 1990

Roland Hanna & George Mraz, Romanesque, Venus Records TKCZ 79524, 1982

Roland Hanna & George Mraz, Play For Monk, MHS 512192H, 1978

Trio Albümleri

Roland Hanna Trio, Dream, (Paul West, bass; Eddie Locke, drums), Venus Records, Inc. TKCV35094, 2001 http://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/B00005J3XD/ sirrolanhanna-20 Dream (Trio)

Roland Hanna, The Three Black Kings, (Richard Davis, bass; Andrew Cyrille, drums), JFP 001, 1997

Jon Burr, Sir Roland Hanna, Bucky Pizzarelli, 3 for All, Cei Cymekob CYK 806.2, 1996

Dave Brubeck, Roland Hanna, Dick Hyman, Jazz Sonatas, Angel CDC 55061, 1994

Roland Hanna, When You Wish Upon a Star, (Ron Carter, George Mraz, bass; Ben Riley, drums), LOB, Inc. LFA-3057, 1989

Sir Roland Hanna, Clint Houston, Lewis Nash, The Bar, Fun House 35FD-1093, 1988

Richard Davis, Sir Roland Hanna, Frederick Waits, Persia My Dear, DIW 805, 1987

Roland Hanna, Hans Koller, Attila Zoller, Trinity, L+R Records LR 40.002, 1979 http://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/B000024RVI/sirrolanhanna-20 Impressions

Quartet Albümleri

Sir Roland Hanna, Sir Roland Hanna Quartet Plays Gershwin, (Jon Burr, bass; Ronnie Burage, drums; Bill Easley, tenor/soprano sax), LRC LTD CDC 9073, 1993

The New York Jazz Quartet: Surge, (Roland Hanna, piano; George Mraz, bass; Richard Pratt, drums; Frank Wess, sax/flute), Enja CD 2094-2, 1977

McCoy Tyner, Sir Roland Hanna, Double Exposure, 1991)

The New York Jazz Quartet in Chicago, (Roland Hanna, piano; George Mraz, bass; Ben Riley, drums; Frank Wess, tenor sax/flute), Be Hive BH 7013, 1981

The New York Jazz Quartet In Concert In Japan, (Ron Carter, bass; Roland Hanna, piano; Ben Riley, drums; Frank Wess, sax/flute), Salvation GP 3020, 1975

The Jazz Piano Quartet, Let It Happen, RCA, 1974

Roland Hanna, A Jazz Hour With Roland Hanna Walkin' (Stephane Grappelli, violin; George Mraz, bass; Mel Lewis, drums), JHR 73528, 1974,

Stephane Grappelli Stephane Grappelli Meets the Rhythm Section, (Stephane Grappelli, violin; Roland Hanna, piano; Jri Mraz, bass; Mel Lewis, drums), Black Lion Records BLP 30183, 1973

Roland Hanna, Roland Hanna Plays Harold Rome's Destry Rides Again, (George Duvivier, bass; Roy Burns, drums; Kenny Burrell, Guitar), ATCO Records 33 108, 1959

tum ile birlikte piyanodaki üç idolünden biridir.

Roland Hanna, 1955 yılında Julliard Müzik Okulunda okumak üzere New York'a yerleşti. Okuduğu dönemde, Benny Goodman, Coleman Hawkins ve Charles Mingus orkestralarında da çaldı. 1960'da mezun olduktan sonra üçlüsüyle New York'un Five Spot adlı kulübünde düzenli olarak çaldı ve 1966 yılından 1970'lerin ortalarına kadar değişik aralıklarla Thad Jones-Mel Lewis Orkestrasında da yer aldı. 1974 yılında Count Basie Orkestrasının saksofoncusu ve aranjörü Frank Wess ile New York Jazz Quartet adlı topluluğu kurdu. Ayrıca Sarah Vaughan ve Carmen McRae gibi sanatçılara da eşlik etti.

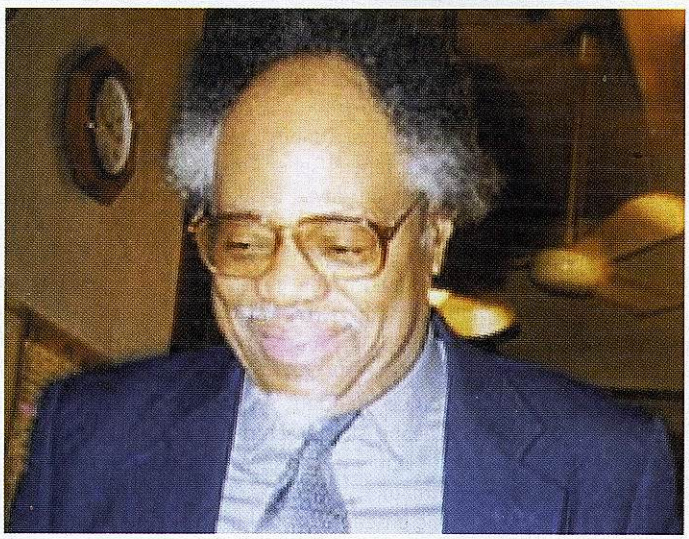

Yorumcu olarak aktif olmasına rağmen Roland Hanna'nın ana geçim kaynağı öğretmenlikti. New York'taki Eastman School of Music, The Manhattan School of Music, The New School ve Queens College gibi konservatuar ve üniversitelerde uzun yıllar eğitmenlik yaptı. Gene de kulüplerde ve festivallerde çalmayı hiç aksatmadı.

Son 30 yıldır, isminin başında Sir unvanı da bulunan sanatçı bunun Duke veya Count gibi sevgi ve saygıdan verilmiş bir lakap değil Liberya hükümeti tarafından, bu ülke yararına verdiği ücretsiz konserler sonucunda kendisine layık görülmüş bir paye olduğunu açıklamıştı.

Dodo Marmarosa

Karmaşık bebop armonilerinin piyanodaki ilk ustalarından olan ve jazz sahnesine çıkışından kısa bir süre sonra kendini bir daha görünmemecesine inzivaya çeken Dodo Marmarosa, 17 Eylül 2002 tarihinde doğduğu ve yaşadığı şehir olan Pittsburgh'da kalp krizi sonucu hayatını kaybetti.

Viktor Bensusan
vbensusan@yahoo.com

Dodo Marmarosa henüz 15 yaşındayken bile big band'lerde yer alan ve solo yapmasına izin verilen bir müzisyendi. Onsekiz yaşında Artie Shaw, daha sonra sırasıyla Tommy Dorsey ve Charlie Barnet'in büyük orkestralarında çaldı. 1946 yılında Los Angeles'a yerleşti ve orada Boyd Raeburn ve Lester Young ile kayıtlar yaptı. Daha sonra Atomic adlı plak şirketinin kadrolu piyanisti oldu. Armoni bilgisi ve uzun ve komplike solo-lara yatkınlığı sayesinde yeni yeşermekte olan bebop stilini çok çabuk benimsedi. Bu dönemde Charlie Parker ile ünlü "Relaxin' in Camarillo" adlı kaydı gerçekleştirdi ve kendini jazz dünyasına bebop piyanisti olarak kabul ettirdi. 1947 yılında Esquire dergisi tarafından Miles Davis, Sonny Stiitt, Ray Brown, Milt Jackson ve Sarah Vaughan'ın da yer aldığı en iyi jazz sanatçıları anket sonuçlarında yılın "en umut veren piyanisti" seçildi. Ama 1950'de gerçekleştirdiği bir kayıttan sonra on yıl boyunca ortalıkta gözükmedi.

1960 yılında bir geri dönüş gerçekleştirip tenor saksofoncu Gene Ammons ile de bir albüm doldurduysa da iki yıl sonra bir daha geri gelmemek üzere profesyonel alemden elini eteğini çekti ve yaşadığı şehir olan Pittsburgh dışında hiç bir zaman çalmadı. 1968 yılında şehirdeki bir lokantada piyano çalmaya karar veren Dodo, birkaç yıl sonra şeker hastalığı nüksedince bundan da vazgeçti. 1980'lerde bebop stiline yeniden bir ilgi doğması bile onu jazz severlerle buluşturmaya yetmedi.

İnzivasına hiç bir zaman resmi bir açıklama getirmeyen Marmarosa için, ilk patronlarından Artie Shaw piyanistin hassas ve depresif kişiliğinin jazz ve eğlence dünyasının baskılarını kaldıramadığı söylemişti. Charlie Barnet'in Dodo ile ilgili hatırladığı tek olay ise biraz düşündürücü; çıkacak olan sesin hangi akorda olacağını duymak için Dodo bir keresinde küçük bir piyanoyu apartmanın üçüncü katındaki evinin balkonundan aşağı itmişti.

Jazz tarihçilerinin bazıları Dodo'nun bu değişik ve değişken kişiliğinin miladını 1943 yılında Gene Krupa orkestrasının bir üyesiyken Philadelphia'da bir barda denizcilerden yediği meydan dayağından sonra girdiği koma olarak gösterirler.

Eleştirmen Leonard Feather'a göre Dodo Marmarosa'nın gerçekleştirdiği az sayıdaki kayıt onun jazz tarihinde küçük ama sağlam bir yer edinmesi için yeterli olmuştu.

Değişimin hiç bitmediği yerde...

AKBANK
KÜLTÜR
SANAT
MERKEZİ BEYOĞLU

Sanat devam ediyor!

Akbank Kültür Sanat Merkezi sanatı destekliyor, hayatın ve sanatın değişen yüzünü sanatseverlere yansıtıyor.

Bilgi için: *(0212) 252 35 03-04*
www.akbanksanat.com

AKBANK
KÜLTÜR
SANAT
MERKEZİ BEYOĞLU

Akbank Kültür Sanat Merkezi, yeni yüzüyle açıldı!

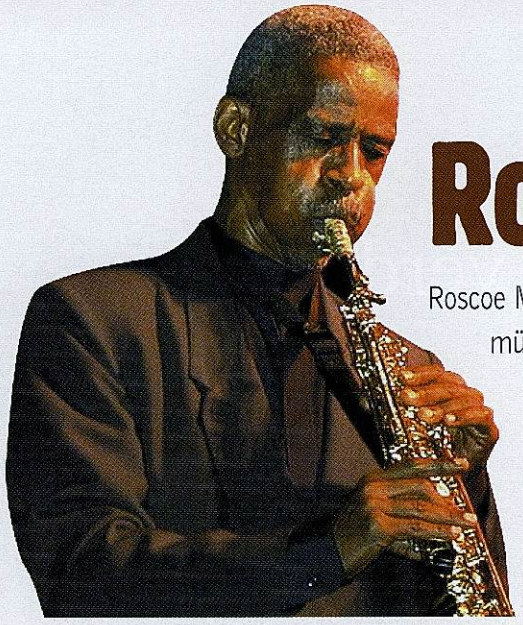

Roscoe Mitchell

Roscoe Mitchell çağdaş klasik müzik aleminde de rahatlıkla dolaşabilen ender jazz müzisyenlerindendir. Hatta onun Avrupa etkisi taşıyan kalıplarda çok daha doyurucu olduğu dahi söylenebilir. Öte yandan, Mitchell'ın serbest ve atonal doğaçlama içindeki atakları hep ani ve duygusal yönden doyurucu olmuştur. Mitchell'ın doğaçlamaları olağanüstü bir disiplin ve zihin açıcı özellikler içerir. Aynı anda hem sakin, hem de kışkırtıcı olabilen bir doğaçlamacıdır ve aynı parça içerisinde dinginlikten kaosa, saflıktan karmaşaya bütün temaları yansıtması onun en önemli özelliklerindendir. Mitchell fevkalade tekniğe sahip bir saksofoncudur. Müziğindeki yoğun duygular çok belirgindir. Yumuşak veya gürültülü, yavaş veya hızlı, Mitchell'ın çalışındaki değişmez unsur, tutku ve yoğunluğun müziği kaplamasıdır. Onun 40 yıldır jazz ve doğaçlama müziğe yaptığı katkıların önemini kelimelerle ifade etmek gerçekten zordur.

Hakan Tarhan
hktarhan@e-kolay.net

1940 yılında Chicago'da doğan besteci ve multi-enstrümantalist gençlik yıllarında saksofon ve klarinet çaldı. Amerikan ordusunda Almanya'da konuşlandırılmışken büyük öncü Albert Ayler ile aynı grupta çaldı. 1961'de A.B.D.'ne döndüğünde zamanla free-jazz'a dönüşecek ve içerisinde basçı Malachi Favors, saksofoncular Joseph Jarman, Henry Threadgill ve Anthony Braxton'ın da çaldığı bir hard-bop grubuyla çalıştı. Geleneksel jazz beste ve doğaçlama kalıplarına çağdaş ve yaratıcı alternatifler getirme amacıyla kurulan ve deneysel bir grup olan piyanist/besteci Muhal Richard Abrams'ın Experimental Band grubunda yer aldı. 1965 yılında Muhal Richard Abrams, Jodie Christian, Steve McCall ve Phil Cochran gibi diğer yaratıcı arkadaşlarıyla AACM (Association for the Advancement of Creative Musicians-Yaratıcı Müzisyenleri Geliştirme Birliği)'ni kurdu ve bu oluşum jazz müziğinde yeni bir çığır açtı. 1966 yılında çıkardığı, tamamen abstrakt konsept ile icra edilmiş ve trompette Lester Bowie, tenor saksofonda Maurice McIntyre, basta Malachi Favors, trombonda Lester Lashley ve davulda Alvin Fiedler'ın yeraldığı başyapıt albümü "Sound" (Delmark), ses ile sessizliğin, geleneksel nefeslilerle obje enstrümanların, spontane müşterek doğaçlama ile müzikal olmayan seslerin içiçe harmanlandığı müthiş bir çalışma idi.

Tabii ki Roscoe Mitchell'in avant-garde jazz çevrelerinde daha fazla tanınıp şöhrete kavuşmasındaki en önemli dönüm noktası, kurucu liderliğini yaptığı ve nefeslilerde Roscoe Mitchell ve Joseph Jarman, trompette Lester Bowie, basta Malachi Favors ve davul/perküsyonda Philip Wilson (daha sonra Don Moye)'dan oluşan efsanevi Art Ensemble of Chicago ve bu önemli grubun daha en az 20 yıl başarıyla sürecek müzikal serüveni idi. AEC, yıllar boyunca istikrarlı bir şekilde tüm eleştirmenlerin gözbebeği ve en çok takdir edilen jazz grubu olmuştur. Lester Bowie'nin ölümünün ardından ciddi bir duraklama dönemine giren grubu yaşatmak için Mitchell and içmiş. Geçen yıl İtalya'da konserler veren ve Seattle'da Earshot Festivali'nde çalan grup ayrıca trio (Mitchell, Favors, Moye) formatında ECM tarafından önümüzdeki aylarda çıkartılacak bir albümün kayıtlarını tamamlamışlar; bunu da bir müjde olarak burada belirtelim! Ayrıca yine 2003 yılı içinde İtalya başta olmak üzere Avrupa konserleri ve sonrasında Chicago Mandell Hall'da performansları programlanmış durumda. AEC, başlı başına ayrı bir kitap konusu olacağından biz yine Roscoe Mitchell'in kariyerine dönüp biraz da 80'li ve 90'lı yıllara gözatalım. Bu dönemde, 30 yıl önce kurduğu ve AACM ile aynı prensipleri benimsemiş Creative Arts Collective üyelerinin bazılarından oluşan "The Sound Ensemble" (AEC ile eş zamanlı) ve daha sonra bu gruptan türeyen "The Note Factory" adlı grupları kurmuş ve liderliğini yapmıştır. Son yıllarda Pauline Oliveros ve ve bariton Thomas Buckner gibi klasik besteci ve sanatçılarla yoğun olarak ortak projelerde yer almıştır. Oda orkestrası ve bariton ses için bestelediği

Non-cognitive Aspects of a City adlı çalışmasında baritonThomas Buckner, Joseph Jarman'ın altmışlı yıllarda yazdığı bir şiiri icra etmiş ve bu çalışmanın galası New York Lincoln Center'da gerçekleştirilmiştir.

Bu bölümde Roscoe Mitchell'in "The Note Factory" adlı grubuyla "PI Recordings"den son çıkardığı Song For My Sister (2002 sonu) adlı albümden sözedeceğiz. Bu albüm, The Note Factory ile çıkardığı üçüncü albüm olup aynı grupla This Dance is for Steve McCall (Black Saint 1991) ve Nine to Get Ready (ECM 1999) adlı albümleri çıkarmıştı. Bu üç albümün tesadüfi (veya değil) ortak özelliği dokuz rakamı. Grupta 9 müzisyen çalmakta ve her üç albümde de 9 parça mevcut! Bu albümlerdeki müzikal hedefleri doğrultusunda Mitchell grupta çift piyanist, çift basçı ve çift davulcu kullanmıştır. Song for my Sister albümünde diğer iki albümündeki müzisyenlerden bazı değişiklikler olmuş; Tani Tabbal, Hugh Ragin ve Matthew Shipp yerine başka müzisyenler çalmış. Mitchell'in müziğinde, değişik zeminlerde gezinti ve birbirinin içine geçen değişik temalar gibi özellikler bu albümde de mevcut. Tabii ki "swing"li parçalar, açık doğaçlamalar, birbiri içinde dönen çok bölümlü parçalar ve çağdaş klasik ögelerin hepsi albümde yer almış. Mitchell bestelerindeki tüm çeşitlilikler aynı albüm içine toplanmış.

SEÇİLMİŞ DİSKOGRAFİ

1966	Sound	Delmark
1967	Old/Quartet	Nessa
1973	Solo Saxophone Concerts	Sackville
1976	Nonaah	Nessa
1978	L-R-G/The Maze/S II Examples (Box Set)	Chief
1980	Snurdy McGurdy & Her Dancin' Shoes	Nessa
1986	The Flow of Things	Black Saint
1990	Songs in the Wind	Victo
1994	Hey Donald	Delmark
1994	Sound Songs	Delmark
1999	Nine to Get Ready	ECM
1999	In Walked Buckner	Delmark
2002	Song For My Sister	Pi Recordings

The Art Ensemble of Chicago ile 40'a yakın orijinal albüm. (1967-2002)

ALBÜM BİLGİLERİ

Song For My Sister-Roscoe Mitchell & The Note Factory; PI Recordings (2002)
Parçalar: Song for My Sister; Sagitta; this; When the Whistle Blows; The Megaplexian; Step One, Two, Three; The Inside of a Star; Wind Change; Count-Off
Müzisyenler: Roscoe Mitchell (ss, as, ts, flt, b, perc), Leon Dorsey (b); Jaribu Shahid (b); Vijay Iyer (p); Craig Taborn (p), Spencer Barefield (g), Corey Wilkes (tp) Gerald Cleaver (d, mar, perc); Vincent Davis (d, perc)

SHURE®

Performance Gear™ Mikrofonları

Her uygulama için özel mikrofonlar
Seçimi kolay, davul, vokal ya da enstrümanlar için ideal

Kablo ve aksesuarlar
Tüm modellerde kablo dahil

Mikrofonların sahnede tam kontrolü
Her mikrofonda kolay ulaşılır açma/kapama anahtarı

PG52

PG48

PG58

PG57

PG81

PG56

Davul Kitleri

NEFAN Türkiye Distribütörü
TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hattat Halim Sok. No: 8 Dikilitaş - İstanbul Tel: (0212) 288 4139 Fax: (0212) 275 9118
Bağlar Cad. 159/A Seyranbağları, Çankaya, Ankara Tel: (0312) 447 0792 Fax: (0312) 447 0793

SHURE®
It's Your Sound™

Korkmaya Gerek Yok: Avant-Garde Jazz

Hakan Tarhan
hktarhan@e-kolay.net

Avant-garde tarz, jazz'ın bütünlüğü içinde ele alınmalıdır; sanıldığının aksine jazz'dan farklı bir müzik türü değil, jazz'ın gelişimi içerisindeki bir olgudur. Dolayısıyla, avant-garde jazz'a sıkça kondurulan "bu ne biçim jazz?", "böyle jazz olmaz" veya "bu jazz değil" ifadelerinin Picasso'nun ressam, ve çizdiklerinin de resim olmadığını iddia etmekten hiçbir farkı yoktur! Unutmayalım ki, jazz da yüzyılın başında ortaya çıktığında son derece "avant-garde" bir müzik idi; hem de en geleneksel ve eğlenceli haliyle!

Avant-garde jazz, 1950'lerin sonlarında Ornette Coleman, John Coltrane, Cecil Taylor ve Sun Ra'nın jazz müziğindeki farklı "sound"ları keşfetmesi ve bundan yeni bir akım yaratmalarıyla ortaya çıkmıştır ve 40 yıldan fazla bir zamandır da jazz'ın vazgeçilmez unsurlarından biri olmuştur. Bu müziğin gerçek bir tanımını yapmak zordur ancak ortak özellikler "atonalite", "kolektif doğaçlama", "Asya ve Afrika etkileri", "serbest ritmler" ve "müzikteki ani değişimler" olarak ortaya konabilir.

Avant-garde jazz'ın karşısında olan eleştirmenler genelde bu müziği ve müzisyenleri aşağılama yoluna gitmişlerdir. Bu tür eleştirmenlerin iddiaları, jazz'ın olmazsa olmaz ögeleri olan "swing", "bebop", "blues" gibi özelliklerin avant-garde jazz'da yer almamasıdır. Halbuki, Art Ensemble of Chicago ve Archie Shepp gibi ilk aklıma gelen icracıların müziğinde swing ve blues geleneği açıkça belirgindir. Gelenekçi eleştirmenlerin bir başka eleştirisi ise avant-garde jazz'ın rutin, kendini tekrar eden ve dinlenmesinden zevk alınmayan bir müzik olduğu yönündedir. Evet, avant-garde jazz'ın çok büyük bir bölümü müziksevere keyifli bir dinleti sunmaz ancak müzisyenin o anda hangi duyguları ifade etmeye çalıştığı hakkında da itiraf edelim ki hiçbirimiz kafa yormayız! Aslında, sanatçının müziğiyle ifade etmek istediği duygular genellikle "mutsuzluk" ve "kaos"tur. Hayat, pekçok öngörülmeyen tatsız durumlarla doludur.

Avant-garde jazz'ı sevmeyen insanlarla tartışmaya girmenin anlamı yoktur. Herkesin müzikle ilgili kendi fikirlerini ve zevklerini ifade etme özgürlüğü vardır. Ancak, bu ifadeyi objektif dürüstlükle ve müziğin vermek istediği mesaj ve duyguları anlamak için en azından asgari gayreti gösterdikten sonra yapmalıdırlar. Buna iyi bir örnek Dominic Duval'in Under the Pyramid albümüdür. Basçı Duval'e albümde ikinci bir bas, keman ve viyolonsel eşlik etmektedir. Albümdeki müzik, feryat ve çığlık sesleri ile infial ve galeyan dolu olup müzik son derece ahenksiz ve nahoştur. Zahmet edilip albüm kapak notlarına gözatıldığında ise bu seslerin aslında Duval'in tam olarak yansıtmak istediği sesler olduğu anlaşılmaktadır. Müzisyen, albümde Meksika halkının son birkaç yüzyıldır yaşadığı zulüm, baskı ve ıstırabı ifade etmektedir! Bu örneği, tüm avant-garde jazz için rahatlıkla genelleştirmek mümkündür.

Avant-garde jazz müzisyenlerini konserlerde canlı dinlemenin büyük faydası vardır. Pekçok geleneksel jazz sever, avant-garde jazz'ı plak, CD, radyo, kaset v.s. formatlarında kesinlikle dinlemez; çünkü cihazların açma-kapama düğmeleri ellerinin altındadır! Ancak aynı insanların avant-garde jazz'ı konserlerde pürdikkat izleyip aslında seslerin ve soloların ne kadar uyumlu olduğunu ve müziğin kulağa karmaşık gelmediğini düşündüklerine bizzat şahidim.

Bir an için farzedelim ki şu ana kadar okuduklarınızdan çok etkilendiniz(!), avant-garde jazz dinlemek için içiniz kıpır kıpır ve içinizden "iyi de ben kimi dinleyeceğim?" diye sormaktasınız. Ben biraz daha kafa karıştırarak avant-garde jazz'ı kendi içerisinde 4 kategoriye ayıracağım.

Freebop: Ornette Coleman ve ondan filizlenen Don Cherry, Charlie Haden ve Dewey Redman gibi müzisyenlerin başı çektiği ve içinde bebop ve melodik ögeler taşıyan ancak "doğrusal olmayan" doğaçlama ile geleneksel jazz'dan ayrılan türdür. Charles Mingus, Steve Lacy, Don Byron, Thomas Chapin, David Murray, Myra Melford, Don Pullen gibi müzisyenler bu türün temsilcileridir.

Ekspresyonizm (Dışavurumculuk):
Free Jazz olarak da bilinen ve müzisyenin kendi iç duygularının dışa yansıdığı sert, yüksek enerjili ve çığırtkan bir türdür. Müzik oldukça kişiseldir ve dinleyici bu türden ya çok hoşlanır, ya da nefret eder. Bu türün ana enstrümanı saksofondur. John Coltrane'in son dönemi, Albert Ayler, Charles Gayle, Archie Shepp, Eric Dolphy, Sam Rivers, David S. Ware, Sun Ra, Cecil Taylor ile Chicago ekolü saksofoncular bu türün önde gelen temsilcileridir.

Restructuralism (Yeniden Düzenleme):
En geniş ve avant-garde jazz'ın bütününü kapsayan bir tarzdır. Çağdaş "big band"ler, klasik müzik ve yoğun etnik unsurlar bu tarz ile bağlantılıdır. Art Ensemble of Chicago, Ethnic Heritage Ensemble, Music Revelation Ensemble, Sun Ra Arkestra, Air, World Saxophone Quartet, Muhal Richard Abrams, Anthony Braxton, Roscoe Mitchell, Henry Threadgill, Mal Waldron, David Holland ve Marty Ehrlich türün temsilcileridir.

Post-Modernizm (Yeni Çağdaşçılık):
Daha çok yeni nesil ve nispeten genç müzisyenlerin zaman zaman içine elektronik ögeler kattıkları ve pekçok değişik müzik türünün harmanlandığı tarzdır. Bill Frisell, John Zorn, Bobby Previte, Dave Douglas, Branford Marsalis, Ellery Eskelin, Tim Berne, Michael Formanek türün önde gelen müzisyenleridir.

Şunu belirtmek gerekir ki bazı müzisyenler kariyerleri boyunca çıkarttıkları çok değişik albümleriyle bu kategorilerin birkaçı veya hepsinde yer alır, dolayısıyla bu sanatçıları tek bir tarz ile kısıtlamak doğru olmaz. Ayrıca, isimlerini belirtmediğim onlarca yaratıcı müzisyene, özellikle Avrupalı harikulade müzisyenlere son derece haksızlık ettiğimin farkındayım (Avrupa avant-garde jazz'ına ve Avrupalı müzisyenlere önümüzdeki sayılarda geniş yer ayıracağız). Ancak avant-garde jazz akımının A.B.D.'de ortaya çıkmasından ötürü başlangıç noktasının da Amerikalı müzisyenler olması gerektiğini düşünüyorum. Ancak işin ilginç yanı, avant-garde jazz'cıların A.B.D.'de çalacak kulüp ve albümlerini yayınlayacak şirket bulamayıp nefeslerinin koktuğu dönemlerde Avrupa'da daima saygı ve daha geniş kabul gördüğü gerçeği de gözardı edilemez. Bugün Avrupa, A.B.D.'nin ürettiğinden çok daha fazla avant-garde jazz müzisyeni üretmektedir ve bu tarzı benimsemiş plak şirketlerinin büyük çoğunluğu Avrupa kökenlidir.

Avant-garde jazz'ın en popüler ve çıkışta olduğu 60'lı ve 70'li yılların en iyi örneklerini "Atlantic", "Impulse" ve "Evidence" ürünü albümlerde dinleyebilirsiniz, ve ne mutlu ki bu albümler ülkemizde de temin edilebilmektedir. Yeni nesil avant-garde ve çok önemli Avrupalı plak şirketleri tarafından yayınlanan müzikleri ise dışarıdan getirtmenin dışında bir seçeneğiniz hala bulunmamaktadır. Dergilerde ise Cadence (A.B.D.) ve Coda (Kanada) İngilizce'yi (iyi) bilenler için bu türün vazgeçilmez rehberleridir.

İnsanoğlunun kontrol edemediği güdülerinden biri de "keşfetme" güdüsüdür. Ciddi bir müzikseverin duyduğu hazların en büyüğü ise, yeni bir müzik veya müzisyen keşfettiği andır. Bir jazz sever olarak üzülerek kabul etmemiz gerekir ki son yıllarda jazz'ın (ve rock'un) en parlak dönemlerini yaşamamaktayız. Heyecan veren müzik ve müzisyenler artık çok nadiren ortaya çıkmakta. İşte bu noktada içimizdeki "keşfetme" güdüsünü devreye sokup farklı müzik ve müzisyenlere kulağımızı açmanın tam zamanıdır!

Bütün önyargılarımızdan arınıp zincirlerimizi kırarak yeni tınılara kucak açtığımız, beğenmesek ve kulağımıza hoş gelmese de birkaç kez dinleyerek anlamaya gayret gösterme şansını vereceğimiz avant-garde jazz, zaten o an bizleri bir daha terketmemek üzere sımsıkı saracaktır.

Derleyen: Ali Sönmez
(alisonmezjazz@hotmail.com)

Şu jazz dedikleri...

"JAZZ is a good barometer of freedom. / JAZZ özgürlüğün iyi bir barometresidir." – Duke Ellington

Genç koleksiyoncu: BENNY CARTER

Şu anda jazz müzisyenlerinin tartışmasız duayeni olan Benny Carter, 8 Ağustos 1907'de New York'un San Juan Hill mahallesinde doğdu. Tüm jazz tarihine birinci elden tanıklık etmiş bu usta müzisyenin asıl adı Bennett Lester Carter'dır. Müzikle yakından ilgili bir ailenin oğlu olarak ilk piyano derslerini, 10 yaşındayken annesinden, ardından da ablasından almıştı. Oturdukları mahallede yaşayan pek çok jazz müzisyeninden ve özellikle Duke Ellington Orkestrası'nda çalan trompetçi Bubber Miley ile kuzeni Cuban Bennett'in trompet çalışından etkilenen Carter, aylar boyu para biriktirdikten sonra, 14 yaşındayken kendisine bir trompet satın aldı. Ama tüm gayretlerine karşın bu enstrümandan istediği gibi bir ses çıkarmayı başaramadığı için, birkaç gün sonra trompetini bir saksofonla değiştirdi. Bu enstrümanı kısa sürede kendi başına çalmayı öğrenen delikanlı bir sene sonra Harlem'in gece klüplerinde boy göstermeye başlamıştı bile. 1923 yılında ailesiyle birlikte Harlem'e taşınan Carter, 1924-28 yılları arasında, New York'un en seçkin jazz orkestralarında görev yaparak deneyim kazandı. 1925'de Ohio'daki Wilberforce College'da din bilimi eğitimi görmeye başlayan delikanlı, kısa bir süre sonra dersleri bırakıp, bu okulun öğrencilerinin, Horace Henderson'ın şefliğinde kurduğu orkestrada çaldı. Earl Hines, James P. Johnson ve Duke Ellington'ın yanında da kısa sürelerle çalıştıktan sonra, bir yıl boyunca Charlie Johnson'ın orkestrasında görev aldı ve bu toplulukla ilk plak kayıtlarını yaptı. Bu dönemde aranjörlüğe de ilgi duyan ve bu alanda çalışmalara başlayan genç müzisyen, ilk kez 1928 yılında, New York'taki Arcadia Ballroom'da çalışmak üzere kendi orkestrasını kurdu. Orkestrasında yer alan Doc Cheetham'ın teşvikiyle, ilk gözağrısı olan trompeti çalmayı öğrendi ve birkaç yıl içinde, alto saksofonun yanısıra trompette de çevresinde saygı uyandıran bir isim oldu. 1930'da Fletcher Henderson Orkestrası'nda çalışmaya başlayan ve bu ünlü orkestranın seslendirdiği parçaların düzenlemelerinin sorumluluğunu da üstlenen Benny Carter, özellikle saksofon grubu için yazdığı partisyonlarla big band jazzına yeni bir soluk getirdi. Alto saksofonundan elde ettiği temiz tını, cümle kurmadaki kolaylığı, melodik yaratıcılığı ve sofistike armoni anlayışıyla kısa sürede aranılan bir müzisyen olarak jazz dünyasında öne çıkan Carter, sıradışı düzenlemeleriyle de Big Band Swing stilinin özgün yaratıcılarından biri oldu. 30'lu yılların başından itibaren, Duke Ellington, Fletcher Henderson, Cab Calloway ve Benny Goodman için düzenlemeler yapan ve 1932-1934 arasında kendi orkestrasını yöneten Carter, bir süre Willie Bryant'ın topluluğunda trompet çaldıktan sonra, 1935'te Avrupa'ya giderek, önce Paris'te dokuz ay çalıştı, daha sonra da, ünlü müzik eleştirmeni Leonard Feather'ın ısrarı üzerine Londra'ya geçti ve BBC Dans Orkestrası'nın aranjörü oldu. İngiliz, Fransız ve İskandinav müzisyenlerin yanısıra, Amerika'dan gelen Coleman Hawkins gibi konuk sanatçılar eşliğinde plak kayıtları da yapan Carter'ın, üç yıl boyunca Avrupa'da yaptığı çalışmalar, jazz müziğinin bu kıtada tanınıp sevilmesinde büyük rol oynadı. Yine bu dönemde, Hollanda'da, ilk kez, gitarist Django Reinhardt ve kemancı Staphane Grappelli gibi, farklı uluslardan ve farklı ırktan müzisyenleri biraraya toplayan bir grup da kurmuştu. Johnny Hodges'la beraber, Swing döneminde alto saksofonun en büyük ismi olan ve düzenlemeleri Count Basie, Glenn Miller, Gene Krupa ve Tommy Dorsey'in orkestraları tarafından da seslendirilen Benny Carter, 1938'de yeniden kendi orkestrasını kurdu ve 1939-40 yıllarında Harlem'deki ünlü Savoy Ballroom'da çalıştı. 1941'de, Bebop akımının öncü müzisyenleri Dizzy Gillespie ve Kenny Clarke'ı da içeren bir altılı kuran Carter, ertesi yıl Los Angeles'a yerleşti ve burada, değişik dönemlerde Miles Davis, J.J. Johnson, Max Roach, Dexter Gordon ve Art Pepper gibi, modern jazzın ustaları arasına girecek genç isimlere de yer verdiği bir topluluk kurdu. Benny Carter, müzik çalışmalarını 1940'lı yılların ortasından itibaren, Hollywood'da sürdürdü ve kendini ağırlıklı olarak film müzikleri yazmaya verdi. Büyük orkestrasını 1946'da dağıttıktan sonra, fırsat buldukça klüplerde küçük gruplar eşliğinde de çalışan sanatçının imzasını taşıyan film müzikleri arasında "Stormy Weather", "The Snows of Kilimanjaro", "The Five Pennies", "The Gene Krupa Story", ve yakın dönemde Martin Scorcese'nin yönettiği "Too Late Blues" ilk akla gelenlerdir. 1950'li yıllarda ünlü prodüktör Norman Granz'ın düzenlediği "Jazz at the Philharmonic" turnelerine solist olarak katılan sanatçı, yine bu dönemde Granz'ın plak şirketleri Clef ve Norgran için bir çok kez stüdyoya girdi, ayrıca jam session kayıtlarına katıldı. Seçkin besteleri arasından "When Lights Are Low", "Blues in My Heart", "Take My Word", "Blue Interlude", "Only Trust Your Heart" ve "Key Largo" gibi parçalar zaman içinde birer jazz standartına dönüşen Carter, 1956 yılında geçirdiği bir kalp krizine rağmen temposunu yavaşlatmadı ve hatta o yıl dördüncü evliliğini yaptı. 50'li ve 60'lı yıllarda, Billie Holiday, Ella Fitzgerald, Sarah Vaughan, Louis Armstrong, Peggy Lee, Ray Charles, Pearl Bailey, Billy Eckstine ve Mel Torme gibi, dönemin tüm önemli jazz şarkıcıları için besteler ve düzenlemeler de yapan Carter, yine 60'lı yılların başında Count Basie Orkestrası'nın "Kansas City Suite" ve "The Legend" albümlerinin ilgi çeken beste ve düzenlemelerine imza attı. Benny Carter'ın bu dönemdeki en başarılı plak çalışması ise, "Further Definitions" adını taşıyan başyapıtıydı. Yeteneklerini sadece kendi çıkarları doğrultusunda kullanmayıp, jazz dünyasının birbirine rakip isimleriyle paylaşma konusunda gösterdiği alçakgönüllüğe bir saygı sunumu olarak, başta Ben Webster olmak üzere, müzisyen arkadaşları tarafından "The King / Kral" lakabıyla anılan Carter, 60'lı yıllarda, "Alfred Hitchcock Presents" de dahil, pek çok televizyon dizisi için müzik yazdı. 1966 yılında doldurduğu "Additions to Further Definitions" albümünden sonra, 10 yıl boyunca plak kaydı yapmayan sanatçı, 70'li yılların otasında jazz dünyasına geri döndü. 1975 yılında ABD Dışişleri Bakanlığı'nın düzenlediği turne kapsamında Orta Doğu'ya da giden Carter, Avrupa ve özellikle çok sevildiği Japonya'da sık sık festivallere katılıp konserler verdi. Yıllar boyunca, profesyonellikten ödün vermeyen mükemmeliyetçi müzik anlayışının yanısıra, efendi kişiliğiyle de saygı gören sanatçı, 1970'li yıllarda eğitmenliğe de başladı. Bir çok üniversitede seminerler veren ve atölye çalışmaları düzenleyen deneyimli müzisyen, 1974 yılında Princeton Üniversitesi'nden fahri müzik doktorası aldı ve o yıl Cornell'de, 1987 yılında da Harvard'da ders verdi ve seminerlere katıldı. 1978 yılında ABD Başkanı Jimmy Carter'ın davetlisi olarak Beyaz Saray'daki jazz partisine katıldı, yine aynı mekanda, 1984'te Ronald Reagan'ın başkanlığı devralış töreninde, 1989 yılında da başkan Bush'un davetlisi olarak çaldı. New York'taki WKCR adlı radyo istasyonu, 1982 yılında, 75. doğum yıldönümü nedeniyle, tam 177 saat durmaksızın Carter'ın müziğini çalarak, jazzın bu gerçek devini saygıyla selamladı. 1984'de Kool Jazz Festivali'nde retrospektif bir konserle onurlandırılan usta sanatçı, 1987 yılında da Grammy Yaşamboyu Başarı Ödülü'ne layık görüldü. Onun artık emekliye ayrılacağını düşünenleri utandıracak biçimde müzik çalışmalarını bir delikanlı enerjisiyle hızlandıran Carter, American Jazz Orchestra eşliğinde seslendirdiği altı bölümlük dev bestesi "Central City Sketches" ile 1988 yılında Grammy ödülüne aday oldu ve ertesi yıl Down Beat dergisinin Eleştirmenler Anketi'nde düzenleme dalında birinci seçildi. 82. yaşgününü Lincoln Center'da verdiği bir konserle kutlayan Benny Carter, 1990'da hem Down Beat, hem de Jazz Times dergilerinin Eleştirmenler Anketlerinde "Yılın Jazz Sanatçısı" seçildi. 1991 yazında Türkiye'yi ziyaret eden ve İstanbul Festivali kapsamında yıldızlardan oluşan bir orkestranın önünde sahneye çıkan Carter, 1993'te "Harlem Renaissance" albümünde yer alan "Sugar Hill Slow Drag" adlı bestesiyle; 1995 yılında da "Elegy in Blue" albümünde yer alan "Prelude to a Kiss'teki solosuyla, tekrar Grammy ödülüne layık görüldü. 75 yılı aşan parlak ve verimli müzik kariyeri boyunca, alto saksofonun birkaç büyük ustasından biri olarak isim yapmasının yanısıra, tenor ve soprano saksofon, trompet, klarnet, trombon ve piyano gibi pek çok enstrümanı başarıyla çalan, ve büyük bir olasılıkla jazzda en fazla sayıda beste ve düzenlemeye imza atmış, dört başı mamur bir usta sanatçı olarak tarihe geçecek olan Benny Carter'ın albümleri arasından yaptığımız seçimleri (lütfen yan sayfaya bakınız), her zamanki gibi, Jazz'a olan ilginize, bütçenize ve hedeflediğiniz koleksiyonun çapına göre sınıflandırdık. Bunlar arasından belli bir dönemde ülkemize ithal edilmiş olan az sayıda CD'yi de birer ay-yıldızla işaretledik. Her bölümde öncelikli olarak alınması gereken, en başarılı yapıtları ise birer okla vurguladık.

ŞU CAZ DEDİKLERİ

Her Cuma gecesi 23:00-24:00 arası, TRT Radyo 3'te

2003 yılı boyunca her hafta, VERVE plak şirketinin en seçkin 50 albümü sırayla tanıtılıyor.

3 Ocak	VERVE'ün kısa tarihçesi - 1
10 Ocak	VERVE'ün kısa tarihçesi - 2
17 Ocak	Jazz at the Philharmonic: Best of the 40s Concerts
24 Ocak	The Jazz Scene
31 Ocak	Jazz at the Philharmonic 1946 Charlie Parker
7 Şubat	Jazz at the Philharmonic 1949 Charlie Parker
14 Şubat	South of the Border Charlie Parker
21 Şubat	Charlie Parker with Strings Charlie Parker
28 Şubat	Bird & Diz/Charlie Parker & Dizzy Gillespie
7 Mart	Charlie Parker/Charlie Parker
14 Mart	Charlie Parker Jam Session
21 Mart	The Lester Young Trio Lester Young
28 Mart	The President Plays Lester Young

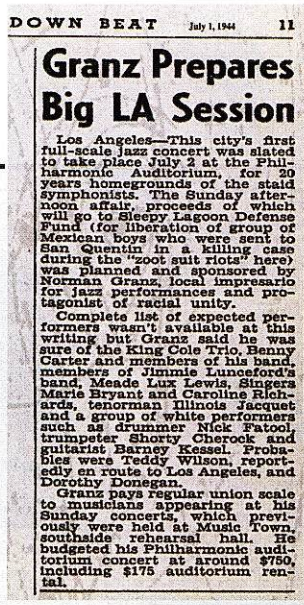

DOWN BEAT July 1, 1944 11

Granz Prepares Big LA Session

Los Angeles—This city's first full-scale jazz concert was slated to take place July 2 at the Philharmonic Auditorium, for 20 years homegrounds of the staid symphonists. The Sunday afternoon affair, proceeds of which will go to Sleepy Lagoon Defense Fund (for liberation of group of Mexican boys who were sent to San Quentin in a killing case during the "zoot suit riots" here) was planned and sponsored by Norman Granz, local impresario for jazz performances and protagonist of racial unity.

Complete list of expected performers wasn't available at this writing but Granz said he was sure of the King Cole Trio, Benny Carter and members of his band, members of Jimmie Lunceford's band, Meade Lux Lewis, Singers Marie Bryant and Caroline Richards, tenorman Illinois Jacquet and a group of white performers such as drummer Nick Fatool, trumpeter Shorty Cherock and guitarist Barney Kessel. Probables were Teddy Wilson, reportedly en route to Los Angeles, and Dorothy Donegan.

Granz pays regular union scale to musicians appearing at his Sunday concerts, which previously were held at Music Town, southside rehearsal hall. He budgeted his Philharmonic auditorium concert at around $750, including $175 auditorium rental.

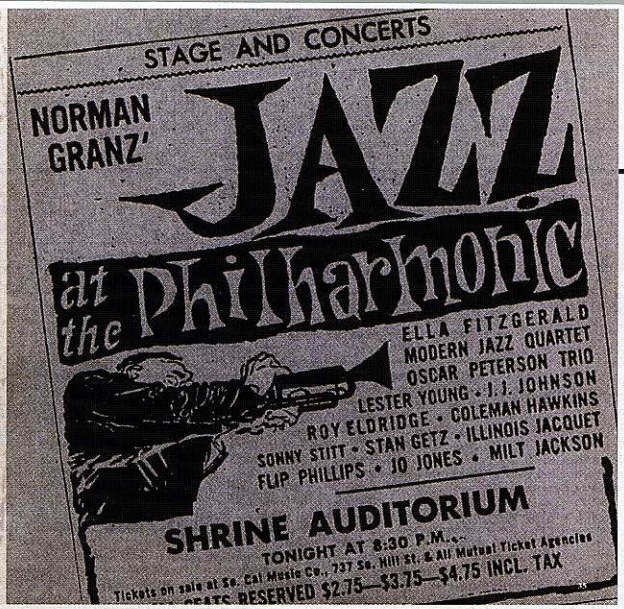

KÜÇÜK KULÜPLERDEN KONSER SALONLARINA: JATP

Tarih: 2 Temmuz 1944 **Yer:** Los Angeles, California; Filarmoni Konser Salonu; **Konu:** 6 Ağustos 1918'te Los Angeles'ta doğan ve 20 yaşından itibaren Jazz'la ilgilenmeye başlayan ünlü plak prodüktörü, Verve plak şirketinin kurucusu, emprezaryo Norman Granz'ın Los Angeles'taki jazz kulüplerinde Pazar günleri düzenlediği küçük "jam session"lar büyük ilgi görüyordu. Ünlü caz müzisyenlerini bir konser salonunda biraraya toplamanın daha cazip bir fikir olduğunu düşünen Granz, bu ülküsünü 2 Temmuz 1944 gecesi ilk "Jazz at the Philharmonic" (JATP) konseriyle gerçekleştirdi. **Sonuç:** Aslında küçük kulüpler yerine konser salonunda, farklı jazz müzisyenlerini aynı sahnede buluşturma fikri ilk kez beş yıl önce New York'ta Carnegie Hall'da, bir başka ünlü plak prodüktörü olan John Hammond tarafından yaşama geçirilmiş ve radyodan yayınlanan bu konser büyük ilgi görmüştü. Norman Granz ise, JATP konserlerini plak olarak yayınlamak üzere banta kaydetmesi, ve bu sistemli konserler için derlediği grupları ilk kez turneye çıkarmasıyla da ün yapmıştır. Bir anlamda "jam session"ları konser salonlarına taşıyan ve günümüzün geniş izleyici kitlesine seslenen jazz konseri anlayışının öncülüğünü yapan JATP turnelerinin kadrosuna, Lester Young, Coleman Hawkins, Benny Carter, Illinois Jacquet, Ben Webster, Roy Eldridge gibi, swing döneminin geride kalmasıyla dağılan büyük orkestraların değerli müzisyenlerinin yanısıra, Charlie Parker, Dizzy Gillespie, Buddy Rich, Oscar Peterson gibi genç yetenekleri de katan Granz, Billie Holiday ve Ella Fitzgerald gibi şarkıcıları da unutmayacaktı.

Arşiv

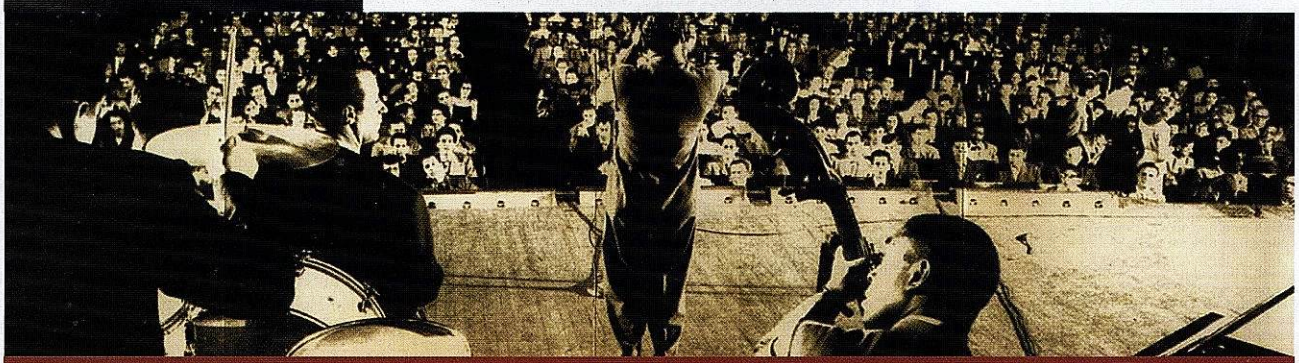

JAZZ TEST

Aşağıdaki 3 sorunun doğru yanıtlarını, 15 Mart gününe kadar, alisonmezjazz@hotmail.com adresine yollayacak okurlarımız arasında yapacağımız çekiliş sonucunda bir kişiye Benny Carter'ın "Further Definitions" adlı Impulse! CD'sini hediye edeceğiz. Kolay gelsin!

1) Aşağıdaki trompetçilerden hangisi Jazz Messengers'ın üyesi olmamıştır?
a) Wynton Marsalis; b) Freddie Hubbard; c) Terence Blanchard; d) Wallace Roney; e) Roy Hargrove
2) Zenci müzisyenler arasında ilk enstrümental jazz plak kaydını kim yapmıştır?
a) Louis Armstrong; b) King Oliver; c) Kid Ory; d) Sidney Bechet; e) Duke Ellington
3) Dünya çapında şöhrete ulaşmış, Kanada asıllı üç jazz piyanistin isimlerini yazınız.

Geçen sayıdaki testin doğru yanıtları:
1) d) Kind of Blue; 2) c) Nice; 3) b) Dizzy Gillespie; diğer üç ünlü trompetçi çok genç yaşta ölmüşlerdir.

Yanıtlarını yollayan okuyucularımız arasında üç soruyu da doğru bilen iki kişi arasından, İstanbul'dan okurumuz Erman H. Kavukçu'nun adresine Charles Mingus'un "Mingus Ah Um" adlı albümü postalandı. Diğer okurumuz, Ankara'dan Pınar Erdoğanaras'a ise, bir önceki sayıdaki Jazz Testi doğru yanıtlayan olmadığı için elimizde kalan Coleman Hawkins'in Verve CD'si "The Genius of Coleman Hawkins"i armağan ettik. Tebrikler ve keyifli dinlemeler.

ÖZGÜN ALBÜMLER

(Kapsamlı bir koleksiyonu hedefleyenler için)

* The Complete Benny Carter on Keynote (1946) MERCURY 830965
* Cosmopolite: The Oscar Peterson Verve Sessions (1952, 1954) VERVE 521673
➲ New Jazz Sounds - The Urbane Sessions (1952-55) VERVE 531637 (2 CD)
➲ 3, 4, 5 - The Verve Small Group Sessions (1955) VERVE 849395
➲ Jazz Giant (1957) CONTEMPORARY/OJC OJCCD-167
➲ Further Definitions (1961) + Additions to Further Definitions (1966) IMPULSE IMPD-229
* BBB & Co. (1962) SWINGVILLE/OJC OJCCD-758
* The King (1976) PABLO/OJC OJCCD-883
➲ Live and Well in Japan (1977) PABLO/OJC OJCCD-736
* A Gentleman and His Music (1985) CONCORDE JAZZ CCD-4285
➲ Central City Sketches (1987) MUSICMASTERS 5030
* My Man Benny, My Man Phil (1989) MUSICMASTERS 5036
➲ Harlem Renaissance (1992) MUSICMASTERS 65080 (2CD)
* Legends (1992) MUSICMASTERS 65087
* Elegy in Blue (1994) MUSICMASTERS 65115
➲ Songbook (1995) MUSICMASTERS 65134
* Songbook Volume II (1995) MUSICMASTERS 65155

DERLEME ALBÜMLER

(İlk CD'lerini alacaklar ve kısıtlı bütçeler için)

➲ İ His Best Recordings (1929-40) BEST OF JAZZ 4001
* The Various Facets of a Legend (1929-40) BLACK & BLUE 59.230
* Masterpieces, Vol. 17 (1929-45) EPM 158672
➲ All of Me (1940-59) RCA-BLUEBIRD 3000-2-RB
* Jazz Profile (1948-60) BLUE NOTE 33146
* Benny Carter & The Jazz Giants (1946-86) FANTASY 60029
* The Best of Benny Carter (1976-86) PABLO PACD-2405-409
➲ Best of Benny Carter (1987-94) MUSICMASTERS 65133

ÖLÜMSÜZ STANDARTLAR

I GET A KICK OUT OF YOU

Söz ve Müzik: Cole Porter

My story is much too sad to be told
But practically everything
Leaves me totally cold
The only exception I know is the case
When I'm out on a quiet spree,
Fighting vainly the old ennui
Then I suddenly turn and see
Your fabulous face

I get no kick from champagne
Mere alcohol doesn't thrill me at all
So tell me why should it be true
That I get a kick out of you
Some like the perfume from Spain
I'm sure that if I took even one sniff
It would bore me terrifically too
But I get a kick out of you

I get a kick every time I see you
Standing there before me
I get a kick though it's clear to see,
You obviously do not adore me
I get no kick in a plane
Flying too high with some gal in the sky
Is my idea of nothing to do
But I get a kick out of you

IT NEVER ENTERED MY MIND

Söz: Lorenz Hart
Muzik: Richard Rodgers

Once I laughed when I heard you saying
That I'd be playing solitaire
Uneasy in my easy chair
It never entered my mind

And once you told me I was mistaken
That I'd awaken with the sun
And ordered orange juice for one
It never entered my mind

You had what I lack, myself
Now I even have to scratch my back myself
Once you warned me
That if you scorned me
I'd say a lonely prayer again
And wish that you were there again
To get into my hair again
It never entered my mind

IT'S WONDERFUL

Söz ve Müzik: Irving Berlin

They say that falling in love is wonderful
It's wonderful, so they say

And, with a moon up above, it's wonderful
It's wonderful, so they tell me

I can't recall who said it
I know I never read it
I only know they tell me that love is grand
And the thing that's known
As romance is wonderful, wonderful
In every way, so they say

To leave your house some morning
And, without any warning
You're stopping people,
Shouting that love is grand
And to hold a girl in your arms
Is wonderful, wonderful
In every way, so they say

I GOT RHYTHM

Söz: Ira Gershwin
Müzik: George Gershwin

Days can be sunny, with never a sigh
Don't need what money can buy
Birds in the trees sing their day full of song
Why shouldn't we sing along?

I'm chipper all the day, happy with my lot
How do I get that way?
Look at what I've got

I got rhythm, I got music
I got my man
Who could ask for anything more?
I got daisies, in green pastures
I got my man
Who could ask for anything more?

Old man trouble
I don't mind him
You won't find him, 'round my door
I got starlight
I got sweet dreams
I got my man
Who could ask for anything more?

I got rhythm, I got music
I got daisies, in green pastures
I got starlight
I got sweet dreams
I got my man
Who could ask for anything more?

BİR KİTAP / BİR VİDEO

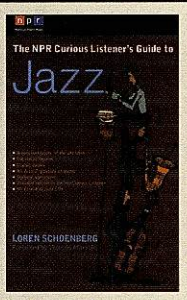

THE NPR CURIOUS LISTENER'S GUIDE TO JAZZ

Loren Schoenberg
Perigee Books
ABD, 2002
ISBN: 0-399-52794-X
285 sayfa;
Karton kapaklı
$13.95

NPR, ABD'deki ünlü ulusal kamu radyo ağı "National Public Radio"nun kısaltılmış adı. Ülkenin ticari radyo kurumlarının Jazz müziğine ilgi göstermemesi nedeniyle, ABD'de Jazz dinlemek isteyenler için bir vaha. NPR bir süredir yayınladığı müzik türleri hakkında referans kitapları hazırlamaya başladı. Juilliard, Manhattan School of Music ve The New School gibi saygın eğitim kurumlarında hocalık yapan ve profesyonel bir saksofoncu olan Loren Schoenberg, "Meraklı Dinleyicinin Jazz Rehberi"nde, Jazz'ın öyküsünü 40 sayfada özetledikten sonra, farklı Jazz stillerini ve ünlü Jazz müzisyenleri kısaca tanıtıyor. Tabii onun da önerdiği 50 CD'lik bir en iyi albümler listesi var. Ancak bu kitabın en ilginç yönü, bu tür rehberlerde fazla alışık olmadığımız bir biçimde, 50 olağanüstü yorumu ele alması. Yazarın, 50 önemli jazz müzisyeninin en iyi performansları saydığı bu parçalar hakkında kaleme aldığı kapsamlı açıklamaları okumak insanı bir yandan bilgilendiriyor, öte yandan da özellikle duymadığınız kayıtları bir an önce dinleme hevesinizi uyandırıyor. Ancak burada kitabın en büyük eksikliğiyle karşı karşıya geliyorsunuz: bu parçaların kayıt tarihleri belirtildiği halde, bunların hangi albümlerde bulunacağı ne yazık ki açıklanmamış! Kitabın sonuna eklenen küçük Jazz sözlüğü, önerilen Jazz kitapları, Jazz dergileri, web siteleri, belgesel filmler listeleri, bu kolay okunan küçük rehberi, özellikle Jazz'a yeni ilgi duymaya başlayan gençler için cazip hale getiriyor.

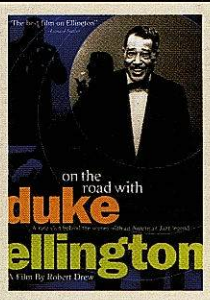

ON THE ROAD WITH DUKE ELLINGTON

Yönetmen: Robert Drew
Docurama NVG-9502
ABD, 1967/2002
60 dakika;
Renkli; 1.33:1; Stereo
DVD Region 1 / NTSC
$24.95

Duke Ellington'ın ölümünden altı yıl öce, 1967 yılında 6 ay boyunca çekilen ve ilk kez 13 Ekim 1967 günü NBC televizyonunda yayınlanan bir saatlik bu belgeselin yaratıcısı, ABD'de belgesel sinemacılığa "Cinema Verité" anlayışını getirmiş olan Robert Drew. İşte bu nedenle, bu kez Jazz müzisyenleri üzerine hazırlanmış geleneksel biyografik belgesellerden çok farklı bir çalışmayla karşı karşıyayız. Drew, Ellington'ı takip ettiği sürece onun günlük yaşamını yansıtmayı yeğliyor. Güne biftek, patates ve sıcak sudan oluşan sabah kahvaltısıyla başlayan usta sanatçıyı piyanosu başında beste yaparken, stüdyoda plak kaydı sırasında, farklı konser performanslarında, yoldaşı Billy Strayhorn'un cenaze töreninde, bir konser sırasında kuliste Louis Armstrong'la sohbet ederken izliyoruz. Belgeselde yer verilen "Take the A Train", "Satin Doll" gibi Ellington repertuarının demirbaşlarının yanısıra, "Rondolet" ve "Traffic Jam" isimli parçaların ilk seslendirilişlerine de tanık oluyoruz. Ancak bu bir konser filmi değil; parçaların çoğu bir süre sonra fonda kayboluyor ama ekranda kalan, günlük rutininden kısa ama bilgilendirici kesitlerle, dilediği gibi yaşayan ve hayatından keyif alan ("Ben her gece bir ev partisi veriyorum" diyen) 68 yaşındaki usta sanatçının son derece samimi, unutulmaz bir portresi. Ellington'ın renkli dünyasını, olağanüstü beste ve yorumlarının ötesinde keşfetmek isteyenler için vazgeçilmez bir belgesel.

Jazz Sözlüğü

P

Palomar: 1930'larda Hollywood'daki en popüler dans salonu. 21 Ağustos 1935 akşamı burada sahne alan Benny Goodman Orkestrası'nın genç izleyicilerin başını döndüren ve radyodan canlı olarak tüm ABD'ye yayınlanan müthiş performansı Swing döneminin resmi başlangıcı sayılır.

Papa: (Sözlük anlamı: baba) Tıpkı eşanlamlı olduğu **Daddy** gibi, argoda baba değil, erkek, koca, aşık anlamında kullanılır.

Pasamala: 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan ve Ragtime'a öncülük ettiği iddia edilen bir tür dans müziği. Başlangıçta (karışık adım anlamına gelen Fransızca "le pas melé"nin deforme edilmiş Patois (bkz. bu sözcük) versiyonu olan) **La Pas Ma La** şeklinde kullanılmıştır.

Patois: Bir dilin taşrada sınırlı bir bölgede kullanılan, bozuk lehçesi. Jazzda söz konusu dil, New Orleans'ta yaşayan ve Fransızlara hizmet eden zencilerin kullandığı bozuk ve deforme Fransızca'dır. Bu bozuk Fransızca daha sonra Creol'ler (bkz. bu sözcük) tarafından da kullanılmış ve sonuçta Louisiana bölgesinin zengin şarkı kültürünün dili olmuştur. Sözlü Dixieland ve New Orleans parçalarının çoğunda Patois kullanılmıştır.

Peach: (Sözlük anlamı: şeftali) 1. Genç ve güzel kız; 2. Cinsel organlar.

Pee Wee: Ufak tefek kişilere takılan bir lakap; bızdık. Jazz dünyasında bu lakabı taşıyanlar arasında, Chicago tarzı klarnetçi "Pee Wee" Russell, Dixieland trompetçisi "Pee Wee" Erwin ve Birdland'de sunucu olarak çalışan ve aslında bir cüce olan "Pee Wee" Marquette sayılabilir.

Perdido: İspanyolca "kayıp" anlamına gelen bu sözcük, tromboncu Juan Tizol'un latin ritmli bestesinin adıdır ("Perdido" - Duke Ellington"); **Perdido Street** - New Orleans'ta French Quarter'da Canal Street'e paralel bir sokak ("Perdido Street Blues" - Louis Armstrong)

Peter: 1. Penis; 2. Cinsel ilişki. ("Sweet Peter" - Jelly Roll Morton)

Pharoah: (Sözlük anlamı: firavun) Saksofoncu Farrell "Pharoah" Sanders'in lakabı.

Philly: Philadelphia kentinin isminin kısaltılmış şekli. Bu kentte doğan davulcu Joseph Rudolph "Philly Joe" Jones'un lakabı. ("Philly Twist" - Kenny Dorham)

Phrase: (Sözlük anlamı: cümle) Kendi başına tamam bir melodi sekansı; melodi cümlesi.

Pianola: Edwin S. Votey adlı Amerikalı tarafından icat edilip 1897 yılında piyasaya sürülen, piyanoya monte edilerek, önceden delikler aracılığıyla bir silindir üzerine kazınmış melodiyi çaldırmaya yarayan mekanizma. Bu tür piyanolara **"player-piano"** ("çalan" piyano; mekanik piyano), kullanılan delikli silindirlere ise **"piano rolls"** (piyano şeritleri) adı verilmiştir. Gramofon ile taş plakların keşfi ve yaygın kullanımından önce bu tür piyanoların kullanılmış olması, ünlü bestelerin "kayıtlarının" (örneğin Scott Joplin'in kendi rag parçalarının yorumları) günümüze kadar ulaşmasını sağlamıştır.

Pickup Band: Özel bir konser veya plak kaydı için geçici olarak biraraya gelmiş, sürekli birlikte çalışmayan müzisyenlerden oluşan toplama bir grup.

Piece: (Sözlük anlamı: parça; adet) 1. Aynı Türkçe'de olduğu gibi, bir müzik eseri (**number** ile eş anlamlı); 2. Jazz'da enstrüman; örneğin "ten-piece band", on farklı enstrümandan oluşan topluluk demektir.

Pipe: (Sözlük anlamı: boru; pipo) Saksofon. Genelde bu terim tenor saksofon için kullanılır. Boylarından yola çıkılarak, alto saksofona **"small pipe"** (küçük boru), bariton saksofona **"big pipe"** (büyük boru) denir.

Plantation songs: (bkz: work songs)

Plunger: Lavabo açacığının kauçuk kısmından yapılmış, trompet veya trombondan geçici olarak dalgalı ve daha pes bir ses elde etmek için kullanılan, elle kontrol edilen surdin (**wah wah** ile eş anlamlı). İlk kez Duke Ellington Orkestrası'nın 20'li yıllardaki trompetçilerinden Bubber Miley tarafından kullanılmıştır.

Polyrhythm: Birbirine zıt ritmlerin aynı anda kullanımı, çok ritmlilik.

Pops: Babalık; moruk; Jazz'da, özellikle deneyimli, saygın müzisyenlere hitap ederken kullanılan, sevecen bir deyim. Bu deyimi kullanmayı çok seven Louis Armstrong'a, **"Satchmo"** dışında takılmış diğer lakap.

Elixir®

strings

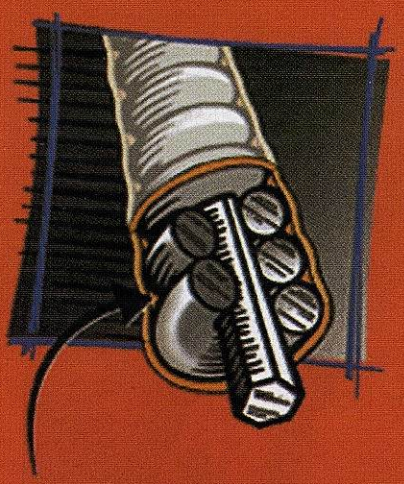

Critical Zone of Tone

15 günde ses kalitesi bozulan, parlaklığını yitiren tellerden şikayetçi misiniz?

O zaman Elixir gitar ve bas tellerimizi deneyiniz!

"Ses kalitesini, parlaklığını ve yüksek performansını diğer tüm tellere göre 3 kat daha fazla süre koruyabilen bu mucize tel şimdi Türkiye'de! Elixir tellerindeki özel kaplama, telleri ter, rutubet, paslanma, kirlenme, metal yorgunluğu gibi etkilerden korumaktadır. Bu uygulama sayesinde Elixir tellerinin ömrünün, diğer normal tellerin ömründen 3 - 5 kat daha uzun olduğu görülmüştür. Yani normal şartlarda 3 - 5 takım tel değiştirdiğiniz süreci tek bir Elixir takımı kullanarak geçirebilirsiniz. Ayrıca Elixir tellerinin, çalım sırasında el teması ile gerçekleşen tel gürültülerini de (diğer tellere göre) minimuma indirgediği görülmüştür. Bu özellik, stüdyo müzisyenlerinin Elixir tellerini tercih etmesinin en önemli nedenidir."

Genel Dağıtım:
SENKOP MÜZİK
www.senkop.com.tr
senkop@superonline.com
Tel: 0212 243 19 89 0212 249 39 51
Fax: 0212 243 19 90

Bayiler:

Antalya - Senkop Müzik	: 0242 247 55 23 - 0242 247 80 93
İzmir Trigon Müzik	: 0232 466 10 76 - 0232 425 14 35
Adana Müzik Merkezi	: 0322 453 88 26
Eskişehir Evrensel Müzik	: 0222 226 68 05
Denizli Doğa Müzik	: 0258 242 53 95
Ankara-Gür Müzik	: 0312 419 48 32
Mersin-Gür Müzik	: 0324 326 08 37

Terje Rypdal:

"Tek Bir Müziğin Şemsiyesi Altına Girmeyen Gitarist"

Orhan Kahyaoğlu

Bir yazar, Terje Rypdal'ın, otuz yılı aşkın bir süre önce çıkan ilk albümündeki müzik için "duygusallığın kristalleşmesi" demiş. Yani billurlaşmış, su yüzüne çıkmış, şekillenmiş bir duygusallığı, haslığı işaret ediyor bu saptama. Aslında bu, Rypdal'ın yalnız ilk albümündeki özellik değil bizce. Bugüne kadar yayınlanan yirmi albümünün büyük çoğunluğunda bu türden bir duygusallığı yakalamak mümkün. Müziğinin yarattığı imge dünyası, çağrışımsal zenginlik en sade, en basit parçalarda bile dikkat çekici. Bu, Rypdal müziğinin dışavurumcu bir özelliğe yakın olduğu anlamına hiç gelmiyor. Çoğu parçasında, bir duygusal kapalılığa, içe dönüklüğe sıkça rastlanıyor. Ama, sanatçının bu ruh halini de hemen yansıtmayan; imleyen, hissettiren örnekler oluyorlar. Bu duygusal billurlaşmada çokça öne çıkan, hüzün. Müziği, hiçbir kalıba dökülemiyor, standardize edilemiyor. Beethoven'in müziği de onun bir esin perisi olabiliyor. John Coltrane'inki de, Princin'inki de. Ya da bir bakıyorsunuz, parçalardan birinde bu apayrı üç müzikal çizginin ortak esinlerine rastlanıyor. Rypdal'in müzik janrı kadar, gitar stili için de aynı durum geçerli. 1960'ların başlarındaki ünlü pop grubu The Shadows'un gitaristi Hank Marvin'in, rock- blues'un ilahı Jimi Hendrix'in ya da jazz gitarın ustası, piri Wes Montgomery'nin gitar stillerinden farklı farklı dozlarda esinlendiğini hissetmek mümkün. Ama, stili, hiçbir şekilde bu ustalarınkinin tıpkısı olmuyor.

Görüldüğü gibi, Rypdal'in müziğini ve gitarını besleyen kaynaklar çok farklı karakterler taşıyor. Bu esin perilerinin sayılarını çoğaltabiliriz. Onun kompozisyon hocası olan, Norveç'in ünlü klasik müzik kompozitörü Finn Mortensen, klasik müzik geleneğini ona öyle bir özümsetmiş ki, yaptığı, türlendirilemeyen her albümünde bu geleneğin ve Mortensen'nin müzik vizyonunun izlerine rastlanır. Ama, bu değerlendirmelerden çıkarak, Rypdal'in müziği ve sound'unun 'eklektik' bir özellik taşıdığını söylemek istemiyoruz. O, yaşadığı müzikal değişim ve çeşitliliği başarıyla içselleştirdiğinden, rafineleştirdiğinden; haslığın, anlaşılırlığın, anlatımcılığın kompozisyonlarında devamlı altını çizmiştir. Doğaçlama, onun müziğinin de ana eksenini oluşturur. Rock müzik yaptığı ilk gençliğinde bile doğaçlamanın önemli bir yer işgal ettiği hep söylenir. Ona, bir tür jazz- fusion'cı demek de imkansızdır. Müziğinin alt yapısı tek başına jazz geleneğine yaslanmaz. Avrupa müziğinin bir çok temel, müzikal kaynağı, kompozisyonlarının köklerinde ağırlık taşımaktadır. Bazı yazarlar, müziği için, topyekün bir jazz-dışı nitelikten söz eder ki, bunu da benimsemek mümkün değildir. Jazz müziğinin, geleneğine olmasa da bazı temel, müzikal formlarına yaslandığı, bu müzikle açık köprüler kurduğu bestelerine de rastlanmaktadır. Ülkesi Norveç ve İskandinav folklorundan silik izlerle tabii ki karşılaşılır bazı örneklerinde. Ama, sound'unun, yarattığı melodilerin bu folk geleneğiyle açık bağlar halinde yeşerdiğini söylemek abartı olur.

Kategori dışı müzik

Görüldüğü gibi, jazz- dışı değil, kategori- dışı bir müziktir Rypdal'in yaptığı. En parıltılı döneminde, bir bakarsınız, çağdaş bir pop yapmaktadır. Bazen, jazz formuna sadık, jazz karakteri ağır basan bir albüme rastlarsınız. Çağdaş ve klasik müzik kompozisyonlarına repertuvarlarında hep rastlanır. Senfoni, konçerto ve Oda Müziği özelliği taşıyan albümleri de vardır. Bir bakarsınız, tam anlamıyla jazz – fusion'dır yaptığı. Ya da bazı bestelerinde Latin müziği ve özellikle bossanova'nın form ve izleriyle buluşulur. Bu müziklerin bazılarının kesiştiği sayısız kompozisyon da vardır. Ama, sonuçta, tam anlamıyla kategorize edilmiş bir Rypdal müziğinden pek söz edilemez. Tek önemli ortak payda, gitar çalış stilini, doğaçlama dürtüsünü, kendine has mistisizmini enstrümanıyla tüm bu kompozisyonlara, aynı titizlik ve sound içinde taşıyabilmesidir. Elektronik ve elektrik gitar çalar hep. Gitarında abartılı değişkenliğe, varyasyona zırt pırt başvurmaz. Doğaçlama cümleleri, bu noktada, kendi içselliği, dürtülerinin kaçınılmaz bir sonucudur. Bu çalış stilinde, kendiliğinden oluşan bir lirizme sıkça rastlanır. Uzun melodik cümlelerde içli, kırılgan bir duyarlılık sıkça dikkat çeker. İşte, önemli olan yanı, bu duyarlılığın devamlı billurlaşması, dinleyenlerle açık bir duygusal terapiye girebilmesidir. Rypdal, bu noktada, tutkunun müzisyenidir. Ruh halini tüm çıplaklığıyla yansıtır, yankılar. Belki bu yüzden, herhangi bir türe bağlanan, eklemlenen bir müzikalitesi yoktur. Yaşamı, duyumsayışı ve algı biçimini kompozisyon ve çalış stiline bu denli doğal yedirebilmiş çok az müzisyen olduğunu söylememiz gerekir. Rypdal'ın yazdığı parça, bir trio için de, bir orkestra içinde yazılsa, yarattığı duygusal ortaklıktır hep dikkat çeken.

Gitarında abartılı değişkenliğe, varyasyona zırt pırt başvurmaz. Doğaçlama cümleleri, bu noktada, kendi içselliği, dürtülerinin kaçınılmaz bir sonucudur. Bu çalış stilinde, kendiliğinden oluşan bir lirizme sıkça rastlanır.

Görüldüğü gibi, hiçbir müzikal ortodoksiye yaslanmıyor Rypdal'ın yaptığı müzik. Onun artistik bağımsızlığı her şeyin önünde. Elektro gitarın varabileceği, ulaşabileceği estetik düzeyleri sorgularken, naturalist ve hümanist boyutun da Rypdal kompozisyonlarında özel bir anlam taşıdığını vurgulamakta yarar var. Elektrikli gitarın, klasik ve çağdaş müzikle kurduğu bağı; doğaçlamanın bu buluşmada üstlendiği rolü, Rypdal özellikle son dönem albümlerinde daha sık öne çıkardı. Bu bileşimin hassasiyetini büyük ölçüde gözetirken, jazz bağından çok, Avrupa Çağdaş müziğiyle kurduğu köprü özel bir anlam taşıdı. Ekseni bu buluşmaya yaslanır mahiyette olsa da, 2000 yılında albümünde yer alan 'Double Concerto'da, iki elektro gitarın klasik müzik formlarından hareketle, uzanabileceği apayrı müzikal çizgileri özenle göstermişti dinleyenlere. Hem elektro, hem rock, hem de jazz gitardı çaldıkları. Gitarist Ronni Le Tekro'nun özel stil ve vizyonu işin cabasıydı. Rypdal'ın kompozisyonları hiç noktalanmadı. Projeleri hiç bitmedi. Bu süreçte, bir de gitar, trompet ve org için yazdığı bir Oda Müziği yapıtı yine 2000 yılının 19 Temmuz'unda Molde Jazz Festivali'nde çalınmıştı. İşte bu kayıt da geçen haftalarda Rypdal'in ECM'den yayınlanan, "Works" albümü dahil 20. çalışması olarak karşımıza çıktı. Rypdal'in içinde değişimler yaşayan, ama müzikal konsepti hiçbir zaman 'kopuşlar' yaşamayan, inceden inceye değişim kokan müziği bu kez yine özel bir tatla karşımıza çıktı. O zaman, Rypdal'ın müziğine albümler ve iç değişimleri düzeyinde daha ayrıntılı bakalım istedik. Müziğindeki sound renkliliği, ton zenginliği kompozisyonlarını değerlendirdiğimiz ölçüde daha bir belirginlik taşır diye düşündük. Bu arada, sanatçının yaşam öyküsünü de küçük anekdotlarla anmak gerekiyor. Çünkü, yaşadığı kültürel, müzikal ortam kadar, pratik hayat deneyimi de sanatçının müziğini duyumsamakta, kavramakta özel anlam taşıyor.

Yaşamı

Terje Rypdal, Norveçli 47'lilerden. Çoğu önemli müzisyenin ailesinde rastladığımız gibi, onun da evinde doğduğu andan itibaren önemli bir müzisyen var. Babası Jakop Rypdal, Norveç'te ulusal ölçüde tanınan bir müzisyen ve orkestra şefi. Sanatçı, Norveç'in çeşitli orkestralarının ve Askeri bandosunun kondüktörü olarak yıllarca çalış-

mış. Ana enstrümanıysa klarinet. Terje'de hemen her müzikçi ailenin çocuğu gibi, daha beş yaşında piyano çalışmaya başlar. Bu temel enstrümanın yanında, iki- üç yıl sonra trompet de üfler. Yaşı onüç olduğu 1960 yılındaysa, ömrü boyu bırakmayacağı gitarla tanışacaktır. Bu çok genç yaşında, sanatçı dünyayı kasıp kavurmaya başlayan pop ve rock'dan çokça etkileniyordu. İki yıl sonraysa, yani henüz onbeş yaşındayken, Norveç'in sonraki yıllar en önemli pop- rock grubu olacak Vanguards adlı grubu kurdu. Çoğu genç gibi, onun da kahramanları vardı bu dönem. Cliff Richard'ın arkasında çalan ünlü Shadows grubu onun ilk önemli ilahıydı. Shadows'un gitaristi Hank Marvin'se yalnız ilk gençliğinde değil, onun ömür boyu esin perilerinden, idollerinden biri olacaktı. Gençliğinde hep onun gibi çalmayı düşlüyordu. Britanyalı grup Shadows'un yanında, ABD'li Ventures adlı gruptan da büyük ölçüde etkilendi. Vanguards, 1967'ye kadar süren beş yıllık ömrü içinde, Norveç'in pop ve rock dünyasının en gözde gruplarında biri oldu. Rypdal'de aynı oranda tanınmış genç bir müzisyendi. 1960'lı yılların ikinci yarısıyla birlikte, büyük bir esin kaynağı olarak Jimi Hendrix tutkunu da olmuştu. Rypdal, lise dengi eğitimini tamamladığı Vanguards yıllarında, bir dönem çelişki yaşadı. Eğitimini nasıl sürdürecekti? Bu aşamada önce, Norveç Trondheim'deki Teknik Üniversite'nin elektrik mühendisliği bölümüne girdi. Fakat, bu girişim kısa sürdü, müzik kariyeri yapmanın herşeyin önünde olduğuna karar verdi. Önce, Oslo Üniversitesi'nde müzikoloji okudu. Sonra, Oslo'daki konservatuvara geçti. Ardından, adı Norveç Devlet Müzik Akademisi olan okulda eğitimini 1972 yılına kadar sürdürdü. Ama, tüm bu eğitim süreci içinde grup müziği yapmaya devam edecekti. Vanguards 1967'de dağılacak, süreç içinde Dream adlı bir gruba evrilecekti. Bu, bir tür rock- blues grubuydu. Ustası Jimi Hendrix'in izinde gidiyordu çoğu kez. İki yıl süren bu Dream serüveninde gitgide jazz'a kayan bir gitarist kimliğindeydi. Jimi Hendrix'e yine de kendini çokça benzetiyordu Rypdal. Kılığıyla, kıyafetiyle, saçıyla, başıyla Hendrix esinli bir gitarist ve vokalistti. O dönem çıkan "Get Dreamy" adlı albümünde "Hey Jimi" adlı, Hendrix'e yazdığı bir parça bile bulunuyordu. Hendrix'in "Hey Joe"suna bir nazireydi bu parça. "Ain't No Use" gibi ilginç psycho-jam parçalar da yazıyordu.

Bu dönem, klasik ve jazz müziğinden de kopmuyordu. 1960'ların sonlarında Norveç'in ünlü kompozitörü Finn Mortensen'dan yoğun biçimde kompozisyon dersleri almaktaydı. Ama, örneğin Dream'lı yıllarda bir gün Almanya'da bir jam- session'da ünlü Art Ensemble Of Chicago üyelerinin dikkatini çekecek; onlarla çalacak ve sonraki dönem Lester Bowie'nin de grubunda yer alacaktı. Görüldüğü gibi, kendi stiline birçok yoldan gidiyordu. Ama, pratikte jazzın içine daha bir giriyordu. 1969 Baden Baden Free-Jazz Festival'de Lester Bowie's Big Band'in çekirdek üyesiydi artık.

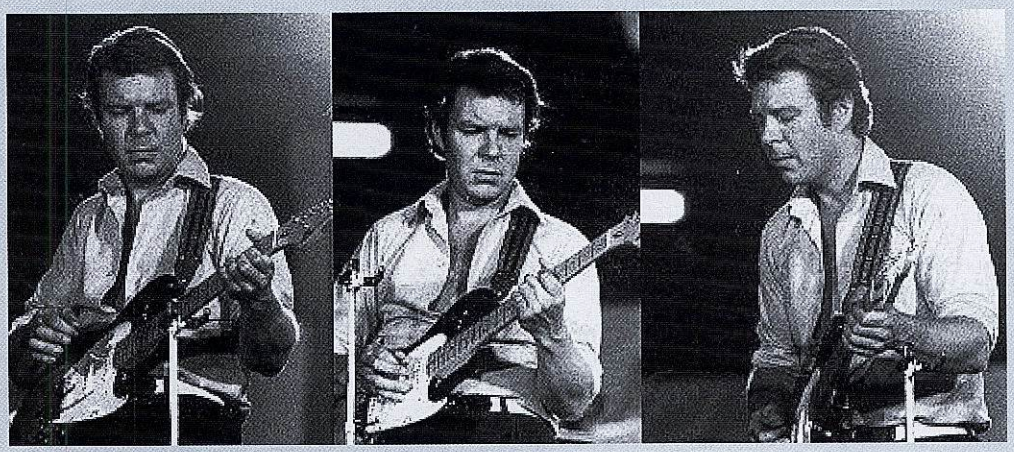

Jazz bağlamında, iki önemli olay, Rypdal'in George Russell ve Jan Garbarek'in gruplarında çalmaya başlamasıydı. Özellikle Russell'in grubu Rypdal için bir okuldu. Zaten bu grup, yıllar boyu İskandinav jazz müzisyenlerinin çoğunu geliştirmiş, eğitmiş bir grup mahiyetindedir. Jan Garbarek'ın adını dünyaya duyurmaya başladığı dörtlüsünde Rypdal'de yer almaktadır. İşin hoş ve ilginç yanı Rypdal, bir ucuyla da Finn Mortensen'le olan çalışmalarının sonucu kompozisyonlar da yazmaya başlamıştır. Ünlü kompozitörle Bach, Bruckner ve Stockhausen çalışmaktadır. Örneğin, hocası Mortensen'in "Tone Colours For Orchestra" adlı yapıtı onun özel bir etkilenim ve inceleme yapıtıdır. Bu süreçte Russell'ın çeşitli konser ve albümlerinde 1971 yılına kadar çalar. Jan Garbarek Dörtlüsü'nde çalması sürecinde bir başka önemli nokta dikkat çekmektedir. Jan Garbarek grubu, ünlü Manfred Eicher'in yeni kurulan ama bugün tek başına bir ekol olan ECM'le anlaşma yapmaktadır. Garbarek'in bugüne dek ECM'le süren müzik yolculuğunun ilk iki albüm durağı olan "Afric Pepperbird" ve "Sart" albümlerinde Terje Rypdal'de yer almaktadır. Grupta ünlü basçı Arild Andersen ve Jon Christensen'de yer almaktadır. "Sart" albümünde ekibe Bobo Stenson'da eklenmiştir. Albümler 1970 Eylül'ü ve 1971 Nisan'ında kaydedilecektir. Jan Garbarek Dörtlüsünün ilk albüm kaydından hemen sonra, Manfred Eicher, Terje Rypdal'e de bir albüm projesi sunar. Rypdal'in zaten birikmiş kompozisyonları vardır. Aralarında Garbarek Dörtlüsü'nün çaldıklarına bile rastlanmaktadır. Nitekim, Rypdal bu teklifi kabul edecek ve ilk albüm hazırlıklarına başlayacaktır. Rypdal'ın bu zaman dilimi içinde gerçekleştirdiği önemli bir projeyi de es geçmeyeceğiz. Norveç'de, dönemin ünlü rock prodüksiyonu "Hair" müzikali çalınacaktır. Bu projeyi hayata geçirmede, orkestra şefi ve yönetici olarak işi büyük ölçüde Rypdal üstlenmiş ve proje büyük ilgi toplamıştır.

İlk albümü

Gitaristin ilk albümü 1971 yılında kendi adıyla yayınlandı. Üçü uzun beş Rypdal kompozisyonundan oluşuyordu. Bir bütün olarak bakıldığında yapıta bir 'jazz albümü' demek neredeyse imkansız. Sanatçının gitar çalış stili olsun, kompozisyonların yapısı olsun, jazz'dan çok rock elementlere daha bir eğilimli gözüküyordu. Ancak, bir fusion'da değildi ortaya çıkan. Rypdal'in baştan beri değindiğimiz özel müzikal birikiminin ilginç bir tezahürüydü. Jan Garbarek'in grubunun Rypdal dışındaki üç müzisyeni bas, davul ve piyanoda yerini almıştı. Rypdal'in o dönemki ilk eşi vokalist Inger Lise Rypdal'e katılmıştı. Ayrıca obua ve English Horn çalan Eckehard Fintl'de çoğu parçada çaldı. Ayrıca, albümde birer parçada konuk olarak, elektrik bas çalan Bjornar Andersen ve piyanist Tom Halversen'e rastlandı. Rypdal ne jazz, ne rock gitar çalıyordu. Tamamen kendinin olan bir stil ve solo tavrıyla dinleyeni yeni bir lirizme ve sıkı doğaçlama cümlelerine taşıyordu. Ama, varyasyondan uzak temiz bir çalıştı bu. "Electric Fantazy" adlı oldukça uzun kompozisyonunda, klasik müziğe yaslanan bir alt yapı üzerine yazılmış melodiler ve kendiliğinden beliren doğaçlamalar çokça dikkat çekiciydi. Bas'ın ilginç anlatımcılığı, eşinin vokali, obuanın akıttığı melodik cümlelerle özel bir mistik hava belirmişti bu bestede. Rockvari bir ritim ağırlığını koymuştu. Zarif, sade, içli gitar konuşmaları çekici solo cümleler olarak dinleyeni hemen kuşatıyordu. Evet, bir tür elektrikli

YAMAHA
Pro Audio

Sessizliğin ritmini duyuyor musunuz?

01v

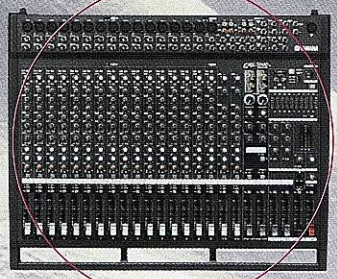

Emx5000 - 20

AW - 44 16G

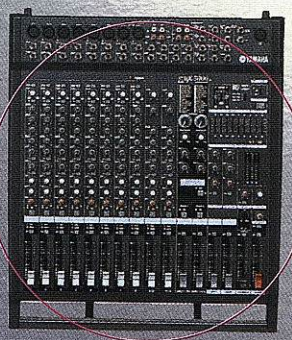

Emx5000 - 12

02R96

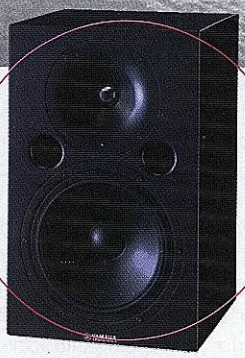

MSP - 10 Studio

SURROUND MONITORING

DAW control

SM Studio Manager

96 kHz AUDIO DSP

ATEMPO

ANKARA	İSTANBUL	ANTALYA
Farabi Sk. No:8	Şakirkesebir Sk. 34/3	Barınaklar Blv. 2069. Sk.
06880 Çankaya	Balmumcu	No: 2/A Lara
Tel : 0 (312) 466 82 00	Tel : 0 (212) 288 06 12	Tel : 0 (242) 324 52 92
Fax : 0 (312) 466 82 01	Fax : 0 (212) 267 34 48	Fax : 0 (242) 324 52 98

vaadedilen teknolojiyse söz konusu olan Atempo'dur.

fantaziydi. Kısa "Lontano II" adlı bestede, dönemin modern ve avant- garde müzik algısıyla, kendi gitar stilini özenle buluşturmuş Rypdal. "Rainbow" parçasında, naturalizm besteyi sarmış durumda. Obua, English Horn ve flüt yoluyla yeni bir mistik kuşatıcılık dikkati çekmişti. "Tough Enough" adlı bitiş parçasında, bir solo enstrüman olarak gitarın yanında Bjornar Andersen'in bası da özel bir rol üstlenmiş. Hendrix'e nazirelerle dolu, bluesy gitar cümleleri çokça belirgin bu bestede.

Albümün temel özelliği, sanatçının ilk solo albümü olmasına rağmen, müziğindeki billurluk, anlatımcılıktı. Belki esinlendiği, rock'dan klasik müziğe, birçok ustanın müzik izlerine bazı kesitlerde rastlanıyordu. Ama, herhangi bir müzisyenin sound'una indirgenemeyecek özgünlükteydi kompozisyonlar. Rypdal özel kategori- dışı bir sound'u simgeliyordu bu albümde.

Rypdal, artık, kendi müziğinin peşine takılmıştır. Kompozisyonları gitgide çoğalmaktadır. "Sart" albümünden sonra, Jan Garbarek Beşlisi'nden de ayrılmıştır. İkinci albümü için stüdyoya 1973 Ağustos'unda girer. Davulcu- perküsyonist Jon Christensen dışında, yeni müzisyenlerden oluşan bir beşliyle kayda girmiştir. Bu beşlideki en önemli isim double- bas ve piccolo- bas çalan ünlü Barre Philips'dir. Bu sanatçının da, bazı albümleri 1976'dan sonra ECM'de yayınlanacaktır. Bu albümün projesinin kadrosunda obua ve English Horn'uyla Erik Niord Larsen ve elektrik basıyla Sveinung Hovensjo yer almaktadır. Daha, grupta çalınan enstrümanlardan hareketle bile klasik müzik, jazz ve rock'un belli dozlarda albümde yer tutacağı anlaşılmaktadır. En azından Rypdal'ın gitarında rockvari bir stil yine dikkat çeker. Bu duruma rağmen, örneğin giriş parçası "Bend It"de jazz formlarına görece daha yakın, doğaçlamanın belirginleştiği bir kompozisyon çıkmıştır ortaya. Parçanın değişik temposu içinde ritim seksiyonundaki Philips ve Christensen'in müzik duyguları, enstrümanlarına hakimiyetleri, hatta birazcık da virtüöziteleri dikkat çeker. Rypdal'se yine benzersiz, kategori dışı stiliyle; yarattığı mistik dokuyla hemen öne çıkmaktadır. "Yearning" adlı Rypdal bestesinde, sade, lirik bir gitar anlatımı sivrilecek, öne çıkacaktır. Hem klasik, hem sinemasal bir karakteri olan parçada obuanın üstlendiği rol, yer yer gitar kadar önem arzetmektedir. "Yearning", içlilik ve tutkunun habercisidir. Albümün diğer çekici iki parçası "Icing" ve "Sejours". İlki bir Rypdal – Christensen bestesi. Hüzünlü, melankolik bir atmosferi var bu parçanın. Rypdal'in gitar cümleleri bu melankolide özel bir rol üstleniyor. Barre Philips'in bas kesitleri, Rypdal'ın müzik anlayışındaki incelik ve özgürlüğü yansıtıyor. Gitarla basın solo atışmalarında, müziklerini kuşatıcı yanı hemen belirginleşiyor. Barre Philips bestesi olan "Sejours" albümün en ilginç parçası. Bu parçada özel olarak, Christensen org, Philips Piccola-bas çalıyor. Kilise müziğinin açık esinleri var bu kompozisyonda. Rypdal'in flütüyle de mistik hava, özel bir müzikal auraya dönüyor. Büyülü, kuşatıcı, içli; ama o denli de melankolik bir atmosfer müziği bu. Larsen'in obuası, açık bir giz yaymış parçanın içine. Yine bir Philips bestesi olan "Back Of J"de önceki kadar sıkı olmasa da önemli bir parça. Philips ve Rypdal'in ağırlıklı duo şöleni niteliğinde. Ruhani bu şölende Rypdal'ın gitar çalışındaki incelik, değişim ve yeni renklerin açık izlerini yakalayabiliyor insan. Rypdal iyi çalmanın ötesinde, stilini spesifik, rafine bir tona, üsluba dönüştürmüş.

Rypdal, "What Comey After" adlı değindiğimiz ikinci albümünde de kategorize edilemeyen, ama doğaçlamacı ruhu esas alan bir müzikal dokuyla çıkmıştır karşımıza. Üretim sürmektedir. 1974'de yeni bir albüm için daha stüdyoya girerler. Bu albüm apayrı bir boyut daha taşımıştır Rypdal müziğine. "Whenever I Seen To Be Faraway" adını taşıyıp 1975'de yayınlanacak bu albümde Rypdal'in üç uzun kompozisyonu yer almaktadır yalnızca. Kendi elektro gitarı yanında, 6 ve 4 telli basıyla Sveinung Hovensjo, melotron ve elektrikli piyanosuyla Pete Knutsen, France Horn'uyla Odd Ulleberg ve perküsyonuyla yine Jon Christensen grupta yer almaktadır. Bu müzisyenlerin yanında, albümde, Südfunk Senfoni Orkestrası'nın üyeleri de Mladen Gutesha'nın kondüktörlüğüyle çalarlar. Jazz'ın, rock'ın, doğaçlamanın, senfonik müzikte kesişme noktalarında beliren, örneğine az rastlanır bir sound'la daha çıkmaktadır Rypdal ortaya. Kozmik bir yanı vardır bu albümdeki soundun. Jazz'ın dışında çokça gezinen kompozisyonlardır yazılanlar. İlginç olan şu ki, aynı yıl, yani 1975'de, sanatçının kaydedilip yayınlanan ve en önemli albümlerinden biri kabul edilen "Odyssey" çıkar piyasaya. Rypdal'in önemli ödüller almasını, daha geniş kesimlerce tanınmasını sağlayacak bir albümdür bu. Gitarının yanında, yaylı sazlar ve soprano saksofon çalmaktadır. Oluşturduğu beşli, 6 ve 4 telli fender- bas çalan Sveinung Hovensjo dışında yeni isimlerdir. Ekipte, davul, org ve trombon çalan üç müzisyen yer almaktadır. Rypdal, giriş parçası "Darkness Falls"da kısa, hüzün yüklü bir tablo çizmektedir gitarıyla. Doğaçlamacı yanı ağır basan, lirik dokunun ağır bastığı bir parçadır bu. Gitarın yanında trombonun içli konuşmaları hemen dikkat çekmektedir. Ne rock, ne jazz, ne kla-

sik; Rypdal'ce yazılmış, ballad'vari bir kompozisyon. Ardından gelen "Midnite", albümün en heyecan verici parçalarından. Yaylılar üstüne söylenen bas solo kesitiyle başlar beste. Parçada jazz formları biraz belirgindir. Ama aynı oranda 'senfonik' bir atmosferi de vardır parçanın. Nefis bir orkestrasyon içinde Rypdal'in kısa saksofon solo kesitleri, trombonun hüzünlü dışavurumculuğu, başta saptadığımız 'duygunun kristalleşmesi' noktasında, Rypdal'in kategori- dışı, müziğini tüm çıplaklığıyla dinleyene yansıtıyor. Albümde, Rypdal'in bir de "Adagio"su var. Evet, adından geldiği gibi yavaş çalınan bir parça bu. Klasik müzik formlarına oldukça yakın. Orgun büyüsü, melankolisi kuşatmış bu besteyi. Bu yumuşak atmosfer içinde, Rypdal'in gitarının nefis solo kesitleri var. Gitarla yapılan gizemli bir şölen niteliğinde bu beste. "Over Birkerot" ve "Fare Well" albümün çekici diğer iki parçası. Tempolu, rock unsurların ağırlıkta olduğu ilk örnekte, sanatçının stilindeki depresif hava ve müzikal gölgeler çok etkili. Bu örnek için bir tür 'jazz – fusion' dersek pek abartmamış oluruz. "Fare Well"de ise, orgla biçimlenen bir mistik müzikal atmosfer belirleyici. Parçanın kendiliğinden yarattığı bir hüzün ve melankoli var. Bu duyguyu Rypdal gitarıyla anlamlı biçimde su yüzüne çıkarmış. Rock'la jazz yine bir kesişme alanı bulmaya çalışıyorlar. Bir orkestral karakteri olan parçada trombonun getirdiği müzikal anlatımlar çok çekici. "Ballade" adlı albümün son kompozisyonunda, Rypdal müziğinin ulaştığı rafineliği işaretliyor sanki. Grup ahenginin, gitar ve trombonun büyülü sololarının dinleyeni derinden etkilediği bir beste.

Bu albümde görüldüğü gibi, Terje Rypdal öncelikle bir gitarist. Ama, bunun yanında çocukluğundan beri önemli ölçüde piyano çalıyor. Soprano saksofon ve flütü virtüöz düzeyinde olmasa da başarıyla çalıyor. Sınırlı ölçüde de olsa, yaylılarla sıcak bağı var. İşte tüm bu birikim, sanatçıyı 1976 yılında, tek başına bir solo albüm hazırlamaya kadar itmiş. Sanatçı, bu enstrümanların, başta akustik ve elektro gitar olmak üzere, tümünden yararlanarak yazdığı on parçayı 1976'da stüdyoda kaydediyor. Bu albüm "After The Rain" adıyla daha sonra piyasaya çıkıyor. Bu albümdeki on kompozisyonda, Avrupalı ve lirik yanı çokça öne çıkıyor. Söz etmemiz zorunlu olan tek bir notsa, eşi Inger Lise Rypdal'in bazı bestelere sesiyle katılması. "Autumn Breeze" adlı parçada, lirizm tüm yoğunluğuyla öne çıkıyor. Gitar ve piyanoyu aynı lezzette, aynı müzikal derinlikte dinleme imkanı buluyoruz. Aynı iki enstrüman, klasik müzik esiniyle "Air" adlı parçada da belirgin. Albüme adını veren "After The Rain" albümün gerçekten bir prima örneği. Elektro gitar'ın anlatımıyla doğurduğu hüznü en iyi yankılayan beste bu. Sonbaharın melankolisi albümde en çok bu parçayı kuşatmış. Gitarın arkasında çalınan klavye de özenli. Rypdal'in sound'unun renkliliğini, çok anlamlılığını en iyi yansıtan beste bu. Aynı türden bir melankolik atmosferi incelikleriyle taşıdığı diğer parçalar arasında "Kjare Maren", "Vintage Year" ve "Multer" adlı kompozisyonları özellikle anmak gerek. Coşku, hüzün, melankoli parçalarda içiçe. Yer yer keman izlenimi veren elektro gitarıyla dinleyeni derinden vuruyor. Albümün son cümlesi "Like A Child, Like A Song"da. Rock, jazz ve senfonik müziğin içiçe yeşerdiği bu ballad'da, şarkı formuna duyduğu sadakatin izlerine yoğun biçimde rastlıyoruz. Rypdal'in tam anlamıyla bir atmosferik sound oluşturduğu bu albüm, kompozisyonlarındaki saf ama sıkı müzikal dokunun da en çıplak işareti. Terje Rypdal, 1977 yılının Eylül ayında, elektronik müzikle akustik müzik arasındaki kontrastları sorgulayan, en ilginç grup projelerinden biri kabul edilen "Waves" için stüdyoya girmişti. "Odyssey" albümünün müzikal konseptine çok yakın bir albümdü bu. Bir dörtlü olarak girmişlerdi kayda. Ve en önemlisi Avrupa'nın ilginç müzisyenlerinden, öncelikle trompetçi ama piyano dahil bir çok enstrümanı aynı düzeyde çalan Palle Mikkelborg kadronun yeni üyesiydi. Rypdal, çeşitli molalarla son yapıtına kadar bu ilginç müzisyenle hep birlikte çalışacaktı. Ritim seksiyonunda, 6 ve 4 telli elektro basıyla yine Sveinung Havensjo ve davulla perküsyonda Jon Christensen yer alıyordu.

"Waves", önce elektrikli bir jazz sound'u izlenimi veriyordu. Ama, dönemin elektronik olanakları da sound'u yeniden estetize etmişti sanki. "Per Ulv" adlı giriş parçasında Latin ve bossa- nova ritimlerine bile azıcık da olsa rastlamaya başlıyorduk. Jazz- fusion tarzına bir ölçüde yakın bir kompozisyondu bu. Rypdal'in 'jazz gitarcısı' kimliğinin çokça belirginleştiği bir besteydi. yeni, farklı bir orkestrasyon ortaya çıkmış; Mikkelborg'un lirik nefeslileri bu müziğe başka bir renklilik kazandırmıştı. Ama, yine de 1970'lilerin hakim jazz-rock fusion kategorisine sığmayan, yerleştirilemeyen bir sound'du beliren. "Karusell", Mikkelborg ve Rypdal'in müzik ufuklarını ilginç biçimde buluşturmuştu. Bir tane dışında, besteler hep Rypdal'indi. Ama, sanatçı, özellikle Mikkelborg'un akustikten elektroniğe uzanan müzik vizyonunu özenle gözetiyordu parçalarda. Jazz, klasik müzik ve elektronik yepyeni seslerin kesişmeleri, kontrastları sonucu beliren ilginç bir parçaydı ortaya çıkan. Rypdal'in "Waves" adlı albüme adını veren parçasıyla stili sanki daha

spesifikleşiyordu. Tamamen kendine has gitar soloları ve özel uçuşlarla dolu, elektrikli bir jazz'dı beliren. Ama, fusion'ın ana müzikal kaynaşım modelleriyle de hiç bağı yoktu. Klasik ruhlu, dokunaklı bir geri plan üstüne inşa edilmişti bu elektrikli sound. "The Dain Curse", müzikal açıdan albümün en ayrıcalıklı bestesi. Basçı Hovensjo'nun solo kesitleri, elektronik kaynaklar, nefeslilerin çalınışındaki içlilik, uçarılık, Rypdal'in elektro gitarının bu parçadaki 'vahşiliği'yle kesiştiğinde, örneğine hiç rastlanmamış bir çeşit jazz çıkıyordu ortaya. Mikkelborg'un nefeslilerinden yankılanan lirizmse, Rypdal müziğinin ilginç kontrastlarını, sound'undaki gölgeleri işaretliyor. Albümün sınıflandırılması en zor parçası bu. "Charisma" adlı son kompozisyonda Rypdal, o dönem yeni yeni biçimlenmeye başlayan ECM sound'unu tam anlamıyla işaretliyor. Rypdal'in uçukluğu, derinliği, doğaçlama yetisi ve gitarın hakimiyetini en iyi yansıtan beste bu. Rypdal'in bu dönem 'jazz gibi jazz'a en çok yaklaştığı çalışma.

1970'lerin sonları, Rypdal'in jazz geleneğiyle en yakın müzikal köprüler kurduğu bir dönem. "Waves" albümü yayınlanmadan hemen önce, 1978 Mart'ında, müzisyen dostu, ünlü basçı Barre Philips'in "Three Day Moon" adlı ECM albümünde gitar çalıyor Rypdal. Yine, muhtemelen Manfred Eicher'in organizasyonuyla Terje Rypdal, bu yılın Haziran ayında jazz'ın iki dev adamı basçı Miroslav Vitous ve davulcu Jack deJohnette'la ilk kez stüdyoya giriyorlar. 1977'de ortaya "Terje Rypdal/ Miroslav Vitous/ Jack deJohnette" adıyla yeni bir albüm daha çıkıyor. jazz-fusion'a yeni bir müzikal renk kazandırıyor bu albüm. Alışılmış Rypdal albümlerinin biraz dışında, ama ECM jazz'ına bir ölçüde yakın bir çalışma. Trio, çeşitli konser ve festivallerde sahne aldıktan sonra, 1981 Ocak'ında tekrar stüdyoya girip "To be Continued" adıyla bir albüm daha yayınlar. Bu albüm, trionun serüvenini yine sürdüğü anlamına gelmektedir. Çünkü bu zaman diliminde, üç müzisyenin de kendi adlarına veya gruplarıyla albümleri yayınlanmıştır.

Terje Rypdal'in bu iki ustalar albümü arasında çıkan albümünün adı "Descendre". Bu albüm, Rypdal'in müziğindeki kavşaklardan biri kabul edilmelidir. Palle Mikkelborg ve Jon Christensen'den oluşan bu trioyla çağdaş ve doğaçlamacı yanı, elektrikli jazz içinde yeni bir çehreye bürünecektir. Daha haykıran, daha çok ses veren bir gitar sound'u öne çıkmaktadır. Rypdal'in post- punk, hard-funk türleriyle kurduğu gizli bağlar azıcık da olsa bu dönem su yüzüne çıkmaktadır. Dünyada neler olup bittiğini yakından izleyen nadir doğaçlamacılar arasındadır. Müziğin çağdaş, modern açılımlarıyla köprüler kurmayı sürdürmektedir. "Descendre", sanatçının bu vizyonunu öne çıkardığı bir dönemin ürünü olarak 1980 yılında yayınlanır. Rypdal'in birbirinden ilginç altı kompozisyonu vardır bu albümde. Modern jazz ve doğaçlama derinleşmiş, özel bir müzikal modele dönüşmüştür sanki. "Avskjed", lirik bir trompet anlatımcılığıyla belirir. Kilise müziğinden izler taşıyan, çok zarif gitar anlatımcılığına yaslanan, çağın müzik nabzından izler taşıyan bir kompozisyondur bu. "Circles", albümün çekici kompozisyonlarından biri. Sıkı bir orkestral yapısı olan, elektronik ve jazza çokça yakın bir parça bu. Doğaçlama şölenleriyle dolu. Jon Christensen parçada davuluyla üst bir performans sergiliyor. Mikkelborg'sa parçadaki mistik dokuyu oluşturan, büyülü bir yorumcu. "Descendre" parçası Rypdal'ın kuzeyli, cool yanını gitarıyla yansıtıyor. Klasik bir dokuyla önceki parça devam ediyor sanki. Flüt aynı ölçüde etkili bu parçada. Kuzey müziğinin mistik yönsemeleri kuşatmış müzisyenleri. "Innseiling" adlı parçadaysa, trompetiyle, Mikkelborg'un Miles Davis'e nazireleri dikkat çekiyor. Rypdal'in en elektrikli ve mistik sound'u hakim bu bestesinde. "Men Of Mystery", Rypdal ve grubunun jazz formasyonunu en iyi yankılayan, mistik bir parça. "Speil" adlı son bestede derinleşen bir lirizm söz konusu. Rypdal'in gitar stilindeki çok yönlülük, Mikkelborg'un, trompetine kazandırdığı ruhanilik çokça etkili. Tüm bu melodik ve ritmik kuşatıcılığın alt yapısını parçalar boyu Rypdal ve Mikkelborg'un keyboardları kuruyor, biçimlendiriyor.

Artık, ufku gitgide açılan, zenginleşen jazz'ın özüne sadık bir Rypdal ve triosu, 1980'li yılların hemen başında gündemde. Ayrıca, bu dönem kaydedilip yayınlanan "To Be Continued"da, Rypdal'in Vitous ve De Johnette'la birlikte ürettiği fusion algısının bir yansıması. Rypdal'in 1983'de, bir çello ustası olan David Darling'le yaptığı bir duo stüdyo kaydı da var. Örneğine az rastlanır bu elektro gitar- çello buluşmasında, klasik müzik, jazz ve bir ölçüde rock müzik formlarından izlere rastlanıyor. 1984'de yayınlanan bu albümün adı "Eos". Bu albümde Rypdal inanılmaz bir özgürleşme yaşıyor.

Chasers

Rypdal'in asıl dönüşüm yıllarından biri olarak 1984'ü özellikle anmamız gerekiyor. Sanatçı, jazz merkezli bir yoğunluk döneminden tamamen uzaklaşıyor bu yılla beraber. Kurduğu, Norveçli müzisyenlerden oluşan bir trio ve adı Chasers bu grubun. Ekipte davul ve perküsyonu Audun Kleive, basları Bjorn Kjellemyr çalıyor. Bu iki müzisyen, popla bağı olan genç ve yetenekli isimler. Bu grup, Rypdal'in bir anlamda 1960 sonlarındaki ilk gençlik dönemi grubu Dream'e bir geri dönüş duygusunu yansıtıyor. Yani pop, rock ve doğaçlamaya. Bir yazar bu yeni süreci "Hendrix'in tarzından, Jimmy Smith'in funk- jazz'ına uzanan bir arayış" olarak yorumluyor. Güncelliği koruyan, sanatçının ilk gençliğiyle hesaplaştığı, farklı ve ufuk açıcı bir sound beliren. Nostaljik bir yan büyük ölçüde belirginleşiyor ki, Rypdal'in müziğinde genel anlamda rastlanan bir durum değil bu. Bu görece daha pop- rock arayışın, albüme dönüşmesiyse "Chaser" (1986) ve "Blue" (1987) albümleriyle vücut buluyor. Pop, rock, funk, jazz vs içiçe yeni bir müzikaliteyi ortaya çıkarıyor. Onun özel klasik ve jazz eksenine çokça yaklaşan ama o da olmayan müzik çizgisinden bambaşka bir düzleme geçtiğinden dolayı biraz da yadırganıyor Rypdal. Bir çok parçaları Norveç pop listelerinin üst sıralarına kadar çıkıyor. Bu arada ekibe 1987'de klavyeleriyle Allan Dangerfield katılıyor. Yani grup bir dörtlüye dönüşüyor. 1960'lardan gelen müzikal geri plan daha açık biçimde yenileniyordu. Rock elementler daha ağırlığını koymaya başladı sound'larında. İlgi gören single'ların sayısı çoğalıyor, grup Norveç'in yıldız kadrosuna dönüşüyordu. Daha sert ama o denli de temiz bir sound'du ortaya çıkan. 1960'ların Hammond org duyarlılığının yerini keyboard ve özellikle synclavier almıştı. Drum- machine'de kullanılıyordu. Bir anlamda dönemin tekno- pop nabzına yakın bir müzikaliteydi bu. Tüm bu temponun ardından, grubun 1989'da "The Single Collection" adlı albümü yayınlandı. Modern doğaçlamaları ilginç kontrastlarla bezeli, yer yer silik de olsa jazzy kesitleri olan single'lardı bunlar. Tek özelliği yine ortodoks olmamasıydı bestelerin. Ama, popun ortodoksisinin dışındalardı. Parçalarda melodik bir renklilik ve yer yer ilginç orkestrasyonlar dikkat çekiyordu. Müzik lisanını yenilemek, gençleştirmekti belki dileği. Belki, bir tür Miles Davis'in son dönemine öykünüyordu Rypdal. Popüler müziğin değerine sahip çıkmaktı yaptığı. Albümde "Mystery Man", "U.N.I", "Steady" gibi

jazz'la köprüler kurulabilecek ilginç parçalar vardı. Genç yetenek Allan Dangerfield'in "Coyote"si de etkili bir parçaydı. İşin en ilginci ECM firmasının, ruhunun çokça dışında bir sound'du beliren. Ama, nasıl oluyorsa Eicher bu projeleri destekledi. Evet, dinlenebilir, özenli bir koleksiyondu bu. Ama, Rypdal'i apayrı bir özgürleşmeye doğru itmişti. Bu dönemin en temel özelliklerinden biri de, sanatçının baştan beri, çoğu kez jazz'ı merkez yapmayan bir sound'u yine gündeme getirmesi, ama, bir ölçüde poplaştırmasıydı. Rypdal, Chaser adlı triosuyla 90'lı yıllarda da ilişkisini koparmayacaktı. Klavyeciyse, Rypdal'in müzik dünyasından kopacaktı. 1986 yılında, Rypdal'in bir de "Works" albümü yayınlandı. Her çekirdek ECM sanatçısına yapıldığı gibi. Rypdal'in ilk onbeş yıllık müzik formasyonunun bir panoramasını çiziyordu bu 'seçmeler' albümü. Rypdal'in müzik formasyonundaki değişim, çeşitlilik hiçbir zaman noktalanmıyordu. Yazımızın başlarında söylediğimiz gibi, Rypdal senfoni, konçerto, oda müziği de yazan, bu yapıtları sınırlı da olsa yorumlanan bir klasik ve modern müzik bestecisiydi de. Toplam altı senfonisi vardı. Bunlardan 5.'si 1993 yılında Trondheim Senfoni Orkestrası tarafından seslendirilmişti. Oda müziği için de birçok yazdığı parça vardı. Nitekim, sanatçının, yazdığı oda müziklerinden bazıları süreç içinde iki ECM albümü olarak yayınlandı. İlki, 1980'li yılların ikinci yarısında kaydedilse de, albümlerin yayını 1990'lı yılların ilk yarısında gerçekleşti. Albümlerden ilki "Indisonus" adını taşıyordu. İlk bölüm, albümle aynı adı taşıyan, keman ve orkestra için yazılmış bir yapıttı. Parçada kemanı Terje Tonnesen, orkestrayıysa Londra Royal Filarmoni Orkestrası, kondüktör Christian Eggen'le çalıyorlardı. Albümde koro ve oda orkestrası için yazılan bir yapıt daha vardı. Bu koral merkezli parçaysa The Rainbow Orchestra tarafından seslendirildi. Bu, Rypdal'in kendisinin yer almayıp, yapıtının yorumlandığı bir modern müzik örneğiydi. Aynı çizgide, sanatçının 1993 yılında "Q. E. D" adlı albümü piyasaya çıktı. Bu albümde, gitarıyla solist Rypdal'in kendisiydi. Yine Eggen'in kondüktörlüğünde Boralis Ensemble çalmaktaydı. Rypdal, elektro gitarına orkestral müzik içinde yeni bir yer arıyor deniyordu. İşin en ilginci, gitarına kazandırdığı inanılmaz boyutlarla ilgiliydi. Rock ve jazz yanında modern müzik enstrümanı olarak gitarını başka bir düzleme sıçratmıştı sanki.

Bu uğraşın hemen ardından çok farklı bir deneyime daha yöneldi. Bu kez, 1980'lerdeki pop yönsemeli genç triosunun yetenekli müzisyenlerinin yanında keman, viyola ve çello çalan üç klasikçiyi buluşturup, yine yepyeni bir sound deneyine girdi Rypdal. Bu altılının kondüktörü yine Christian Eggen'di. "If Mountains Could Sing" adlı bu

Terje Rypdal öncelikle bir gitarist. Ama, bunun yanın da çocukluğundan beri önemli ölçüde piyano çalıyor. Soprano saksofon ve flütü virtüöz düzeyinde olmasa da başarıyla çalıyor. Sınırlı ölçüde de olsa, yaylılarla sıcak bağı var. İşte tüm bu birikim, sanatçıyı 1976 yılında, tek başına bir solo albüm hazırlamaya kadar itmiş.

1995 albümünün genel hatlarıyla bir lirik dokusu var. Olur olmaz varyasyonlara yine elverişli olmayan bir albüm. Kompozisyonların elektroakustik bir yapısı var. Virtüöziteden gerek Rypdal, gerek ekibi özenle kaçıyorlar. Rypdal, otuz yıllık birikiminin hepsinden izler taşımış kompozisyonlarına. "The Return Of Per Ulv"da 'Chaser' döneminin sounduna yaklaşmış sanatçı. Yani rock eğilimli bir müziğe. "Dancing Without Reinders" parçasında bestelerinde yarattığı lirizmin en deriniyle karşılaşılıyor. "One For The Roadrunner"da, ilk dönemlerindeki free- jazz yoğunluğunun esinleri var. Yani bir çok birikiminden izlere rastlanıyor. Belki biraz abartıyoruz ama, bir iki parçadaysa Bartokvari kesitlerle bile karşılaşılıyor. Kendine özgü bir dramatik örgü ve hüzün ağırlıkta "It's In The Air" parçası, Rypdal'in mistik yanını çokça yansıtıyor. Yaylılar çalan üç sanatçının çalışlarındaki sadeliği, doygunluğu; kondüktörünse yoruma kattığı incelikleri en iyi yansıtan parçalardan biriyse "But On The Other Hand". Basçı Kjellemyr'in solist kimliğini ve enstrümanıyla doğurduğu lirizmi en iyi işaretleyen parçaysa "Foran Felsen". Yaylıların bu kesitlerin billurlaşmasında önemli payı var. Basçının, yaylılarla kurduğu derin terapiyi simgeleyen bir başka parça "Blue Angel". Rypdal, albüm boyu, gitarının sounduyla natüralist bir sanat algısı içinde, müzik birikimini bestelerine akıtmış. Bir çok müzik formunu, kendi üslubu içinde buluşturmuş abartıdan kaçmış. John Abercrombie türü ustalara şapka çıkarmış. Neticede, dingin, rafine ve her tür müziği içinde barındıran yeni bir sound renkliliği

çıkmış. Bu albümün belki en önemli özelliklerinden biri, çok farklı çizgileri temsil eden jazz ve klasik müzik kompozisyonlarının ilk kez özel bir müzikal mantalite içinde bir arada varolmasıydı.
Terje Rypdal, kökü 1984 yılına kadar uzanan "The Chasers" adlı triosuyla 1992- 96 yılları arasında çeşitli aralıklarla hep müzik yapmayı, konserler vermeyi sürdürdü. Davulcu Audun Kleive ve basçı Bjorn Kjellemyr "If Mountains Could Sing" albümünde de yerlerini aldılar. Ancak, bu ekibin serüveni de 1996'da noktalanacaktı.

Manfred Eicher ve Terje Rypdal

Bu arada 1995 yılında ECM firmasını kutlamak amacıyla bir proje gündeme gelir. Projenin adı "Skywards" olur. Yirmibeş yıllık birlikteliklerinin sonucu bu projeyi Manfred Eicher ve Terje Rypdal beraber oluştururlar. Devreye, bir ECM takipçisi olan Lillehammer'deki 'Kış Festivali'nin organizatörlerinden Jorgen Damskav'da girer. Ve ortaya bir 'kutlama orkestrası' çıkar. Bu proje 1996 Şubat'ında hayat bulur. Eicher'den hareketle "Music For Manfred's Men" adını taşır. Ünlü bir gruba da naziredir bu ad. Bu proje için oluşturulan grup, ECM ve özellikle de Rypdal'in eski albüm ve gruplarında çalan yakın yol arkadaşlarının bir araya getirilmesidir. Bu oluşan 'Skywards' orkestrasında Palle Mikkelborg, Jon Christensen, David Darling, Terje Tonnesen, Paolo Vinaccia gibi Rypdal'in kıdemli yol arkadaşları bir araya gelmişti. Rypdal, bu gece adına bir de 'Sinfonetta' yazmıştı ve bunun adı "Out Of The World" oldu. 'Skywards' projesi tamamen Rypdal müziği ve tasarımıyla şekillenince, 1997'de bu kadroyla "Skywards" adlı bir albüm de ortaya çıkacaktı. "Skywards" geleneksel bir melodiden hareketle yazılmış, jazz formuna daha yakın ve trompetin insanı özellikle büyülediği bir parça olmuştu. "Into The Wilderness"se sanatçının bir film için yazdığı bir parçaydı. Mistik, sofistike bir gitar anlatımcılığıydı dikkat çeken. Bu yumuşak, büyülü parçada Terje Tonnesen'in kemanı çokça etkiliydi. Davulcu Vinaccia'nın da yalın bir rolü vardı. "Shining", Rypdal'in klasik formda bir bestesi durumunda. Bu parçadaysa öne çıkan trompetiyle Mikkelborg. "Out Of The World", gerçekten küçücük bir senfoni gibi. Parçada çalan bütün müzisyenlerin açık esini dikkat çekiyor. Kondüktör Eggen'in piyanist kimliğini tüm incelikleriyle bu sıkı parçada hissettik, keşfettik. "The Pleasure Is Mine, I'm Sure", lirik kokulu bir jazz gitar şöleni. Klasik müzik esiniyle kuşanmış bu albümün son parçası 'Remember To Remember' adını taşıyor. Özellikle keman ve piyanonun içli, lirik ezgileri kuşatmış besteyi. David Darling'in çello çalışındaki kalburüstü düzey ve yüreği delen hüzünlü anlatımı parçanın anlamlı kesitleri arasında. Rypdal bu albümde her anlamda, özellikle de gitarıyla hep önde. Ama, kompozisyonların yapısı gereği, parçalarda çalan her müzisyenin özel zarafetini de hissetmek, yakalamak mümkün oluyor. Yani "Skywards" aslında Rypdal'in kendi müzik formasyonunu tüm yönleriyle albümün içine serpiştirmiş.
Bu özel kutlama albümünün ardından, bu projeye Rypdal sıkı bir biçimde sahip çıkıyor. Albümün yayınlandığı 1997'de yeni bir trio oluşturuyor ve buna da 'Skywards' adını veriyor ki bu grup günümüze karar devam etmekte. Hatta, 2003 yılının Ocak ayında İstanbul'da CRR'de sahne bile alacaklar. Rypdal'in trio projeleriyle, modern müzik kompozisyonları hep bir arada varoldu. Yeni trioda klavyeyi Stale Störlokken, davulu Paolo Vinaccia çalıyordu. Rypdal bu 'Skywards Trio'yla dünyanın dört bir yanında konserler verdi. Bu yeni grubun farklılığı, klavyelerin yine devreye girmesi, ama bas'ın grubun dışına çıkmasıydı. Aynı durum aslında "Skywards" albümünde de gözükmüştü. Yeni bir proje mantığıydı bu. Sanatçı performansını sürdürürken, bir de eski yol arkadaşlarından Ketil Bjorastad'ın "The Sea" ve "Water Stories" albümlerinde yer alacaktı.
Kaydı 1998'de yapılan, ama yayını 2000 yılını bulan bir klasik – senfonik müzik yapıtı daha yayınlandı sanatçının. "Double Concerto/ 5 th Symphony" adını taşır bu albüm. Ama, bu yapıtı ayrıntılı keşfedebilmek için başka ve ilginç bir son dönem deneyimine daha bakmak gerekiyor. Çünkü bu albümde yazdığı konçerto, iki gitar içindi. O zaman, kimdi öteki gitarist? Evet, bu gitaristin adı Ronnie Le Tekro'ydu. Rypdal'in çok önemsediği, Norveçli bir başka elektro gitaristti. Heavy- rock tarzı gitar çalıyordu bu müzisyen. Daredevils adlı bir de grubu vardı. Rypdal, bir dönem bu sanatçı ve grubuyla, albüm kayıtları, ve turne yapmıştı. Nitekim, kaydı 1998'de yayını 2000'de gerçekleşen klasik müzik eksenli albümün birinci bölümü "Double Concerto"yu bu müzisyenle birlikte yorumlamıştı Rypdal. Arkalarında senfoni orkestrası vardı. CD'nin ikinci bölümüyse, sanatçının op.50 5. Senfonisi'ydi. Bir senfoninin ilk kaydıydı bu ve onun klasik müzikle olan derin akrabağlığını işaretliyordu. Bu yapıtlar, albümün kaydında bir yıl önce sahne de de çalınmıştı.
Klasik özlü yeni kompozisyonlar üretirken, Skywards trio'yla da performansını 2000'le birlikte de sürdüren Rypdal, bir çok önemli festivalin bu yıl da konuğu oluyor. Haziran ayında, hem oda müziği, hem jazz ve ötesi parçalarını yorumlamak için solist olarak Avusturya'ya konuk oluyor. Temmuz ayında ise Molde Jazz Festivali'nde yeni bir yapıtı daha performe ediliyor. Bu yeni yapıtın promiyerinde The Bergen Chamber Ensemble yer alıyor. Konserde Rypdal'e, trompetiyle eski dostu Palle Mikkelborg ve kilise organisti Iver Kleive'de eşlik ediyor. İşin, en hoş yanı, bu yapıt geçen haftalarda, Rypdal'in son albümü olarak dünyada ve Türkiye'de yayınlandı. Bu yeni ve son yapıtın adı "Lux Aeterna". Albüm beş ana bölüm olarak "1st Movement" adıyla açılıp, "5 the Movement"la noktalanıyor. Yapıtın yorumlanışında bir de soprano Ashild Stubo Gündersen'de vokaliyle yer almakta. Kondüktör olarak, Kjell Seim bulunuyor. Bu çalışma, tam anlamıyla bir klasik müzik yapıtı. Kilise müziğinin açık izleriyle dolu. Klasik formların hemen hiç dışına çıkılmamış bu kompozisyonda. Ama, tabii ki en çekici kesitlerden biri elektro gitar solisti Rypdal'in bu geleneksel müzik kültürüne enstrümanıyla getirdiği yeni sesler, tonlar ve melodi örgüsü. Mikkelborg'un solo sırası aldığı kesitlerde hüzün ve lirizm kuşatıyor dinleyeni. Org, tüm yapıtın gizini yaratıyor. Bu denli ilginç bir solo kilise orguna az rastlanacağını düşünüyor insan. Tüm hüzün atmosferine rağmen, yoğun bir anlatımcılık, kaotik bir atmosfer ve içten içe işlenen bir lirizm dikkat çekmekte. Bu albüm, tabii ki, biraz şaşırtıyor insanı. Ama, Rypdal'in müzik vizyonunu, kompozisyonlarındaki çok boyutluluğu da bir kez daha işaretliyor.
Rypdal'in Skyward Trio'sundan herhangi bir albüm henüz çıkmadı. Keyboard çalan Stale Storlikken ve davulcu Paolo Vinaccia'lı bu kadroyu 18 Ocak'da CRR'deki Gitar Festivali bünyesinde dinlemek için gün sayıyoruz artık. Jazz'dan jazz dışına, rock'dan pop'a ve klasik müzik'e uzanan geniş müzik spektrumunun en önemli özelliği tüm bu müzikleri rafine bir biçimde, kendine ait müzik modellerine dönüştürebilmesi. Otuz yılı aşan bu serüven insanı yer yer şaşırtıyor aslında. Ama işin ilginci, onun bir klasik kompozisyonunda saf bir bluesy gitarla karşılaşabilmemiz, ya da bir pop parçada inanılmaz bir doğaçlamacı olarak varolabilmesi. Allahtan içinde gezindiği tüm bu müzikleri 'fusion' yapıyorum diye bol kepçeden kaynaştırmaya uğraşmamış. Bazı müzikler arasında- örneğin klasik ve jazz- belli dozlarda müzikal bileşenler üretmiş ve hep özel bir sound renkliliği yaratmayı becermiş. Güzel olan yanı, tüm müziklerde aynı gitarını çalması. Abartmadan, değiştirmek için çabalamadan. Rypdal, gerçeği söylemek gerekiyorsa müzik fikri biraz bölünmüş bir müzisyen. Ama, enstrümanını her durumda, aynı düzey ve duyarlılıkta çalıyor ki, onun tonunu, ses rengini diğer gitaristlerden hemen ayırıyoruz. Zaten zor olan bu. Çok yönlü kompozisyonlarıysa kendi dal ve çizgilerinde hep övgüyle karşılanmakta. Hem de otuz yılı aşkın bir süredir.

YAMAHA

PSR-A1000

Oriental

YAPALI GROUP

www.yapali.com.tr
www.yamaha.com.tr

Yamaha Türkiye Distribütörü YAPALI GROUP
Emirhan Cad. Beyaz Saray Apt. No:2/2, 80690 Beşiktaş İstanbul Tel. 0212 259 46 87 pbx Faks. 0212 259 58 82

Türkiye'deki seçkin Yamaha Bayilerimiz. ADANA Melodi Müzik **ANKARA (Kızılay)** Müzikon Ltd. - Panmüzik Ltd **ANTALYA** Bor Müzik Ltd. **AYDIN** Akgündüz Müzik **BURSA** Bursa Müzik - Korg Müzik - Maça Müzik **DENİZLİ** Ses-Bil Müzik Ltd. **İSTANBUL (Beyoğlu)** Özdikmen Müzik Evi Mega Müzik Ltd. - Senkop Müzik **İZMİR (Alsancak)** Deta Ltd. **(Çankaya)** Bor Müzik Ltd.-Trigon Music Club **KOCAELİ** Özturhan Müzik Center **MERSİN** Akdeniz Müzik Ltd. **TEKİRDAĞ** Trakya Müzik **VAN** Kutlu Elektronik **YALOVA** Alpa Müzik

Müzik Sistemleri ve Titreşimler

Müzik setiniz neyin üzerinde duruyor? Cam ya da mermer stand üzerinde mi? Eğer öyleyse sisteminizin sesi epey metalik olsa gerek!

Tunç Bozoğlu
tunc@lotushifi.com

Tüm Dünyada olduğu gibi ülkemizde de bu gerçeği – cihazların altında duran malzemenin sesi etkilediği gerçeğini – bilmeyen ya da önemsemeyen pekçok HiFi meraklısı var. Deneyimli bir HiFi satıcısı olarak belirteyim ki, iş cihazların üzerine konacak sehpayı seçmeye geldiğinde önce WAF faktörü (artık bilmeyen yoktur ama yine de açılımını vereyim: Wife Acceptance Factor) ve beraberinde estetik kaygılar ön plana çıkar, hemen ikinci önemli faktörse ekonomiktir. Beğenilen bir sehpanın fiyatını duyduktan sonra alınan ilk tepkiyse; "O kadar pahalı birşeye gerek yok. Bizim marangoza hesaplı bir şey yaptırırız".

Peki, cihazın yerleştirildiği sehpa ya da raf sesi nasıl etkiliyor ? Mikro titreşimler!

Mikro ya da makro, titreşimlerin cihazların içindeki elektronik ekipmanlara ulaştığı ve değişik frekanslardaki harmonikler olarak müzik sinyalinin üzerinde yer aldığı uzunca bir süredir kabul görüyor. Zaten herşey titreşimden oluşmuyor mu? Çalarken, kaydederken, yeniden üretirken müziği titreşimler oluşturuyor. Duvardan aldığımız elektriğin saniyede 50 kez devinimini de es geçmemek gerek.
Hoparlörlerden çıkan ses havayı ve eşyaları titretirken müzik setinizin durduğu standın içerisinde de titreşimler oluşması ve bu titreşimlerin cihazların şaselerinde belli bir frekansta (doğal rezonans frekansı) durağan dalga yaratması kaçınılmaz. LP kullananlar bunu daha iyi bilir, eğer pikabı hoparlörlere yakın koyarsanız müzik çalarken oluşan titreşimler önce pikap koluna oradan da kartuşa giderek yine hoparlörlerden üretilen dayanılmaz bir uğultuya dönüşür. Bu harici vibrasyonların kartuşa ulaşmasının önüne geçmek için geliştirilen süspansiyonu çok kuvvetli pikaplar, pikap konunun iğne gibi sivri bir demir üzerinde hareket ettiği pivot-point kollar, ve moving coil (MC) kartuş gibi tasarımlar sayesinde LP bugün halen dijital sistemlere kafa tutabilen seviyesine ulaşmıştır.

Her alanda olduğu gibi üreticilerin titreşim sorununa yaklaşımı da oldukça çeşitli. Genel kabul gören yegane yöntem "topraklama" diye adlandırılan çivi (spike) ayaklar. İlk kez İngiliz üreticiler tarafından stand üzerinde konumlu iki yollu hoparlörlerde denenen bu yöntem öyle başarılı olmuştur ki, bugün bir HiFi hoparlörün kutusundan altına vidalanabilen dört adet çivi çıkmaması düşünülemez. Ge-

nelde sadece halı kaplı zeminlerde tavsiye edilen bu çivileme yönteminin bas frekanslarda toplayıcı bir etkisi var, bu nedenle de hoparlörler artık hemen her zeminde çivi üzerinde kullanılıyor. Çivilerin parke kaplı zeminleri delmemesi için karşılıkları da yapılıyor.

Çivilerin üretildiği maddeler de yine hem estetik, hem ses açısından farklılık gösteriyor. Çoğu hoparlör üreticisi fason olarak üretilen demir çivileri kullanırken bazıları alüminyum ya da pirinçten kendi tasarımlarını yaratıyorlar. Çivilerde kullanılan materyal ile hoparlör kabininin doğal rezonans frekansları, elde edilen ses rengini etkileyen temel faktörler.

Hoparlörlerin kabinlerinin genellikle MDF'den, çivilerin de demir ya da benzeri sert maddelerden seçilmesi bir rastlantı değil elbette. Onca değişik ağaç türü varken hoparlör imalatında MDF'nin tercih edilmesinin en büyük nedeni MDF'nin doğal rezonans frekansının müzik skalasında kulağı en az etkiyecek noktalarda yer alması ve de MDF'nin kolay işlenebilir bir malzeme olmasıdır.

Tabii ki, hoparlör imalatı için MDF'den daha uygun malzeme yok değil. Geçtiğimiz yıllarda Amerikalı üreticilerden Vans Evers'in değişik ahşaplarla ilgili araştırmasından elde ettiği neticeler bu konu üzerinde çok daha fazla kafa yormak gerektiğini ortaya koyuyor. Vans Evers araştırmasında onlarca değişik malzemeden (Sunta, MDF, HDF, egzotik ağaçlar vs.) yapılmış raflar kullanmış. Test ettiği sistemdeki CD Çaların altına ve/veya üzerine bu ahşapları yerleştirmiş ve sesteki değişimleri tek tek not etmiş. Testte kullandığı müziğin akustik enstrümanlarla yapılan tarzda olduğunu belirtmeme gerek yok sanırım.

Sonuçta Teak ve Zebra ağaçlarından elde edilen ahşabın sese kattığı rengi diğerlerinden daha çok beğenmiş. Afrika kökenli bu egzotik ahşaplar oldukça pahalı ve işlenmesi de bir o denli güç tabii ki. Evers'ın bu deneyimi hoparlör yapımı için malzeme testinden ziyade değişik yoğunluktaki ahşapların sese ne ölçüde etkisi olduğunu ortaya koymaktı ve bunda da başarılı olmuştu. Teak ve Zebra ağaçları kemanın ahşap sesini biraz daha ortaya çıkarıyorlar, müzikte gövde hissini fazlalaştırıyorlardı.

Her neyse, hoparlör ve sehpa üreticileri egzotik ağaçların etkilerini araştırmak yerine daha nötr olan MDF üzerinde yoğunlaşmayı ve MDF'nin eksik/fazlalıklarını gidermeyi tercih etmiş durumdalar. MDF'yi demir ve alüminyum gibi daha sert malzemelerle birleştirerek akustik açıdan oldukça başarılı yapıtlar ortaya koyuyorlar. Tıpkı Finite Elemente'den Luis Fernandes ve Bernd Brockhoff'un yaptıkları gibi.

Luis ve Bernd, yıllardır Pagode markası altında kaliteli müzik seti sehpası ve standı üretiyorlar. İkili, geçtiğimiz yıl Pagode HD Master Reference serisini çıkarttı. Master Reference sehpalar Finite Elemente'nin baş aktörleri için hayallerinin gerçekleşmesi anlamına geliyor. İkili, bu standın geliştirilmesinde tecrübelerini Dortmund'daki Applied Sciences (Pratik Bilimler) Üniversitesi'nden Professor Dr. Borchert'in akustik bilgisi ile birleştirmiş ve dünyanın ilk bilimsel müzik seti sehpasını ortaya çıkarmışlar.

Master Reference serisinde standın alt ve üst platformuna kalın vidalarla tutturulan dört adet T-şeklinde alüminyum dikme bulunuyor. Bu dikmeler Kanada kavağı kaplamalı raflara « sütun » oluşturuyorlar. Pagode'nin genel mantığı bu prensibe dayanıyor ; alüminyum dikmeler ve onlara çivilerle tutturulan raflar. Amaç, dikmelere çivi-ucu temasla raflarda biriken, istenmeyen enerjiyi « topraklamak ». Dortmund'daki Applied Sciences Üniversitesinde yapılan ölçümlerde bu dikmelerin yükseklik ve büyüklüklerine göre değişen frekanslarda titreşimlere rastlanmış. Bu titreşimlerin ısıya dönüştürülerek yok edilmesi için rafların taşıyıcı çerçeveleri içerisine paslanmaz çelikten yapılmış değişik uzunlukta rezonatörler yerleştirilmesi planlanmış. Bunlardan 220 Hz, 486 Hz, 512 Hz, 550 Hz frekanslarında etkili olan altısı değişik kombinasyonlarda gergi çerçevesi içine, 670 Hz ve 882 Hz'te etkili olanlar da baza çerçevesi içine yerleştirilmiş. Teoride basit ve mantıklı bir yaklaşım olarak gözüken bu olay pratikte oldukça zorlayıcı.

Önceki modellere oranla rafların ağırlık taşıma kapasiteleri arttırılmış. Raf aralıkları ve büyüklükleri her zamanki gibi kullanıcının tercihine göre ayarlanabiliyor ; alt ve üst raflar sabit, diğerleri üçer santim aralıklarda ayarlanabiliyor, toplam yükseklik içinse değişik seçenekler mevcut.

Pagode Master Reference standların sese etkisine gelince ; gereksiz enerjiyi elimine eden her standda olduğu gibi müzik karanlık bir arka plan üzerinde gelişiyor, boşluklar daha sessiz, enstrümanlar arasında hissedilen uzaklık daha fazla, ve belki hepsinden önemlisi üzerine yerleştirilen cihazlar daha müzikal ve daha dinamik ses üretiyorlar.

"Esas üzerinde durduğum nokta müzikal dengeydi. Sehpa bir yandan titreşimleri elimine ederken diğer taraftan müzikten herhangi bir enerjiyi de götürmemeliydi" diyen Fernandes burada ilginç bir noktaya atıfta bulunuyor „Çok fazla ağırlık ve emici materyal kullanarak sesi, ve dinamiği sınırlandırmanız işten bile değil."
Bu nokta bence de çok önemli, benzer şeyleri kendi deneyimlerimde de yaşadım. MDF'den kişiye özel ve abartılı malzeme kullanılarak yapılmış sehpalara yerleştirilen müzik sistem-

lerinde sesi ne kadar açsanız da bir türlü gerekli dinamizmi yakalayamıyor, diğer taraftan metal ve camdan oluşan sehpalarda bas seslerin uzamasına engel olamıyorsunuz. Bu tarz sehpalarda en kolay çözüm cihazların altına özel platformlar yerleştirmek olsa gerek.

Astronomik fiyatlı ($2,500) ve oldukça ağır (50kg+) Vibrapod'u saymazsak (aslında mikroskopların altına yerleştirmek için tasarlanmış bir platform), Symposium Acoustic HiFi cihazlar için platform üretmeye başlayan ilk firmalardan. Firma üzeri alüminyum kaplı MDF + Köpükten oluşan platformlar üretiyor. Bu platformların çeşitli kalınlıkları var ve hem cihaz hem hoparlör altında kullanılabiliyor. Tabii her kalınlığın da kendine has bir sesi var. Firmanın diğer bir ürünü "Rollerblock" da çok iyi eleştiriler alan bir başka dayanak sistemi. Rollerblock, ortasına çelik bir bilye yerleştirilen iki adet metalden oluşuyor. Bu metallerin cihaz şasesine teması için de başka materyallerden yapılı metal plakalar kullanılıyor. Rollerblock, kullanıldığı sistemlere hoş bir dinamizm ve netlik kazandırıyor.

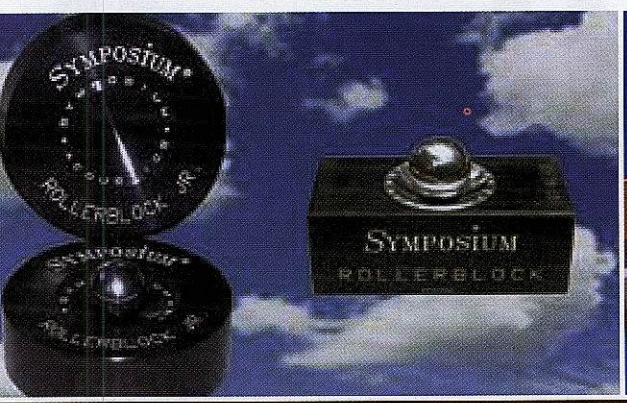

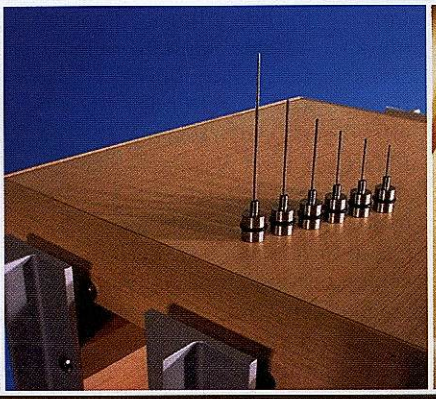

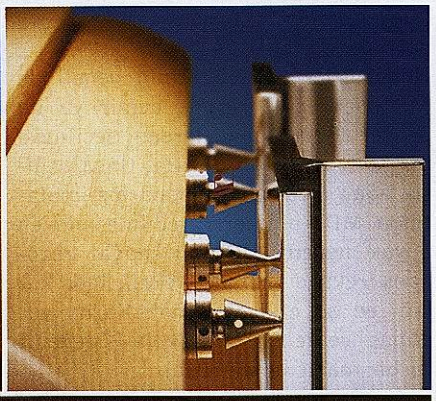

İŞ SANAT

İSTANBUL SALONU

İŞ SANAT'TA **JAZZ BULUŞMALARI**

JAZZ
JAZZ
JAZZ

OCAK 2003

RHYTHMIX! Yarkın Türk Ritim Topluluğu!
11 Ocak Cumartesi 19:30 Zarbaang İran Ritim Topluluğu!

ABBA UNUTULMAZ!
25 Ocak Cumartesi 19:30
BJÖRN AGAIN

ŞUBAT 2003

BEATLES GO BAROQUE!
BERG ODA ORKESTRASI
Şef Peter Vrábel **22 Şubat 2003** Cumartesi 19:30

MICHEL CAMILO TRIO
28 Şubat 2003 Cuma 19:30

MART 2003

KEREM GÖRSEV & GRUBU
EXISTENCE
13 Mart 2003 Perşembe 19:30

MICHAEL NYMAN ENSEMBLE
15 Mart 2003 Cumartesi 19:30

tek telefonla | 0216 454 1555

tek tuşla | www.biletix.com

biletix tek adımla satış noktaları

İstanbul Avrupa Bölgesi: Merter MMM Migros Biletix Gişesi, Akmerkez Vakkorama (Pazar günleri kapalıdır), Beyoğlu Ada Müzik Kültür, Taksim Vakkorama, Beşiktaş Alkım Kitabevi, Carousel Vakkorama, Yapı Kredi Plaza, 1907 Fenerbahçe Derneği, GOP Mass Alışveriş ve Eğl. Mrz. **İstanbul Anadolu Bölgesi:** Caddebostan MMM Migros, Soyak MMM Migros, Maltepe Grand House Alışveriş Merkezi, Kadıköy Eminönü İskelesi

Biletix hizmet bedeli Türkiye İş Bankası tarafından karşılanmaktadır.

İş Sanat'a ulaşmak için ücretsiz servislerimizi kullanabilirsiniz. Taksim-İş Sanat: 18:00 AKM otopark önü her konserde, Kadıköy-İş Sanat: 17:45 Haldun Taner Sahnesi önü sadece haftasonu konserleri.

İş Sanat Türkiye İş Bankası'nın kültür ve sanat merkezidir.

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Türkiye'nin Bankası

www.iskultursanat.com.tr

John Abercrombie
"Keşke İstanbul'a ders vermeye gelsem"

Jazz'ın gözde gitarcılarından John Abercrombie 13 konserlik Avrupa turnesine İstanbul'dan başladı. Trompetçi Kenny Wheeler ve piyanist Marc Copland'la salı akşamı CRR'de konser veren gitarcı ilk fırsatta İstanbul'a ders vermeye gelmek ve en az bir ay kalmak istiyor.

Serhan Yedig

60'ına merdiven dayayan John Abercrombie Harvard ve Berklee'deki derslerini bırakıp bir kez daha yollara düştü. Türkiye'den başlayıp İtalya, Almanya, İrlanda, İngiltere üzerinden İsveç'e kadar uzanacak. Birbiri ardına 13 gece boyunca üçlüsüyle konser verecek. İstanbul'a geldiğinde biraz gergin ama keyifliydi. Wheeler ve Copland'la hazırladığı "That's For Sure" CD'sinin üzerinden bir buçuk yıl geçmiş, ortak repertuar hafiften unutulmuştu. Ufak teklemeler bir yana üç eski dost CRR'de harika bir konser verdi. Davul ve kontrbassız, dingin "chamber jazz" şöleninden yarım saat önce teybimizle kulisteydik...

Türkiye'ye ilk kez 1985'te Bilsak Jazz Festivali için gelmiştiniz. O tarihten bu yana defalarca konser için geldiniz. Türk müziğine ilgi duydunuz mu hiç, Türk müzikçilerle ortak bir proje yapmayı düşünüyor musunuz?

Evet, ilk konseri hiç unutmuyorum. Elvin Jones aynı festivalde çalıyordu. Sonra Açıkhava'da konser verdim. İki kez Charles Llyod'la, en son Hammond üçlümle geldim. Genellikle bir gün kalıyorum, kültürü tanımaya fırsat olmuyor. Türk jazz'cılarla tanışmak çok cazip değil, dünyanın her yerinde aynı jazz çalınıyor çünkü. Yanlış hatırlamıyorsam Akın adında bir gitarcı benimle bağlantı kurmuştu. Belki İstanbul Jazz Festivali'nde ortak bir konser vereceğiz. Fakat henüz kesinleşmedi. Son gelişimde geleneksel müzik CD'leri almıştım. Ud aldım, ama çok zor bir enstrüman; evde duruyor. Yolda genç jazz'cılarla karşılaşmış, sohbet etmiştim. Bir üniversitede jazz bölümü olduğunu, Amerikalı bir gitarcının ders verdiğini söylediler. Keşke ben de bir gün zaman ve fırsat bulup İstanbul'a ders vermeye gelsem. Eşimi de alsam yanıma ve bir, iki ay kalsak. Harika olur doğrusu.

"Anthology" albümünüzden bahsederken "Henüz Beethoven kadar çok bestem olmadı" diyorsunuz. Klasik müzikle esprinin dışında ilginiz var mı?

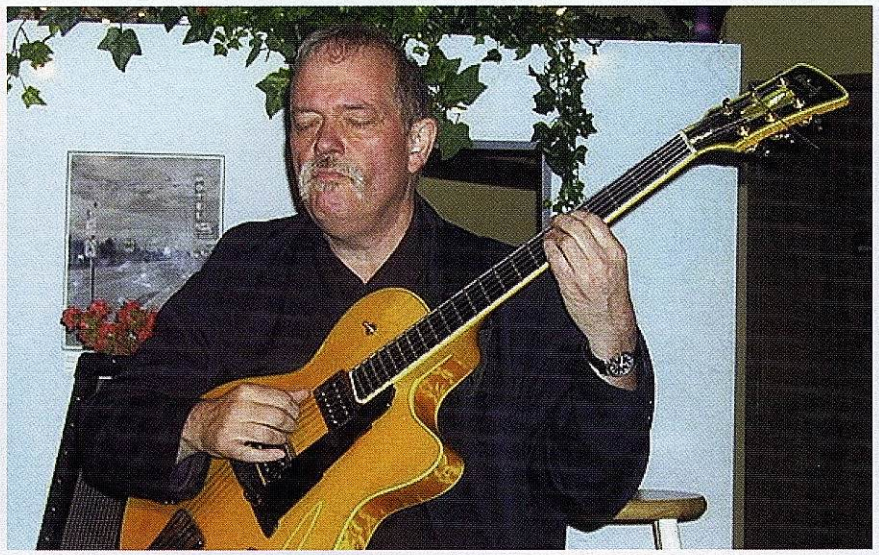

1974'ten bu yana albüm yapıyorum. Hala 15'i aşamadı plak sayısı. Bir de başka müzikçelerle yaptıklarım var. Ama yekün küçük. Beethoven'in adı espride geçti, haklısınız. Ama çok klasik dinlediğimi söyleyebilirim. Özellikle Bartok'un, Kodaly'ın eserlerini. Folk ögeleri içeren müzikleri çok seviyorum. Klasik çalmayı hiç düşünmedim, çünkü çok zor. Klasik gitar çalmıyorum çünkü. Klasiğe geçmek zor. Belki bir gün klasik üzerine çeşitlemeler yaparım. Fakat tercihim kendi bestelerimi ve jazz standartları çalmak. Standartları severek çalıyorum.

"Stella by Starlight" ya da "Autumn Leaves"i hala severek çaldığınızı ve kendinizi avandgarde jazz'daki kadar özgür hissettiğinizi söylüyorsunuz. Sizin için jazz'da geleğe bağlı kalmak neden bu kadar önemli?

Ben jazz geleneğiyle büyüdüm. Çok güçlü bir gelenekten gelen isimleri dinledim. Geçmişe sırtını dönmek, Türkiye'de ud çalarak büyüyüp bunu tamamen unutup beste yapmaya benzer. Jazz geleneğini seviyorum. Baten standartları çalarken kendi bestelerimi çaldığım zamanlardan çok daha özgür hissediyorum kendimi. Çünkü bestelerim çok daha karmaşık, zor, hatta meydan okuyan yapıya sahipler. Standartlar benim için Amerikan folk müziği gibi, severek çalıyorum.

Stantartların kolaylığı, kendi bestelerinizden daha fazla emprovizasyona imkan sağlamasından mı kaynaklanıyor?

Müziğim bestelerimden yola çıksa da önemli miktarda emprovizasyon içeriyor. Son albüm Cat'n Mouse bunun iyi bir örneği. Grupla çalarken diğer müzikçilerin emprovizasyonları da giriyor işin içine. Bence tüm katkılar çok önemli, bu yüzden grupla çalmayı seviyorum.

Grupla çaldığınızda kendi yorumunuzdan çok müziğin bütününe konsantre olduğunuzu, diğerlerine söz vermek için özgürlüğünüzü sınırlamanız gerektiğini söylüyorsunuz. Geçmişte Towner, Thomson, Beirach, Laverne ile yaptığınız ikili albümlerde sizi alabildiğine özgür çalarken dinlemiştik. Grup müziği gerçekten sizin tercihiniz mi, yoksa piyasa koşullarının dayatması mı?

Aslında özgürlüğümden çok büyük ödün verdiğimi sanmıyorum. Başkalarıyla çalarken her halükarda ödün vermek zorundasınız. Herkesin farklı melodi, armoni duygusu var. Buna uyum sağlamak lazım. Bence müziğin en önemli noktası uyumdan geçiyor. Kendi sesinle birlikte başkalarının sesine de önem veriyorsun. Evet özgürlüğünden ödün de veriyorsun, ama sınırsız özgürlük bir hayal. Eğer gruptan memnunsam, rahatsam kendimi özgür hissederim. Ne çaldığım hiç önemli değildir; Stella by Starlight da, kendi bestem de olabilir. Solo çalmayı sevmiyorum. Tek başıma bile çalsam sonsuz özgür olamam ki. Ama özgürlüğümü korumak için küçük gruplarla çalmaya özen gösteriyorum. En fazla dörtlüyle çalıyorum. Charles Llyod'la çaldım mesela. Kendimi çok özgür hissettim.

Korkarım özgürlüğünüz dışarıdan pek hissedilmemiş. Çünkü Down Beat'te "kendi sesi yerine grup üyesi gibi çalmış" gibi bir eleştiri okumuştum...

Bazen albümler grubun ürettiği müziği tüm boyutlarıyla yansıtmıyor. Son albümde Charles Lloyd her ayrıntının istediği gibi olmasına özen gösterdi; mesela bazılarının folk ezgisi gibi tınlaması için çalıştı; epeyce inisiyatif kullandı. Son birkaç albümde müziğe katkım çok sınırlıydı. Bugünlerde yayımlanacak yeni albümde farklı şeyler duyacaksınız. Billy Hard, Marc Johnson, Geri Allen ve Llyod'la birlikte kaydettik.

Müziğinizde kullanacağınız elekronik renkleri nasıl saptıyorsunuz?

Yıllar önce elektronikçi gibi çalışıyordum. Synthesizer, reverb, delay,squencer'lar ve aklınıza gelmeyecek çok farklı aletlerle ilginç sesler elde etmek için deneyler yapardım. Elektronik sesleri sevmekle birlikte şimdilerde elektroniği çok az kullanıyorum. Sadece daha iyi ses elde etmek için... Çünkü elektronikle uğraşmak çok fazla zaman, enerji gerektiriyor. Uzmanlar bu işle uğraşmalı. Bir başka sorun, stüdyoda yakaladığınız sesi konserde bulamamak. Özellikle turnelerde ciddi sorunlar yaşanıyor. Turneler sırasında bir türlü çalıştıramadığım cihazlar beni bu işten bıktırdı. (Gülüyor) Pes ettim.

Yani artık standart tonlarla, renklerle çalışmayı tercih ediyorsunuz...

Epeyce standartlaştı diyebiliriz. Ama geleneksel gitar rengi değil; Joe Pass ya da Jim Hall tonuna benzemiyor. Mesela bu turnede bir küçük elektronik kutu var yanımda. Geniş ses elde etmek için iki anfi kullanıyorum hala.

Pena'dan da sıkıldığınız için mi sadece parmağınızla çalmaya başladınız; yoksa doğallaşma çabanızın sonucu muydu?

Doğallaşma çabamın sonucu diyebiliriz. Kenny Wheeler'la turnedeydik. Bir akşam penasız sahneye çıkıp parmağımla çalmaya karar verdim. Harika bir ses elde etmiştim. Parmağım, derim tellere değiyordu. Bu duyguyu da sevdim. Geçmişte de bazen penasız çalıyordum. O akşamdan sonra tamamen penadan vazgeçtim. Şimdi yanıma bile almıyorum. Yves Montgomery bu stilin öncüsüydü; müziğini sevmekle birlikte ben farklı üslupla çalıyorum. Kimseye benzemek, benzetilmek istemem doğrusu...

Sigara ve synthesizer'ı sağlığınız için bırakmıştınız, sırada ne var? Yorucu turnelerden vazgeçip CD'lere ve eğitime yoğunlaşmayı düşünüyor musunuz?

(Gülüyor) Turneler gerçekten yorucu olmaya başladı. Artık daha çok evimde olmak, öğrencilerime zaman ayırmak istiyorum. Fakat konser tutkumu dizginlemek mümkün değil. Turneye çıkmasam, yaşadığım kentte bu kadar sık konser veremem. Konser tutkusunun en iyi ilacı turneler. Ayrıca turnelerde eğitmenlikten çok daha iyi para kazanıyorum. Gelecekte vazgeçmek istediğim şeye gelince. Arzum daha az notayla çalmak, müziğimi daha rafine hale getirmek.

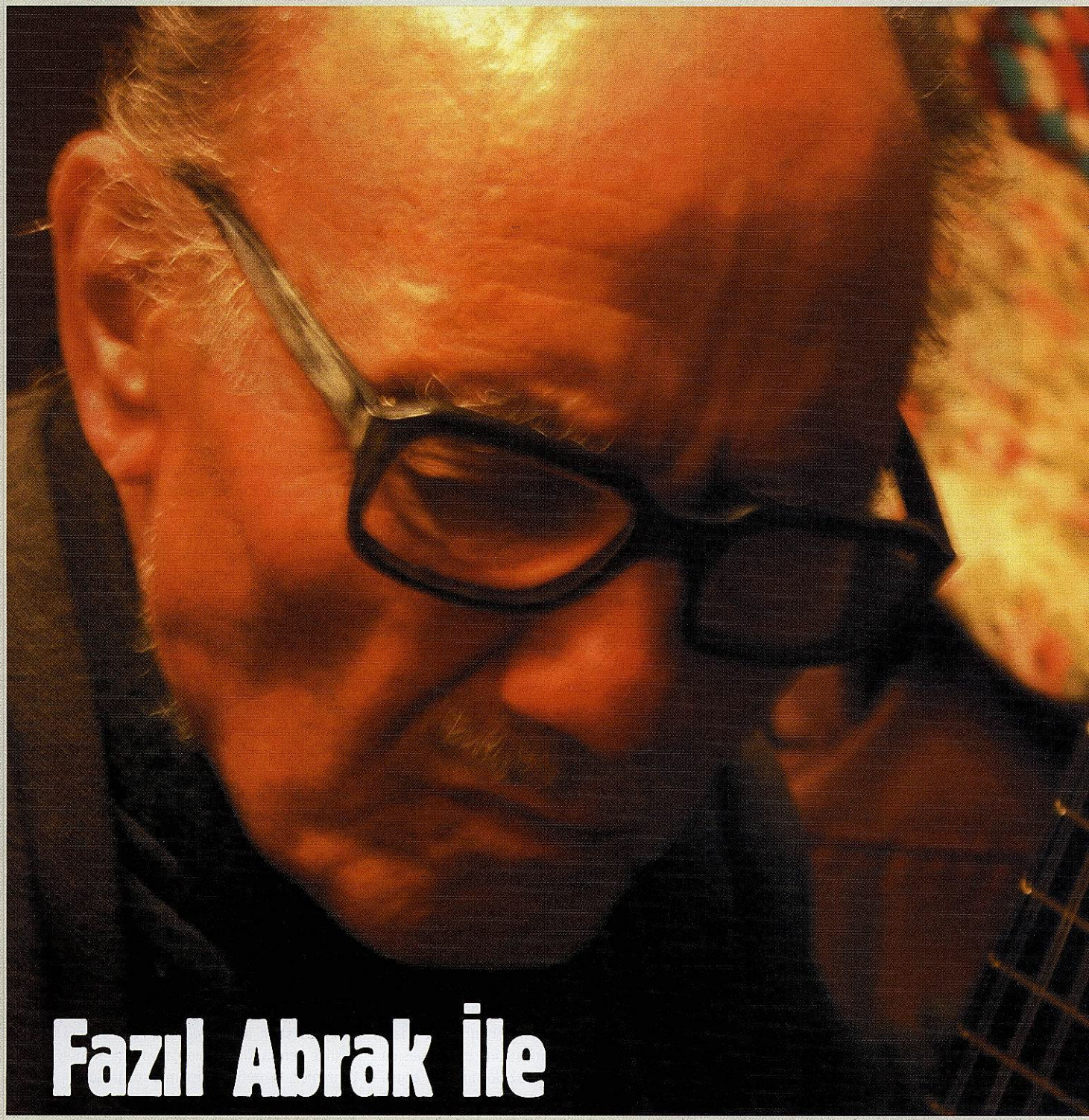

Fazıl Abrak İle

10 Yıl Geç Yapılan Bir Sohbet Ve Hatıralar Çukurundan Çıkanlar

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Bir sonbahar günü buluştular. Pendik otobüs durağında duran arabaya binen adam kendisini misafir olarak götüreceği insana takdim etti.

Merhaba, ben Feyyaz Abrak, Fazıl bey babamdır. Kendisi bizi bekliyor, ben sizi ona götüreceğim.

Misafir daha önce randevulaştıkları sırada telefonda baba oğlun adlarını karıştırdığı için biraz mahçup olmuştu. Oğul Abrak'ın gösterdiği yoldan yola devam ettiler. Pendik'te deniz kenarına yakın sokaklardan birindeki apartmanın giriş katının kapısında tatlı yüzlü bir yaşlı adam onları karşıladı. Misafir buyur edildiği koltuk yerine notlarını rahat yazabileceği masaya oturmak için izin istedi. Bulundukları mütavazi daireyi göz ucuyla süzdü. Evin duvarları yoğun yaşanmış bir hayatın izleri olan resimler ve fotoğraflarla süslüydü. Bir köşede duran gitar dikkatini çekti. Yaşlı adam gitarı alarak ona gösterirken konuştu:

Hoş geldiniz, ben Fazıl Abrak. Uzun yıllardan beri beni ilk arayan kişi sizsiniz.

Aslında tıp doktoruyum. Ama müziğe çok emek verdim. İnanın tıp bilimine müziğe verdiğim emeği vermedim. Bir aile hayatında bunun ne kadar güç olduğunu takdir edersiniz.

İmkan olsaydı hekim olmayıp yanlız müzisyen olmak isterdim. Dört tane gitarım var, bu gördüğünüz 1922 yapımı bir Manuel Raminez, neredeyse benimle yaşıt. Diğer üç gitarımı lutie bir arkadaşım yaptı. Biri Flamenko diğerleri konser gitarı. Eşimi kaybettim, 6 yıl oldu. 46 yıldır evliydik. Şok oldum, o zamandan beri elimi gitara sürmedim. Buyrun, ellerimi tutun, çok soğuklar. Onları ısıtmaya çalışıyorum. Bakın aklıma ne geldi Andrei Segovya 80 yaşında İsveç'te konser verirken birden duraklamış. Devam edebilmek için eserin başına giderek yeniden çalmak zorunda kalmış. Şimdi aynı şey bende oluyor. Ayrıca gözlerim zayıf, şekerim var, şeker hastalığı gözleri bozuyor.

Besteciliğim yok, ama klasik gitar edebiyatının çoğunu tanıdım. Çok geniş bir arşivim var ve onların çoğunu da çaldım.

İnsanın kendisini tarif etmesi zor, ama madem sordunuz söyleyeyim. Yumuşak huylu, uysal, titiz ve azimli bir insan olduğumu düşünüyorum. Müşfik de diyebilirisiniz, şey, eski tabir oldu galiba, insanlar anlamayacak, bari şefkatli olarak yazın. Benim yaradılışım böyle. Eskiden köpeklerim vardı, onları beslerdim, şimdi yoklar, zaten olsalar da bakabilecek durumda değilim.

Misafir ondan bir kaç resmini çekmek için izin istedi. Yaşlı adam gitarını alıp değişik şekillerde pozlar verdi. Sonra tekrar masanın başına oturdular. Misafiri eve getiren kişi ortalıktan kayboldu. Misafir artık iyice masaya yerleşmişti ve karşısında oturan insanı dinlemeye başladı:

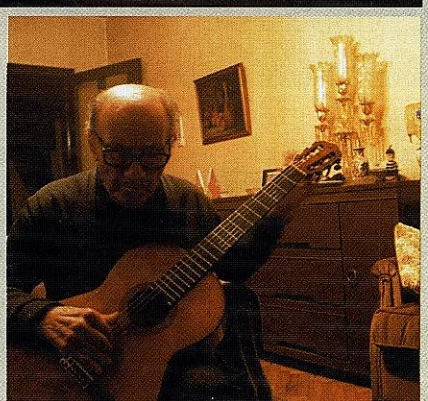

1922 yılının 20 Mart günü ailem yazlığa geldiği sırada Kızıltoprak Kuyubaşı'nda doğmuşum. 81 yaşındayım. Doğumumdan 6 ay sonra ailem Beyoğlu Asmalımescit'deki evimizden Kadıköy'e taşınmış. Uzun yıllardan beri Kadıköylü'yüm.

Okula Kadıköy Talimhanedeki Gazi İlkokulunda başladım. Müziğe başlamam da bu yıllara tesadüf eder. İlk müzik aletim olan Flora marka diyatonik ağız armonikasını kendi harçlığımla almıştım. Kaça aldığımı hatırlamıyorum, herhalde birkaç kuruşa satılıyordu. 1933 yılında babam trafik etüdü için Viyana'ya gönderilmişti. Ondan bana bir akordiyon almasını istemiştim ama gelegele yarım sesleri olmayan bir akordiyon geldi. Babam o sıralarda İstanbul Trafik şubesi müdürü idi, ama aynı zamanda hem resim yapar hem de ney çalardı. Annem ev hanımı idi ve ud çalardı. Haftada bir gün onların değişik alaturka enstrümanlar çalan ahbapları bize gelirler ve fasıl kurarlardı. Bu uzun yıllar devam etti. Ancak fasıl geceleri benim için matem zamanları olurdu. Yakında oturan bir arkadaşımın pilot olan ağabeyi flüt çalar ben de geceleri onu büyük bir zevkle dinlerdim. Ama fasıl geceleri flütün sesini duymak mümkün olmazdı.

Orta 3'te okuduğum sıralarda annem bana Çakmakçılar yokuşundan 3.5 liraya karınlı bir İtalyan mandolini aldı. Kadıköy halk evinde Ziya Aydıntan'dan mandolin dersleri almaya başladım.

Adam kalktı ve içeri gitti. Döndüğünde elinde sararmaya yüz tutmuş siyah beyaz bir fotoğraf vardı, onu misafirine verdi. Resimde Ziya bey ve öğrencileri görülüyordu. Onları isimlerini teker teker söyleyerek gösterdi. 'Hepsi öldü' dedi. Sonra devam etti, 'Galiba bir ben kaldım'. Kısa bir sessizlik odayı sis gibi doldurdu. Adamın elleri masanın üstündeki Samsun sigarası paketine doğru uzandı, önce paketi misafirine 'siz de içer misiniz' diye sorarak tuttu, misafir sigara içmiyordu, 'sizi rahatsız etmezsem ben içebilir miyim' diye sordu. Misafir belli belirsiz bir estağfurullah efendim diyerek başıyla teyid edince adam sigarasını yaktı ve ikisi de anılar denizinde çıktıkları yolculuğa kaldıkları yerden devam ettiler.

O tarihte hocamın tavsiyesi ile Arthur Seybold'un keman etüdlerini mandolinde çaldım. Daha sonra ise klasik bestecilerin eserlerini çalmaya devam ettim. Bir dolu şey çaldım, Kreisler'in, Çaykovski'nin, Schubert'in, Haydın'ın, Mozart'ın, Schubert'in eserlerini çaldığımı hatırlıyorum. Daha sonra hocam Bach'ın 6 keman partitasını bana çaldırdı.

Sigara yarısına gelmişti, adam derin bir nefes daha alarak resme baktı, sonra onu dikkatle eline alarak içerdeki bir odaya geri götürdü. Misafir o odayı çok merak ediyordu, ama merakını gidermesi yakışık almazdı, sessizce dinlemeye devam etti.

Bir müddet sonra o resimde gördüğünüz grup dağıldı, Ziya bey yeni bir grup kurdu. Kendisi mandolin çalıyordu. Ben ve Yorgo bey ona

mandolinlerimizle eşlik ederken Argiri bey de gitar çalıyordu. Bu grupla değişik yerlerde konserler verdik. Bağlarbaşı ve Arnavutköy Kız Kolejleri, İstanbul Lisesi, İstanbul Radyosu'nda çaldık. Siz bilmezsiniz, o zamanlar Radyo Beyoğlu postahanesinin üstünde idi. İki yıl sonra bu grup da dağıldı.

1939 yılında İstanbul Tıp Fakültesi'ne girdim. Acıbadem'de baba evinde oturuyorduk.

İzmit'ten İstanbul'a yeni taşınmıştık. Oradan getirmiş olduğumuz çini sobanın içindeki sıvalar dökülmüştü. Onu tamir etmek için alçı ve tuğla aldım, güzel bir harç hazırladım. Tek düğmeli Phillips marka radyomu açıp hem müzik dinlemek hem de keyifle sobayı tamir etmeyi planlıyordum. Hollanda'nın PCJ istasyonunu açtım, duyduğum müzik Andrei Segovia'nın yorumu ile Turina'nın Fandan Guillio'su idi. Müziği dinlerken daldım gittim, kendime geldiğimde hazırlamış olduğum sıva harcının donmuş olduğunu farkettim. İşte o gün anladım ki ben artık gitar çalmaya başlamalıydım. O zamanlar babamın maaşı 45 liraydı ve daha yakın bir zamanda bana 37 liraya İtalyan yapımı gül ağacı Vinecia marka bir mandolin almıştı. Ondan yeni bir gitar almasını isteyemezdim. Hemen ertesi gün pul koleksiyonumu elime alıp Yüksek Kaldırım'a gittim ve onu satarak Mihran'ın dükkanından 6.5 liraya kullanılmış bir gitar aldım. Gitara böyle başladım ama bir hocam olmadı. İtalyan Karkasi'nin etüdlerini çalarak kendi kendime gitarı ilerlettim.

İlk sigara bitmişti, kısa bir duraksama oldu. Ev sahibi bir sigara daha yakıp yakmama konusunda tereddüt etti. Sonra vazgeçti. Misafirin gözleri etraftaki fotoğraflardan birine takıldı. Aradan yıllar geçmiş olmasına rağmen onun ev sahibinin artık yaşamayan eşi olduğunu farketti. Ev sahibi bakışlarıyla onu teyid ederek konuşmasını sürüdürdü:

Benim mandolin çaldığım yıllarda günün moda müzikleri tango, foxtrot, mambo ve vals idi. Ben kendim gibi bir müzik enstrümanı çalan arkadaşlarımla Cumartesi günleri evde toplanır müzik yapardık. Bu toplantılarda bazen Nane likörü, bazen Vermut içerdik. O devirde mevcut olan içkiler çok kısıtlı idi. Çoğu zaman Necip Celal ve diğer tango bestecilerinin eserlerini çalardık. O zamanlar Beyoğlu'nda Sahibinin Sesi mağzasının arkasında Andrei Jorjavich'in nota matbası vardı. Oraya gidip değişik klasik müzik ve tango notalarını alır onları çalardık. İşte o sıralarda Amerika da jazz müziği hızla gelişiyordu. Duke Ellington, Cab Calloway, Woody Herman, Artie Shaw ve Glenn Miller'in müziklerini Amerika'nın Sesi radyosundan dinlerdik. O yıllar Harp yılları idi. İngiltere'de Geraldo Orkestrası Peggy Lee şarkı söylerken ona eşlik ederdi. Birgün Hollanda PCJ istasyonunu dinlerken Django Reinhartd ve Stephane Grappelli'nin beşlisi Quintet Hot Club De France'ın müziğine rast geldim. Django'nun çaldığı gitar beni büyülemişti. O günden sonra Tünel meydanındaki Bruwick Mağzası ve Sahibinin Sesi'nin müdavimi olmuştuk. Quintet'in tüm plaklarını alarak bir koleksiyon yaptım. Hepsi 78 devirli taş plaklardı. Onları yıllar sonra Istanbul Radyo'sundan İlkin Akdüz'e hediye ettim.

Gelelim şahsi çalışmalarıma. Klasik müzik çalışmalarına devam ederken Kadıköy Halk Evi korosu üyesi olan klarinetçi Hulki Saner küçük bir jazz orkestrası kurdu, ben de gitarist olarak onlara katıldım. Orkestrada 6 saksofon, trompet, kontrabas, gitar ve davul vardı. Çeşitli konserlere çıktık.

Elektro gitar o yıllarda kendisini yeni yeni gösteriyordu. Galiba yıl 1941 idi. Charlie Christian jazz gitaristi olarak tanınmaya başlamıştı. Elektro gitar o yıllarda daha Türkiye'de bilinmiyordu ama güzel sanatlar öğrencisi olan bir arkadaşım bana 'sen merak etme ben sana bir elektro gitar yaparım dedi. Çelik tellerin üzerine bobin sarılmış bir mıknatıs yerleştirdi ve bunu amplifikatöre bağladı. İyi netice verdi, çaldım. İşte Türkiye'deki ilk elektro gitar da bu gitardır.

Ev sahibinin oğlu Feyyaz Abrak elinde güzel bir tepsi ile mutfaktan çıka gelince misafir onun neden ortalıktan kaybolduğunu da anlamış oldu. Çaylar dağıldı. Misafirin dikkatini masada duran küçük bonbon tabağı çekti. Bunlar rengarenk şeylerdi. Ev sahibi misafirine tuttuktan sonra onlardan bir tanesini açtı ve ağzına attı. Çayına ayrıca şeker koyması misafirin dikkatini çekti. Çayların eşliğinde sohbetlerinde yeni bir pencere açtılar.

Kadıköy Halk Evine devam ederken ben de bir quartet kurdum. Tıpkı Django gibi, 3 gitar ve bir bas. Aranjmanları ben yapıyordum ve değişik yerlerde çalıyorduk.

Misafir ona kendi kızının 'Çikolata' filminden dolayı Django'nun 'Nuages' adlı artık klasikleşmiş bestesini keşfettiğini söyledi. Ev sahibi bu sözler üzerine yaşından ve havasından beklenmeyecek bir heyecanla kalkarak tekrar içerdeki meçhul odaya gitti. Döndüğünde elllerinin arasında tuttuğu kitabı misafirine gösterdi. Bu eski fakat çok iyi muhafaza edilmiş bir yabancı baskılı kitaptı. Misafir onun Django Rainhartd'ın biyografisi olduğunu gördü, sessizce resimlerine bakmaya başladılar. Ev sahibi kitabı kendi yapmış olduğu bir karton kapak içerisinde muhafaza ediyordu. Misafirine gösterdiği bir Django fotoğrafında onun ne kadar uzun parmaklı olduğuna işaret etti. Sonra da kimsenin Django'nun küçüklüğünde geçirdiği kazadan sonra sakat kalan parmaklarıyla nasıl akor basabildiğini anlamadığını söyledi. Çaylar tazelenirken tekrar anılar ormanının sisli patikalarında yürümeye devam ettiler.

Bu arada tıp fakültesine devam ediyordum. Müziği ise amatör bir uğraş olarak sürdürdüm. 1941'de yeni bir dörtlü daha kurdum. Onunla Caddebostan'daki Madam Ayten'in

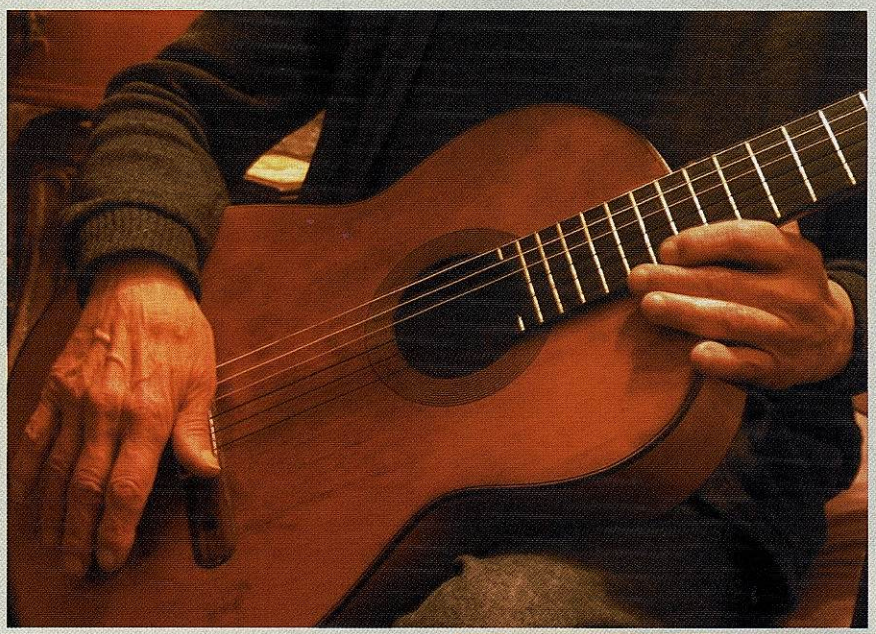

Fazıl Abrak Manuel Ramirez gitarıyla Astor Piazzola çalarken

gazinosunda yaz programları yapıyorduk. Ben gitar çalıyordum. Akordiyonda Galatasaraylı Bülent vardı. Piyanoda Şenk Nihat, davulda da Pepo vardı. Şu an hiç birinin soyadını hatıralayamıyorum. Böyle yazsanız olur mu?

Aynı yıllarda yabancı orkestralar memleketimizde değişik yerlerde müzik yapıyorlardı. Park Otel'de Marko Baben vardı. Taksim Belediye gazinosunda Al Bahari vardı. Suadiye otelinde Macar kadınlarından oluşan bir orkestra çalıyordu. Moda da iki ayrı orkestra vardı. Küçük Moda da Ruslar çalarken Moda Deniz kulübünde bir başka yabancı orkestra vardı. Bunlar hafif müzik ve tango çalarlarken keman ve viyolensel gibi yaylı sazları alıp nefesli sazlarını bırakırlardı. O müzikler bitince tekrar nefesli sazlarını alıp jazz çalarlardı. Al Bahari orkestrsının Sandu adlı çok meşhur bir davulcusu vardı. Türkiye'nin Gene Krupa'sı gibiydi. Bizim memleketteki bir çok davulcuya hocalık etmiştir. Tango müziğini en iyi Eduardo Bianco Orkestrası çalardı. Bu orkestrada Orhan Avşar bandoneon çalardı. İstanbul Radyosu bu yıllarda kuruluyordu. Ben bir de kentet kurdum, 3 armonika, bir gitar ve kontrabas. İki defa Ankara radyosunda çaldık. Armonikacılarımızdan bir tanesi step yapmayı biliyordu. Fred Astaire'in filimleri çok popülerdi. Bizim armonikacımız da bazı parçalarda step yapardı.

O konuşurken misafiri küçük bir masanın üstünde not tutuyordu. Hava kararmaya başlamıştı. Ev sahibi evdeki ışığın ona yetmemeye başladığını farketti, tekrar içeri gidip bir masa lambası getirerek onun yanına yerleştirdi. Misafirinin daha rahat yazabildiğini görünce o da memnun oldu ve anlatmaya devam etti.

Bu orkestra ile iki defa jazz programı yaptık. O yıllarda moda olan bir başka şey de üniversite çayları idi. Bunlar Park Otel ve Taksim Belediye Gazinosu gibi yerlerde yapılır ve bazı orkestralar dans müziği çalarlardı. Onlar antrak yaptığı sırada ise biz çıkıp jazz çalardık. Sonra ben Arto ve Dikran kardeşlerin kurduğu sextet'de de çaldım. Arto hem aranjmanları yapar hem de trombon çalardı. Dikran ise trompetçi idi. Bilahare Mobil şirketinin genel müdürü olacak olan Haris Akıncı bu grupta alto saks çalardı. Kohenka davul, ben de gitar çalardım. Kohenka'nın Bebek'teki evinde çalışmalarımızı sürdürürdük. Bu topluluk Arnavutköy Kız Kolejinde bir konser verdi ve dağıldı. Aynı yıllarda Gido Kornfilt yönetiminde bir jazz orkestrası kuruldu. Arto ve Dikran da bu orkestraya katıldılar. Gitarda Aleksandır Zamboğlu vardı. Zamboğlu ayrıca Meksika müziği yaptığı bir orkestra daha kurdu ama o müzik jazz değildi.

1940'lı yıllarda Fransa'da orkestralar kurmuş ve konserler vermiş olan bir kişi İstanbul'a geldi. Adı Gregor idi, soyadını şimdi hatırlamıyorum. Kemanı elinde orkestrayı yönetirdi. Hatta bana Django'nun Hot Club De France kentetini Paris'e kendisinin tanıttığını söyledi. Bu adam Saray Sinemasında bir konser organize etti, Gido Kornfilt jazz orkestrası ve bir tango orkestrası bu konserde çaldı. Ben de kendi kurduğum quartet ile bu konserde çaldım. Bana klarinette Mahmut Aker, ritm gitarda Ferda Göğüscü, basta ise Burhan Tekdağ eşlik ettiler.

Yakın arkadaşım Şadan Çaylıgil Gido Kornfilt orkestrasının davulcusu idi. Hergün Büyükada'daki evinden davul takımını faytona yükleyerek iskeleye indirir, sonra vapurla Karaköy'e taşırdı. Davullar oradan da kamyonet ile prova yaptıkları ve konser verdikleri Union France'a götürülür, prova bitince tekrar aynı şekilde Ada'ya taşınırdı.

Bir çay arası daha verdiklerinde misafirin gözü daha da eski bir fotoğrafa takıldı. Ev sahibi onun babasına ait olduğunu açıkladı. Bir sessizlik oldu, sonra resimdeki adamın öyküsü yaşlı adamın dudaklarından döküldü:

Babam ilginç bir insandı. Neyzendi, gençliğinde tekkelere devam etmiş ve ney çalmış. Evimizde neyin Nisfiye, Şah ve Mansur gibi tüm boyları bulunurdu. Babam Fransızca bilirdi, hukukçu idi. Birinci Cihan Harbi'nde Çanakkale'de savaşmış. Başından geçen bir olayı bana aktarmıştı. Birgün siperlerden birinde kendisi gibi yedeksubay olan bir Fransız ile karşılaşmış. Birbirlerine kimliklerini açıkladıktan sonra aralarında felsefi bir sohbet açılmış. Birbirlerini tanıyıp ateş altında harbin felsefesini konuşmuşlar. Birbirlerini tanımayan insanların ateş altında birbirlerini öldürmeye çalışmalarının anlamını sorgulamışlar. Sohbet bitince de el sıkışarak ayrılmışlar. Babam harpte esir düşmüş, 3.5 yıl Hindistan'da kaldıktan sonra harp bitince ülkesine dönmüş.

Saadettin Davran rahmetli eşim Neşet hanımın amcasının oğludur. Onlar Eskişehir'de yaşarlar yaz mevsiminde İstanbul'a baba evine yazlığa gelirlerdi. Saadettin geldiği sıralar hep benim plaklarımı ve çaldığım müzikleri dinlerdi. Bana hala o günleri tatlı tatlı andığını ve birgün onları anlatan bir roman yazmak istediğini söylemişti.

Misafir bahsi geçen kişiyi tanıdığını söyleyince aralarında gülüştüler. Ancak sohbet ilerledikçe ev sahibinin asıl mesleğini olan doktorluk anılarına vardılar:

Fakültede sınıflar ilerledikçe müzikle uğraşabilecek zamanım azaldı. Hastahane mesaisi, klinik çalışmalar derken müzik münasebetlerim seyrekleşti. Arkadaşlarımla müzik çalmak için yaptığımız toplantıları da yapamaz olduk. Klasik gitara daha çok eğildim.

Toplu müzik yapmaktan uzaklaşmamın bir başka sebebi de 1950'de iktidara gelen Demokrat partinin Halk Evlerini kapatmasıdır. Halbuki Kadıköy Halk Evi benim müzik bilgimin beşiği olmuştu. Düşünün ki o devirde bu halk evinde bir senfoni orkestrası, birçok sesli koro, bir mandolin orkestrası ve ayrıca bir de jazz orkestrası vardı. Keman, piyano, mandolin ve gitar dersleri ücretsi verilirdi. Ayrıca salonunda her zaman bir davul, piyano ve bas vardı. Biz arkadaşlarla çalışırken onları da kullanırdık. Halkevi kapatılınca biz de çalışma salonumuzu kaybetmiş olduk.

1947'de pratisyen doktor olarak mezun oldum. Bir yıl kadrosuzluktan sağlık bakanlığı bana iş vermedi. İşsiz günlerimde Kızılay dispanserinde poliklinik yaptım. O sıralar klasik gitar çalmaya devam ettim. Askerliğimi 1949'da İstanbul Kemerburgaz'daki alayın tabibi olarak yaptım. Bu sıralarda kendimi daha çok müziğe verdim. Yedek subay okulu öğrencileri olarak Ankara Radyosu'nda bir de konser vermiştik. Doktor Hamit Alacalıoğlu keman, ben de gitar çaldım. Bu arada memlekette döviz sıkıntısı var, nota bulmak imkansız. Gitarist arkadaşım Can Aybars Dış İşlerinde çalışan arkadaşlarından temin ettiği notaları gönderirdi ben de onları kopya ederdim.

Ramazan topu patladı. Pendik'in ıssız sahillerinde top sesinden ürkerek havalanan kuşların sesleri eve kadar ulaştı. Ev sahibi tekrar içeri gitti ve elinde dört büyük nota defteri ile geldi. Misafir önüne konulan defterleri inceledi. Bunlar artık bulunması mümkün olmayan ağır kapaklı çok güzel nota defterleri idi. Sararmaya yüz tutmuş sayfaslarındaki inci gibi güzel, göz nuru dökülerek elle yazılmış notalar ise artık unutulmuş bir Cumhuriyet devrinin tanıkları idi. Adam misafirini süzerek konuştu.

Bu defterleri zamanında Çemberlitaş'daki bir camcı dükkanında bulmuştum. Dile kolay, hepsini teker teker eski usul uçlu mürekkepli kalemle yazdım. Döviz yokluğundan kaynaklanan bir çile idi bu. Yıllar içerisinde arşivimi işte böyle zenginleştirdim. Benim çalışma odamı görmek ister misiniz?

Misafir için bu davet aslında Kaf Dağı'nın ardındaki hazineyi görebilmek gibi birşeydi. Bu sefer beraberce kalkıp içeri gittiler. Burası ev sahibinin çalışma odası idi. Küçük bir yer olmasına rağmen her taraf kitaplar, kasetler ve notalarla doluydu. Misafirin gözleri kamaşır gibi oldu. Sonra yavaş yavaş içinde olduğu minik müzik mabedine gözleri alıştı ve gerçekten etrafına bakmaya ve görmeye başladı. Hiçbir şey gelişigüzel etrafa saçılmamıştı. Herşey cinsine ve konusuna göre ait olduğu raflara muntazaman dizilmişti. Kasetlerin üstleri elle yazılmışlardı. Misafir onların çok uzun bir müzikal yolculuğun kilometre taşları olduğunu hissetti. İçeriye gelen Django kitabı gibi kütüphanedeki tüm kitaplar karton kapaklar içerisinde bekliyorlardı. Misafir birkaç resim çekmek için izin istedi. Resim faslı döndükleri salonda da devam etti. Tekrar masaya oturduklarında anılar yolculuğuna kaldıkları yerden devam ettiler:

1950'de Denizcilik bankasında gemi doktoru oldum. Üç yıl sonra da Denizcilik Bankası Hastahanesi genel cerrahi asistanı, 1954 yılında Haydarpaşa Numune Hastahanesi 2. Cerrahi kliniği asistanı oldum. 1957'de ihtisasımı tamamlayarak genel cerrah oldum.

1958'de SSK Süreyyapaşa Sanatoryumu göğüs cerrahisi bölümüne girerek 8 yıl Doktor Siyami Ersek ile beraber çalıştım, o gittikten sonra da 7 yıl çalıştım ve 1972 yılında Kartal Devlet Hastahanesi'ne naklim yapıldı.1982'de emekli oldum. 1952'de evlendim, oğlum Feyyaz 1953'de doğdu. Feyyaz öğrencilik yıllarında blok flüt çaldı. Onunla birlikte evimizde birçok kereler müzik yaptık.

Misafir ev sahibinin ellerinin soğuk olduğunu biliyordu ama dayanamadı ondan kendisine Manuel Raminez gitarıyla birşeyler çalmasını rica etti. Ev sahibi onu kıramadı. Odayı güzel bir Astor Piazzola tangosunun melodisi doldurdu. Ama o sihirli an çok sürmedi. Yılların yükünü taşımış olan eller bir müddet sonra yorularak sustular. Yaşlı adam 'bu jazz değil' diyerek konuyu jazz'a getirmiş oldu:

Jazz felsefi açıdan siyah ırkla beyaz ırkın kucaklaşmasıdır diyebiliriz. Müzikte terazinin bir kefesi klasik müziktir diğer kefesi ise jazz'dır. Bunun balansını yapmak dinleyicisine göre değişir. Bu ikisi elma ve armut gibi farklı tadlardır, mukayese edilmesi doğru olmaz. Klasik müzikte doğaçlama olmakla beraber nota esastır. Jazz'da da nota vardır ama doğaçlama çok önemli bir yer tutar. Mesela J.S. Bach çok büyük bir doğaçlamacıdır. Leopold Silveus lavtasıyla Bach'a gidip doğaçlama müzik dinletirmiş, o da orgu ile çalınan müziğin doğaçlamasını yaparmış.

Jazz müziğinin bazı isimleri artık klasik sayılıyorlar. Bir Duke Ellington, bir Benny Goodman klasik olmuşlardır. Zamanında Django bir akordiyoncu ile beraber gezici müzik yaparlarmış. Ama ona asıl ilham veren kişinin Amerikalı gitarist Eddy Lank olduğu söylenir. Lank bir beyazdı ve solo gitarı jazz müziğine yerleştiren kişidir. O da kemancı Joe Ventui ile bir topluluk kurmuştur. Django'nun Grappelli ile kurmuş olduğu jazz grubu için buradan ilham almış olduğu söylenebilir.

Benim için jazz müziğindeki en önemli isim Duke Ellington'dur. Onu Stan Kenton, Artie Shaw, Oscar Peterson ve Erroll Garner takip eder. Tabi şarkıcıları da unutmamak lazım. Billie Holiday, Ella Fitzgerald ve June Christie'yi çok beğenirim. Ben gençliğimde penasız olarak parmakla gitar çalardım. Joe Pass ve Lennie Brau da böyle çalarlardı. Onlara göre parmakla gitar çalmak piyano benzeri akorlar elde etmek ve armoni işlemeye en uygun yoldu, ben de aynı fikirdeyim.

Kendi çaldığım enstrüman olan gitarda da sevdiğim bir çok isim var. İlk aklıma gelenler Joe Pass, Wes Montgomery, Jim Hall, Kenny Burrel ve Tal Farlow. Daha başkaları da var ama artık kafam durdu, eskisi gibi çalışmıyor. Keşke 10 yıl önce gelseydiniz...

Misafir de içinden aynı şeyleri geçirdi ama 10 yıllık bir gecikmeyle de olsa çıkmış olduğu nostaljik yolculuktan memnundu. Başka sorular sormaya devam etti. Doktor ona televizyon çıktığından beri radyo dinleme imkanı kalmadığından yakındı. Ev sahibinin daha çok TRT 3'deki jazz programlarını ve biraz evvel çalışma odasında gördüğü kasetleri dinlediğini öğrendi. O kasetlerinin herbirisi küçük radyolar çıkmadan önce bizzat ev sahibi tarafından kayıt edilmişti ve herbirinin değişik bir hikayesi vardı. O hikayeleri anlatmadı ama aklına gelen başka şeyleri misafiri ile paylaştı:

Demin beğendiğim jazz müzisyenleri arasına Coleman Hawkins'i ilave etmeyi unuttum. Lütfen notlarınıza onu da ilave edin. Türk jazz müzisyenlerinden de beğendiklerim var. Tuna Ötenel, Nejat Cendeli, Neşet Ruacan, Süheyl Denizci, bunların hepsini beğenerek dinledim. Yeni nesil müzisyenlerden Kerem Görsev'i çok takdir ediyorum. Bakın size aktarmayı unuttuğum bir iki şey daha var. İlhan Mimaroğlu armonika çaldığı günlerde davulcu Erdem Buri'nin evinde toplanır ve trio çalışması yapardık.

Misafir ona hep merak ettiği birşeyi sorunca çok ilginç bir cevap aldı:

Hayallerim var mı diye soruyorsunuz, kimse bana bunu sormamıştı. Var tabi, iyi bir gitarist olmak ve konserler vermek isterdim. Ama eşim önce grip sonra da felç olunca 12 yıl ona baktım. Müzikten de çalmaktan da uzak kaldım.

Bugün yeniden bir grup kurmayı doğrusu siz soruncaya kadar hiç düşünmemiştim. Ama bir düşüneyim. Evet, galiba şöyle bir grup kurardım. Kendim solo gitar çalardım, bir de ikinci gitar olurdu. Ayrıca bir keman veya flüt olurdu. Hem keman hem de flüt ses olarak gitara en yakın sazlardır ve ikisi de onun zarif sesini örtmezler. Bunların yanısıra ağız armonikası da olabilir. Biz bunu geçmişte yaptık, çok da başarılı oldu. Ama grubumda elektro gitar olmazdı, o başka bir ses, ben klasik gitarı seviyorum. Repertuarımı ise swing döneminin klasik olmuş parçalarından seçerdim.

Yeni müzikler ve müzisyenler beni tatmin etmiyor. Şimdi aklıma geldi, beğendiğim jazz müzisyenlerinin arasına Dizzy Gillespie ve Charlie Parker'ı ilave edebilir miyiz. Toots Thielemans'ı da yazın. O aslında armonikacı değil gitaristtir ve Django'dan çok ilham almıştır.

Gitme vakti gelmişti, misafir eşyalarını toparlarken anılarını paylaştığı insana genç insanlar için söylemek istediği jazz'ca birşey olup olmadığını sordu, olduğunu öğrendi:

Bence genç jazz müzisyenleri önce iyi bir klasik müzik eğitimi alarak işe başlamalı. Bol bol jazz dinlemeleri lazım. En önce müzik kültürü gelir. O tamamlanınca işin tekniğine sıra gelir. Jazz ise bunlardan sonra gelmelidir.

Bu yaşıma kadar kimseler beni aramadı. 30 yıl önce öğrencilerim vardı ama onlar da derslere devam etmediler. 81 yaşındaki bir adamın kafasında bu kadar şeyler bile kalması zordu. Hatıralar çukurundan ancak bunları çıkarabildim. Size faydam olduysa ne mutlu bana.

Misafir kalkarken yaşlı adama kendisine yaşattığı geçmişe yolculuk için teşekkür etti. Ayrılmadan önce sorduğu son soru için aldığı cevabını düşünerek yola koyuldu. Yaşlı adam şöyle demişti:

Kitapları böyle saklamamın sebebi şu. Üstüste konulunca birbirlerinin kapaklarını bozuyorlar. İleride benden sonra da onlardan faydalanacak insanlar olabilir, kitaplarımı onlara sağ salim verebilmek isitiyorum. Keşke 10 yıl önce gelseydiniz...

Misafir arabasına binerken içinden 'keşke' diye düşündü. Ama bir 10 yıl daha beklemeden Fazıl beyi tekrar ziyaret edebilirdi.

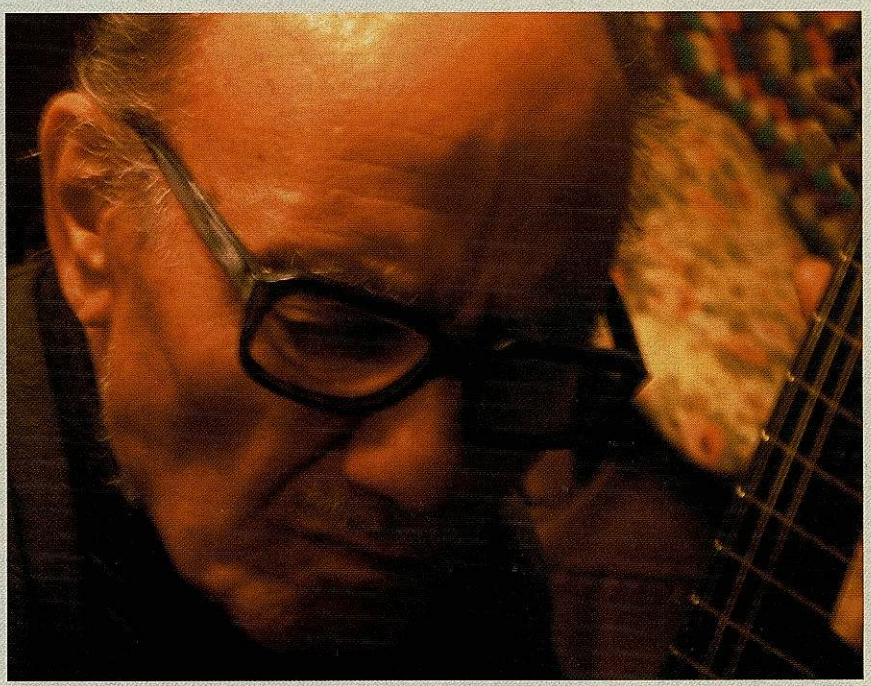

Clavinova

Elektro Pianoları

YAMAHA

Bir Pianoda Aradığınız Herşey.

Akort ve Taşıma Problemine Son

SATIŞ NOKTALARI

İZMİR
DETA PİANO
Cumhuriyet Bulvarı No.143-B Alsancak / İZMİR

İSTANBUL
DETA PİANO
Nüzhetiye Cad. Kalıpcı Sok. No.2-2 Beşiktaş / İSTANBUL

MOTİF ELEKTRONİK
Galip Dede Cad. No.38 Tünel / İSTANBUL

CANGÖZ MÜZİK
Zuhuratbaba Mah. Gençler Cad. No.56-1 Bakırköy / İSTANBUL

PİANO GALERİSİ
Demirhisar Cad. Eskikasaplar Sok. No.22-5 Balat / İSTANBUL

GÖBELEZLER MÜZİK ALETLERİ LTD. ŞTİ.
Neşetömer Sok. Kadıköy İş Merkezi No.10-45 Kadıköy / İSTANBUL

İFS MÜZİK ENST. LTD. ŞTİ.
Cemil Topuzlu Cad. Işıl Apt. No: 72/1 Kadıköy/İSTANBUL

SENKOP MÜZİK ALETLERİ
Galip Dede Cad. No:14/16 Tünel - Beyoğlu/İSTANBUL

DO RE Mİ MÜZİK ALET. VE EĞİT. MRK.LTD.ŞTİ.
H. Halil Mah. Hükümet Cad. No:10/2 Gebze/İSTANBUL

METROPOL MÜZİK
İstiklal Cad. Botter Apt. No: 475 Tünel - Beyoğlu/İSTANBUL

YAPALI GROUP
Beyaz Saray Apt. No:2 Dikilitaş - Beşiktaş/İSTANBUL

ANKARA
PAN MÜZİK
Meşrutiyet Cad. Hatay Sok. No.8-A Kızılay / ANKARA

ARMONİ MÜZİK
Karanfil Sok. No.43-4 Kızılay /ANKARA

YES MÜZİK
İkinci Cad. 34-C 06500 Beşevler / ANKARA

EVRENSEL MÜZİK
İzmir Cad. 34-26 Kızılay / ANKARA

MAESTRO MÜZİK
Güniz Sok. No.44-2 Kavaklıdere / ANKARA

ŞEN MÜZİK
Elin Sitesi Kışlık Sok. No:67 Çayyolu/ANKARA

KONYA
MAJÖR MÜZİK
Kazım Karabekir Cad. Kadı M.Paşa Sok. Kabasakal Sitesi Altı 12/B Meram / KONYA

ANTALYA
BÜLBÜL MÜZİK
Yeşilbahçe Mah. Çınarlı Cad. 1458 Sok. No.1-2 ANTALYA

ADANA
MELODİ MÜZİK
Atatürk Bulv. Öğretmenevleri Sitesi B Blok No.2 H ADANA

BODRUM
MÜZİKAVİZYON MÜZİK OKULU
Oasis Alışveriş Merk. 83/B/106 BODRUM

BURSA
EKER MÜZİK
Altıparmak Cad. Burç Apt. No.58/1 BURSA

DENİZLİ
DOĞA MÜZİK
Lise Cad. No.41 DENİZLİ

KOCAELİ
ÖZTURHAN MÜZİK
Alemdar Cad. Soydan İş Merkezi No.7 İZMİT

ESKİŞEHİR
EKO MÜZİK ALETLERİ
İki Eylül Cad. Taşbaşı Çarşısı K:2 No.55 ESKİŞEHİR

MERSİN
AKDENİZ MÜZİK SAN LTD. ŞTİ.
Kültür Mah. Atatürk Cad. 223 Sok. Aklanlar Apt. Çamlibel/MERSİN

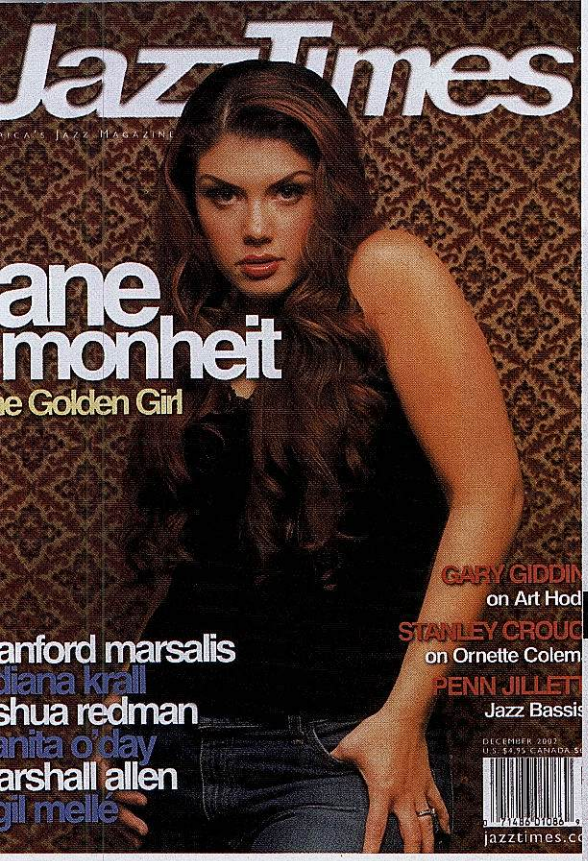

Güzel Bir Kadın Ve Billur Gibi Bir Ses

Söyler Misiniz Bunda Ne Yanlış Var?

diye soruyor 'Time' dergisinin müzik eleştirmeni Daniel Okrent geçen yıl Temmuz ayında kaleme aldığı yazısında. Son yılların en tartışmalı genç vokalisti Jane Monheit hakkında yapılan bazı eleştirileri acımasız bulduğundan dem vurup, Monheit'ın aslında jazz dünyasının dar duvarlarını yıkmaya namzet, muhteşem bir yetenek olduğunu müjdeliyor okurlarına!

Seda Binbaşgil
esintiler@turk.net
http://www.esintiler.org

Okrent'ı, Monheit'ın, bu sene İstanbul Jazz Festivali kapsamında Babylon'da verdiği konserinden yola çıkarak cevaplamak isterim. Çünkü 25 yaşındaki vokalisti ilk defa bu konserde dinleyip, 'Jazziz' ve 'Billboard' gibi Amerika'nın önemli müzik dergileri-

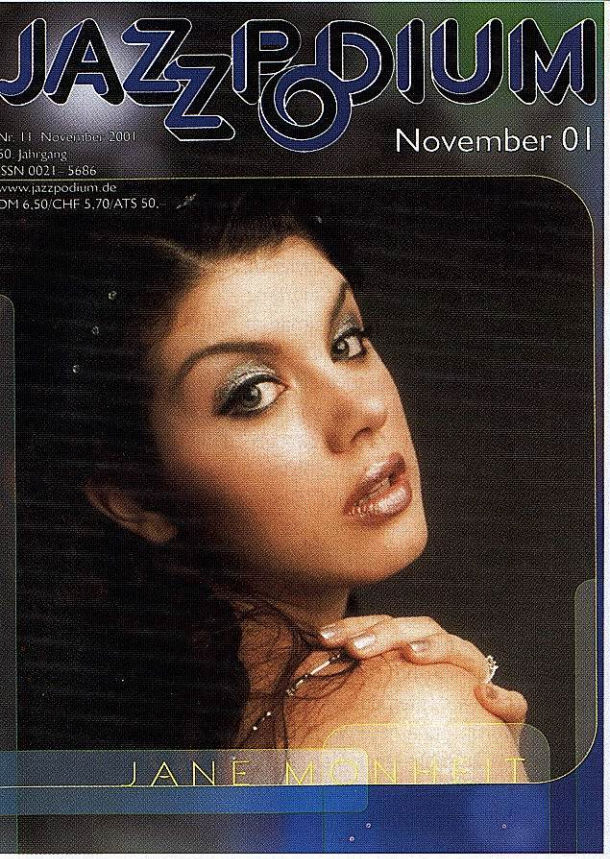

ne kapak olan, ilk albümü 'Never Never Land' çıkar çıkmaz yılın en iyi jazz albümleri arasına giren, 'Entertainment Weekly' dergisi tarafından "yarının 'jazz star'ı olmaya en kuvvetli aday" gösterilen Jane Monheit bu mu?' diye şaşkınlıkla kendi kendime sorduğumu hatırlıyorum.

Evet, güzel ve pırıl pırıl bir ses ama o kadar. Peki, "yarının 'jazz star'ı olmanın gerekleri bu kadar basit mi artık? Kulaklarım fena değildir ama, yarın bir yerde sesini duysam, 'hah, bu Jane Monheit işte!' diyebilir miyim? Hiç sanmam. Kendi tonunu, rengini, 'sound'unu bulamamış ve belki de hiç bulamayacak. 'Daha 25 yaşında, çok genç, haksızlık ediyorsun, henüz iki albümü çıktı' diyebilirsiniz. Ama ben de o zaman size şunu sorarım: 'Peki niye bu kadar büyütülüyor o halde bu vokalist, niye hangi jazz dergisini alırsak, resmini görüyoruz, neden ondan sürekli 'jazz'ın yeni yıldızı' olarak bahsediliyor, nasıl oluyor da 'Village Vanguard' gibi en saygın jazz kulüplerinde henüz tek albüm çıkarmış biriyken tam bir hafta sahne alabiliyor? Ve böylesine kısa bir sürede bu kadar ünlenmiş biri artık kendi 'sound'unu yakalama gibi bir çaba içine girer mi? Bu soruların elbette cevapları var. Ama onlara gelmeden önce, şunu itiraf etmeliyim:Vokalin, jazz'da en tercih ettiğim 'enstrüman' olmadığını hep söylesem de, özgün bir 'sound'u olan, kişilikli, yenilikçi şarkıcıların da tadına doyamıyorum! Örnek mi? Yenilerden Cassandra Wilson veya Patricia Barber, hatta Lisa Ekdahl. Eskilerden Abbey Lincoln, iyice geriye gidersek, Ella Fitzgerald ve tartışmasız Billie Holiday. Ama Monheit'ın sesi çok tekdüze, şaşırtmıyor hatta bıkkınlık veriyor.

Albümlerinde olsun veya gittiğim konserinde, seçtiği parçaların hemen hepsi standartlar. Yeni hiçbir şey yok. Oysa, olması için pek çok neden var. Yeni fikirler için, Wilson'ın son albümü 'Belly Of The Sun'a veya Barber'ın yeni albümü 'Verse'e göz atması yeterli, aslında bunun ötesini de yapabilir. Çünkü o bir 'Manhattan Müzik Okulu' kompozisyon bölümü mezunu.

Bu standartları da oldukça 'standart' seslendiriyor, farklı, ilginizi uyandıracak, sizi kıpırdatacak bir yorum hatta yorumcuk bile yok. Bir tavrı da yok sahnede? Tatlı tatlı şarkısını söylüyor. Böyle olunca ilginiz de -erkek olmasanız bile- haliyle, sıkıntıdan, o çok bahsedilen, resmedilen fiziğine kayıyor. Kaymasa da Monheit zorla kaydırtıyor. Bir eli mikrofonda, diğer eli ise sık sık göğsü veya kalçasında genç vokalistin. Vamp olmadığı her halinden belli aslında, ama ona oynuyor, belli ki o yönde tavsiyeler almış. Küçük kahkahalarla bezediği parça arası konuşmaları, müzisyenlerle arasında geçen gizemli bakışlar, fotoğraflarında gördüğümüz seksi halini ispatlarcasına, fiziği bana Renoir tablolarındaki kadınları hatırlatıyor.

Jane Monheit, 1977 yılında Long Island'da dünyaya gelmiş. Ailesinde hemen herkes müzisyen. Okulda klarinet ve müzik teorisi eğitimi alıyor. Liseye geldiğinde okul piyeslerinin vazgeçilmez baş oyuncusu oluyor. 17 yaşındayken New York'un saygın 'Manhattan Müzik Okulu'nda ilk ciddi ses eğitimine başlarken, çeşitli kabarelerde şarkı söyleyerek tecrübe kazanıyor. 1998 yılında, 20 yaşına geldiğinde, hocası Peter Eldridge ona 'Thelonius Monk Ses Yarışması'na katılmasını tavsiye ediyor. Jüride Dee Dee Bridgewater, Dianne Reeves, Diana Krall, Joe Williams gibi önemli isimlerin bulunduğu ve birincilik ödülünün o zamanlar 64 yaşındaki kanser hastası Teri Thornton'a gittiği bu yarışmada Monheit ikinci seçiliyor. Ondan sonrası ise gerçekten de her genç vokalistin düşlerini süsler nitelikte gelişiyor: Ödül sonrası verilen kokteylde 'N-Coded' şirketinden Carl Griffin'le bir albüm anlaşması yapıyor ve Diana Krall'u meşhur eden kadın olarak bilinen Mary Ann Topper'ı da menajeri olarak kadrosuna dahil ediyor. Arkadan gelen iki albümü de gayet başarılı bir satış grafiği çizerek ona inananları pişman etmiyor.

'Evet, güzel ve pırıl pırıl bir ses, ama o kadar, "yarının 'jazz star'ı olmanın gerekleri bu kadar basit mi artık? Monheit nasıl oluyor da bu kadar kısa zamanda böylesine başarılı olabiliyor?' sorusunu yukarda da sormuş ama cevabı ertelemiştik.

Amerika'da başını trompetçi Wynton Marsalis'in çektiği 'Mainstream jazz'ın tekrar canlandırılması projesi çerçevesinde, Louis Armstrong, Duke Ellington, Ella Fitzgerald, Billie Holiday, Miles Davis gibi isimlerin albümleri yeniden piyasaya çıkıyor ve böylece bir jazz repertuarı oluşturulmaya çaba sarfediliyor. Bu da, ellerinde eski müzisyenlerin dağ gibi kayıtları bulunan büyük plak şirketlerinin işine geliyor; yeni isimlerle macera peşinde koşmak yerine zaten kataloglarında bulunan büyük müzisyenlerin kayıtlarını tazeleyip yeniden piyasaya sürmek, böylesi çok daha emin ve risksiz bir yol elbette. Tam da bu ortam Jane Monheit gibilerin ekmeğine yağ sürüyor. Monheit maceracı değil, sürpriz sevmiyor, gelenekten kopmuyor, standartlara bayılıyor ve şimdilik başka birşey denemeyi de düşünmüyor (Bir söyleşisinde gülerek, 2 yaşındayken jazz söylemeye başlayan biri olarak, ilk defa üniversiteye geçtiğinde, John Coltrane'i dinlediğini itiraf ediyor). Üstelik güzel, beyaz, genç ve de Carl Griffin'e göre Ella Fitzgerald'ı anımsatıyor. Eee daha fazlası can sağlığı artık! Menajerinin de dehasıyla bir pazarlama paketi hazırlanıyor Monheit için ve 'kadın/seks faktörü' ağır basan bir tanıtımla jazz dinleyicilerine sunuluyor genç vokalist.

Kendisi de bir zamanlar denemiş ama 'mainstream' olmayan tavrı ve şarkıcılığı yüzünden jazz piyasasında pek 'tutunamamış' bir vokalist olan Dominique Eade Jane Monheit'ın başarısı zaten oldukça tutucu olan bu jazz piyasasını daha da dar görüşlü bir hale getirdi maalesef. Çünkü elde ettiği bu popülarite, piyasada bir yer edinmek için çırpınan genç vokalistler için onu bir 'rol modeli' haline getiriyor. Bu da jazz müziği için maalesef çok üzücü!'

Kısaca, nostaljik parçalar söyleyen bir swing dönemi şarkıcısı Monheit. Ama müzik endüstrisi onu başarılı kılmaya and içmiş bir kere. Ona eşlik eden müzisyenlere bir bakınca (Kenny Barron, Ron Carter, Richard Bona, Michael Brecker, Tom Harrell, Gregory Hutchinson, Christian McBride) anlıyoruz ki 'Monheit Projesi'nde hiç ama hiçbir şey şansa bırakılmamış. 'Yeni neler çıkmış' diye girdiğiniz bir müzik markette tesadüfen bu albüm elinize geçse, -Monheit'ın da adını hiç duymadığınızı varsayalım- ona eşlik eden ve her biri jazz müziği için başlı başına bir değer olan bu müzisyenlerin adlarını okumanız, bu albümü almanız, bu şarkıcıya şans tanımanız için yeterli olmaz mı? İşte vokalistin beyin takımı da böyle düşünmüş olmalı ki her iki albümünde de çevresini bu kadar önemli isimlerle kuşatmışlar.

Bu yazıyı yazarken sürekli olarak ikinci albümü 'Come Dream With Me' yi dinledim, haksızlık etmemek, belki de daha evvel yakalayamadığım gizli hoşlukları keşfedebilmek için. Ama bu tersine bir etki daha yarattı. Çünkü elim uzaktan kumandada, kendimi sürekli dördüncü parçayı atlatırken buldum. Yorumunu bir daha dinleyemeye tahammül edemeyecek kadar beğenmediğim için! Dördüncü parça Antonio Carlos Jobim'in unutulmaz 'Waters Of March'ı idi. Monheit, bu içiçine sığmayan muhteşem parçayı adeta 'bana zorla albüme koydurdukları şu latin parçasını çabucak bitirsem de, nostaljik standartlarıma yeniden kavuşabilsem' havası içinde, şarkıyı sözlerinin anlamını veremeden, ruhsuz bir şekilde söylüyor. Hele bir de parçanın Jobim/Regina ikilisi tarafından yorumlanan orijinali de hala kulaklarınızda çınlıyorsa, daha da rahatsız oluyorsunuz bu yorumdan. Internet'te gezinirken iki eleştirmenin de bu noktaya değindiklerini gördüm. Gerçi biri, 'tamam kötü söylemiş şarkıyı, ama insaf edin, hangi 25 yaşındaki gencecik vokalist, bu şarkının tam anlamıyla hakkını verebilirdi, diye konuya yaklaşıyor.

İstanbul Jazz Festivali'ne geldiğinde Jane Monheit'la röportaj yapmadım. Ama tesadüfen buradaki basın toplantısının mini kasedi elime geçti. Şöyle bir dinledim de, içi boş bir röportaj, ama röportajların sorumluluğu her iki taraftadır; kötü soru sorarsanız veya gerekenleri sormazsanız da ortaya iyi iş çıkmaz. İşte Monheit'ın dedikleri:

'Konuşmaya başladığım zamanlarda şarkı söylemeye başlamışım (Burada vokaliste hakkını vermek istiyorum. Bu, bir çok şarkıcıda rastladığımız türden bir klişe cevap değil. Monheit, gerçekten de çok küçük yaşlardan beri yetenekli bir ses olduğunu, küçük bir kızken solo olarak seslendirdiği 'Over The Rainbow' kaydından bir bölüm ile ispat ediyor. Bu mini kayıt, ikinci albümünün sonuna gizli parça -hidden track- olarak eklenmiş). 2 yaşımdan beri yani, zaten hep şarkıcı olmak isterdim. Dolayısıyla kendimi şimdi çok şanslı addediyorum. Bana eşlik eden grupla uzun yıllardır birlikteyim. Yani bu konuma gelmeden, hiç tanınmadığımız zamanlarda da beraber çalıp söylüyorduk. İyi anlaşıyor ve birlikte çok iyi vakit geçiriyoruz. Bu konuma gelene kadar yaşadığımız güçlüklerin farkındayız, bu nedenle bugün geldiğimiz yerin değerini iyi biliyoruz.' (22 yaşında sadece vatanında değil, Almanya başta olmak üzere bir çok ülkede tanınmış bir jazz şarkıcısı olmayı gerçekleştirmiş biri olarak, acaba hangi güçlüklerden bahsediyor, gerçekten merak ediyorum!).

'Şarkıcılık benim için başından beri nefes alma gibi doğal bir şeydi, bu nedenle şarkıcılığa el atmam kaçınılmazdı. Şarkı söylerken dinleyicilere karşı dürüst olmaya çalışırım. Yani sevdiğim, bana birşey ifade eden, benimle bir ilgisi olan şarkıları söylerim. Bunun da çok önemli olduğunu düşünürüm.'

'Hiç klasik eğitim almadım. Ama ailemde opera şarkıcıları vardır ve ben epey müzikal tiyatro (musical theater) yaptım. Hatta yakınlarda yine sesimin o yönünü kullanmaya başladım ve Amerika'da bazı özel günlerde söylemeye başladım, hatta birkaç gün önce '4 Temmuz'da Amerikanın Bağımsızlık Bayramı kutlamaları çerçevesinde Washington DC'de söyledim. Richard Rogers'ın müzikal tiyatrosunda da söyledim. Sesimi farklı kullanabilmek, aynı şarkıyı değişik şekillerde yorumlamak çok harika oluyor. Mesela, yine Richard Rogers'ın bir şarkısını kendi şovlarımda oldukça "uptempo" ve "swing"li olarak söylüyorum ama geçenlerde katıldığım bir konserde ünlü bir tenor olan Jerry Hadley ile geleneksel düet tarzında söyledim. 'Enstrümanımı' tüm potansiyeliyle kullanmak benim çok sevdiğim birşey...'

'Ben olgunlaştıkça, sesim de daha güçlü bir hale geliyor. Tabi bu arada yanlışlar da yapıyorum, ama bu da büyümenin bir parçası bence.'

Hayatını değiştiren ve ikinci olduğu '1998 Thelonious Monk Ses Yarışması' ve birinci olan Teri Thornton hakkında: 'Benim için onunla tanışmak çok büyük bir şanstı, insanı çok etkileyen bir kadın. Yarışmaya katıldığında çok hastaydı ve birkaç yıllık ömrü daha kalmıştı. Onunla aynı sahneyi paylaşmak çok heyecanlıydı, ben katılan en genç yarışmacıydım ve bana gösterilen ilgi de aslında büyük ölçüde bu yüzdendi. Katılmamın nedeni kazanırsam alabilecek olduğum burstu, çünkü üniversiteye gitme zamanım gelmişti ve bunun bütün yükünü aileme yüklememem ve hiç olmazsa bir kısmını üstlenmem gerektiğini düşünüyordum ama sonunda plak şirketimle, menajerimle ve bir sürü önemli insanla tanıştım, insanlar benimle röportaj yapmaya başladılar, bu yarışma benim için herşeyi değiştirdi.'

'Genç bir şarkıcı olarak yapabileceğiniz en önemli şey "herşeyin ötesinde bir müzisyen olduğunuzu" idrak etmektir. Müziği gerçekten iyi anlamaktır. Yani, sanatını anladığımız kadar, ilmini de anlamaya önem vermektir. Bence bu çok önemli birşey ve benim için bu bilgiye sahip olmak çok değerli oldu her zaman. Hayatımı çok daha ilginçleştirdi ve bir bakıma da kolaylaştırdı. Ayrıca o dünyaya girdiğinde kendine fırsatlar yaratabilmek de önemli elbette. Müzik piyasasında şansını deneyen yüzlerce, binlerce kişi var, vazgeçmemeliler, çünkü ben bu tip rüyaların gerçekleşebileceğinin yaşayan kanıtıyım.

'Herkes swing yapabilir. Ben emniyetli çalmak istemiyorum, tehlikeli sularda yüzmek istiyorum' dediği söylenir Dave Brubeck'in. Belli ki bu cesaret şu sıralar ne jazz sektöründe, ne de müzisyenlerinde var!

YAŞAMAYI BİLENLERE

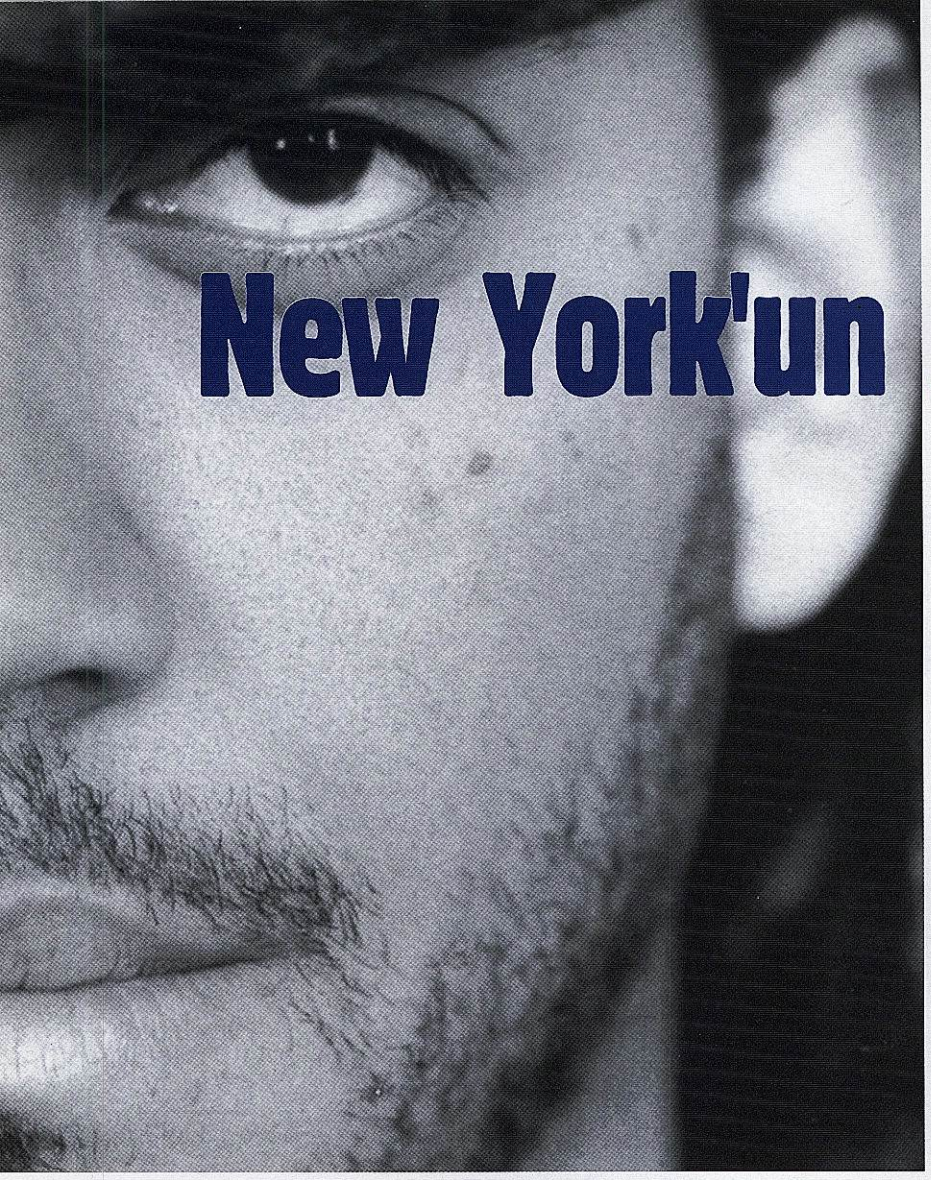

New York'un Asi Kedisi

Josh Roseman. Trombоncu, kompozitör, prodüktör. Aslında Türk jazz severler onu Brooklyn Funk Essentials, İlhan Erşahin Quintet ve Groove Collective'den gayet iyi tanıyor. Jazz'ın sıradışı müzisyeni ile Brooklyn'de ki evinde jazz'dan, Türkiye'den ve yeni albümü 'Cherry'den konuştuk.

Elçin Takavcı
ellcint@newyork.com

Selamlar!
Merhaba, nasılsın? (bu kısmı beni bile şaşırtacak derecede güzel bir Türkçe ile söylüyor, tanımasam Türkçe bildiğine inanacağım).
İstersen Türkçe devam edelim, hem beni de çeviri zahmetinden kurtarmış olursun? (Gülüyor...) İngilizce devam edelim, istersen sonra ben senin için çeviriyi yaparım.

Tamam, anlaştık o zaman, biliyorsun klasik ilk sorumuz, müziğe nasıl başladın? Bu soruyu Türkiye'de herhangi bir müzisyene sorduğumuz zaman genelde aldığımız cevap "zaten ben çocukluğumdan beri saç fırçasını mikrofon yapar, aynanın karşısında şarkı söylerdim, ya da ailede bir müzisyen vardı ondan el aldım" oluyor. Senin de oldu mu böyle ayna-tarak maceraların?
(Gülüşmeler) Yok hiç olmadı öyle ayna-tarak maceralarım.(gerçekten de o saçların tarakla bir tanışıklıkları olmadıkları her hallerinden belli-ne de olsa siyah bir müzisyen-ben de böylece doğru söylediğini anlamış oluyorum).
Boston'da doğdum. Annem siyah, babam beyaz. Aslında babam diş hekimi ama evimizin bodrum katında babamın kendi çapında bir stüdyosu vardı. Orada da büyüğünden küçüğüne hemen her türlü müzik enstrümanı, bir çoğunu da gayet iyi çalardı. Birgün elimden tutup beni oraya indirdi, 'seç bunlardan hangisini istersen onunla başlayalım müzik derslerine' dedi. İlk gözüme kestirdiğim trombondu ama o zamanlar, değil o aletten ses çıkarmak kucağımda bile taşıyamıyordum. Sonra mantıklı bir kararla piyanoyla başladık, derken arkasından davul, bas, tuba... İlk dersleri babamdan almaya başladım. Daha sonra Boston'da çocuklar için jazz ve müzik kurslarına devam ettim, çocukluk ve gençlik dönemim boyunca da lokal orkestralarda çaldım. Universitede Connecticut New England Conservatory of Music'de burslu okudum. Mezun olduktan sonra jazz'ın merkezi New York'a yerleştim ve o gün bugündür buralardayım.

Yani müzisyen olmanı babana borçlusun. Eğer o müzikle ilgili bir adam olmasaydı, elinden tutmasaydı yine müzisyen olur muydun?
Tabii müzikal hayatıma babamın etkisi tartışmasız ama onunla başlamasaydım da bugün 25 senelik değil de 15 senelik bir müzisyen olurdum. Yani yine müzisyen olurdum. Bana göre bir insan müzisyense zaten öyle doğmuştur. Bu tip yetenekler sonradan kazanılabilen şeyler değil ancak zamanla geliştirilir. Bu bütün sanatçılar için geçerli, sadece müzisyenler için değil. Kimisinde bu yetenek gizlidir bir şekilde ortaya çıkmayı bekler, kimisinde zaten ortadadır.

Çok özgün bir sound'un var, birçok değişik türü bir arada çok ustaca harmanlıyorsun. Kompozisyonların ve düzenlemelerin için de geçerli bu yaratıcı ve usta stil. Bu işin sadece yetenek değil zekayla da bağlantısı var galiba?
Evet. Müzik bir anlamda matematik işi, kompozitörlük de mühendislikten farksız, sadece sayılarla değil notalarla uğraşıyorsun ama işleyiş aynı. Birinde üç boyutlu görebilmen lazım diğerinde üç boyutlu duyabilmek. Bunun için de zeka şart. Yetenek, zeka, sistemli çalışma, her türlü sese ve müzik kültürüne açık olabilme; eğer soruyorsan sırrım bu.

O zaman biraz Türk müziğinden ve Brooklyn Funk Essentials'dan konuşalım?
Brooklyn Funk Essentials benim için çok özel bir proje, bu fikir ortaya çıkmadan önce birkaç defa konser için Türkiye'ye gelmiştim hatta Aydın Esen'le müzik okuluna gittim. Böylece Türk müziğini yerinde dinleme ve analiz etme şansı buldum. Müziğiniz çok zengin, renkli ve eğlenceli, çok elastik, ana ritmler üzerine kolay işlenebilir. Özünde

jazz'la ortak noktası çok. İlk dinlediğimde özellikle geleneksel folklorik Türk müziği beni çok etkiledi. Belki o müzik kültürü ile büyümediğim,yabancı olduğum içindir. Daha sonra diğer müziklerle çok yaratıcı, funk-fusion birşeyler yapılabileceğini ve beğenileceğini düşündüm. New York'a geri döndüğümde benim gibi birkaç arkadaşım ve Türk müzisyen dostlarla birlikte bu projeyi hayata geçirdik. Brooklyn Funk Essentials içinde bulunmaktan ve şarkı düzenlemekten en çok zevk aldığım projelerden biri.

Evet BFE gerçekten de çok başarılı. Özellikle Türkiye'de sadece jazz severler tarafından değil daha önce jazz dinlemeyen bir çok insan tarafından da çok beğenildi. Hatta ben BFE dinledikten sonra jazz'dan hoşlanıp jazz müzik dinlemeye başlayan insanlar tanıyorum. Ama bana göre Brooklyn Funk Essentials Brooklyn'de pek popüler olamadı, albümler beklenilen ilgiyi göremedi, bunun nedeni ne sence?

Brooklyn Funk Essentials'ın Türkiye'de çok beğenilmesinin sebebi alt yapısının Türk kültüründen gelmesi. BFE yalnızca Türkiye'de değil dünyanın her yerinde beğenilecek bir çalışma. Ayrıca canlı performanslarla New York'da çok beğenildi, çok güzel bir izleyicimiz ve takipçimiz vardı. Ama bana kalırsa Brooklyn Funk Essentials'in albüm zamanlaması New York için pek iyi değildi. Özellikle 'In The Buzzbag' albümü geçen sene çıkmış olsaydı, jazz listelerini zorlardı. Bu bir akım meselesi, o zamanlar için pek popüler olamamasının sebebi de bu bence, etnik figürlü dance-jazz pek popüler değildi.

Peki şu an Brooklyn Funk Essentials'ı yeniden gündeme getirme gibi bir planınız yok mu?

BFE şu an için aktif bir grup değil. Grup elemanları dört farklı ülkede yaşıyor. Bir çok dezavantajımız var yani anlayacağın.

Uzun zamandır kendi adını taşıyan bir grubun var Josh Roseman Unit. Oldukça başarılı olduğunuzu da itiraf etmeliyim. Sanki sahnede siz seyirciyi eğlendirmeye değil de seyiri sizi eğlendirmeye gelmiş gibi bir haliniz var?

(Gülüyor) Aslında o grubu gerçekten de birbirimiz eğlendirmek için kurduk, sonra başkalarıyla paylaşmaya da karar verdik. Grup elemanları Peter Apfelbaum flüt, saksofon, org; Ben Monder gitar, Barney McAll keyboard ve elektronik soundlar, Patrice bas gitar ve T.Lewis davullar; hepsi çok uzun zamandan beri tanıdığım yakın dostlarım. Birbirimizi müzikal karakter olarak da çok iyi biliyoruz, hatta sahnede doğaçlama çalarken bile kimin ne yapacağını bile çok net kestirebiliyorum, rahatlığımızın sebebi bundan kaynaklanıyor. Grubun uzun ömürlü ve başarılı oluşunun nedeni de aynı birbirimizi çok iyi tanımamız ve iyi anlaşmamız.

JRU çok sıra dışı bir grup. Bütün performanslarımız birbirinden farklı o an için sahneden canımız ne isterse onu yapıyoruz. Zaten konser başlamadan yarım saat önce görürüz birbirimiz, önceden konuşulmuş birşey, yapılmış bir prova yok. Herkes şovunu yapıyor, eğleniyor, eğlendiriyor, performansların tek ortak noktası hepsinin çılgın ve eğlenceli oluşu. Ama JRU için yaptığım şarkıların hazırlık döneminde çok uğraşıyorum, bazen bir şarkı için bir aydan daha fazla zaman harcadığım oluyor.

Albümün 'Cherry' haklı olarak çok dikkat çekti bir çok jazz dergisinde hakkında çok olumlu eleştiriler okudum hatta bazılarında yılın jazz albümü olarak gösterildi. Hazırlık aşaması, kayıtlar ne kadar sürdü?

'Cherry'nin bütün kayıtları toplam iki gün sürdü! İnanması zor ama öyle. Eski klasik jazz kayıtları gibi hep beraber stüdyoya girdik, çaldık ve çıktık. İşte bu kadar! Zaten 'Cherry' bir stüdyo partiydi. Kendimiz öyle bir ortam yarattık, bir nevi jam-session. Çoğunluğu grupta (Josh Roseman Unit) çalan arkadaşlarım. Grubun yoğunluğu albüm kayıtlarında da geçerliydi. Ayrıca Joey Baron, Medeski, David Fiuczynski ve Lester Bowie gibi dahi müzisyenlerle birlikteyken kayıtların daha uzun sürmesini bekleyemezdim. Albümün editting, mastering gibi kayıt işlemlerimin hepsini kendim yaptım. Şarkıların aranjmanları da bir buçuk ayımı aldı. Toplam 15 parça var.

Albümde iki tane isim çok önemli senin için Lester Bowie ve SunRA?

Evet 'Cherry' bu iki büyük isme ithaf edildi. Bu albüm Lester Bowie'nin ölmeden öce katıldığı son albüm. Lester müthiş bir insandı, gerçek bir yenilikçi. Hepimizin şimdiye kadar duyduğu tınısı en güzel trompet sound'larının sahibi. Benim için eşi bulunmaz bir öğretmen, mükemmel bir abi. Hayatım onunla aynı sahneyi paylaşarak, onun etrafında bulunarak ölçülemez biçimde zenginleşti. Müzikal hayatımda en önemli rolü olan insanlardan biriydi. Bunun için Cherry'i onun güzel hatırasına adadım. Hayatımın ve albümün bir diğer önemli insanı SunRA. Onun felsefesini şimdi burada anlatmak çok uzun olacak ama SunRA bana göre 'Siyah Müziğin' gelmiş geçmiş en önemli müzisyenlerinden biri. Benim için 'SunRA'nın bir müridi diyebilirsiniz. Onun müzikal ve felsefi vasiyetini kendi adıma devam ettirmeye çalışıyorum!

Albümde bazı rock şarkılarının jazz versiyonları var mesela Nirvana'nın Smells Like Teen Spirit'i, Led Zepplin'nin Kashmir'i, Beatles'in If I Feel'i... Bu fikir nereden çıktı, yani rock şarkılarını jazz yorumlamak?

Bu albümü yaparken aslında çok büyük riskler aldım, birçok oturmuş jazz kuralını altüst ettim bu yüzden çok tepki toplayabilirdim. İnsanlar bu albümü ya çok sevecekler di ya da hiç sevmeyecek ama Tanrı yüzüme güldü ve çok güzel eleştiriler aldım. Amerika'da ve Avrupa'da başarılı satışlar elde etti, hala daha hakkında çok olumlu yazılar çıkıyor.

Cherry kaliteli bir müzikal altyapıyla beraber bir çok önemli mesaj içeriyor. Her müzik türü kendi içinde mesaj ve isyan içerir. Hepsinin varoluş sebebi budur aslında. Farklı zamanlarda farklı insanlar tarafından farklı çeşitlerde dile getirilmiş isyanlar. Rock'ta bu elektro gitarla, jazz'da üflemelilerle, reggae'de tumbalarla dile getirilir. Bu şarkıları da mesajlarını desteklediğim için seçtim ve kendi tarzımla yorumladım, karşı duruşlarına ortak oldum.

Albümünü nasıl tarif ediyorsun. Çılgın, cesur, eğlenceli, sıradışı?

Söylediklerinin hepsi doğru. Tek bir kelimeyle ifade etmek imkansız, hatta sofistikeyi, seksiyi ve özeli de ekleyebilirsiz. Cherry'le müthiş bir gurur duyuyorum. Zaten post-produksiyonu sonsuza kadar sürecek bir albüm.

Peki yeni planların neler?

İkinci albümün hazırlıklarına başladım. JRU ile de sürekli konserlerimiz ve turnelerimiz var. Onun dışında bu sene üç farklı grupla daha çalışmaya başladım. Exodus Ska-Jazz Ensemble, Execution Quintet Sound Objective ve Current Sideman Projects. Bu gruplarla da çok başarılı işler yapacağımıza inanıyorum. Ayrıca solo performanslarım ve albümlerde sideman olarak çalışmalarım da olacak.

Son olarak Türk jazz'ı hakkında ne düşünüyorsun?

Türkiye'de jazz adına çok güzel şeyler yapmaya çalışan insanlar var ama üzücü olan sadece bir kaç şehir ile sınırlı bu. Gelişmeye yeni başlamış bir müzik jazz Türkiye için. Varolan Türk jazz müzisyenleri ve dinleyicisinin kalitesi de Avrupa'daki ve Amerika'dakileri aratmayacak ölçüde. Türkiye'deki jazz festivallerinin de bir çoğunda bulundum, eskiden sponsor sıkıntısı vardı şimdilerde bu biraz daha atlatıldı sanırım. Her geçen yıl jazz kültürü biraz daha artıyor Türkiye'de. Bunu çok net gözlemleyebiliyorum, bu da çok sevindirici.

Çok teşekkür ederim, kendine çok iyi bak.

Ben teşekkür ederim, herkese çok selamlar!

Timuçin Şahin İzmir Ve Antalya Konserleri İçin Yeniden Türkiye'deydi...

Türkiye'de en son Owen Hart'un davul, Thomas Andersen'in de basta yer aldığı kendi triosu ile Akbank Jazz Festivali kapsamında Babylon'da dinlediğimiz halen Hollanda'da yaşayan gitarist Timuçin Şahin yeni bir projeyle tekrar Türkiye'ye geldi. 26 Kasım'da Antalya'da, 28 Kasım'da İzmir'de iki konser verdi. Kadrosu da müziği de yine çok sağlam: gitarda Timuçin Şahin'in yanında trombonda Robin Eubanks, basta Hein vd Geyn, perküsyonlarda B.C.Manjunath ve Afra Mussawisade Rare Falcons'u oluşturan ağır toplar.

Özge Baykan, İstanbul
ozgebaykan@yahoo.com

Timuçin Şahin Rare Falcons adlı projeyi müziğinin jazz ve doğaçlama yönünün çehre değiştirmesiyle doğrudan bağlantılı olarak görüyor. Hem çağdaş hem de klasik jazz'ın içinde besteci ve icracı olarak bulunması nedeniyle onu, daha önce "chamber jazz" olarak adlandırılabilecek "oda müziği" formunda gruplar içinde dinlemiştik. Timuçin Şahin aynı zamanda standarttan uzak kombinasyonlar oluşturuyordu: On The Line üçlüsündeki gibi: piyano, keman ve gitar. On The Line'da vurmalılara rastlamadığımız halde, Türkiye'ye getirdiği Rare Falcons projesinde Şahin'in, son bir yıldır davulcu ve perküsyoncularla yaptığı çalışmaların da bir sonucu olarak, vurmalıları özel bir konumda tuttuğunu görüyoruz. Şahin müziğin akışkanlığını ancak groove'u bilen, yaşayan, çalabilen insanlarla yakalayabildiğini söylüyor.

Timuçin Şahin Rare Falcons'u birkaç konserlik ve bir albümluk bir proje olarak bırakma niyetinde değil. Uzun soluklu olmasını, "yoğun anlar yaşayıp çok şey öğreneceği bu birlikteliğin" sürmesini istiyor.

Grup elemanların tek tek bahsedecek olursak: Timuçin Şahin, eğitimini Hollanda Rotterdam, Hilversum ve Sweelinck Konservatuarları'nda tamamladı, 2001 yılında Hollanda'da prestiji çok yüksek olan Hollanda Jazz Yarışması'nı kazanarak büyük ses getirdi. 1996'dan bu yana Amsterdam Konservatuarı'nda ders veriyor. Robin Eubanks'i Türkiye'de daha önce de dinlemiştik. Perküsyoncular dan Afra Mussawisade İranlı, Almanya'da yaşıyor. Timuçin ile tanışıklıkları 5 yıl öncesine dayanıyor ve kendisi Mussawisade'yi çok iyi dostu olmasının yanı sıra müzikal olarak da aynı dili konuştuğu bir insan olarak tanımlıyor. Diğer perküsyoncu B.C.Manjunath Güney Hindistan'da 2002 yılı en iyi genç perküsyoncu ödülünü kazanmış. Basta Hein vd Geyn ise Hollanda'nın jazza kazandırdığı isimlerden.

Müziğin yapısı hem armonik hem de ritmik açıdan çağdaş bir yaklaşım içeriyor. Jazz müziği için belki de fazla "tasarlanmış" denilebilir. Şahin'e göre doğaçlamalar tam da bu yapının temeline kurulacağı için standardın üzerinde bir konsantre talep ediyor müzisyenlerden. Gitaristin müziği oluştururken yapmaya çalıştığı şey, her müzisyenin en iyi yönünü yansıtabilmek, bir yandan da onların hangi yönlerinin bu müzikle iyi bir evlilik oluşturabileceği üzerine müziğin yapısını kurmak.

Aynı takım Türkiye konserlerinden hemen sonra Amsterdam'da albüm için stüdyoya girecek. 2003 yılında "Timuçin Şahin and Rare Falcons" albümü piyasaya çıkacak.

Timuçin Şahin 2003 Ocak'tan sonra beş aylığına New York'ta olacak. Hollanda Kültür Bakanlığı'ndan kazandığı burs ile Mannhatten Müzik Okulu'nda kompozisyon master'ı yapacak. Bu arada Dave Liebman ve Mike Mainieri ile iki ayrı proje gündemde. Dave Liebman ile şubatta, Mike Mainieri ile mayısta Amsterdam'da yapmayı tasarladığı birkaç çalışma var.

Bunların yanında oda topluluklarından gelen beste siparişleri var. Şu aralar şimdiye dek yazdığı eserlerin kayıtları ile uğraşıyor. Kayıtların durumuna göre bir sene içinde bunları yayınlamayı düşünüyor.

Master of Houserrockin'; Lil'Ed And The Blues Imperials

Cumhur Dülger
cdulger@anadolu.edu.tr

Geçen yılki Efes Pilsen Blues Festivali için yazdığım yazının ilk cümlesini çok iyi hatırlıyorum. Aynen, "Bu yılki Efes Pilsen Blues Festivali benim ve diğer sadık blues dinleyicileri için büyük hayal kırıklıkları ile başladı" şeklindeydi. Akademik kariyerim için gittiğim yurt dışında müzik adına izole edilmiş bir hayat sürmemin yanında Türkiye'ye gelen çok kaliteli birçok konseri de izleme ve bu sanatçılarla da röportaj yapma fırsatını kaçırdım. Dönüş hazırlıklarıma başladığım dönemde Uluslararası Eskişehir Festivali'nin konuk listesini görünce geçen yılki moral bozukluğunu tekrar ve hem de bu sefer iki katı olarak yaşadım. Hatta diyebilirim ki yıkıldım. Bunun temel nedeni ise yaklaşık olarak iki yıldır web sayfasına yazı yazdığım ve çok ciddi olarak da yıllardır takip ettiğim Mike Stern ile yapabileceğim ayağıma kadar gelen röportajı kaçırmamdır. Bu moral bozukluğunu yaşarken beni teselli edecek olan haber çok gecikmedi. Efes Pilsen Blues Festivaline Lil'Ed And The Blues Imperials geliyordu hem de tam kadro. Lil'Ed And The Blues Imperials in plak şirketi Alligators Records son zamanlarda bu gruba çok fazla yükleniyor ve beni de bu grup hakkında çok fazla bilgilendiriyorlar (burada Alligators Records'dan Mr.Rick Septoski'ye teşekkür etmek istiyorum).

Röportajdan önce özellikle son üç albümünüz "Heads Up", "Get Wild" ve "What You See is What You Get" albümlerinizi tekrar dinledim ve neredeyse tüm albümlerinizle ilgili olarak da onlarca kritik okudum. Bu kritiklerde yaptığınız müzikle ilgili olarak ilk tespit, müziğinizin "enerjik" olması. Buna katılmamak mümkün değil. Bende yaptığınız müziğin bir enerji içerdiğine katılıyorum. Fakat sizin müziğinizde daha farklı konuşulması gereken hususların da varolduğunu düşünüyorum. İlk sorum bu konuyla ilgili. Müziğinizin bu şekilde tanımlanmasına ne diyorsunuz?

Ben müziğimin bu şekilde tanımlanmasından kesinlikle rahatsızlık duymuyorum. Müziğimi insanların eğlenmesi için çalıyorum ve eğlenmek isteyen insanlarında bir enerjiye ihtiyaç duyacaklarını düşünüyorum eğer bu enerjiyi benim müziğimden alıyorlarsa kesinlikle sorun yok demektir benim için. Fakat bana sorduğun bu ilk sorudaki senin kişisel düşüncen de ben merak ediyorum. Neden bu kelimenin üzerinde yoğunlaşan kritikleri eksik bulduğunu bana söylersen memnun olurum. Hem böylece bu röportajda bir sohbet niteliği taşır.

Evet bende sohbet niteliğindeki konuşmaları daha çok tercih ettiğimi söylemeliyim. Esnekliğiniz için de teşekkür ederim. Bence bu kritiklerdeki eksiklik sizin hiç de göz ardı edilemeyecek olan slide gitar tekniğinizden çok bahsediliyor olmaması. Bence kesinlikle yabana atılmayacak kadar başarılı slide gitar kullanıyorsunuz. Hatta diyebilirim ki stiliniz bana Chiago'nun en ünlü iki slide gitar

boogie ustaları Hound Dog Taylor ve J.B. Hutto'yu ve biraz da benim için tüm zamanların en büyük gitaristlerinden biri olan Johnny Winter'ı anımsatıyor.
Bunları ülkem dışında bir kişiden duymak beni gerçekten çok memnun etti. Dediğin bu isimler gerçekten birer "boogie masters". Ben çok uzun yıllardır gitar çalıyorum hatta diyebilirim ki on iki yaşımdayken gitardaki birçok şeyi yapabiliyordum ve bu işi de çok seviyorum. Kendi stilim hakkında yorum fazla yapamam çünkü objektif olamam. Fakat burada işin içine başka konularda giriyor ki bunlardan hiç bahsetmeyelim. Sadece tekrar etmeliyim ki ben çok uzun yıllardır gitar çalıyorum ve bunun avantajlarını elimden geldiğince kullanmaya çalışıyorum. Umarım anlaşılmıştır.
Ne demek istediğinizi çok iyi anlıyorum.

Bahsetmeyelim dediğiniz konu tabi ki müzik dergileri ve yazarlarının plak şirketleriyle aralarında aslında var olmaması gereken organik bağlar ve bunlara bağlı olarak yazılan –belki- bazı yazılar değil mi?
Evet yüzde yüz bu.
Fakat sizinde söylediğiniz gibi bu konuya girmeye gerek yok. Albümlerinizin tamamı Alligators Records'tan çıktı. Ve kabul etmeliyiz ki sizi oldukça kapsamlı bir şekilde destekliyorlar. Bu yıl uzun bir süre turlayacaksınız, Alligators Records'un kuruluşunun 20. yıl anısı turnesinde bu plak şirketinin anlaşmalı olduğu inanılmaz büyük isimlerle ve hala konuşulan o dönemin en büyük blues organizasyonunda bu isimlerle turlama şansını yakaladınız. Bir blues turnesi için inanılmaz denilebilecek kalabalıklara çaldınız ve şu anda da Türkiye'desiniz. Robert Cray, Luther Allison, Lonnie Brooks, Roy Buchanan, Albert Collins, Magic Slim, Charlie Musselwhite, Otis Rush, Son Seals, Koko Taylor gibi hemen aklıma gelen ve neredeyse bir blues efsaneleri ordusunun plak şirketinin katalogunda tam sayfa yer alabilmek kolay bir iş değil bence. Fakat siz bunların hepsini başardınız.
(Gülerek) Dediklerini inkar edemem. Fakat her zaman plak şirketlerinin sanatçıları için yapacakları şeyler vardır fakat sanatçıların da her zaman plak şirketleri için yapabilecekleri ekstra şeyler vardır. Ben şu anda plak şirketimden memnunum sorun yok.

Sizi sound--check de izledim. Kesinlikle sahnedeyken çok eğleniyorsunuz ve eminim ki bu da şovunuza yansıyacaktır. Sanırım bugün konsere gelecek seyirciler çok şanslı. Fakat benim asıl merak ettiğim grup elemanlarıyla sahnede olan ilişkiniz. Mesela genç gitaristiniz Mike Garrett'a normal altyapıyı ona bırakmanın yanında sololarda bile büyük fırsatlar tanıyorsunuz. Bu ilgimi çekti.
Bir kere Mike gerçekten çok iyi çalıyor. Ben ona verdiğim solo kısımlarını fırsat olarak görmüyorum. Çünkü biz bir grubuz ve yaptığımız müzikte herkesin fikri olduğu kadar emeği de var. Sanki bu yaptığımızı sahnedeki bir sohbet olarak görebilirsin. Nasıl böyle bir ortamda herkesin söyleyecekleri varsa bizim müziğimiz de böyle birşey. Zaten bence doğru olan bu.

Genelde müzisyenler kendileriyle yapılan röportajlarda başka müzisyenlerle ilgili soru sorulmasından ya da başka müzisyenlerle ilgili konuşulmasından rahatsız olurlar fakat sizinle konuşurken "The Ice-Man"den bahsetmemek mümkün değil.
Bu benim için ancak bir onurdur. Çünkü Albert Collins gerçekten başka bir insandır benim için.
O zaman çok merak ettiğim birşeyi sormak istiyorum. Siz Albert Collins in evine gittiğinizde o herhangi bir blues kasetini koyar ve kasette çalan parçalara sizin gitarınızla çalarak eşlik etmenizi istermiş. Bu doğru mu?
İnanmıyorum. Bunu bildiğine gerçekten inanamıyorum. Bu benim için çok özel bir anıdır. Nereden öğrendin bunu?

Bunu ilk okuduğum yeri tam hatırlamıyorum fakat okuduğumda çok ilgimi çekmişti. Verdiğiniz tepkiye bakarsak bu gerçek sanırım.
Evet bu tamamen gerçektir. Albert Collins bir "Master of Telecaster" olmasının yanında benim için gerçek bir dostdu ve gerçekten çok yardım sever ve iyi niyetli bir insandı.
Uzun bir süredir Washburn Guitars Co.'nin "endorser"i olarak turluyorsunuz ve yanılmıyorsam şu anda da bu anlaşmanız devam ediyor değil mi?
Evet ben şu anda bu gitarları kullanıyorum fakat bu gitarlar özellikle "custom" olmalarının yanında kullanılan ağaçlar bakımından beni fazlasıyla memnun ediyor. Gerçekten benim için çok kaliteli ve özel ağaçlar kullanıyorlar.

Özellikle de sanırım size gövde için seçilen özel bir ağaç kullanıyorlar değil mi?
Evet bu da doğru. Çünkü bu şekil de beni daha tatmin eden bir tona ulaşabiliyorum

Bu soruyu röportaj yaptığım sanatçılara hep soruyorum. Sizce blues müzik nereye gidiyor?
Bu soruyu kolayca cevaplamak mümkün değil. Değişik çalışmalar var etrafta. Bu hem iyi hem kötü. Çünkü yeni birşeyleri işte bu blues müziğinin geleceğidir diye tanımlamak sadece bizleri yanılgıya götürür. Belki de bu konuyu çok düşünmemek lazım. Zaman bize bazı şeyleri gösterecektir. Fakat ben çok kötümser değilim.

Yaptığım röportajlar sonucu aldığım e-maillere bakılırsa bu dergiyi blues için de alan ciddi bir okuyucu dinleyicisi var eminim ki bunlar içerisinde blues müzik çalan ya da çalmak isteyen insanlar da var. Bu kişilere blues çalmak için temelde nelerin gerekli olduğunu söyleyebilir misiniz?
(Kısa bir sure düşündükten sonra) Aslında formül çok basit galiba. On tane çalışır durumda parmak ve belki de en önemlisi her şeyi anlamanı sağlayacak dürüst bir kalp. Sonra gerisini boş versinler. Eğer bu ikisi varsa bence blues çalmak için herşey var demektir.

Konserlerinizde cover parçalar çalıyor musunuz? Ve turnede kaç farklı set kullanarak turluyorsunuz merak ediyorum.
Konserlerde cover parçalar çalıyoruz. Bu hoş oluyor ve katılımı artırıyor. Şu an turnede de toplam iki farklı setle fakat içinde kendini yenileyen iki farklı setle turluyoruz bu da yeterli zaten.

Bu son sorumdu. Benim için çok keyifli bir röportaj oldu. Gerçekten sabrınız için de çok teşekkür ederim çok konuştuk çünkü. Eğer son söylemek isteğiniz bir şey varsa ekleyebilirsiniz
İtiraf etmeliyim son dönemde ülkemdekiler de dahil olmak üzere yaptığım en iyi röportajdı. Hiç sıkılmadım. Son olarak sana ve dergine başarılar dilerim. SEE YEAH... STAY WITH THE BLUES.

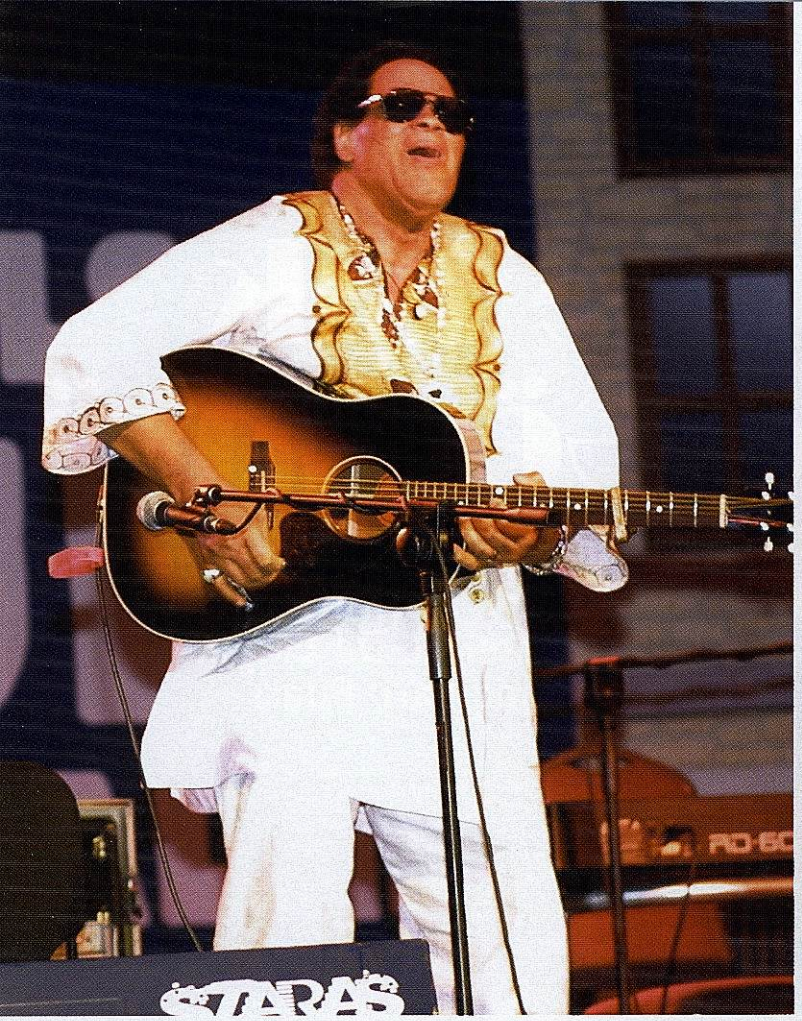

Louisiana Red

Cumhur Dülger
cdulger@anadolu.edu.tr

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'deki müzik piyasası, özellikle de blues müzik piyasasıyla ilgili bir görüşünüz var mıydı?
Gerçeği söylemek gerekirse bu konuda çok detaylı bir bilgim yoktu, aslına bakarsan hala yok. Tabiki burada seyircileri ayırmak gerekli...

Ben de bu konuyu soracaktım, Türk seyircisini nasıl buldunuz?
Şüphesiz mükemmeller. Gayet rahat söyleyebilirim bunu. Çünkü çaldıkça onları daha iyi tanıma fırsatı buluyorum. Fakat özellikle İstanbul Jazz Festivali'ni son zamanlarda çok sık duymaya başladım. Bu konuda övünebilirsiniz. Özellikle dış basın bu festivalin en iyiler arasında olacağından bahsediyor. Kesinlikle çok pozitif birşey bu ülken için.

Aslına bakarsanız bence daha önce kendini kanıtlayan organizasyon İstanbul Klasik Müzik Festivali. Avrupa'nın en iyi beş festivalinden biri bu festival. Bu durum otoriteler tarafından da kabul edilmiş durumda.
Bunu duymamıştım tebrikler.

E peki Efes Pilsen Blues Festivali nasıl sizce, Organizasyon, turladığınız sanatçılar vb?
Nasıl olabilir ki, herşey şu ana kadar harika gidiyor. Aksayan hiçbir şey yok. Kısaca çok memnunum.

Aslında bence siz biraz farklı bir delta blues sanatçısısınız. Mesela konserinizde akustik kısma daha az yer ayırırken elektrikli gitar kısmına daha fazla yer ayırıyorsunuz, bunu neden yapıyorsunuz?
Bunun benim açımdan çok bir net açıklaması yok Fakat böyle bir sound'u daha fazla sevdiğimi söyleyebilirim. Hem böylece seyircileri sıkmadığımı düşünüyorum.

Almanya da yaşamayı bir dezavantaj olarak düşündünüz mü? Yani piyasalar ve çok bilinçli dinleyicilerden uzak olma gibi.
Bu durumun ülkeyle değil de bence sanatçıların kendi performanslarıyla alakası var. Dediğin bu durumları ben yaşamadım. Fakat bu müziğin orijini olan ülke yani Amerika'da bile böyle bir durum içerisinde kalabilirsin. Çünkü müzik piyasası anlatılamayacak kadar bir bağlantılar organizasyonudur ve her zaman tehlikeli olmasının yanında çok da pozitiftir. Yani yerle pek alakası yok.

B.B. King ve Muddy Waters'la çalmak nasıl bir duygu?
Ne söyleyebilirim ki bu konuda. Sadece çok farklı ve sıradışı demek lazım. Çok özel müzisyenler.

Anladım. Aslında bana bugün büyük bir hayal kırıklığı yaşattınız.
Gerçekten mi. Eğer daha detaylı söylersen çok daha memnun olurum.

Bildiğim kadarıyla siz ESP Telecaster modelini kullanıyorsunuz. Fakat bugün bu gitar burada yok. Hiç orijinal bir Amerikan ESP Telecaster sesi duymadım ben ve inanılmaz merak ediyorum tabi ki çok iyi bir gitaristin elinde. Bunu sizin elinizden duymak çok keyifli olabilirdi.
Bunu duyduğuma çok üzüldüm evet o gitarımla turlamıyorum. Fakat süper bir tonu var. Zaten Custom Shop'dakiler benim arkadaşlarım ve ne istediğimi çok iyi biliyorlar. Sonuç da mükemmele yakın oluyor. Peki bu turnedeki asıl gitarımı biliyor musun?

Evet biliyorum. Tabi ki Gibson. Hem de inanılmaz güzel.
Doğru. Ben bir Gibson tutkunuyum. Akustik sound'da beni başkası tatmin etmiyor.

Son olarak blues sizin için ne demek?
Bu sorunun cevabı gitar çalmaya başladığım çok küçük yaşlardan beri hep aynı.

Cevabınızı bekliyorum.
Bu kelime benim yaşama sebebim, yani hayatım. Hepsi bu.

Pro-Show
Pro-Ses ve Işık
Pro-Ses ve Görüntü

6. İstanbul, Uluslararası Profesyonel Show Teknolojileri, Sinema ve Konferans Salonu Sistemleri, Profesyonel Görüntü Sistemleri ve Plasma, Bar ve Diskotek Teknolojileri, Müzik Yayın Sistemleri, DJ Ekipmanları, Hi - End Teknolojileri ve Müzik Enstrümanları Fuarı

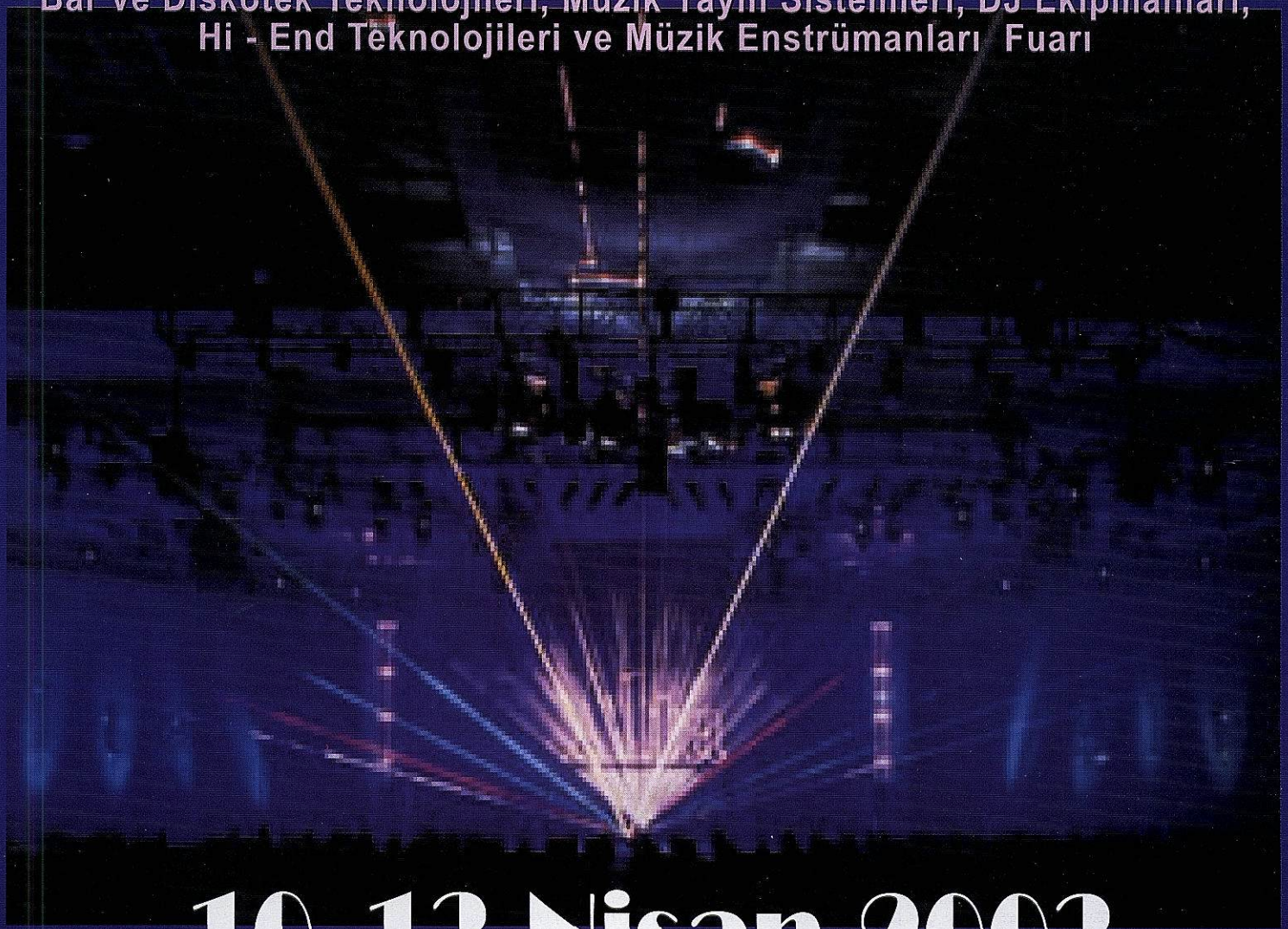

10-13 Nisan 2003

Lütfi Kırdar-Rumel

●Profesyonel show, ses ve ışık, ses ve görüntü sistemleri... ●Eğlence endüstrisi için özel efektler... ●Sinema, Bar ve Diskotek teknolojileri...●Konferans salonu teknojileri...●Prezantasyon teknolojileri... ●Sahneleme teknolojileri... ●Konser sistemleri... ●Profesyonel müzik yayın sistemleri... ●Profesyonel ışık sistemleri...●Profesyonel müzik kayıt sistemleri... ●DJ ekipmanları... ●Profesyonel görüntü sistemleri... ●Plasma ekranlar...●Video-Data Projeksiyon sistemleri...●Video wall sistemleri... ●Hi-End teknolojileri...●"Home theatre" sistemleri... ●Surround sistemleri... ●Müzik enstrümanları...

Lütfi Kırdar Büyükşehir Exhibition Center

Exhibition Center

interteks
international trade exhibitions
www.interteks.com

Doğumunun 75. yıldönümünde İsmet Sıral ve...

Devleri buluşturan belgesel projesi

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Bir yanda Türkiye'de jazz'ın yükseldiği yılların renkli serüveni, diğer yanda dünya jazz'ının yaşayan efsanelerinden "öğrenme" tarifleri... Tamamlandığında konserler eşliğinde dünyayı dolaşması planlanan "İsmet Sıral ve Creative Music Studio" belgeseli, özgün kurgusu ve evrensel içeriğiyle hem Türkiye'de hem de dünyada bir ilki gerçekleştirmeye aday...

Haberi 94.9 Açık Radyo'dan Şerif Erol gönderdi. Elektronik postadan gelen mesajda İsmet Sıral adının geçmesi dikkatimi çekti. Şerif, radyonun programcılarını bir belgesel projesi için yardıma çağırıyordu. Haberi okuyunca aklıma "Mission Impossible" dizisi geldi. Orada tehlikeli projeleri gerçekleştirmek için bilinmeyen bir merkezden bir grup gönüllünün başkanına çağrı gelirdi, bu mesaj da onlara benziyordu. Başkan kendisine yollanan mesajı okur, detayları öğrenir ve o görevi yerine getirecek ekibi kafasında tasarlamaya başlarken mesajın geldiği teyp bandı bilmem kaç saniye sonra kendi kendisini yok ederdi. Şerif'in mesajı da bu proje ile ilgili web sayfalarının ve ilgili kişinin adı verildikten sonra bitiyordu. Ama okuduktan sonra teyp kendini yok etmedi, ben notlarımı aldıktan sonra mesajı kendim yok ederek yönlendirildiğim sitelere girdim (www.ismetsiral.org ve www.creativemusicstudio.org).

İsmet Sıral adı benim çocukluk ve gençlik yıllarımdan belleğime kazınmış bir isimdi. Annem ve babamla onu defalarca Taksim Belediye Gazinosu'nda dinlediğimi hâlâ hatırlıyorum. Ama zamanın insanın zihnindeki güzel şeyleri nasıl acımasızca sildiğini, bu web sitelerini okudukça ve proje tasarımcısı tarafından gönderilen ayrıntılı dosyayı inceledikçe anlamaya başladım. Türk jazz'ının en önemli isimlerinden olduğu halde günümüz kuşağı tarafından unutulmaya yüz tutan İsmet Sıral'ı (1927-1987) merkezine alan proje, Türk jazz tarihi hakkında bugüne dek yapılmış ilk belgesel çalışmayı gerçekleştirmekle kalmıyor, şimdiye kadar kulaktan dolma olarak bildiğim, önemli bir müzik okulu olan New York'taki Creative Music Studio'nun öyküsünü de içeriyordu. Üstelik Ornette Coleman, Dave Holland, Jack DeJohnette, Karl Berger, Nana Vasconcelos, Carla Bley, Trilok Gurtu, Cecil Taylor, Lee Konitz, Anthony Braxton, Charlie Haden, Oliver Lake gibi yaşayan efsanelerle yapılacak söyleşiler söz konusuydu. Önce şaşırdım, ne alakası var dedim, ama yazıları okudukça gözlerimin önündeki perde kalkmaya başladı ve güzel bir boğaz sabahı dağılmakta olan sisler arasında karşı kıyının yavaş yavaş görünmesi gibi ben de projenin ayrıntılarını kavramaya başladım.

Yerel anlamda Türk jazz tarihinin, evrensel anlamda da Creative Music Studio ekolünün kültürel mirasını ilk kez su yüzüne çıkarmak gibi iki önemli misyonu üstlenen, , Türkiye'de benzeri görülmemiş dev bir dünya projesiyle karşı karşıyaydım.

Saksofon ve flüt ustası İsmet Sıral'ın yalnızca Türkiye'nin öncü jazz'cılarından biri değil, olgunluk döneminde derin müzik birikimini gençlerle paylaşmaya kendini adamış çok önemli bir "hoca" olduğu ve bu özelliğiyle, 1978-80 yılları arasında dersler ve konserler verdiği Creative Music Studio'da (CMS) unutulmaz izler bıraktığı anlaşılıyordu. Böylelikle proje, İsmet Sıral'ın okuldaki etkisinden yola çıkarak, CMS'in tarihçesini anlatan ilk belgesel olma özelliğini de taşıyor ve orada Sıral'la birlikte ders vermiş pek çok dev ismin tanıklığına başvurulması gündeme geliyordu. Bunun için gerekli ilişkilerin çoktan sağlandığı, CMS'in web sitesinde projenin ana sayfadan duyurulmasından açıkça anlaşılıyordu. İsmet Sıral'ın anısına proje kapsamında özel olarak hazırlanmış ayrıntılı web sitesinde de şu ifadeye yer veriliyordu: "Hazırlıkları 2002 yılı başından bu yana sürdürülen söz konusu proje, ana hatlarıyla, uzun metrajlı bir belgesel film ile filmin gösterimine eşlik etmesi planlanan dünya çapında müzik

ustalarının konserlerinden oluşmaktadır."
Artık manzara iyice belirginleşmişti. Yerel anlamda Türk jazz tarihinin, evrensel anlamda da Creative Music Studio ekolünün kültürel mirasını ilk kez su yüzüne çıkarmak gibi iki önemli misyonu üstlenen, üstelik bunu bir dünya projesi olarak konumlandıran, Türkiye'de benzeri görülmemiş dev bir çalışmayla karşı karşıyaydım.
Tüm bunlara vesile olan İsmet Sıral hakkındaki şu cümleler dikkatimi çekti aynı sitede: "Yalnızca müzisyenliği ve müziğe yaklaşımıyla değil, kişiliği, felsefesi ve yaşam biçimiyle de çok özel bir insandır İsmet Sıral. Onu gerçek anlamda tanıma şansı bulmuş olan hemen herkesin derinlemesine içine işlemiş, varlıklarının bir parçası haline gelmiş "anonim bir ruh"tur o. Türk müzik camiasındaki etkisinin izini yalnızca jazz çevresinde değil, rock'tan arabeske, pop'tan sanat müziğine uzanan geniş bir yelpazede sürmek mümkündür. Tümüyle komplekssiz, önyargısız, alt-kültür üst-kültür ayrımı yapmayan, geniş bir bakış açısına sahiptir müzik konusunda. Bakışının derinliği ve kişiliğinin incelikleri bir yana, Türk jazz'ı açısından tarihsel anlamda da çok önemli bir isimdir İsmet Sıral. Türkiye'nin gerçek anlamdaki ilk jazz orkestralarından birinin kurucusu ve şefi, 1950'li yılların en büyük jazz orkestrasının lideri olmuş, 1960'larda İsveç'te büyük yankı uyandıran orkestrasıyla da, Avrupa'da şöhret kazanan ilk Türk grubu olmayı başarmışlardır. Aka Gündüz'le ney üfleyip müziğin 'en'ine giden, flütüyle kurbağalara eşlik eden, saksofonunu baykuş sesiyle akort eden doğal bir âşıktır o. 'An'ı 'an'lamak ve ifade etmek onun için esas olduğundan, tıpkı diğer âşıklar gibi o da geriye yazılı hemen hiçbir şey bırakmamıştır. Belki bu yüzden, belki de basitçe değinilip geçilmesi zor bir kişilik olduğundan, günümüz kuşağına onun temsil ettiği değerleri aktaran çok az çalışma yapılmıştır. Öyle ki basılı herhangi bir kaynakta, ya da Internet'te kısacık bir biyografisi dahi bulunmamaktadır."
Sıral'ın şefi olduğu Türk jazz müzisyenlerinin listesi, "Who is Who in Turkish Jazz" adlı bir kitabın temelini oluşturabilirdi. Sanki Türk müzik dünyasının temel kavşağı tek bir insandı ve o yolları kullanan herkes bir kere olsun bu kavşaktan geçmişti.
Oysa bir biyografiden bile yoksun bırakılan bu özgün sanatçının birlikte çaldığı isimlere bakınca şaşırmamak elde değildi. Kimler yoktu ki bu listede: Ornette Coleman, Don Cherry, Ed Blackwell, Lee Konitz, Nana Vasconcelos, Trilok Gurtu, Karl Berger, Mike Richmond, Marilyn Crispell, Badal Roy, Tom Cora ve daha niceleri... Çoğuyla şefi olduğu orkestralarda birlikte çaldığı Türk jazz müzisyenlerinin listesi ise "Who is Who in Turkish Jazz" adlı bir kitabın temelini oluşturabilirdi: Cüneyt Sermet, Muvaffak "Maffy" Falay, Arif Mardin, Hırant Lüsikyan, Müfit Kiper, Nejat Cendeli, Sevinç Tevs, Hasan Kocamaz, Şadan Çaylıgil, Erdoğan Çaplı, Aydemir Mete, Selçuk Sun, Vasfi Uçaroğlu, Şerif Yüzbaşıoğlu, Ayhan Yunkuş, Ayten Alpman, Özdemir Erdoğan, Lamia, Erol Pekcan, Burhan Tonguç, Ali Kayral, Oğuz Durukan, Okay Temiz, Tuna Ötenel, Süheyl Denizci, Murat Verdi, Elvan Aracı... Liste uzayıp gidiyordu! Sanki Türk müzik dünyasının temel kavşağı tek bir insandı ve o yolları kullanan herkes bir kere olsun bu kavşaktan geçmişti.
Web sitesini ve dosyayı okuduktan sonra tekrar Açık Radyo'nun mesajıyla ilgili notlarıma döndüm. Bu projeyi yürüten Dost Kip adlı kişi tıpkı 'Mission Impossible'daki gibi bir çağrı yapıyordu ve bu seferki görev sanki tarihin derinliklerinde kalmış olan büyük bir sırrı ortaya çıkarmaktı. Bu belki de Türk jazz tarihinin en sıkı korunan sırrıydı ama adamın biri bu misyona kafasını koymuştu bir kere. Türkiye gibi farklı kültürel değer yargılarının geçerli olduğu bir ülkede, artık yaşamayan bir jazz müzisyeninin çalışmalarını gün ışığına çıkarmak gibi bir işe girişen, yaptığı araştırmalar ve kurduğu uluslararası ilişkilerle projeyi dünya çapında bir noktaya getiren insanı çok merak ediyordum. Hemen onu bulmalıydım. Internet ve cep telefonu çağında bu uzun sürmedi. Sonunda onunla çok sevdiğim bir mekânda, Dulcinea'da buluştuk.
İsmet Sıral'ın gizli bahçesinde, az seçilen yollar üzerine 'dost'ça bir sohbet
Yanında getirdiği birkaç çantalık malzemeyle tam teçhizatlı olarak karşıma oturan genç adamla kısa bir tanışma faslının ardından sıcak bir sohbete koyulduk. Projeyi bir de onun ağzından dinlemek istiyordum. Aklımda pek çok soru vardı. Fikir nasıl doğmuştu? Projenin gelişim sürecinde neler yaşanmış, bugün hangi noktaya gelinmişti? Destekçileri var mıydı? Sponsor bulmuş muydu? Proje nasıl hayata geçecekti? Ama öncelikle onu şahsen tanımak istiyordum.
1965 doğumlu olduğunu, Saint-Michel Fransız Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdiğini söyledi. Üç sene kadar Cumhuriyet Kültür-Sanat ve Yazı İşleri'nde gazetecilik yapmıştı. Proje yöneticiliği, televizyonculuk, dergi editörlüğü, yaratıcı yönetmenlik, senaristlik ve tanıtım filmi yönetmenliği, meslek yaşamı boyunca geçtiği diğer duraklar olmuştu. Hep inandığı ve keyif aldığı işlerde, sevdiği arkadaşlarıyla çalışmıştı ve bunun bilinçli bir seçim olduğu kadar, büyük de bir şans olduğunu düşünüyordu. Jazz müzisyeni Ali

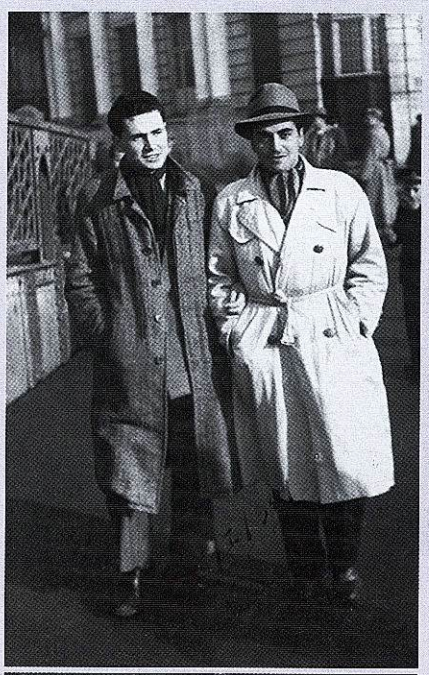

İsmet Sıral orkestrası, solist Ayten Alpman

İsmet Sıral askerde

Internet'te İsmet Sıral ve proje

İsmet Sıral anısına proje kapsamında hazırlanan ayrıntılı web sitesinde, Sıral'ın ilk kez derlenmiş biyografisi, renkli foto galerisi ve ilgili sitelere verilen çeşitli bağlantıların yanı sıra, belgesel projesi hakkında da geniş bilgi veriliyor.

Adres: http://www.ismetsiral.org

Creative Music Studio'ya ait web sitesinin ana sayfasında ve ilgili devam sayfasında, Türk yapımı belgesel projesi resmen duyuruluyor. Sitenin "CMS Story" bölümünde okulun kısa tarihçesini ve öncü sanatçıların uzun bir listesini bulmanız da mümkün.

Adres:

http://www.creativemusicstudio.org

Internet'te İsmet Sıral ve proje

İsmet Sıral anısına proje kapsamında hazırlanan ayrıntılı web sitesinde, Sıral'ın ilk kez derlenmiş biyografisi, renkli foto galerisi ve ilgili sitelere verilen çeşitli bağlantıların yanı sıra, belgesel projesi hakkında da geniş bilgi veriliyor.

Adres: http://www.ismetsiral.org

Creative Music Studio'ya ait web sitesinin ana sayfasında ve ilgili devam sayfasında, Türk yapımı belgesel projesi resmen duyuruluyor. Sitenin "CMS Story" bölümünde okulun kısa tarihçesini ve öncü sanatçıların uzun bir listesini bulmanız da mümkün.

Adres: http://www.creativemusicstudio.org

Kayral Kip'in oğluydu ve tüm çocukluğu evdeki provaları izleyerek, jazz plakları dinleyerek, ateşli müzik tartışmalarına tanıklık ederek geçmişti. Evlerinin değişmez ve en sevgili müdavimlerinden İsmet Sıral'ın "eline doğmuştu" ve hemen hemen tüm gençliği onunla geçmişti. Ayrıca kendisi de "müzisyen sayılırdı". Profesyonel olmayan bir jazz davulcusuydu ve babasının Marmaris İçmeler'de açtığı Ali Baba Jazz Bar'da yaz tatillerinde değerli müzisyenlerle birlikte ona senelerce eşlik etmişti.

"Bırakın özelde İsmet Sıral'ı, Türk jazz tarihi hakkında bile hemen hiçbir ciddi araştırma yapılmamıştı. Tam bir hafiyelik ve sözlü tarih çalışmasıydı söz konusu olan."

Derken söz projenin çıkış noktası ve gelişim sürecine geldi. Dost, başlangıç aşamasını şöyle anlatıyordu:

"Tam bir yıl önceydi. Sıkı bir belgesel projesine girişmeyi kafama koymuş ve onlarca konu başlığı çıkarmıştım. Bunları babamla paylaştığım bir konuşma sırasında 'Neden İsmet abi'yi yapmıyorsun?' deyiverdi. Önce bir afalladım tabii. Evet, İsmet abi müthiş bir konuydu ama o oranda da 'kalın' bir projeydi. Bir girilirse, çıkılması hiç de kolay olmayacaktı! Yine de gözü karartıp işe koyuldum ve 'ismetsiral.org' sitesinin 'Projenin hazırlık süreci' bölümünde ayrıntılı biçimde anlattığım hummalı süreç başlamış oldu. Bir kere ortada çok ciddi bir kaynak sıkıntısı vardı. Bırakın özelde İsmet Sıral'ı, Türk jazz tarihi hakkında bile hemen hiçbir ciddi araştırma yapılmamıştı. Tam bir hafiyelik ve sözlü tarih çalışmasıydı söz konusu olan. Yüzlerce kişiyle karşılıklı ya da telefon ve e-posta aracılığıyla görüşüp, birbirini tamamlayan çok özel bilgiler topladım. Giderek kopuk halkalar birleşiyor, 40'larla 60'lar arasındaki sisli dönem her geçen gün biraz daha berraklaşıyordu. Bir yandan da, başta umduğumdan çok daha zengin bir belge arşivi oluşmaktaydı. Bini aşkın fotoğraf ve kupüre, onlarca ses ve görüntü kaydına ulaştım. Tabii bunlar için kovalamadığım bir ücra adres, insanların evlerinde didiklemediğim köşe, karıştırmadığım çöp kalmadı. Tek başına çalışmanın bu 'tatları' bir yana, çok ciddi avantajlarım da vardı. Bir kere İsmet Sıral adı her kapıyı ardına kadar açan sihirli bir değnek gibiydi. Ayrıca Ali Kayral'ın oğlu olmam da çok işe yarıyordu, çünkü irtibata geçtiğim eski tüfeklerin çoğu benim çocukluğumu biliyordu. Sonuçta ortaya gerek İsmet Sıral'ın kayıp yaşamöyküsü, gerekse Türk jazz tarihi açısından çok değerli bir arşiv çıktı. İnsanların bana güvenerek verdiği bu olağanüstü malzemeleri, geliştirdiğim özel bir kodlama sistemiyle tek tek sınıflandırıp, çok sıkı koruma altına aldım..."

"Karl Berger, İsmet Sıral'ın tanıdığı en yüksek müzik ruhuna sahip insanlardan biri olduğunu, anısını yaşatmak için CMS'in ilk tesislerinden birine onun adını vermeyi planladığını söylüyordu."

Dost'un çalışmasının Türkiye ayağı yeterince etkileyiciydi, ama projenin şaşkınlık verici bir de küresel boyutu vardı. Creative Music Studio meselesinin nasıl devreye girdiğini sordum:

"Önceden hayal bile edemeyeceğim, projenin çığ gibi büyümesine yol açan bombalar da burada patladı zaten. İsmet abi'nin Woodstock'taki bir müzik okulunda dünya çapında bazı müzisyenlerle birlikte dersler ve konserler verdiğini az çok biliyordum. Ama bu konularda ketum olduğundan, kimseye fazla ayrıntı vermemişti zamanında.

Bu okulun Creative Music Studio (CMS) olduğunu öğrenmek elbette hiç zor olmadı. 1984 yılında kapanan okulun 2000 yılı itibarıyla yeniden yapılandırılma çalışmaları başlamıştı ve resmî web sitelerinde İsmet Sıral'ın adı 'öncü sanatçılar' liste-

sindeydi. Listede öyle isimler vardı ki, başta buna bile şaşırmıştım. Derken CMS hakkında yazılmış bir kitap ele geçirdim. Şaşkınlığım giderek büyüyordu, çünkü kitapta İsmet Sıral adı, yine öncü artistler arasında bulunan John Abercrombie, Carla Bley, Pat Metheny, Charlie Haden, Abdullah İbrahim gibi dünya devlerinden daha çok geçiyordu. CMS'te onun estirdiği müthiş Türk rüzgarından söz ediliyor, etkisinin derinliğine defalarca atıfta bulunuluyordu. Önce kitabın yazarı, sonra onun beni yönlendirdiği başka CMS'çilerle yaptığım yazışmalar sonucu, İsmet Sıral'ın bu okulda çok özel bir iz bıraktığından artık neredeyse emindim. Ancak CMS'in Ornette Coleman'la birlikte kurucusu ve halen yöneticisi olan Karl Berger'in vereceği tepki çok önemliydi. Çünkü bütün bu olağanüstü tayfayı bir araya toplayan, bu çok özel okulu yıllarca ayakta tutan 'büyük şef' oydu ve New York'taki en üst düzey jazz camiası üzerinde müthiş bir nüfuzu vardı. İsmet Sıral konusunda ilgisiz, ya da nezaketen ilgili göründüğü takdirde daha fazla hayale kapılmak yersiz olacaktı. Sonunda gözümü karartıp doğrudan Karl Berger'e yazdım. Aldığım cevap tüyler ürperticiydi. İsmet Sıral'ın tanıdığı en yüksek müzik ruhuna sahip insanlardan biri olduğunu, değerli anısını yaşatmak için CMS'in ilk tesislerinden birine onun adını vermeyi planladığını söylüyordu. Artık projeye New York yolu görünmüştü!.. İsmet Sıral'ın yaşamını anlatıp da, CMS'teki etkisini tanıklıklarla belgelememek olmazdı.

"20. Yüzyıl'ın ikinci yarısına damgasını vuran dev jazz ustalarının büyük bölümünün gönüllü olarak emek verdiği bu emsalsiz okul, ilk kez bu projeyle bir belgesel filme konu olacaktı!"

Derken Karl Berger'den inanılmaz bir bilgi daha aldım. Hakkında sayısız belgesel çekildiğinden adım gibi emin olduğum CMS hakkında bugüne dek tek bir film yapılmamıştı! 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısına damgasını vuran dev jazz ustalarının büyük bölümünün gönüllü olarak emek verdiği bu emsalsiz okul, "dünya müziği" kavramının kâbesi niteliğindeki bu avant-garde oluşum, ilk kez bu projeyle bir belgesel filme konu olacaktı. Üstelik Karl Berger, halen New York'ta yaşayan CMS'le ilintili efsane isimlerle söyleşi bağlantılarını bizzat sağlıyordu. Ornette Coleman'dan Dave Holland'a, Jack DeJohnette'dan Carla Bley'e inanılmaz isimler vardı taahhüt ettiği uzun listede. Karl Berger gibi bir 'baba' ve CMS gibi bir gönül bağı olmaksızın asla bir araya getirilemeyecek isimler... Karl Berger bununla da kalmıyor, filmin gösterimine koşut olarak İsmet Sıral anısına düzenlenecek konser ve/veya festivallere Woodstock Workshop Orchestra ve CMS'le bağlantılı konuk yıldızlar eşliğinde katılmaktan büyük keyif duyacağını bildiriyordu.Artık proje kendi rotasını çizmişti: Dünyanın dört bir yanından CMS'e gelen müzik bilgelerini kişiliğinde simgeleyen İsmet Sıral'ın kendi ülkesinden başlayan öyküsü üzerinden bu efsanevi "dünya müziği" okulunun serüveni anlatılacak, 70'li ve 80'li yıllarda avant-garde jazz'ın pişirildiği mutfaktan, ustaların birinci sınıf tarifleri alınacaktı. İsmet Sıral'ın açtığı bu son kapıyla birlikte, Türkiye'nin ötesinde, dünya çapında ses getirmeye aday, uluslararası jazz ve film festivallerini dolaşma potansiyeline sahip, özgün bir 'belgesel-konser' projesi doğmuş oldu."

Buraya kadar her şey harikaydı, ama acaba Dost bu çapta bir projeyi gerçekleştirmek için ne tür bağlantılar kurmuştu, gerekli destekleri alabilmiş miydi?

"Her ne kadar maddi katkıya dayalı değilse de, projedeki ilk resmî sponsor ortağım Creative Music Studio'nun vakfı oldu. New York'taki çekimlerin aksamadan yürümesi için gereken lojistik desteği onlar sağlayacak. İki ay kadar önce de İstanbul Kültür Sanat Vakfı Başkanı Görgün Taner'le görüştüm. Tepkisi olağanüstü olumluydu. İKSV'nin böyle bir projeyi kesinlikle destekleyeceğini, İstanbul Jazz Festivali kapsamında İsmet Sıral anısına düzenlenecek özel bir gecede, filmin gösteriminin ardından verilecek CMS yıldızlarıyla desteklenmiş bir konserin çok hoş olacağını söyledi. Ayrıca, kurgusu oturduktan sonra, böyle özgün bir projenin dünyayı dolaşmasının işin kolay tarafı olduğunu belirtti. Görgün Bey'in ve İKSV'nin desteği proje açısından hayati önem taşıyordu ve bu benim için harika bir gelişme oldu."

Böyle bir projenin maddi destek olmaksızın gerçekleşemeyeceği açık gözüküyordu. Dost'a sponsorlukla ilgili hangi aşamada olduğunu sordum.

"Olası sponsor ya da sponsorlara başvurmadan önce, bütçeyi mümkün olan en kabul edilebilir düzeye indirmenin yollarını aramalıydık. Örneğin bir aylık çekim süresi için buradan New York'a taşınacak koca bir ekip ve ekipman bir servete mal olabilirdi. Oysa oradan bulunacak ustalıklı bir çekirdek kadroyla çalışmak bütçeyi rahatlatacaktı. Bu konuda Karl Berger'den ve İsmet abi'nin kadim dostu Arif Mardin'den destek istedim (daha önce her ikisine de İngilizce çok kapsamlı sunum kitleri göndermiştim). Arif bey İstanbul'a geldiğinde de evinde uzun bir toplantı yaptık. Prodüksiyon desteği için gerekli notlarını aldı ve sağolsun, ABD'ye döner dönmez de bana bir isim önerdi. Ancak eşzamanlı olarak Karl Berger de bir isim önermişti: Burrill Crohn. Araştırdım, adam ABD'nin en üretken ve deneyimli jazz belgeselcilerinden biri çıktı. Üstelik Karl Berger'in yakın arkadaşıydı, Woodstock'ta yaşıyordu ve çekeceğimiz isimlerin hemen hepsiyle şahsen tanışıyordu. Projeye gönülden ilgi duyması ve bütçe sınırlamalarına uymak için elinden geleni yapması da cabasıydı. Şu anda sürekli haberleşerek birlikte hesaplı çözüm yollarını araştırıyor ve ortak bir çalışma takvimi hazırlıyoruz.

"Ben, bir insanın tek başına yapabileceklerinin sınırına dayandığımı düşünüyorum. Projenin içeriğiyle ilgili çalışmayı tamamladım, kurumsal destekleri aldım ve bütçeyi makul seviyeye çekecek ilişkileri sağladım. Şimdi top, son vuruşu yapacak sponsor adaylarında."

Diğer yandan, sevgili Betül Mardin hanım da bana uzun zaman ayırarak çok değerli yönlendirmelerde bulundu. Önerilerinden biri de Bilgi Üniversitesi'ne başvurmamdı. Hemen eski hocam Can Kozlu'yu aradım, o da beni Müzik Bölümü Başkanı Ali Perret'e yönlendirdi. Ali Bey'in hem kişisel hem de akademik yaklaşımı son derece olumluydu. Birlikte Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı Alan Duben'le görüştük. O da projeye heyecanla yaklaştı ve destek formülleri önerdi. Şu anda Fen-Edebiyat ve İletişim Fakültelerinin, dolayısıyla da Müzik ve Sinema-TV Bölümlerinin ortak katılımına yönelik bir dosya hazırlama aşamasındayız. Her türlü katkılarının, özellikle de olası bir post-prodüksiyon desteğinin projenin hayata geçmesini daha da kolaylaştıracağı kuşkusuz.

Ayrıca, sizin de bildiğiniz gibi, projeye Açık Radyo da tam destek veriyor. Sevgili Ömer Madra ve sevgili Şerif Erol'la yaptığımız iki saati aşkın görüşme sırasında bir tür aşk yaşadık desem yeridir. Sevgili Zuhal Focan ve eşi Önder bey de aynı candan desteği gösterdiler. Babamla aramızdaki lisanda kullandığımız terimle 'kıyak' insanlar sarıyor projenin etrafını. Ve baştan beri

İSMET SIRAL (1927-1987) / KISA YAŞAM ÖYKÜSÜ

18 Ocak 1927'de Fatih'te doğan İsmet Sıral, Ankara'da sürdürdüğü ortaöğrenimini 1944 yılında yarım bırakarak Riyaset-i Cumhur Bandosu saksofoncularından İlhami Hayri Bey'den dersler almaya başladı. 1946-49 yılları arasında yaptığı askerliği süresince Harbiye Orduevi Orkestrası'nda saksofon ve flüt çaldı. Bu yıllardan başlayarak Cüneyt Sermet, Şadan Çaylıgil, Müfit Kiper, Arto Haçaturyan, Faruk Akel, Celal İnce, Hırant Lüsikyan, Muvaffak "Maffy" Falay gibi dönemin değerli pek çok genç müzisyeniyle tanıştı ve onlarla birlikte amatör ve profesyonel orkestra çalışmalarına katıldı.

1953 yılında Cüneyt Sermet'le birlikte kurduğu ve şefliğini yaptığı sextet, Türkiye'nin gerçek anlamdaki ilk jazz orkestralarından biriydi. (Elbette yıllar öncesinden başlayarak Ermeni ve Yahudi vatandaşların ağırlıkta olduğu çeşitli orkestralar kurulmuş, ancak bunların çoğu repertuvarlarını jazz'dan çok, dönemin dans müziklerine dayandırmışlardı). Radyo konserleri de veren ve eleştirmenler tarafından hayli beğeni toplayan bu tarihî orkestra (İsmet Sıral: tenor-saksofon, Cüneyt Sermet: kontrbas, Nejat Cendeli: piyano, Zekai Apaydın: trompet, Celal Bozsoy: alto-saksofon, Yalçın Oral: davul) ne yazık ki bir yıldan kısa bir sürede dağılacak, ancak İsmet Sıral zaman yitirmeden bu kez dönemin en kalabalık ve yankı uyandıran jazz orkestrasını kuracaktı. 1954'te kurulan 9 kişilik bu orkestrada Sıral, Cendeli ve Bozsoy'un yanı sıra Hırant Lüsikyan (alto-saksofon), Müfit Kiper (trompet), Aydemir Mete (kontrbas), Vasfi Uçaroğlu (davul), Nevzat Yalaz (tenor-saksofon) ve Nuran Kurdik (trombon) bulunuyordu (Daha sonra Kurdik'in yerini Nezih Ardıvar, Mete'nin yerini ise kontrbasta Selçuk Sun alacaktı). Çalışmalarını Cüneyt Sermet'in gözetiminde sürdüren, kimi zaman genç Arif Mardin'in beste ve aranjmanlarını çalan, Sevinç Tevs ve Hasan Kocamaz'ın (ağız mızıkası) katıldığı coşkulu konserler veren, Taksim Belediye Gazinosu gibi dönemin gözde mekânlarında sahne alan ve İstanbul Radyosu'nun gediklisi haline gelen bu orkestra, Türk jazz tarihine damgasını vuran kilometre taşlarından biriydi kuşkusuz. 1956 yılında bu orkestranın dağılmasının ardından Muvaffak "Maffy" Falay'la bir yıl kadar Fransa ve Almanya'da çalan, yurda döndükten sonra Şerif Yüzbaşıoğlu (piyano), Salim Ağırbaş (davul) gibi isimlerle yeni gruplar kuran İsmet Sıral, 1961 yılında farklı bir ekiple Hilton'da çalışmaya başladı. Altyapısı Günnur Perin (kontrbas), Ayhan Yunkuş (piyano) ve Turhan Eteke'den (davul) oluşan ve solistliğini Hayati Kafe'nin yaptığı bu orkestra, yedi yıllık bir başarı öyküsünün kapısını aralayacaktı. Sıral, kadrosunu Ayten Alpman'la güçlendirerek 1962 yazında orkestrasıyla İsveç'e gitti. Türkiye'den gelen ilk dans müziği ve jazz orkestrası olarak büyük sükse yapan İsmet Sıral ve arkadaşları, 1962-64 ve 1965-66 yılları arasında kuzey ülkesinde başarılarla dolu iki uzun serüven yaşadılar (Önce Hayati Kafe'nin yerine Metin Ersoy, ikinci İsveç seferinde ise Özdemir Erdoğan ve Lamia, orkestraya katılan yeni isimler oldu). 1968'de yedi yıllık birlikteliği sona eren bu orkestranın ardından, Sıral 1969-73 yılları arasında, içlerinde şarkıcı Ali Kayral ve davulcu Burhan Tonguç'un da bulunduğu güçlü gruplar kurarak çeşitli mekânlarda çaldı. 1973 yazında Marmaris Altınışık Otel'de Ali Kayral'ın solistliğinde sahne alan ekip, İsmet Sıral'ın kurduğu ve şefliğini yaptığı son orkestra olacaktı. Sıral, 1970'lerin başında Marmaris Turunç'tan bâkir bir arazi alarak uzun süredir hayalini kurduğu uluslararası müzik okulu projesi için ilk somut adımı atmıştı. Ömrünün geri kalanında bir yandan bu projeyi gerçekleştirmek için çabalayacak, diğer yandan da müzik ufkunu genişleten deneysel arayışlara yönelecekti. Yakın arkadaşı Aka Gündüz Kutbay'la ney üfleyen, Anadolu'nun ses ve ritim zenginliğini jazz birikimiyle harmanlamaya odaklanan, İçmeler ve İstanbul'daki farklı müzikal altyapılardan sayısız genç müzisyenle özel çalışmalar yapan Sıral, birleştirici gücü ve ufuk açıcı yaklaşımıyla köylü çocuklardan jazz'cı gençlere, Orhan Gencebay ve saz arkadaşlarından Erkin Koray ve Moğollar'a dek, ona 'takılan' herkesin "İsmet Baba"sı olmuştu artık. Sayısız ritim ustası yetiştiren "dava arkadaşı" Burhan Tonguç'la birlikte, popülariteden uzak, müziğin derinlerine kök salmış iki 'underground' karargâhtı onlar. 1978 yılında "hava değişikliği" için gittiği New York'ta eski dostu Don Cherry'le karşılaştı. Don Cherry, birikimini çok iyi bildiği İsmet Sıral'ı hemen Woodstock'a, Creative Music Studio'ya götürdü. Verdiği workshop'larla kısa süre içinde bu sıradışı okulun en sevilen ve sayılan hocalarından biri olan İsmet Sıral, yalnızca öğrencilerin değil, Karl Berger, Ingrid Sertso, Lee Konitz, Nana Vasconcelos, Ed Blackwell, Trilok Gurtu, Mike Richmond, Marilyn Crispell, Steve Gorn gibi birlikte çaldığı çok sayıda müzik ustasının da zihninde derin izler bıraktı.1980'de Türkiye'ye dönen Sıral, CMS'teki arkadaşlarının da yoğun desteğini almış olarak, müzik okulu projesine yeniden dört elle sarıldı. Ancak ne yazık ki aksilikler birbirini kovalayacak, anlaştığı firmanın işi ağırdan alması ve sağlığının giderek bozulmasıyla kendini hızlı bir çöküşün içinde bulacaktı. Sonunda Turunç'taki arazisini elden çıkarmak zorunda kalan İsmet Sıral, 20 yılı aşkın süredir peşinde koştuğu hayali yitirince iyiden iyiye bunalıma sürüklendi ve 8 Ekim 1987 günü İçmeler'deki evinde yaşamına kendi eliyle son vererek aramızdan ayrıldı.

yeğlediğim, malzemenin ruhuna en uygun olduğunu düşündüğüm yöntemle, bir tür imece usulüyle ilerliyor her şey.

Ancak tüm bunların ötesinde, hatırı sayılır bir maddi katkı olmaksızın projenin hayata geçmesi mümkün değil elbette. Ben, bir insanın tek başına yapabileceklerinin sınırına dayandığımı düşünüyorum. Projenin içeriğiyle ilgili hemen tüm çalışmayı tamamladım, gerekli kurumsal destekleri aldım ve bütçeyi makul seviyeye çekecek ilişkileri de sağladım. Bundan sonrası, son vuruşu yapacak sponsor adaylarına kaldı. Gönlümden geçen en cazip seçenek, Türkiye'de jazz'a değer ve destek veren tüm kurum ve kuruluşların bunu ortak bir misyon olarak algılayıp, imeceye hep birlikte katılmaları. Pek çok arkadaşım böyle bir proje için uluslararası kaynaklardan destek bulabileceğimi söylüyor. Hem ülke tanıtımı, hem Türk müzik kültürü, hem de jazz tarihi açısından bu denli anlamlı bir projeyi yurtdışı kaynaklarla kotarmaya çalışmak zorunda kalmayacağımı umuyorum."

Dost son derece profesyonelce bir tanıtım paketi hazırlamış ve hiç bir ayrıntıyı atlamamıştı. Dokümanların hem basılmış hali hem de CD rom kopyası vardı. Yazılar da bir disket içinde beni bekliyordu. Bunların içerisinde özellikle Dr.

Karl H. Berger'in vermiş olduğu referans mektubu çok ilginçti. Mektup şu cümleyle bitiyordu: "Söz konusu belgesel projesinin hayata geçtiğini görmek için sabırsızlanıyor ve büyük beklentiler taşıyorum. Bu çalışmanın uluslararası müzik dünyasında büyük yankı uyandıracağından eminim."

Türkiye'nin âdeta kendinden sakladığı bir değer, belki Avrupa Birliği'nden daha önce bizi dünya kültür platformuna sürüklüyordu. Sağlığında hayal ettiği müzik okulunu açamadan bu dünyadan geçip giden bir insanın ruhu sanki Marmaris İçmeler'deki mezarından kalkmış, tüm insanlığı kucaklayan bir proje haline dönmüştü.

Vedalaşmadan önce, bundan sonra neler yapabileceğimizi planladık. Eve dönerken, İngiliz şair Robert Frost'un ünlü şiirini hatırladım. Orada şair ormanda yürürken karşısına çıkan bir kavşakta yola hangi yönden devam edeceğine karar vermeye çalışır. Yollardan birisinden çok insan geçtiği bellidir. Diğer yol ise daha az çiğnenmiştir. Şair o noktada uzun uzun düşünür ve daha az gidilen yolu seçer. Ben de Robert Frost'un şiirinden ilham alarak, bu projeye katkısı olan tüm insanların mezar taşlarına günün birinde şöyle yazılabileceğini hayal ettim:

Onlar kimsenin gitmediği yolu seçtiler ve tüm farkı yaratan da bu oldu.

"CREATIVE MUSİC STUDIO" HAKKINDA

"Dünyanın önde gelen doğaçlama ustalarından ve çağdaş (ya da sınıflandırılamayacak) müzisyenlerden bu kadar çoğunu bir araya getiren başka hiçbir 'okul' ya da herhangi türden bir müzik öğrenim ortamı olmamıştır. Creative Music Studio, dünyanın dört bir yanından yenilikçi müzisyenleri kendine çeken manyetik bir güce sahipti." Robert E. Sweet*

Creative Music Studio (CMS) her şeyden önce, bilindik anlamda bir okul değildi. Hatta "okul" kavramına; jazz öğreniminin kaçınılmaz temeli olarak dayatılan standart akademik kalıplara bir tepki olarak doğmuştu. Doğaçlama müziğin geleceğinin çok daha özgür, yaratıcı, tüm evrensel titreşimlere ve deneyselliğe açık bir ufukta biçimleneceğine inanan devrimci sanatçılar tarafından kuruldu. Öncüleri arasında müzisyenlerin yanı sıra yazarlar, şairler, felsefeciler, dansçılar da vardı. Bu yönüyle CMS'in bir "ekol" olduğunu söylemek daha doğru olacaktır. Öğretmen-öğrenci hiyerarşisine karşı çıkan, yol göstericilerle izleyicilerinin sanatsal faaliyetler dışındaki zamanlarını da birlikte geçirmesi gerektiğine, ustayla çırak arasındaki etkileşimin yaşamın her alanında ve anında sürmesinin verimine inanan, dünyanın dört bir yanından geniş ufuklu ve erdemli insanların yollarının kesiştiği küresel bir oluşumdu CMS.

Creative Music Studio, 1971 yılında Ornette Coleman, Karl Berger ve Ingrid Sertso tarafından, John Cage, Gil Evans, Buckminster Fuller, Willem de Kooning, George Russell ve Gunther Schuller'in görüşleri alınarak Woodstock, New York'ta kuruldu. Creative Music Foundation adıyla vakıflaşan okulun, kendine ait bir mekana sahip olması 1973 yılını buldu, ancak bu 2 yıl boyunca dersler, öncü müzisyenlerin evlerinde, tavan aralarında ve garajlarda "doğaçlama" yöntemlerle sürdürüldü. Takip eden dört yıl süresince Woodstock çevresindeki farklı mekanlarda faaliyet gösteren CMS, 1977'de, daha sonra İsmet Sıral'ın da konuk olacağı Oehler's Lodge'a taşındı. Manastırı andıran büyük bir bina, çevresini saran doğa harikası geniş bir arazi ve araziye yayılmış barakalardan oluşan bu yeni yerleşim yeri, CMS ruhuna ve yaşam biçimine çok uygundu. "Ustalar" ve "çıraklar" bu mekanlarda birlikte yaşıyor; yemek hazırlamak, bulaşık ve çamaşır yıkamak gibi gündelik işlerini birlikte görüyor, geriye kalan tüm zamanlarını ise workshop'lar, jam-session'lar, konserler, performanslar, müzik tartışmaları ve sohbetlerle geçiriyorlardı. 1978'e dek daha çok "avant-garde jazz" kavramı etrafında birleşen CMS camiası, bu yıl itibarıyla müzikal yelpazesini daha da genişletecek bir dönüşüm içine girdi. CMS'in "dış temsilcisi" gibi faaliyet gösteren Don Cherry, bu yıllarda dünyayı dolaşarak farklı kültürlerden pek çok usta müzisyeni Woodstock'a yönlendiriyordu. Berklee mezunlarının, teknik anlamda en üst düzeye gelmiş genç müzisyenlerin ufuklarını açmaya geldiği bir tür "uzmanlık ötesi" okul niteliğindeki CMS, dünyanın dört bir yanından etnik müzik ustalarının katılımı ve katkısıyla, bugün yaygın biçimde kullanılan "Dünya Müziği" kavramının da "Kâbe"si olacaktı.

Konser ve workshop'ların en yoğun olduğu, CMS'in en coşkulu, kozmopolit ve kalabalık yılları işte bu süreçte, 1978-81 yılları arasında yaşandı. CMS tarihinde "Altın Yıllar" olarak anılan bu dönem, tam da İsmet Sıral'ın burada geçirdiği yıllara tekabül ediyordu. Bu buluşma, her iki taraf için de büyük bir kazanç olacaktı. Sıral, yaşama ve müziğe bakışı kendininkine benzeyen onlarca dünya çapında müzisyenle felsefesini paylaşma ve geliştirme imkanı bulmuş, CMS ise tarihinin en sevilen, en değerli ve özgün hocalarından birine kavuşmuştu.

Müzik ufkunun genişliği ve yaratıcılığı sayesinde spontan olarak geliştirdiği şaşırtıcı yöntemlerle, hem öğrencilerinin hem de ders veren diğer müzik ustası dostlarının ufkunda derin izler bırakan Sıral, Anadolu'nun melodik zenginliğini, aksak ritimleri ve makamların inceliklerini jazz birikimiyle harmanlayarak sahneye taşıdığı konserler ve workshoplarla herkesin ilgi odağı oldu.

1984'te Reagan rejiminin gazabına uğrayarak kapanan CMS, Karl Berger'in çabalarıyla 2000 yılı itibarıyla yeniden kurulma sürecine girdi.

CMS'in Öncü Sanatçılarından Bazıları: (Alfabetik sırayla)

John Abercrombie, Karl Berger, Ed Blackwell, Carla Bley, Anthony Braxton, John Cage, Don Cherry, Ornette Coleman, Marilyn Crispell, Jack DeJohnette, Yaya Diallo, Allen Ginsberg, Trilok Gurtu, Charlie Haden, Dave Holland, Zakir Hussein, Abdullah İbrahim, Lee Konitz, Alhaji Bai Konte, Steve Lacy, Oliver Lake, George Lewis, Pat Metheny, Butch Morris, Pauline Oliveros, Steve Reich, İsmet Sıral, Foday Musa Suso, Steve Swallow, Cecil Taylor, Richard Teitelbaum, Nana Vasconcelos, Collin Walcott, John Zorn

* "Music Universe, Music Mind, Revisiting the Creative Music Studio, Woodstock, New York" kitabının yazarı.

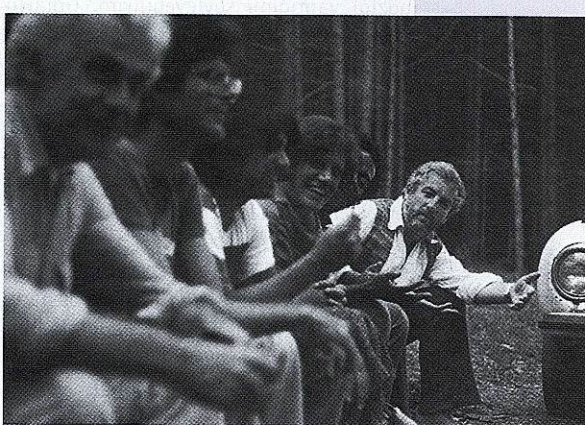

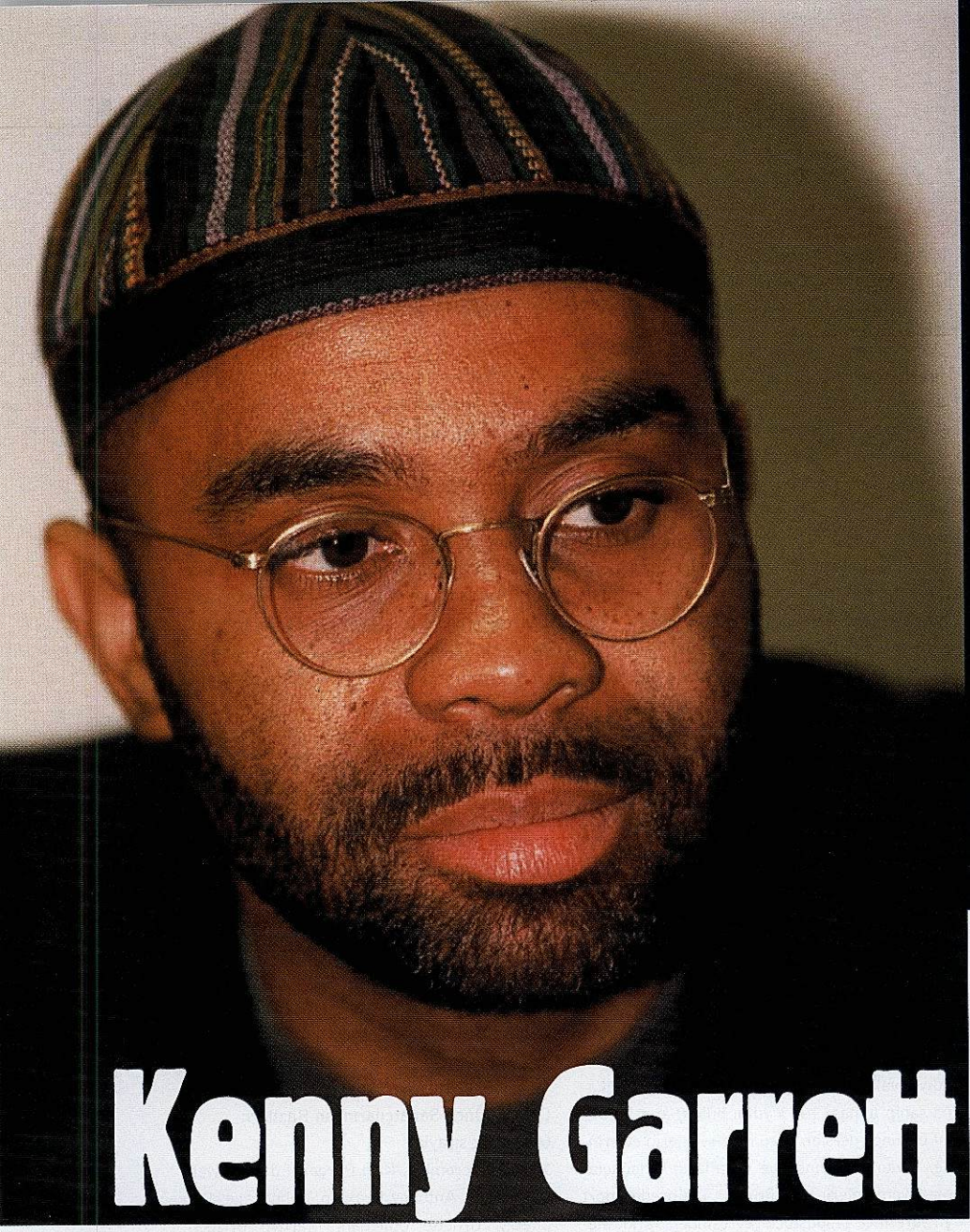

Kenny Garrett

Son albümü "Ain't nothing but the blues" ile jazz listelerinde yine en üst sıralara yükselen ünlü saksofoncu Kenny Garrett Akbank Jazz Festivali çerçevesinde İstanbul'daydı.

Burak Tezcan
tezcanb@hotmail.com

Yaptığınız müziği nasıl adlandırabilirsiniz?

Bugün yapmakta olduğum müziğin tam anlamıyla bir karışım olduğunu söyleyebilirim. Müziğimde hiphop var, blues var, folk, gospel, kısaca her şey var. Sanırım Miles Davis ya da John Coltrane ile aynı müziği yaptığımı söyleyebilirim. Onların müziği de pek çok türü, pek çok kültürü bünyesinde barındırıyordu. Örneğin "Asian Medley" adlı bir parçam var. Bu parçada Japon ve Kore halk müziğinden esintiler var. Günümüzde müzik farklı kültürleri kucaklıyor ve bu güncel akımlara sırt çevirmeniz olanaksız.

Sizin de söylediğiniz gibi son yıllarda jazz müziğine yeni elementler girmeye başladı. Buna DJ'ler de dahil. Siz bu yeni akımları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bence herkes kendisini ifade etmek için bir yol arıyor. Şayet yaptıkları onlar için bir anlam taşıyorsa kimin itirazı olabilir ki? Jazz'da önemli olan sürekli yeni denemeler yapılabilmesi. Jazz tüm bunlara açık bir müzik türü. Son 5-10 yıl içinde yeniden standartları seslendirmeye başlayan müzisyenler çıktı. Önemli olan insanların denemesi ve araştırma yapması. Bunu nasıl yaptıkları da bence hiç kimseyi ilgilendirmiyor.

Kip Hanrahan ünlü bir söyleşisinde jazz müziğinin 70'lerle birlikte değiştiğini ve bu değişime dinleyici profilinin de eklendiğini söylüyor. Jazz'ın daha elit bir kesim tarafından dinlenmeye başladığını söylüyor. Siz bu görüşe katılıyor musunuz?

Jazz her zaman seçkin bir insan topluluğunun müziği olmuştur. Ama Kenny Garrett müziğini sadece jazz dinleyicileri dinlemiyor. Zaman zaman hiphop dinleyenler de bir blues ya da jazz grubunu dinleyebiliyorlar. Bu benim için tek taraflı bir durum değil. Ben aradaki uçurumu kapamaya çalışıyorum. Herkesin müziğimi dinlemesini istiyorum. Bence müziği sadece jazz ya da başka bir müzik olarak sınıflandırmak doğru değil. Benim için tek bir tür var, o da müzik.

Çok önemli müzisyenlerle birlikte çalıştınız. Jazz dışında Bruce Springsteen ve Sting, jazz'ınsa iki çok önemli ismi Miles Davis ve Dizzy Gillespie. Bunlar sizi nasıl etkiledi?

Ben müziği çok seviyorum. Küçüklüğümden beri evde hep farklı müzikler dinledim. Annem Motown Sound dinlerdi. Temptations, Diana Ross. Babamsa jazz dinlerdi. Evde hep müzik vardı. Önemli jazz müzisyenlerinin yanı sıra Sting gibi popüler yıldızlarla da çalıştım. Bence o da çok kaliteli bir müzik. Belki vuruşlar farklı ama yedili Do her yerde yedili Do. Jazz, klasik ya da hiphop hiç farketmez. Sadece ritimler farklı. Bence önemli olan müzik yapmak ve bunu gerçekten de mutlu ediyor. Çalıştığım müzisyenler benim yaşamım boyunca farklı ve hep istediğim müziği yapabilmem için beni zenginleştiriyorlar.

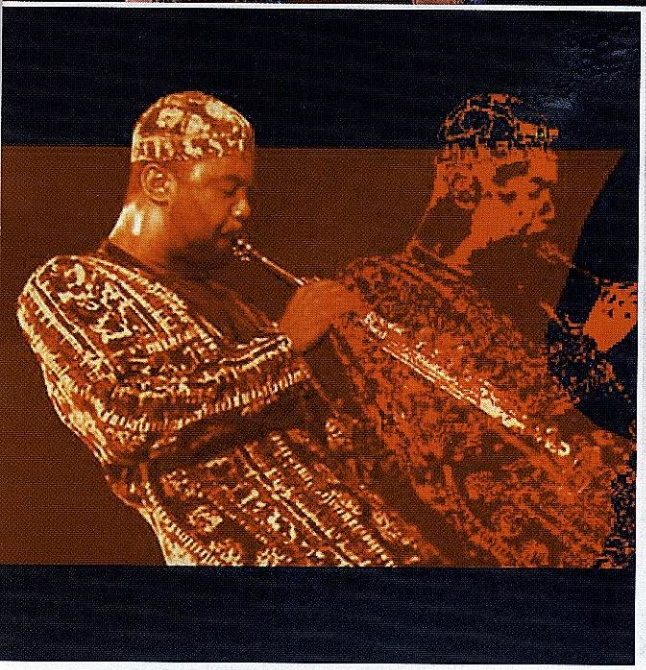

Fakat müzik yaşantınızda elbette Miles Davis'in özel bir yeri var, değil mi?
Miles Davis ile 5 yıl çalıştım. Yaşayan bir efsane ile çalışmak çok büyük bir deneyimdi. 5 yılda ondan çok şey öğrendim. Grup içinde de, grup dışında da. Müzisyenlerimi nasıl seçeceğimi o öğretti. 5 yıl bence çok uzun bir süre. Bu bir yıl ya da birkaç ay çalışmak gibi değil. Miles Davis'in bu anlamda bende ve müziğimde çok büyük bir etkisi olmuştur.

Kimi söyleşilerinizde Jackie McLean'den etkilendiğinizi söylüyorsunuz.
Detroit'te yetiştim. Orada yetişen tüm tenor saksofoncular Dexter Gordon gibi, tüm altocular da Jackie gibi çalarlar. Benim de durumum böyle. Japonya'da Mount Fuji Jazz Festivali'nde sahne almıştım. Konserden sonra Jackie ile konuşuyordum. Bana dedi ki, 'seni bana benzetiyorlar ama benim gibi çalmıyorsun, Cannonball Adderley gibi de çalmıyorsun. Sen tam olarak Kenny Garrett gibi çalıyorsun'. Galiba Jackie'nin en büyük etkisi de buydu. Benim için ilginçti çünkü bence Jackie'nin etkisi çok fazla.

Duke Ellington Orchestra'da grup üyesiydiniz. Daha sonra pek çok müzisyenin arkasında eşlikçi olarak yer aldınız. Şimdiyse grup lideri ve solistsiniz. Büyük farklılıklar var mı?
Elbette çok fark var. Eşlikçi ya da grup üyesi olmak çok daha rahat. Bugünse herşey benim omuzlarımda. Sorumluluğum fazla. Grup üyesiyken daha rahatsınız, sahnede kafanıza göre takılabiliyorsunuz. Ama grup lideriyken, eğer konser başarılı geçmişse bu kez mutluluğunuz çok daha büyük oluyor. Şarkıları siz seçiyorsunuz. Şayet doğru seçimler yapıyorsanız ve dinleyicinin nabzını doğru tutmayı başarırsanız, başarılı olabilirsiniz. Belki daha stresli, daha baskı altında bir durum ama bence çok daha zevkli.

Müziğinizde pek çok kültürün esintileri olduğunu söylediniz, ama Asya etkisi daha fazla gözlemleniyor, değil mi?
Çok uzun süredir Asya müziğine büyük bir ilgim var. Bu özellikle son albümlerimde kendini daha fazla göstermeye başladı. Çin'e gittiğimde çok fazla müzik dinledim ve bu da müziğimde yerini almaya başladı. 80 yaşında bir Tayvanlı için yazdığım "Song for Difang" bu etkiyi en çok hissedebileceğiniz parçalardan biri. Müziğime sürekli olarak yeni beatler eklemeyi seviyorum, alışılmamış tınılar.

Türk müziğini hiç dinlediniz mi?
Elbette dinledim. Türk müziği çok köklü ve karakterli bir müzik. İlk kez Türkiye'ye Miles Davis ile geldiğimde kasetler almıştım. Onları hala dinliyorum (Bu sırada saksofonu ile halk türküsü "Çay Elinden Öteye"yi çalmaya başlar). Söylediğim gibi farklı kültürlere ait çok müzik dinliyorum. Bugün yaptığım müziği de bu dinlediklerimin etkilediğini söyleyebilirim. Müzik yazarak ya da okuyarak geliştirilebilecek bir şey değil. Sürekli dinlemeli ve kendinizi zenginleştirmelisiniz.

Randy Brecker

Burak Tezcan
tezcanb@hotmail.com

Yirmi yıldan uzun bir süredir jazz, R&B ve rock müziğinde trompetinin tınısıyla adından söz ettirmiş bir isim Randy Brecker. Blood, Sweat & Tears ile başlayan müzikal yolculuğunu kardeşi Michael Brecker ile hayata geçirdiği Brecker Brothers ile devam eden Randy Brecker uzun bir süredir solo çalışmalarla da adından sıkça söz ettiriyor. Rock'tan pop'a uzanan geniş bir yelpazede, dünyaca tanınan isimlerin yüzlerce albüm ve turnesinde yer alan Brecker, günümüzün en üretken müzisyenlerinin başında geliyor. Brecker geçtiğimiz ay Uluslararası Eskişehir Festivali'ndeydi. Brecker'la Brecker Brothers, yeni çalışmaları ve jazz üzerine konuştuk...

Müziğinizi dinleyince, insan yaptığınız müziği sadece jazz olarak nitelemenin doğru olmadığı fikrine kapılıyor. Parçalarınızın içinde rock'tan funk'a, soul'dan rhythm & blues'a dek pek çok farklı türü bulmak mümkün. Siz kendi müziğinizi nasıl tanımlıyorsunuz?

Açıkçası özellikle son dönemde yaptığım müziğin ne olduğunu açıklamamı gerektirecek kadar önemli bir iş yapıyor olmaktan dolayı büyük mutluluk duyduğumu söylemem gerekli. Müziğim tüm yaşamım boyunca dinlediklerimin ve deneyimlerimin bir özeti. Artık pek de genç sayılamayacağıma göre, müziğimin belli bir kalıba girdiğini söyleyebilirim. Müzikal olarak son derece gelişmiş ve yeniliklere açık bir kentte yetiştim. Yaşadığım yerde jazz, rhythm & blues, black music ve pop müzik fazlasıyla dinleniyordu. Ben de hep bu müziklerle büyüdüm ve bu nedenle tüm müzik türlerine de yakınım. Tüm bu müzik türlerinin benim müziğimi fazlasıyla etkilediğini düşünüyorum.

Babanız da yarı profesyonel bir jazz piyanistiydi. O sizin müzikal geçmişiniz üzerinde etkili oldu mu?

Babam çok fazla jazz dinlerdi. Tam anlamıyla bir jazz hayranıydı. Başka hiçbir müzik türünden hoşlanmazdı. Klasik müzikten nefret ederdi ve sürekli olarak aynı müziğin tekrar edildiğini düşünürdü. Popüler müziklerden de hoşlanmazdı. Onun için sadece jazz vardı. Trompetçilere özel bir ilgisi vardı. Bu nedenle benim trompete yönelmemde büyük etkisi olduğunu söyleyebilirim. Çalmaya başladığım ilk parçaları hep o çalıştırdı. Büyük bir plak koleksiyonu vardı ve o koleksiyonun benim kendimi geliştirmeme büyük katkısı oldu.

Miles Davis, Dizzy Gillespie, Chet Baker gibi çok önemli trompetçilerin ardından gelen bir jenerasyonun önemli isimlerinden birisiniz. Böylesine önemli sanatçıların ardından gelmek zor değil mi?

Aslında tüm saydığınız bu isimler bizlerin dinleyebileceği ve geliştirmek için çaba göstereceğimiz standartlar geliştirdiler. Trompet aslında çok zor bir enstrüman. Bunu kendi dönemimden trompetçilerle çok tartıştım. Sadece dudaklarınızı ısıtmak için bile birkaç saat çalışmanız gerekir. Bu nedenle trompet fazlasıyla tecrübe gerektiren bir enstrüman. Ama yine de onlar gibi ustaları dinlemek ve onların ortaya çıkarttıklarını geliştirmeye uğraşmak bizler için büyük bir şans. Bu isimler belki bu müziği ilk yaptıkları dönemde ne kadar orijinal bir iş yaptıklarının farkında değillerdi belki ama bence gerçek anlamda orijinal müzik yapıyorlardı. Bebop pek çok farklı formu bir araya topluyor ve bu bence jazz açısından çok önemli bir milat. Elbette Swing ya da daha önceki müzik türlerinden etkilendiler ama ortaya koydukları tamamen yeni bir türdü. Ben de bu müziği yapmaya çalıştığımı düşünüyorum.

Jazz müziğine baktığımızda trompete göre diğer enstrümanlarda daha fazla solistin bulunduğunu görüyoruz. Trompette bu sayının az olmasının sizce nedeni nedir?

Trompet çok zor bir enstrüman. Şunu açıkça söyleyebilirim ki, bunun böyle olduğunu daha önce bilseydim, müziğe ilk başladığım yıllarda, 8-9 yaşlarındayken davul ya da saksofon çalardım. Onlar bizim kadar çalışmak zorunda kalmıyorlar. Bazen enstrümanlarını 2 hafta bir kenara koyarlar ve kısa bir çalışmanın ardından yine eskisi gibi çalabilirler. Ama ben trompeti 4 günlüğüne bile kenara bıraksam istediğim sesi çıkarmakta oldukça zorlanıyorum.

Uzun yıllardır solo çalışmalara yoğunluk vermenize karşın herkes sizi hala Brecker Brothers olarak isimlendiriyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bunun hem iyi hem de kötü olduğunu söyleyebilirim. Brecker Brothers'ın Michael'ın da benim de kariyerime büyük katkısı olduğunu söyleyebilirim. Ama Brecker Brothers'ın hem benim için hem de Michael için ortaya çıkarttığı en büyük sorun, kendi kişiliklerimizi ortaya koymakta zorlanmamızdı. Çünkü Brecker Brothers müzikal anlamda çok güçlü bir birliktelikti. Birlikte bu kadar başarılıyken, kendini ayrı bir kişilik olarak ortaya koymak ve kabul ettirmek gerçekten çok zor. İnsanların bu açıdan bizi hala birlikte çalarken dinlemek istemelerini çok iyi anlıyorum. Bizim de bugün bi-

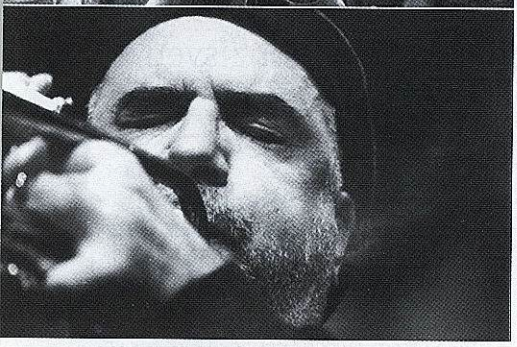

le olabildiğince çok birlikte çalmaya uğraşmamızın temel sebebi bu. Ama zaman zaman birbirimizden ayrılmamız ve kendi tarzlarımızı geliştirmeye çalışmamız çok iyi oluyor.

Michael Brecker dışında eski eşiniz Eliane Elias ile de pek çok turneye çıktınız. Bu tür aile içi gruplarla turne çalışmaları yapmak nasıl bir duygu?

Aslında bu çok hoş bir duygu. Eliane ile 12 yıl evli kaldım. Pek çok albümde birlikte çalıştık. Son albümünde de çaldım. Şu anda bir İtalyan jazz saksofoncusu olan Ada Rovatti ile evliyim. Bu sıralar Ada'nın ilk albümü üzerine çalışıyoruz. Onunla da turneye çıktım. (Gülerek) Bir başka deyişle aile gruplarıyla turnelere alışığım. Evinden uzakta gerçekten de sevdiğiniz insanlarla turnede olmak son derece güzel.

Pek çok ünlü isimle birlikte çalışmalar yaptınız, albümlerde çaldınız, turnelere çıktınız. Bir çırpıda saymak gerekirse John Lennon, Frank Zappa, Bruce Springsteen, Chick Corea, Pat Metheny, Parliament Funkadelics, Steely Dan, James Taylor, Chaka Khan, George Benson, David Sanborn, Horace Silver ve Jaco Pastorius bunlardan bir kaçı. Bu isimler sizi nasıl etkiledi?

Çalıştığım isimler müzik dünyasının en önemli isimleriydi. Bu yüzden onları sürekli gözlemledim. Belki jazz müzisyenleri değillerdi ama onların birer sanatçı olarak neler yaptıkları ya da nasıl yarattıkları benim için büyük bir deneyimdi. Diğer yandansa son derece eğlenceliydi. Çünkü bu saydığınız isimlerin hemen hemen hepsi dünya üzerindeki herkes için çok özel isimlerdi. Tümü insana esin kaynağı olabilecek çok önemli sanatçılar. Örneğin Bruce Sprinsteen ile sadece tek bir albümde çalıştım ama bu bile benim için çok büyük bir deneyimdi. Bence önemli olan bu sanatçılardan kendi müzikal sözlüğüne katabileceğin kimi şeyler alabilmek.

Tekrar Brecker Brothers'a dönelim. Brecker Brothers ile çalıştığınız dönemde aralarında Terry Bozzio, Hiram Bullock, Dennis Chambers, Steve Gadd, Don Grolnick. Steve Khan, Will Lee, Chris Parker, David Sanborn, Mike Stern, Luther Vandross, Dave Weckl, Lenny White'ın da bulunduğu pek çok önemli ismi jazz dünyasına kazandırdınız. Bu açıdan bakıldığında Brecker Brothers'ı bir okul olarak değerlendirmek mümkün mü?

Bunu açıkçası tam olarak bilemiyorum. Kimbilir belki de bir müzik okulu açmalıyım. Böylece sürekli yolculuk yapmaktan da kurtulurum. Açıkçası Brecker Brothers'ın geçmişine baktığımızda pek çok önemli müzisyenle çalıştığımızı görüyorum. Luther Vandross, Steve Gadd, Chris Parker ve daha niceleri. Bu isimlerle hala birlikte çalmaya çalışıyoruz. Ama Brecker Brothers farklı bir müzik yapmaya çalışan ve özellikle de yorumcuların kendi tarzlarına saygı duyan bir gruptu. Bu açıdan müzisyenlerin gelişmesine büyük katkımız oldu.

Gruplarda genel olarak hep aynı isimler çalmasa da sizin grubunuzdaki gibi hızlı ve sürekli bir değişime pek rastlanmaz. Bunun nedeni nedir?

Yaptığım müziğin tekdüze olması ve kimileri gibi sürekli olarak aynı şeyleri çalmaktan çekiniyorum. Bu açıdan da sürekli olarak farklı müzisyenlerle çalışmayı tercih ediyorum. En büyük arzum sürekli olarak turne için gittiğim bölgeden müzisyenlerin kadromda yer alması. Türkiye'deki konserimdeki grubum da tamamen Rus müzisyenlerden oluşuyor. Jazz dünyanın her yerinde çalınıyor ve nereye giderseniz gidin, çok şaşırtıcı isimler bulmanız mümkün.

"Into the Sun" adlı albümünüzde yoğun bir biçimde Latin etkileri kendini gösteriyor. Son yıllardaki Dünya Müziği furyası sizin müziğinizi nasıl etkiliyor?

O albüm Elian ile en yoğun bir biçimde çalıştığımız albümlerden biri. Bu nedenle Latin etkisi kendisini fazlasıyla gösteriyor. "World Music" olarak adlandırılan akımı olabildiğince yakından takip etmeye çalışıyorum. Zaten işim gereği de fazlasıyla müzik dinlemem gerektiğini düşünüyorum. Aslına bakarsanız bence World Music çok da yeni bir akım değil. Yıllar önce Paul Simon bu konudaki ilk adımları atmıştı. Simon ile çalıştığım dönemlerde grupta Afrikalı müzisyenler vardı. Onların yapmış olduğu müzik muhakkak ki benim de aklımın ve kalbimin bir yerlerine kazınmıştır. Bunun etkilerini bugün de görmüyor değilim. Dünyanın her yerinde müzik var ve artık bu müziklerin önemi daha da arttı. Joe Zawinul bu açıdan bakıldığında tüm müzisyenler için önemli bir esin kaynağı. Müzikte sınırların kalkmasında en önemli öncülerden biri. Farklı kültürlere ait müzikleri jazz'da kimsenin kullanamadığı biçimde kullandı. Weather Report'un açmış olduğu yol belki de kimsenin kolay kolay cesaret edemeyeceği bir yoldu. Belki World Music'in onlarla başladığını söylemek çok iddialı olur ama en önemli adımları onların atmış olduğu bir gerçek.

Pek çok eleştirmene göre jazz müziği 70'lerin sonlarıyla birlikte büyük bir değişim geçirdi ve farklı müzik türleriyle entegre oldu. Siz de jazz'daki bu değişim fikrine katılıyor musunuz?

Ben aslında jazz müziğinin pek de fazla değiştiğini düşünmüyorum. Günümüzde tüm müzikler farklı kaynaklardan etkileniyorlar. Bunu tek bir türe indirgemek pek de mümkün değil. Jazz müziğinde ise bu etkilenme diğer müzik türlerine göre kendisini daha fazla gösteriyor. Müziğinizde yeni ritimleri ya da yeni teknolojileri kullanmak son derece önemli. Ben de albümlerimde bunu yapmaya çalışıyorum. Ama jazz da o kadar çok farklı yol var ki. Bugün sadece klasik jazz'la ilgilenen genç müzisyenler var. Yeni akımlarla hiç ilgilenmiyorlar. Tamamen klasik formlar üzerine çalışıyorlar ve jazz'ın da bu yolda devam etmesi gerektiğini düşünüyorlar. Yanlış düşündüklerini söylemek mümkün değil. Bu tamamen onların seçimi. Jazz'ın böylesine çok farklı açılımları olması bence çok önemli. Şunu ya da bunu yapıyorum diyemezsiniz. Pek çok farklı müzikle aynı anda ilgilenmeniz gerekli. Bu açıdan baktığınızda müzik türlerinin birbirlerini etkilemeleri kaçınılmaz bir durum. Bugün Hiphop müziği jazz'ın iyice içiçe girdiğini görüyoruz. Jazz artık dünyadaki bütün müzisyenler tarafından kabul edilen ve saygı duyulan bir tür. Bu etkileşim iki yönlü bir durum.

İzmir; münbit bascı toprakları...

Ülkemizdeki jazz sahnelerinde çalan bascıların pek çoğunun İzmirli olması bize bazı sorular sordurdu. Bu soruları saptayabildiğimiz bascı müzisyen arkadaşlarımıza yönelttik, ilginç bir dosya oluştu, işte İzmirli bascılar...

Filiz Küçük
filizkucuk@yahoo.com

Bu soruları tüm bascılara sorduk, aldığımız cevaplar da, numaraları karşılığında bulacaksınız.

1) "İzmir hep basçı çıkarıyor" yolundaki enteresan tespitden haberdar mısınız? Bu saptama karşısındaki yorumunuz nedir?

2) İzmir'in sizin ve müziğinizin üzerinde etkileri olduğuna inanıyor musunuz?

3) İzmir'deki jazz ortamından bahsedebilir misiniz?

4) İzmir ve İstanbul'daki müzik ortamının farkları neler? Daha az kaygı, daha çok huzur mu var İzmir'de?

5) Ne kadar zaman İzmir'de çaldınız? İzmir'deki jazz dinleyicisi profilinden bahsedebilir misiniz?

6) İzmirli müzisyenlerle ilgili bir proje olsa yer almak ister misiniz?

Çağlayan Yıldız

1) Önder Ağabey ile 4-5 yıl önce birlikte çaldığımız dönemde bunu birkaç kez konuşmuştuk. Hatta bu yazıyı benim yazmamı teklif etmişti. Ama hem müzisyen tembelliğinden, hem işlerin yoğunluğundan ve de aslında bu yazıyı, İzmirli ve basçı olmayan birinin yazmasının daha uygun olacağını düşündüğümden yazmamıştım.
Önder Ağabey'in saptamasına şöyle bir katkım olabilir belki; İzmir'de çok iyi müzisyenler var, ancak Türkiye jazz piyasasında adını duyuranlar çoğunlukla basçılar oldular. Bunun asıl nedeni, bu yazıdaki basçılar arasında sevgili dostum Kürşat And dışındaki tüm basçıların İstanbul'a taşınması (Burada bir "walking bass" durumu var yani). Tanıdığım İzmirli müzisyenlerin pek çoğu orada kalmayı tercih ettiler ve Türkiye'de her türden piyasayı genelde "İstanbul" belirlediğinden adları yerel olarak kaldı.

2) Tabi ki, insanın büyüdüğü yer herşeyini etkiliyor (Beni ormanda ayılar bulup büyütmüş olsalardı, belki farklı bir ruhum ve kesinlikle de farklı müzik anlayışım olurdu). Şaka bir yana, İzmir özellikle de benim yetiştiğim dönemde çok açık, çok özgür, rahat ve huzurlu bir şehirdi. Benim yaşadığım İzmir, şehir ölçeğine büyütülmüş bir Akdeniz kasabasıydı. Bana herşey yerli yerinde geliyordu, sağlam bir entelektüel ortamın yanısıra, sıkı bir "muhabbet" ortamı da vardı, tuhaf bir şekilde insanlar birbirlerini kolay bulurlardı. Tabi ki genel Akdeniz komplikasyonu da vardı, yani biraz "şezlong şehir" durumu; motivasyon- ilerlemeye dair bir enerji eksikliği de buna eşlik ediyordu.
Yukarıdaki paragraftaki alt yazıları okursak, açık ve özgür olmaya çalışan, rahatlığı ve huzuru seven, entelektüelliğin yanında "muhabbet"e de önem veren, "şezlong" yüzünden gelişimi biraz geç kalmış bir müzisyen profili çıkarabiliriz.

3) Rica etsem Türkiye'nin herhangi bir yerindeki jazz ortamından siz bahsedebilir misiniz?
Bu konudaki düşüncelerimi derginin geçmiş sayılarından birinde "Jazz müzisyeni? Ekonomik minimalizm? Ha?" başlıklı bir yazımda uzun uzadıya anlatmıştım (Web sitemden bulabilirsiniz). Yine de bu yazıyı bulup okumaya üşendiyseniz şöyle söyleyeyim; Türkiye'de bir jazz ortamı yok ve onu yaratmaya çalışıyoruz bu müziği çalmayı, dinlemeyi, hakkında yazmayı/konuşmayı/bu konuda bilgili görünmeyi seven, bu işten ekmeğini kazanmaya çalışan insanlar olarak. Ama bu müziği yaşatacak, geliştirecek ve üretim/tüketimini motive edecek mekanizmalar sağlıklı olarak kurulamıyor. Herşey ancak kişisel ya da ufak grupsal çabalardan öteye gidemiyor. Bu konuda sayfalarca yazabilirim, ama sınırlı yerinizi harcamayayım. Zaten yazınızı okuyanlar da bu ufak kesime ait insanlar ve onlar da bu durumu biliyorlar(dır diye umuyorum). Ve zaten bu durumun kökten değişmesinde rol alabilecek ekonomik/ politik/ sosyal güce sahip kesim de bu yazıyı/dergiyi okumazlar, onca sorunun içinde bir de Türkiye'deki emprovize müziğin sorunlarıyla (zurnanın son deliği ile) ilgilenemezler.
İzmir'de benim 1991'e kadar deneyimlediğim jazz ortamından küçük sahneler anlatacak olursam: ortaokul müzik derslerinde öğrencilerine klasik müzik ve kaliteli rock'ın yanı sıra jazz da dinleten idealist bir müzik öğretmeni; Hülya Tunçağ ve Demir Peker'in TRT FM'deki programları; üniversite müzik kulübünde hiçbir şey bil-

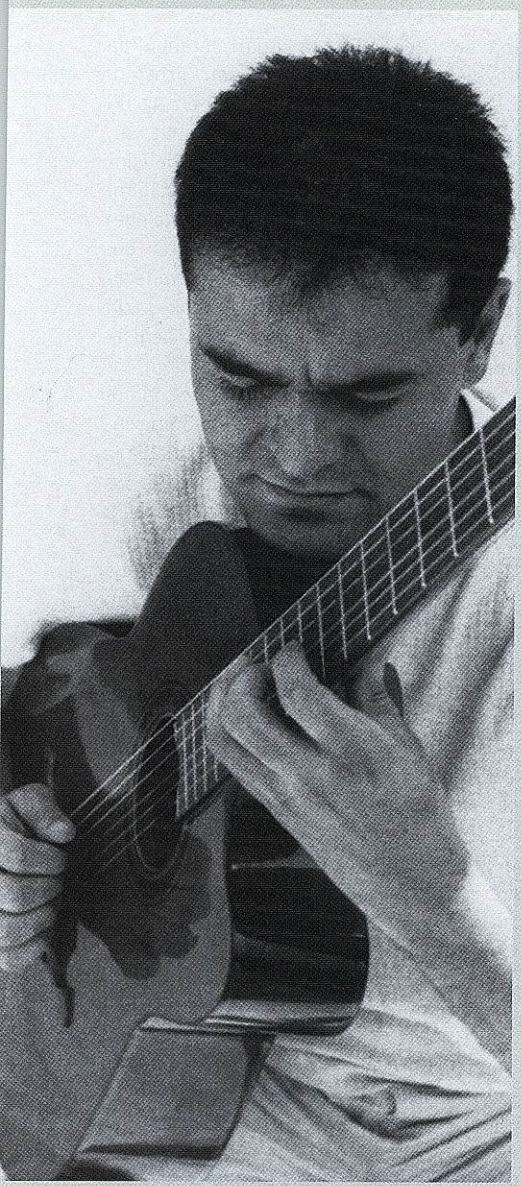

meden yalnızca "hiss'i kalpler" saatlerce "free jazz" çalma session'ları; ben sokakta ABD'li bir saksofoncuyla çalarken, bir gün önce Boston'dan dönen Mahmut Yalay'la sokakta tanışmamız ve zabıtanın bizi "kapatması" üzerine birlikte ilk işimizi bir barda çalmamız; şehre gelen tek bir Real Book'un onlarca müzisyence kopyalanması; haftanın bir günü jazz ya da jazz'ımsı birşey çalınması lüksüne izin verebilen birkaç bar; AKM, Amerikan ya da Fransız Kültür merkezlerinde yılda en fazla 2-3 tane sağlam(ca) jazz konseri; "bak kardeşim bu müzik böyle çalınır", ya da en azından "yok kardeşim bu müzik böyle çalınmaz" diyecek tek bir merci bulunamaması; Amerikan Kültür Derneği'nden ödünç alınabilen müzik kitapları ve orada okunabilen Downbeat dergileri, vb. resimler canlanıyor zihnimde. Tabi ki bu durum bir anlamda 2.Dünya Savaşı sırasında Polonya'daki jazz ortamından daha iyiydi.

4)

Ortam Parametresi	İzmir	İstanbul
Jazz çalınan yer sayısı	Daha az	Daha çok
Jazz çalan müzisyen sayısı	Daha az	Daha çok
Jazz işlerinden alınan para	Daha az	Daha çok
Müzisyenin ortalama yaşam giderleri	Daha az	Daha çok
Yaşama hızı	Daha yavaş ve gevşek	Daha hızlı ve gergin
Jazz müzisyenini destekleyebilecek diğer kaynaklar (pop işleri, stüdyo işleri, özel dersler, reklam/film müziği piyasası, jazz kulübü işletmeciliği vs)	Daha az	Daha çok
Motivasyon, yarışmacı/ gelişimci ruh	Daha az	Daha çok
Motivasyon, yarışmacı/ gelişimci ruha ayrılabilecek zaman	Daha çok	Daha az
Proje üretmeyi, prova yapmayı engelleyecek köprü trafiği	Yok	Var
Proje üretmeyi, prova yapmayı engelleyecek rehavet	Var	Yok
Proje üretmek, prova yapmak için dışsal neden	Yok	Yok
Öğrenmek için başvurulabilecek müzisyen sayısı	Daha az	Daha çok
Öğrenmek için başvurulabilecek müzisyenlerin öğretmeye ayırabilecekleri zaman	Daha çok	Daha az
Uluslararası festival/ konser sayısı	Daha az	Daha çok
Hemen hemen hiç para almadan da olsa jazz/vb albümü yapabilme olanağı	Yok	Var
Başlangıç düzeyi müzisyenler için jam session olanağı	Yok	Yok
Kaygı	Daha çok insanına göre	Daha çok insanına göre
Huzur	Daha çok insanına göre	Daha çok insanına göre
Yemekleri, kızları- erkekleri, doğası, börtü böcüğü	Yorum yok	Yorum yok

5) 1985-1991 arasında İzmir'de düzenli olarak çaldım, daha sonra da tek tük işler olduğunda çaldım.
İzmir'deki jazz dinleyicisi profili, galaksimizin bu kolundaki yaşayan jazz dinleyicisi profilinden çok farklı değil. Birkaç ana kategoriden söz edebiliriz:
a) çok parası olup, jazz'ı da sanatın diğer dalları gibi bir statü göstergesi, bir lüks tüketim malzemesi olarak görenler- bu kesim (benim bildiğim) İzmir'de İstanbul'dan daha azdır. Bu nedenle lüks jazz kulüplerine izmir'de ya hiç kalkışılamamıştır ya da kalkışıldığında sonuçlar hemen belli olduğundan anında çark edilip kebapçı-tekno kulüp ya da "herhangi bir şey"li meyhaneye dönülmüştür. Yine de bazı lüks oteller bu kesime hitap edebilmek için, "kulağa çarpmaması" gereken sterillikte bir "jazz" türü çaldırabilirler ki bu da müzisyenler için bazı fedakarlıklar pahasına da olsa 3 kuruş kazanma şansı sağlamaktadır.
b) Sanata ayıracak hiç'e yakın parası olup, jazz'ı seven/merak eden, heyecanını/ aykırılığını/ özgürlüğünü/ büyüsünü hissedip anlamaya çalışan, en azından ruhuna açık olan, daha çok gençlerden oluşan kesim, İzmir'de oldukça mevcuttu(r). Bu kesim bütün gece bir iki bira ya da gazoz içip, üstelik müziği severlerse bir masayı tüm gece işgal ettikleri için, bu müziği seven, idealist olan ya da bu kategorideki bir arkadaşlarının gazına gelmiş olan bar sahipleri haftada 1 ya da en fazla 2 gece (genelde Pazar-Salı arası) bu duruma izin verebilirler. Bu da tabi ki koca şehirdeki müzisyenleri istihdam etmeye yetmez. Ayrıca bu müziği çalmayı yeni öğrenenlerin çıkıp da "sahnede öğrenebilecekleri" bir platform (jam session ortamı) oluşamaz. Çünkü hem kırk yılda bir çalabilen daha deneyimli müzisyen sahneyi bırakmak istemez, hem de bar sahibi sayıları iyimser bir tahminle 27 civarında müşterinin dağılması tehlikesini göze alamaz (Ne de olsa belki de 27 bira daha içebilirler).
c) Diğer müziklerin yanı sıra, birkaç suya sabuna dokunmayan jazz(ımsı) CD'si de olan, o akşam işi yoksa ve "mutlaka ve mutlaka yabancı uyruklu müzisyenler çalıyorsa" konsere giden, açık hava konserlerini bile doldurabilen, ancak Türkiye'deki jazz müziği ve müzisyeniyle asla ilgilenmeyen ve ilgilenilmemesi gerektiğini düşünen "seçkinci" kesim. Arada birkaç Türk jazz grubunun da çalabildiği uluslararası jazz festivalleri bu kesimden ciddi destek almakta, bu sayede Türk müzisyenler de yabancılara verilen paraların 1/2-1/4'ü gibi fiyatlara (burada çaldıkları müziğin niteliğinin daha iyi olabilmesi önemli değildir) çalma olanağına kavuşmaktadırlar.

6) Tabi ki yer almak isterim. Ama nasıl bir projeden bahsediyoruz? Kimler yer alıyor? Müzikal içerik ne? Benim çalmayı becerebileceğim ya da çalmamın bir şeyler katabileceği bir proje mi? Çalmayacaksam müzik yazabilir ya da gevezelik yapabilir miyim? Yeme/ içme/ yatma dahil mi? Ne giyiyoruz?

Alp Ersönmez

1) Haberdarım. Önder Ağabey bana bunu daha önce Bilgi Üniversitesi'ne geldiğinde söylemişti. Geçenlerde Nardis'de de söyledi hatta. İzmir bir kere acayip güzel bir şehir. Ben İzmir'i çok seviyorum. Ben çok mecbur kalmasam İstanbul'a gelmeyi açıkçası düşünmüyordum. Ama müzik mevzu bahis olunca geldim. Basçılar dışında da çok kıymetli müzisyenler var İzmir'den çıkan. İzmir'de hala müzik yapan, yaşça benden büyük, küçük ya da muadilim birçok iyi müzisyen var. Ama sebebini bilemem. Bu sosyologların, müzikologların araştırması gereken bir şey. Ben zaten basçı değildim, davulcuydum, tamamen tesadüf eseri basa başladım ve açıkçası bas öğrenme konusunda benim en büyük avantajım Kürşat'ı izlemek olmuştur. Kürşat hep çalardı sağda solda, ben de basa yeni başlamış birisi olarak, bu kadar harika çalan birini gidip izlerdim sürekli. En önemli eğitimin de izlemek ve dinlemek olduğunu düşünüyorum ben. Belki de basçı olarak devam etmemdeki en büyük etkenlerden birisi budur. İyi bir basçıyı sürekli olarak izlemek. Ama bu etkileşimdir sonuçta. Bir kulübe gidersin, birazcık ilerlediğini hissettiğin zaman ona daha çok eğilmeye başlarsın. Ben de birazcık böyle oldu. Kürşat bana yardım etti, onu izledim ve ilerledim. Bir de bana bas konusunda temel şeyleri gösteren Uğur diye bir arkadaşım vardı. Ben bu yazı için konuştuğun basçıların en ufağıyım, en genç nesil basçıyım. Diğerleri yaşça birbirine daha yakınlar, onların nasıl bir etkileşim yaşadıklarını bilemem. Benim için böyle bir etkileşim oldu.

2) Benim üzerimde etkisi varsa zaten müziğimin üzerinde de etkisi kesinlikle vardır. Benim üzerimdeki etkisi çok büyük. Ben İzmir'e 6 yaşımda taşındım ve İzmir benim için hep çok güzeldi. Ben orada olmaktan hep çok mutluydum ve hala çok özlüyorum. İzmir'in huzurlu yapısı, iklimi, insanları başka türlü hissettiriyor gerçekten. Ben bunlara çok inanıyorum, iklim, hava, neden kuzey jazz'ı diye birşey var, kuzeyliler niye öyle çalıyor, adamlar öyle bir iklimde yaşıyor çünkü. Neden Afrikalılar öyle çalıyor, Latinler öyle çalıyor, çünkü onlarında öyle bir iklimi var, ben buna inanıyorum. Hava, güneş, su, deniz... üzerimdeki etkisi çok büyük. Bu çocukluktan gelen birşey tabi. Herşey orada şekilleniyor.

3) Yok ki, diyerek başlayabilirim. Maalesef böyle. Zaten İstanbul'daki jazz ortamından da ne kadar bahsedebiliriz ki. Şimdi Nardis açıldı. Umarım devam eder. Bundan önceki kulüpler de büyük özverilerle devam ettiler, İstanbul'dan bahsediyoruz halbuki. Hep bir şeylere yenik düştüler sonuçta. İzmir'de jazz ortamı münferit barların münferit günlerinde çalan, belli gruplardan ibarettir ne yazık ki. Hep aynı gruplar anlamında demiyorum. Öyle bir Pazar çok yok yani. Çok çalınabilecek mekan yok. İzmir'de müzisyenler de çok kalmıyor. Belli bir noktadan sonra İstanbul'a başka şehirlere giden çok müzisyen var benim gibi. Keşke olabilseydi. Kaldı ki İzmir kadar insanların rahat olduğu bir yerde çok daha gelişmiş olması beklenirdi. Ama nedense, nedenini cidden bilemiyorum, olamamış, olamıyor. Kaldı ki, 60'larda, 70'lerde düğün salonlarında bile herkesin jazz çaldığını düşünürsek, bu ne oldu da bitti bilemiyorum açıkçası. İnsanların bu kadar kaliteli müzikten uzaklaşmasının sebepleri nedir bilmiyorum. İzmir'in jazz ortamını yaşatmaya çalışan insanlar hala var. Kürşat var mesela. Burçin Büke var piyanist, Erhan Öztoplu var davulcu, çok yakın arkadaşım benim, Yavuz da İzmir'e döndü, Yavuz Darıdere. Daha eskilerden Tuğrul Ağabey vardır. Şu an aklıma gelenler bunlar, kimseye saygısızlık etmek istemem tabi. Bu insanlar ender de olsa, keşke daha çok olabilse ama, bir yerlerde çalıyorlar. Ama çok daha fazla olması lazım. Şimdi İzmir'de yeni bir jazz kulübü açılıyormuş diye duydum, Asancak'da Yalı'da, Kordon'da yani. Umarım iyi olur. En azından onlarda düzenli olarak çalabilecekleri bir yer bulurlarsa Pazar da belki de talep eden insanlar artar. Bir de Telefon Bar var. Orası arada sırada jazz konserleri yapıyor, hatta İstanbul'dan müzisyenler getiriyor. Geçen yıl orada Neşet Ruacan, İmer Demirer falan çalmıştı. Cidden önem veriyorlar ki İstanbul'dan müzisyen getirebilecek yatırımı yapıyorlar.

4) Sorunun yanıtı içinde. İzmir çok huzurlu bir yer, rahat bir yer. Ailem de İzmir'de olduğu için onun getirdiği rahatlıklar her zaman olmuştur orada yaşarken. Ailem olmasaydı müzisyen olamazdım herhalde. Destekle ilgili birşey. İstanbul'un en büyük avantajı festivaller. Jazz içindeki pek çok farklı tarzın belli başlı temsilcilerini, burada, adam gibi konser salonlarında, adam gibi ses düzenleriyle, dinleme şansını bulabiliyoruz. Ben İzmir'de bunu bulamıyordum örneğin. İzmir'de benim izlediğim ilk jazz konseri Antony Jackson, Aydın Esen Sabancı Kültür Merkezi'nde çaldığı konserdir. Ondan önce dünya çapındaki isimlerin çaldığı konser hatırlamıyorum. Hatta o zaman Parliament Jazz Festivali de yapılıyordu, artık yapılmıyor ama. David Murry'i falan da izlemiştim, o kadar. İstanbul'da böyle birşey yok. Babylon var örneğin. CRR festivaller dışında her ay en az iki tane jazz etkinliği yapıyor. İş Sanat var, Wayne Shorter gelecekmiş, geçen gelişinde kaçırmıştım bu sefer kesin gideceğim. Ben İzmir'de böyle bir şeyi hayal bile edemezdim. İstanbul'un en büyük artısı bu. İkinci büyük artısı da beraber olabileceğin ve iletişim kurabileceğin çok fazla müzisyen var. Bir müzisyen için değişik adamlarla, değişik müzikler çalmanın, insanın kendisinin bile farkında olmadığı müzikal yönlerini ortaya çıkaracağını düşünüyorum. Örneğin ben hayatımda jazz çalmayı denememiştim ve hala daha da çalabildiğimden emin değilim. Ama beni bu konuda yüreklendiren adam Sarp Maden'dir. Sarp bana demişti, çalsana iyi bas çalıyorsun, bak böyle şeyler de var. Daha sonra Sarp'a yavaş yavaş bestelerimi dinlettim. Aralarından beğendikleri oldu, onları geliştirdik, şu an onları çalıyoruz. Ben İzmir'de olsaydım belki de bırak çalmayı o tarz bestelere bile yönelmeyecektim belki de. Gerçi ben Bilgi Üniversitesi kompozisyon son sınıf öğrencisiyim. İzmir'de böyle bir okul da yok sonuçta. Bilgi'deki beraber çalıştığım hocalar Ali Perret, Selen Gülün de çok etkili oldu. Şu an Ricky Ford ile çalışıyorum. İzmir'de büyümüş biri olarak İzmir'i terkettim, belki bu yüzden ben de hatalıyım, ama mecburdum. İstanbul'un böyle artıları var. Burada çalmak ve kalmak bir müzisyen için daha geliştirici gibi geliyor bana. Dönem dönem İzmir'e gidip, oradaki ortamda, kapanıp bir süre müzik çalışıp, sonra İstanbul'a gelip işi burada hızlandırıp, sonra tekrar İzmir'e gidip bir şeyler yazmak gibi bir sistem oturtmaya çalışacağım okul bittikten sonra. Farklı beslemeler var çünkü. İzmir daha huzurlu, İstanbul daha insanı arkasından iten bir etkiye sahip.

5) İzmir'de, rock bazlı müzikler çalmaya, 80'lerin sonunda, davul çalarak başladım. 1993'de bas gitar çalmaya başladım. İlk başladığımda da rock ve blues kökenli müzikler çalıyorduk. Daha sonra Aura diye bir grup kurduk. Onlarla asit jazz'a yakın şeyler çalmaya başladık. Ondan sonra, 1997 sonu 1998 başında Kangroove'u kurunca tamamen asit jazz'a yöneldik. 1998 kasımında askere gittim, 1999 temmuzunda döndüm, o süre içinde çalmadım hiçbir yerde ve 1999 eylülünde İstanbul'a taşındım. Yani yaklaşık 88-99 eylülü arası, askerlik dışında, İzmir'de çaldım. Ama jazz çalmadım. İzmir'de jazz konseri olduğunda ya da kulüplerde çalındığı zaman rağbet eden çok insan var. Ama bunun sebebi,

Önder Focan: Jazz Swing en iyisi!

...Önder Focan tınısı, yumuşaklığı ve çalma keyfi için tüm gitarlarında Thomastik-Infeld kullanıyor. Özellikle albümlerinde duyulan jazz gitar sedasını jazz swing serisi teller ile sağlıyor.

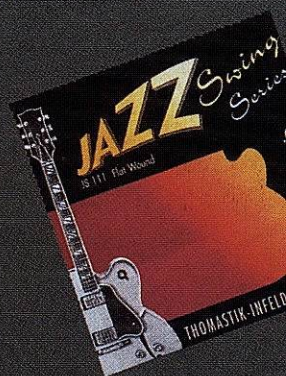

THOMASTIK-INFELD

TOPTAN DAĞITIM : Galatakulesi Sokak No:14 Galata/İstanbul
Tel: 0.212 244 63 27

İSTANBUL : Lale Plak, Galip Dede Cad. No:1 Tünel/İstanbul
Tel/Faks: 0.212. 293 77 39

ANKARA : Mavi Müzik, Selanik Cad. 65/A, Kızılay/Ankara
Tel/Faks: 0.312.417 04 93

İZMİR : Deta Tüketim Malları, Cumhuriyet Bulvarı 143/B Alsancak/İzmir
Tel: 0.232.464 45 66 Faks: 0.232.464 45 67

Fotoğraf: Mehmet Kismet

bu konserler seyrek olduğu için mi, yoksa gerçekten bu insanlar çok takip etmek istiyorlar da, nerede, ne kadar jazz çalınsa hepsine gitmek amacındalar mı, bunu çok bilemiyorum açıkçası. Ama İzmir'de iyi jazz konserleri olduğunu biliyorum, müziğin kalitesini konuşmuyorum yani burada. Dolayısıyla insanlar zaten buna açlar ve bir konser olduğu zaman akın ediyor da olabilirler. Değişiklik olsun jazz dinleyelim, hazır konser de varmış diyor da olabilirler. Ama konserlerin sayısı artarsa aynı ilgi devam eder mi, dinleyicinin beğenisinin ne olduğunu gerçekten kestiremiyorum.

6) Kesinlikle çok isterim. Şimdi aklıma geldi, yıllar önce Kürşat'ın albüm yapma arzusu vardı. "Ben ona iki bas bir parça çalalım demiştim, sanki o zaman altından kalkabileceğim bir şeymiş gibi". İzmirli müzisyenler olarak İstanbul'da çaldığım çok insan var. Kangroove'da beraber çaldığım davulcu arkadaşım Mert Önal var İzmirli. Mert ile biz hep beraber çalıyoruz. Beraber bir projede yer almayı çok isterim.

Mahmut Yalay

1) Evet bu tespitten haberim var. Bence de çok enteresan. İzmir'in müzisyen ve basçı çıkartmasında dört etken var. Bunlardan biri konservatuar, biri NATO'nun orada olması (şimdi çok küçüldü), biri İzmir Fuarı'nın müzik piyasasına her sene getirdiği canlılık ki nerdeyse bütün İstanbullu müzisyenlerin senede bir ay İzmir'de yaşamaları demekti bu ve Milliyet'in yarışmaları. Ben İzmir Koleji'nde okurken okul orkestrasıyla bu yarışmalara hazırlanırdık. Bir de İzmir'in eskiden Alyans Kulüp diye bilinen şimdiki Fransız Kültür Merkezi, Alman Kültür, Amerikan Kültür Merkezleri konserler düzenlerlerdi.
Canlı bir müzik ortamı vardı.Önemli bir etkendi Milliyet'in yarışmaları. Ondan önce de, 50'lerde 60'larda pavyonlar varmış ama o zamanki pavyonlar karıkoca gidilen yerlermiş, eski Türk filmlerinde de vardır. Oralara da yabancı gruplar gelirmiş, bayağı güzel gruplar. Ayrıca opera açıldı sonra.
İzmir'in Osmanlılar zamanındaki haline bakınca da enternasyonal hali hep olmuştur, Avrupa'daki operalar deneme turnelerini İzmir'den de geçirirlermiş. Levanten, Yahudi topluluğu çok olan bir şehirdir. Zaten Levantenler daha çok İzmir'de vardır. Yani o yabancı kültürüyle, kiliseleriyle kendince bir enternasyonal havası hep olmuştur. Bir de İzmir'in küçük olması, rahatlığı, denizi, havası, düzeni falan insanların daha optimist olmasını sağlıyor sanıyorum. İzmir müzisyenleri yetiştiriyor belki ama, belli bir yere geldikten sonra onları kafa olarak karşılayacak bir hali yok. Çalınacak yer azdır. Onun için herkes göç ediyor.

2) İzmir'de Alsancak'da küçük bir piyasa vardı, müzisyenler buluşur muhabbet edilirdi. Sevinç Pastanesi'nin köşesi. Kim nerede prova yapıyor, hangi okulda Milliyet'in yarışmalarına çalışılıyor bilinirdi. Sağlam guruplar çıktı o dönem, 60'lar 70'lerde. Mesela 21. Peron, İzmir Koleji'nin okul orkestrasının elemanlarıydı çoğu. Grup Doğuş vardı. Konservatuardan arkadaşlarımız oluyordu. Amerikalıların Bornova'da, Alsancak'da iki tane kulüpleri vardı (İzmir Koleji de Bornova'da idi, şimdi adı BAL oldu). Alsancak'dakinde hem Amerikalı gruplar hem Türk gruplar çalabiliyordu.
Bornova'dakinde (Rod and Gun Club) bir kere Amerikalı bir country grubunda davul çalmıştım lisedeyken. NATO, Fuar, Milliyet yarışması, konservatuar çevresi dışında, babamın ve arkadaşlarının plakları sayesinde Art Blakey, Ahmad Jamal, Zoot Sims vs. ve annemin de klasik müzik plakları ile 5. yaşımdan itibaren jazz ve klasik dinlemeye başladım, babaannemlere gittiğimde de Türk Müziği dinlerdim. Kendisi ud ve piyano çalardı. Eniştem de jazz koleksiyoncusuydu. İstanbul'dan bantlar yollardı bize. Bill Evanslar, Stan Getzler... Ailede müziğe ve elektroniğe karşı bir ilgi vardı.

3) Alman Kültür, Amerikan Kültür, Fransız Kültür gibi dernekler arada sırada enteresan gruplar getirirlerdi, konserler verdirtirlerdi. Türkiye'ye turneye gelen gruplar da mutlaka uğrarlardı İzmir'e. Mesela Herbie Mann'i seyretmiştim Air adında bir grupla gelmişti. 70'li yıllarda, Albert Mangelsdroff da gelmişti. Ama İzmir'in bir jazz kulübü olmadı hiç mesela. Açılıp kapandı hep, denemeler oldu yani. Necdet Karar vardı rahmetli, Şopen Necdet denirdi, jazz duayeni oydu. Piyanosuyla standartları çalar, söylerdi. Davullu baslı gerçek Amerikan jazz'ını ben ancak babamın plaklarında dinlerdim. Daha çok rock, 21. Peron'un yaptığı senfonik rock bir de otellerde çok güzel o zamanların cover parçalarını çalan orkestralar vardı. Kontrbas görürdük ama jazz çalınmazdı. Çigan çalınırdı İzmir'de. İzmir'in kaldıracağı birşey olmadı jazz hiçbir zaman. Onun için bu basçılar İzmir'de yaşayamadılar ama Kürşat And İzmir'de yaşıyor işi gereği ve çok emek veriyor jazz adına, zaten bizim ikimizin kurduğu ve sadece iki üyesi olan basçıları koruma derneğimiz vardır:). Yine kulüplerin açılıp kapandığını duyuyorum, ama jazz ortamı diye birşey yok.

4) Evet ben İzmir'e ne zaman gitsem bir rahatlık geliyor, herkes sakin, mesafeler kısa, hava aralığın sonuna kadar hep güzel, Kordonboyu'nda otur falan. Rehavet için çok güzel bir şehir aslında. İstediğiniz an şehir dışına çıkabiliyorsunuz, Çeşme, Kuşadası yakın. Gidip oralarda çalabiliyorsunuz. İzmir'in turizm merkezi olması da önemli tabi. Bu da besledi İzmir'in müziğini. İzmir daha huzurlu diye daha iyi müzik

yapılıyor diye birşey yok. Ama şöyle olmuştur, ben İstanbul'daki müzik piyasasını geçici olarak terk edip İzmir'de 1,5 sene yaşadım. Orada tamamen kendi bestelerimle uğraştım. O huzur bana yardım etti. Karşıyaka'da güzel bir çatı katında yaşadım, kiliseye bakıyordu. Lodos albümünün hazırlıklarını orada yaptık mesela. Orada çalıştık 15 gün. Sonra geldik buraya burada da provalar yaptık. İzmir küçük, kendi içinde güzel vakit geçirilen bir şehir. Bir çalışma için, kampa girmek için iyi.

5) İzmir'de orta son sınıftan itibaren, 15 yaşımdayken okul orkestrasında çalmaya başladım.76,77 ve 78'de Milliyet yarışmalarına hazırlandık ve İzmir Koleji orkestra geleneğinin devamını başarıyla getirdik birincilikler ikincilikler aldık çeşitli dallarda. Ateş Tezer ile arkadaşlığımız bu yıllara, okul orkestrasına dayanır, şimdi çok güzel müzik çevirileri yapan Ali Bucak da gitar çalardı grupta. Çok iyi bir müzisyendir kendisi. 78'de mezun oldum okuldan, kontrbasımı ilk o sene aldım ve hemen Çeşme'de ilk grubumuzla çalmaya başladım. Bülent Gülcen piyano çalıyordu konservatuardan, babası rahmetli Güven Gülcen de çok önemli bir şahsiyetti. Bütün eski kuşak jazz'cıları tanırdı Türkiye'deki. Ateş Tezer davul çalıyordu. Fosil diye bir gurubumuz vardı. Benim lakabım fosildi okulda. Mamutlar var ya onlardan geliyor. Biz Fosil Jazz Triosu olarak Çeşme' de Bon Jour diye bir yer vardı, orada çalmaya başladık. Büyük bir şevk var, aletler yeni alınmış. O ilk girişimimizdi. Sonra İngiltere'ye gittim ben, sonrada Boğaziçi Üniversitesi'ne transfer ettim derslerimi ve müzik çalışmalarına ağırlık verdim teori ve enstrümanda. Sonrada Berklee'ye gittim. Benim İzmir'de çalmam okul orkestrası ağırlıklıdır. Dışarıda çalacak yaşa gelmemiştim yani. Yetişme dönemimdi. Ağabeylerin provalarına gider dinlerdik. Amerika'dan döndükten sonra, 1990'da, İzmir Opera'sına girdim sözleşmeli olarak, o ortamdan da çok
istifade ettim ama İstanbul da olmam lazımdı, bir sezon orada kontrbas çaldım. O zaman zarfında İzmir'de, (Kuşadası'nda da) çaldım tabi, değişik yerlerde. Jazz ortamından bahsedemeyeceğimiz için jazz müziği gibi olmuyordu yani. İnsanların yaklaşımı çok değişik İzmir'de. Mesela bir kulüp sahibi, kulüp sahibi değil aslında. Gelin bir deneyelim derler, para vermemeye çalışırlar. Jazz kültürü, müzik kültürü İzmir'de eğlenceye dayalıdır yani. Hani jazz dendiğinde jazz geldi saz geldi gibi algılanırdı nerdeyse. Bunlardan kurtulmuş olduğunu zannetmiyorum umarım kalıcı bir kulüp açılır birgün.. İzmir kafa yapısı olarak da tüccar, para kazanmaya yönelik, kültüre fazla önem vermeyen, popüler kültürle yetinen bir şehirdir aslında. Daha doğrusu sonraları öyle oldu. Ben Amerika'da okurken iş iyice çığırından çıkmış. Çünkü 60' ve 70'lerde öyle değildi. İstanbul'da öyle değildi, Türkiye farklıydı. Türkiye'de esas çalma 90'dan sonra başladı benim için. Ama o da sadece jazz yolunda olmadı. Lodos albümü çıktı, arkasından serbest emprovize müzik albümü Boyoz çıktı. Şimdi elektronik müzikle ilgili çalışmalar yapıyorum. Demek istediğim kısaca, son zamanlarda başkalarına da söylediğim şey, bir müzik artık ruhunu yitirmeye başlamışsa ben hemen o ruh nerdeyse ona doğru gidiyorum. Çünkü Türkiye'deki jazz, iş jazz'ı olmaya başladı. İşler çıktıkça çalınmaya başlandı. Eskiden zevk için de bir araya gelinirdi, çalınırdı. Repertuarlar güdükleşmeye başladı, parçalar kısa kısa çalınmaya başlandı. Her şey yalan olmaya başladı. Berklee'de ensemble sınıfları beginners intermediate ve advanced olmak üzere 3'e ayrılırdı, Türkiye'de piyasada çoğunlukla intermediate bir Berklee öğrenci ensemble'ı gibi çalınan bir ortamda buldum kendimi. Bu çok acı verici birşey. Çünkü ben o niyetle başlamadım müziğe. Bunu değiştirmemiz mümkün. Mesela geçenlerde İmer Demirer, Ayşe Gencer, Cengiz Baysal, Serkan Özyılmaz, Nardis'de çok iyi çaldık. Ama tabii Cengiz de uzun süre Amerika'da kaldı ve çok iyi özümsemiş jazz davulunu, jazz müziğini, Leb demeden leblebiyi anlamak gibi oluyor birlikte çalmamız, swing hissiyatını çok beğeniyorum. Boston'da iken Wally's jazz club'da çaldığım hava sanki geri gelmişti ve seyirci de çok beğendi tekrar aynı grup olarak çalmamız talep edildi birçok kişi tarafından. İnsan bu düşüncelerle yaşayınca güzel çalabiliyor demek ki. Bundan sonra uzun uzun çalmaya karar verdik mesela. Seyirci kaygısı da, aman ara verelim de, 45 dakika çalalım duralım da gibi kaygılar olmadan. Kan ter içinde, ellerimiz su toplayarak falan. Bunları yapmak lazım, çünkü gerekli eforu sarf etmiyorsan sahnede müziğin istediği, seyirciye de yazık, sana da yazık, herkese yazık yani. Seyirci de anlıyor, herkes anlıyor. Ben hep müziğin saf tarafını, bu gelip geçici hayatın içinde, ucuza satmamak gerektiğini düşünüyorum. Ne zaman öleceğiz belli değil. 3-5 kuruş daha fazla kazanacağım diye bilmem nerede soytarılık da yapmıyorum. Bu benim özel durumum tabi. Ama gitgide kulvar değiştirerek, bestelere öncelik vererek devam ediyorum. Bestelerimde sırf jazz değil. Herşeyin
damıtılmasından çıkan bir sonuç. Ama jazz'a gelince, ben jazz'ı geleneksel bir müzik olarak kabul etmeye başladım artık ve benimsediğim ve çalışımı dayandırdığım dönem 50'lerle 60'lardır. Çünkü 60'lardan sonra jazz suyunun suyu olmaya başladı. Yapılan yapıldı, altın devri vardır herşeyin. Ondan sonra siz kazanın dibini kazımaya çalışırsanız olmuyor yani. Bir ifade tarzıydı, köle ticaretinden başlayıp buralara kadar gelen bir müzik, enteresan bir gelişim jazz'ın ortaya çıkışı dünyada. Çok güzel bir açılım yaptı. Ama bir süre sonra tıkandı tabi. Müzisyenler de tıkandı. Yani bugün bir müzisyenin iş yapabilmesi için, ortalama bir müzisyenin, muhakkak birazcık allayıp pullayıp, daha iyi bir isim çağırıp orkestrasına onun sayesinde insan çekmeye çalışmasına gerek kalmamalı diye düşünüyorum. O ortalama müzisyen öyle çok gayret etmeli ki iyi para teklif edip çağırdığı meşhur kişi onun o gayretlerini görüp kendi orkestrasına çağırmalı aslında. Grup ruhu kalmadı bir kere. Bu ruhla bir yerlere geldi jazz. Bu yok Türkiye'de. Var olan gruplarda da bir heyecan yok. İş oldu mu çalınıyor, bir avuç müzisyeniz ve doğru bileşimler bir türlü çıkamıyor ya da uzun ömürlü olmuyor.. Öyle büyük bir aşkla sevgiyle inançla yaklaşmak kolay değil artık jazz'a. Eğer bir jazz müzisyeni jazz'dan faydalanacaksa, tüm yaşadıklarından, kendi müziğine bir katkıda bulunmasını sağlayabilir. Büyük bir disiplin aldım, büyük bir sevgiyle yaptım ve seçici olarak yapmaya devam edeceğim. Çok büyük katkıları oldu bana ama müzik kimliğim sadece jazz kontrbasçısı olmak değil artık. Jazz'a gönül vermiş müzik öğrencilerine de bir tavsiyem olacak bu noktada, bu müziğin yarattığı duygu evreni gerçekten çekicidir, ortalama bir basçı davulcu piyanist buldum yaslarım sırtımı çalarım çalgımı sürer gider bohem hayat demesinler, yıllarca onun büyüsü ile yaşadım ben de ama artık bir jazz gitaristi sadece gitarist yani neredeyse çalgıcı gibi kalmamalı ya da bir basçı her neyse, jazz'ın ensemble disiplinini anlasınlar rhythm section'ı bir solo çalışma plağı gibi görmesinler, derinlemesine dinleyerek çalmayı araştırsınlar, muhakkak elektronik aletlere mix masasına computer'a yakınlaşsınlar, ülkeyi dünyayı tanısınlar, müziğin tool'ları enstrümanları değişti artık, eski çalgılar ve yeni tool'ları birlikte ele alsınlar, antik çağ müziklerine kadar insinler, kompozisyon, aranjman yapmaya önem versinler, içlerinden çıkan orijinal müzikal fikirleri güvensinler, çekinmeden uygulamaya koysunlar ve en önemlisi "groove etmek" nedir çok iyi anlasınlar.

6) Nasıl bir proje olduğuna, alt yapısı ne olacak bunlara bağlı bu. Tabi ki yer almak isterim.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

MÜZİK BÖLÜMÜ

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

2002 - 2003 Akademik Yılı'nda aşağıda belirtilen alt programlara Özel Yetenek Sınavı ve mülakat ile öğrenci alınacaktır.

Son Başvuru: 17 Şubat 2003

programlar...

COMPOSITION PERFORMANCE CRITICAL STUDIES

Ayrıntılı bilgi için:
Tel: (0212) 216 22 22/192-195

e-mail: sedae@bilgi.edu.tr, hpolat@bilgi.edu.tr
www.bilgi.edu.tr/muzik

Nezih Yeşilnil

1) Haberdarım tabi. Önder bunu tesit etmişti. Hatta bir gün aramızda sohbet ederken şöyle bir düşündük basçı tarlası İzmir. Mandalinası, üzümü de çok güzeldir, ama basçıları da fena değil yani. Yalnız basçı değil çok değerli müzisyenler çıkıyor İzmir'den. Enteresandır, hakikaten basını çok sağlam çalan, çok değerli müzisyenler çıktı. Bu şaşırtıcı, niye böyle bilmiyorum. En son Antalya'da genç bir basçıyla tanıştım, Ali, İzmirli'ymiş, trompet de çalıyormuş, ama bası çok seviyor. Çok güzel bas gitar çalıyor. Devamı da gelecek zannediyorum. Devamlı filiz veriyor İzmir bas konusunda. Kimse endişe etmesin basçı sorununu hallederiz İzmirliler olarak.

2) İzmir benim müziği öğrendiğim yer. Benim babam asker olduğu için Ankara'daydık, görev nedeniyle. Orada annemden mandolin çalmasını öğrendim. İzmir'e gelince gitar çaldım. Ağabeylerim vardı gitar çalıyorlardı. Sonra 15 yaşımda ilk defa sahnede gitar çaldım. Ağabeylerimin orkestrasındaki basçıya hep plaklardan çıkardığım bas bölümlerini göstermeye başladım. İzmir etkili oldu tabi. Ama bas çalmamdaki en önemli etkenlerden bir tanesi, Herbie Mann konserine gitmiştim. Air grubu eşlik ediyordu. Herbie Mann çok popüler o zaman, iyi bir flütçü. Ben o zaman gitar çalıyorum. Ama konser boyunca basçıya takıldım. Başka hiçbir şey hatırlamıyorum o konserden. Afro saçlı, Fender jazz basmış sonradan öğrendim tabi ne olduğunu, konser boyunca ben o çocuğu dinledim. Galiba 67 idi yıl. Tam net hatırlamıyorum. Ondan sonra John Coltrane'in "On" plağını dinledim. Çok sevdim, çok avantgarde bir plaktı. O yaşıma göre dinlemesi çok zordu. Ancak ilk parçada Jimmy Geraldsan'ın bir kontrbas girişi var. O ses de kafamda kaldı. Zaten o albümü tekrar yıllar sonra dinledim. Kontrbasa geçişim şöyle oldu. Bas gitar çaldığım sıralarda Stanley Clark'ın ilk solo albümünü dinlediğimde kontrbas fikri kafama yerleşti. Bir de ben hep bas gitar çalmayı ve kontrbas çalmayı yüzme bilmeyip denize atılan bir insanın yüzme öğrenmesi gibi öğrendim. Maça Beşi Orkestrası vardı İzmir'de, çok güzel dans parçaları çalan, 4 sesli Beatles şarkıları çalan bir orkestraydı. Basçıları ayrıldı. Şarkıcısı benim mahalle arkadaşım, Vecihi Özerdemli. Geldi dedi ki "Var mısın?" Kafamda da hep bas var yıl 69, milat öncesi gibi. "Tamam çalarım da, gitarım yok, ayrıca ben hiç çalmadım" dedim. Deneyelim, olsun deyip denediler. Maça Beşi Orkestrası belki şu anda böyle bir basçı olmamın nedenlerinin en başında geliyor tabi. Çalarsın çalarsın, çaldık. Tamam dediler, olacak. İlk olarak gidip bir tane bas aldık ve sahneye attılar beni. Yüzme bilmiyorum yüzeceğim mecburen. Kontrbasa başlamam daha da dramatik. Çünkü perdesiz bir enstrüman. Kontrbas konusunda hiçbir şey bilmiyorum ama kontrbasım olmasını istiyorum. İzmir Bayraklı'da bir kontrbas bulduk, hala evimin girişinde, köşede duran kontrbas. Onun adı İrma, çok sokak dolaştı. Aldım geldim. Eşik nedir, tel yüksekliği nedir hiçbir şey bilmiyorum. Emin Hoca ile tanıştım, Emin Fındıkoğlu ile. İzmir'e bir nedenle gelmişti. Bana "Sen kontrbas almışsın" dedi. "Evet, bir ay oldu" dedim. "Peki o zaman Cankut'da Norveç'den geliyor. Bodrum'a gidiyoruz" dedi. "Ama ben çalmıyorum" dedim. "Çalarsın, çalarsın" dedi. Grup Doğuş' daki davulcumuz Ferruh Arıç'ın teşviki ile, bana makara bandlar verdi. Hep dinliyorum, ama kontrbası alalı bir ay olmuş kenarda duruyor. Tel de bulamadım. Sonra gittim bir yerlerden buldum. 1980 yazı, gidiş o gidiş, beni İzmir'in denizinden Bodrum'un denizine attılar. Daha derin denizlere attılar, yüzme bilmiyormuş gibiyken. Yarım yamalak yüzüyordum aslında bas gitar çaldığım için. Emin Hoca ile iki-üç prova yaptık ve başladık sahnede çalmaya. Ray Brown'un bir metodunu buldum. Parmak pozisyonlarının fotoğrafları var. Nasıl tutulur, nasıl edilir falan. Benimki tamamen sokak ve sahne eğitimi. Şansım şu, çok iyi müzisyenlerle çalıştım hep. Doğru insanları doğru zamanda tanıdığınız zaman çok daha hızlı gidiyor. Sonuçta, Emin Hoca, beni, 3,5 ayda hızlandırılmış bir şekilde kontrbasçı yaptı. Emin Hoca ile karşılaşmam bile, o İstanbullu olmasına rağmen İzmir'de oldu. İlk kontrbası çaldığım yer Bodrum. Çok güzel, Big Band diye bir kulüp vardı. Yani İzmir benim için önemli, her şeyi öğrenmem açısından.

3) İzmir çok iyi müzisyenler çıkarıyor. Ortam çok iyi, iklim çok güzel. Aslında inanılmaz bir potansiyel var, fakat onu ortaya çıkaramıyorlar. Yani müzik ortamı İzmir'de daha farklı olmalı. Yalnız jazz konusunda değil diğer müziklerde de. İzmir bir de batıya çok yakın bir şehir. Geçmişi çok değişik değerler taşıyan bir şehir. Herkes İstanbul'a geliyor ama orada da bir yaşam var müzik konusunda nedense sorunlar var. Jazz ortamı, hoş İstanbul'da ne kadar var diyeceksin ama, ben yine burada öyle böyle, zorlamalarımızla ya da festivallerin yapılmasıyla bir ortamdan biraz bahsedebiliyoruz. Ama İzmir'de, çalmak isteyenler de var üstelik, ortam olmadığı için sıkıntıya giriliyor. İzmirli'lerin biraz daha büyük düşünmesi lazım. Çünkü artık bir kasaba değil. Dünyanın her yerinden insan geliyor İzmir'e. Geçmişe dayalı kültürü çok fazla, çok aydın bir şehir. Niye olamadığını bir türlü çözemiyorum. Biraz kızacaklar belki bana ama, küçük düşünmelerinden olmuyor, oradaki insanlara da söylüyorum bunu. İzmir'in jazz ortamı umarım gelişir, diğer müzik ortamları da gelişir. Çünkü bir de konservatuarı var, üniversiteleri var. Körfez'i de temizliyorlar artık, balıklar bile görünmeye başladı.

4) Dünyada olduğu gibi, diğer ülkelerde olduğu gibi belli merkezler var. Ben Amerika'ya gitmedim, ama o kadar çok arkadaşım gidip geliyor ki oradan biliyorum. New York nasıl merkezse İstanbul da merkez, Paris merkez. Ama mesela Fransa'da Nice jazz festivali var. Ama belli merkezler hep merkezdir. O öyle kalacak. İzmir de İstanbul'un uzantısı olma yolunda gidiyor galiba. Zaten bağlantılı konserler yapılıyor. İzmir'de insanlar daha güler yüzlü, daha medeni açıkçası, mesela sabaha kadar vapur işliyor. Bir jazz kulübüne gittiniz Karşıyaka'da oturuyorsunuz Alsancak'a geldiniz. Birkaç bira içtiniz. Araba kullanmanıza gerek yok. Saat başı vapur var. Gidip dönüyorsunuz evinize. İşte size jazz daha ne olsun. Sabaha kadar çal, dinle, eğlen, vapura bin evine dön. İskelede indiğiniz zaman otobüs de bekliyor. Biraz belediye reklamı oldu ama. Bu ortamda bu tip müziklerin çok daha kolay yeşermesi lazım.

5) Müzik hayatım İzmir'de başladı. 1969 yılında, bas gitardan bahsedersek, Maça Beşi'nde çaldım. 1980'de Maça Beşi'nden sonra Grup Doğuş'u kurduk. Grup Doğuş için playback yapıyorsunuz derlerdi çaldığımız zaman. O zamanın imkanlarına göre üstelik, lirik bir gruptuk. Vedat Sakman şarkıcıydı grupta. İngilizce şarkılar çalıyorduk. Pink Floyd çalıyorduk, Chicago çalıyorduk ve playback yapıyorsunuz teyp nerede diye sorarlardı. Çok çalışırdık. Çok değerli müzisyen arkadaşlar vardı. O epey sürdü. Sonra İstanbul'a geldik, ben okul için döndüm. Devam ettim orada yine müziğe, yani ekonomi okudum ama, okudum sadece. Ekonomiyi başka ellere bıraktık. Hep müzik oldu. Grup Doğuş'dan sonra yine birkaç güzel dans müziği orkestrasında çaldım. Rıza Silahlıpoda ile çaldım. 1980'de kontrbası aldım, Emin Ho-

ca beni denize attıktan sonra, haydi yüz bakalım diye, o yıldan sonra İzmir-İstanbul gidip geldim. Ama genelde İstanbul'daydım. Ece Bar'da Tuna Ötenel ile çalışmaya başladık. Sonra yalnızca İstanbul var. Ortam insanı maalesef iş dolayısıyla ya da gerekliliklerden dolayı uzaklaştırıyor. İzmir'de nasıl ortaya çıkarılacak o dinleyici. Müzik günleri oluyor, klasik müzik festivali oluyor. Jazz grupları gidiyor. Biz gittik Önder ile 3 defa. Kerem gidiyor, Aydın gidiyor, ama o insanları nasıl motive edecekler bilmiyorum. Motive etmek de değil aslında o kültürde insanlar var aslında. Ama bu ortaya çıkmalı. İstanbul'da da öyle aslında. Açık hava tiyatrosunu 4000 kişi dolduruyor diyelim. Festival bitiyor sonra nerede o insanlar? Çok klasik bir laf vardır, kendi değerlerimize sahip çıkalım. Adımızın illa James, John, Maria olmasına gerek yok. Ben kendi adıma konuşmuyorum ama gerçekten çok değerli müzisyenler var. Anlamsız bir sözcük ama world müzik mesela, hepsi world müzik çünkü, biz başka gezegende miyiz? Digiturk'de izliyorum Tunuslu, Cezayirli bir takım gruplar çıkıyor world müzik diye, asıl world müzik denen müzikte Türkiye virtüözler ülkesi. Yani benim etnik sazları çok çok iyi seviyede çalan arkadaşlarım var. Bu acımasızca oluyor. Ama duyuyorum yani. Buna taktım kafayı, çözmeye çalışıyorum. İzmir'de de öyle bir şey var, o kadar insan niye çıkmaz ortaya bilemem. Biraz müzisyenlerinde kabahati. İnsanların ayağına da gitmek lazım. Örneğin okullara gitmek lazım. İnsanların kulağı alışır, gözü alışır. Gece kulübünde çaldığımız zaman hemen hemen aynı insanlara çalıyoruz. Ben talebelerimden biliyorum, gelmek isteyip de gelemeyen çok insan var. Ya saati uymuyor, ya parayı denkleştiremiyor. Onun için bizim de onlara gitmemiz lazım. Protokol koltukları boş kalır konserlerde hep. Düzene oturması gerekiyor bunların. İmkanlar çok değişti aslında. İlk Fender jazz basımı aldığımda İzmir'deki ilk jazz bastı o. Bas gitarımı görmeye gelirlerdi müzisyen arkadaşlarım. Nurhat daha 15 yaşındaydı, verirdim çalardı, o zaman da çok güzel çalardı, çok yetenekli çünkü. O zamanlar ancak yurt dışından getirtebilirdik. Şimdi özel bas yaptırabiliyorum. Bu hem benim şansım, hem yeni yetişen arkadaşların. Bu konuda hiç yakınmasınlar herşey var. Çok pembe değil her şey ama, enstrüman, yayın, kaset, internet her türlü imkanları var. Soracakları insanlar var. Daha iyi başçılar bekliyoruz artık Türkiye'den, İzmir'den. Hiç umutsuz değilim. Müzisyen sorunu yok, müzik sorunu var daha önemlisi.

Mehmet Kısmet

6) Mesela İzmir'de benim yaşımda bir arkadaşım vardır gitar çalar. Türkiye'deki sayılı jazz gitaristlerinden, adı Tuğrul, o çok çok yetkin bir gitarist, uzun yıllar Avrupa'da çalıştı. Zafer Çebi vardır piyanist arkadaşımız. Onlarla hep, Ayşegül ile de birlikte gidip konserler vermeyi düşündük. Biz buradan gidelim, nasıl Avrupa'dan, Amerika'dan geliyorlar biz eşlik ediyoruz, biz gidelim Zafer piyano çalsın, Ferruh Arıç davul çalsın, Tuğrul gitar çalsın, ben bas çalayım, ne güzel olur. Böyle planlarımız var. Hatta onlarla birkaç parçanın kaydını yapmak gibi düşüncelerim var açıkçası. Çünkü o insanların da bilinmesi lazım, ortaya çıkmaları lazım. Biraz kendilerini pasivize ediyorlar. Tuğrul'u dinleseniz çok şaşırırsınız. Hatta Neşet Ruacan ile sohbetlerimizde Tuğrul'dan çok bahsederiz, onun da çok sevdiği bir müzisyen çünkü. Tembellik yapmazsak, hareket edersek böyle planlarımız var yani.

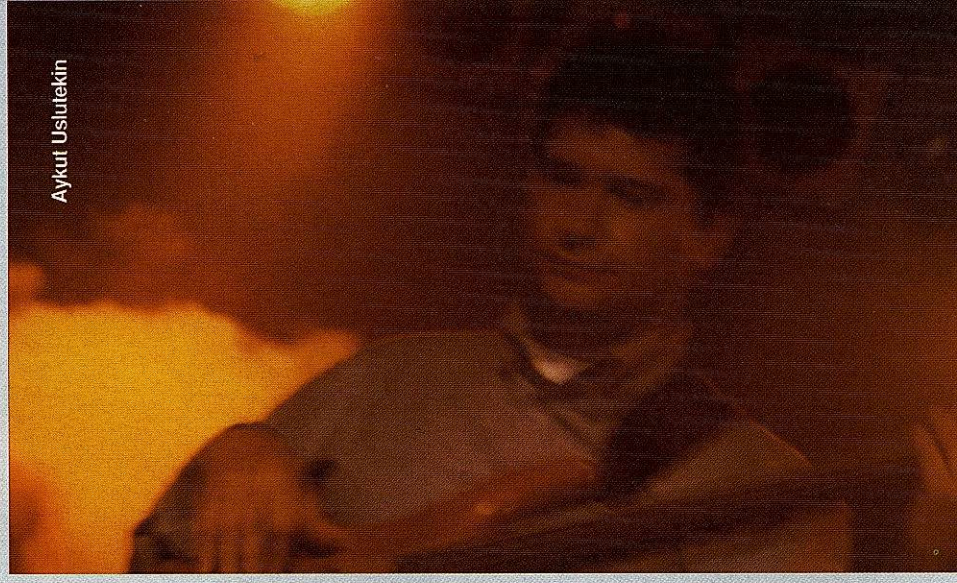

Nurhat Şensesli

1) Aslında İzmir'den yalnızca basçı değil de çok değerli müzisyenler çıkıyor. Grup Doğuş vardı mesela, onların tamamı İzmirli'dir, güzel bir orkestraydı. Piyasaya adını duyuramamış çok değerli müzisyen arkadaşlarımız, ağabeylerimiz var. Kendi çarklarından sıyrılıp da bir türlü başka bir yere gidememişler. Maddi ya da manevi problemlerden dolayı diye düşünüyorum.

2) Çocuk yaşta başladık tabi müziğe, aileden gelen bir müzisyenlik var. Ailem hatta sülalem müzisyen. Amcalarım müzisyen. Babam 60 yaşında hala müzisyenlik yapar. Tenor saksofon ve piyano çalıyor. Rahmetli dedem alaturkacıymış, cümbüş çalarmış, gazel atarmış. Gerçi ben hatırlıyorum cümbüş çaldığı, gazel attığı, şarkı söylediği zamanı, küçüktüm ama. İzmirli müzisyenler derken, mesela alaturka sazlarla çok çalıştım daha küçük yaşlarda. Barlarda, pavyonlarda. Bana kazancı şu oldu, alaturkayı tanıdım. Bir sürü makam var. Çok geniş bir şey Türk müziği. Bu avantajım var şu anda. Bunları çalışma sahasına bağlıyorum. O tarihler belli başlı yer vardı. Büyük Efes Oteli vardı, güzel bir orkestranın müzik yapabileceği bir yerdi. Etap Otel vardı. Express Müzikhol vardı Alsancak'da. Mümkün mertebe İzmirli müzisyenlerden kurulu orkestralar çalardı. Kadife Kale vardı, Fuarda Göl Gazinosu vardı, Akasyalar vardı. Hemen hemen her mekanda çaldım, çalıştım. Çok küçüktüm hatırlıyorum Vat 71 Orkestrası vardı, Efes Oteli'nde çalalardı. Onlar benden yaşça büyükler. O zaman 16-17 yaşımdaydım. Gelip babamdan istediler, kız ister gibi, dediler ki "Nihat Ağabey biz orkestrada yenilikler yaptık. Senin oğlan çok yetenekli, çok başarılı. Hem bizim aramızda biraz daha pişer. Ne dersin?" Babam da "Yok, benim oğlum küçük, olmaz" dedi. Sonra ikna ettiler. Ben o yaşlarda Efes Oteli'nde çalmaya başladım. Suna Yıldızoğlu, Bora Ayanoğlu, Zerrin Özer vardı. Tabi tecrübe sahibi oluyor insan. Ben daha küçükken babam " Oğlum ben senin müzisyen olmanı istemiyorum. Ailemizden değişik bir şey çıksın" dedi. Pilot olmamı isterdi, çok uğraştı. Ağabeyime özel gitar dersi aldırırlardı, ama o kız peşinde koşar, haytalık yapardı. Ben o ders alırken oturur dinlerdim, izlerdim, hesapta müzisyen olmayacağım ya. Hoca giderdi, ağabeyim de gitarı bırakır kaçardı. Sonra ben gitarı alıp kendi başıma çalışırdım. Daha da küçüktüm, Recep Amcam akordeon çalışırdı evde, Zeki Amcam da alto saksofon çalışırdı. Ben akordeona takmıştım kafayı. Herkes gittikten sonra alırdım, yatağın üzerine koyar çalmaya çalışırdım. Çok küçüktüm ama neyin ne olduğunu bilmiyorum. Bir de ağabeyimin çaldığı bir orkestra vardı. Götürdü beni ağabeyim birgün bir şeyler öğreneyim diye. Ahmet Ağabey vardı "Haydi delikanlı, gel, al bakalım" dedi. Bir çaldım "Bu çocuğun derse falan ihtiyacı yok. O bize göstersin. Bu ne ya? Felaket birşey" dedi. O zamanlar da Fender jazz bas sayılıydı Türkiye'de 4-5 tane vardı. Biz onların hayaliyle yaşardık. Rahmetli Jaco vardı Çankaya'da müzik aletlerini kiraya verirdi, adamın koca bir deposu vardı, yok yoktu. Ona gidip derme çatma bir bas gitar kiralardım, harçlığımdan biriktirir. "Aman oğlum akşam 6'da getir kiraya gidecek" derdi. Ben onu evde herkesten habersiz çalışırdım, geri götürürdüm. Sonra yalvar yakar babam bana bir bas gitar aldı. Çok ufak olduğum için elim 1. pozisyonlara yetişemiyor, ben de mecbur 8. ve 12. pozisyonları çalmak zorunda kalıyorum. Bir de şimdiki kadar gelişmiş olmadığı için o zamanlar, normal seviyede bas çalan ağabeylerimiz 1.3.5. pozisyonları kullanıyorlardı ve daha sek çalınırdı. Teorisi oydu çünkü, yoktu. Başka formu yoktu. Bas gitarın formu budur böyle çalınır sanılırdı. "Ahmet Ağabey demişti ki " Ben 16-17 senedir bas gitar çalarım, cesaret edip çalmıyorum 8. ve12. pozisyonları. Bu çocuk çok yetenekli". Halbuki elim yetişmiyordu benim yukarılara. Bir de bas gitar şimdiki kadar önemli bir enstrüman değildi. Hatta bazı müzisyen ağabeylerim, amcalarım bana kızarlardı "Oğlum sen delirdin mi? Ne yapacaksın bas gitarı? Telli davul. Yarın öbür gün aç kalırsın, iş bulamazsın. Al bir gitar çal, saksofon çal". Ama sonunda babam baktı ki, istemese de, pilot olacağım yok, müzisyen olacağımı kabullendi. Tabi bu kararı verene kadar bir sürü şeyi kaçırmış olmuş oldum. Mesela konservatuara gitmeyi çok istedim, gidemedim. Kontrbas eğitimi almak istemiştim. Yaş haddi vardı o zaman, almadılar yaşım geçtiği için. Ama çok yakın arkadaşlarım vardı konservatuardan, Dündar, Kürşat, Eren vardı. Hep kendim başıma çalıştım, işi takip ettim. Bilgi ve metot alış verişleri yaptık. Zaman içinde bir sandık notam ve metodum oldu. Bunları saklayıp oğluma verme hayalim vardı, benim çektiklerimi o çekmesin diye. İncecik bir metot için aylarca bekliyorduk biz. Hesapta olmayan şeyler oldu sonra. Çok küçük yaşta evlendim, 18 yaşımda. Mücadeleye çok erken yaşta başlamış oldum yani. Ama 18 yaşıma kadar günde 8 saat çalışıyordum ben. Evde hır çıkıyordu, çık artık sokağa, gez diye kızıyorlardı. Ben şu anda hayatımdan son derece memnunum.

3) Çok uzak kaldığım için bilmiyorum son durumu. Ama çalınabilecek birkaç yer vardı hatırladığım kadarıyla. Alsancak'da Gül Sokak'da bir yer vardı. Fuarda Bonzai diye bir yer vardı. Böyle birkaç yer vardı, hatırladığım kadarıyla. Ama yeterli değil tabi.

4) İstanbul çok kalabalık bir şehir, mesafeler çok uzak, arabanız olması lazım. Yoksa taksilerle falan olacak şey değil. Çalınabilecek çok mekan var. Ama çok müzisyen var artık. Sabah erken kalkan müzisyenim diye sokağa çıkıyor. İzmir İstanbul'a göre daha küçük, daha ucuz. İş sahası olsa aslında, İzmir yaşanacak yer. Ama yok maalesef. Mekanlar az. Yevmiyeler çok düşük. 5 nüfuslu bir aileyi çok zor geçindirir İzmir'de alınan yevmiyeler. Gecede 3 iş yapmak lazım ki, çoluk çocuğumuz mağdur olmasın. O da çok zor.

5) Askerliğimi yaptıktan sonra bir müddet daha çalıştım İzmir'de. Ama bunun yanı sıra bir ayağım İstanbul'daydı. Buradaki arkadaşlar beni sürekli kayıtlarına çağırıyorlardı ya da program çalmaya gidiyordum. Eşime, gidelim İstanbul'a yerleşelim diyordum, istemiyordu. Yıllarca geldim gittim, İstanbul'a yerleşmek durumunda kaldık sonra. Ben çok uzak kaldım İzmir'den, bilemiyorum o yüzden dinleyici profilini. Ama, dediğim gibi, birkaç mekan vardı eskiden. Umarım şu anda da vardır. Umarım dinleyicisi de vardır. Bu mekanla ilgili bir şey tabi. Mekan çok önemli. Dinleyiciyi bir araya toplamak, tanıtım yapmak lazım. Birkaç yer olsa, bir gelen bir daha gelecektir. O ona söyleyecek, o birine söyleyecek, böylece afişe olacaktır.

6) Bir İzmirli olarak isterim tabi ki. Ama tabi içeriğine bakmak lazım.

Raci Pişmişoğlu

1) Çok haberdarım bu tespitten. Zaten bunu yıllardır konuşuyoruz Önder ile. Bunun sebebini ben de bilmiyorum. Gerçekten doğru, sürekli basçı çıkarıyor. Orada hala yaşayan iyi basçılar da var. İzmir'de bir müzik yarışı var. Gerçekten, sanki guruplar yarışıyor ya da insanlar yarışıyor gibi. Mesela bir konser verdiğiniz zaman halka açık jazz konserleri gibi oluyor. Zaten biliyorsunuz jazz konserlerinden İzmir gibi bir yerde para kazanmak mümkün değil. Dünya Tiyatrolar Günü'nde jazz konserleri verdik. Yamaha Band'i kurduk arkadaşlarımla. Kürşat olsun, Nurhat olsun, ben olayım sürekli çeşitli gruplarla, orada Amerikan Kültür Derneği vardı. Yeter ki jazz çalalım diye çalardık. Kim kimden daha iyi çalıyor değil de, kim kimden daha enteresan bir şey üretiyor gibi. Mesela öyle bir şey ki, sene başından provaya başlardık, 6-7 ay prova yapardık, bir konser verirdik, biterdi. Sonraki kış bir daha. O şekilde yaşardık. İzmir'de jazz kulüpleri kurulmaya başlayınca da, çeşitli triolarda ve quartetlerde çalmaya başladık.

2) Sadece İzmir'in değil, Ege'nin müzikte etkileri olduğuna inanıyorum. Zaten Ege insanı daha sıcak kanlı diyebiliriz, iklim itibarıyla da bunu gerçekleştiriyor ve daha öne öne hissediyorsunuz müziği. Bir de İzmir'de İstanbul'da olmayan bir olay var. Orada bir Amerikan kulüp var ve Amerikalı'larla çalma imkanına sahip olabiliyorsunuz. Bizim zamanımızda, biz İzmir'de çalarken, 15 günde bir grup değişirdi ve Amerikalı menajerler dinlerlerdi. Eğer ki sen müziğinle onları dans ettirebiliyorsan, güzel çalabiliyorsan, repertuarın sürekli canlı, aktif bir sound ile ve aktif bir ritm ile canlandırabiliyorsa insanları o zaman senin kontratını bir 15 gün daha uzatırdı. Eğer prova yapamazsan ve sağlam çalamıyorsan, o 15 günde biterdi ve tam 1 sene beklemek zorunda kalıyordun. Bunun dışında mümkün olduğu kadar çok prova yapardık ki, en azından 1 ay, 2 ay, 3 ay daha sürekli çalışabilelim diye. Çok değişik insanlarla çalışırdık, orada Amerikalı müzisyen arkadaşlarla birlikte çalışmıştık. Onların çok katkıları oldu müziğimize.

3) Şu andaki İzmir'deki jazz ortamından bahsedemem, çünkü ben İzmir'i bırakalı 10 sene oluyor. 10 sene öncesinden bahsedersek, halka açık jazz konserleri yapardık. Bu arada otellerde triolar vardı ve standart jazz'lar çalınırdı. Bol bol provalar yapılırdı. Biz enteresan triolar kurduk bu arada. Davul, bas, piyanonun yerine bazen etnik sazlar da ekledik. Çok enteresan insanlar var İzmir'de. Mesela saksofoncu olarak, Türk müziğini saksofonda komalı bir şekilde çalan, aynı zamanda da jazz'ın içine de sokabilen insanlar var. Biz bunlardan bir tanesiyle, Ergun Sisligil ile, Acid Trippin albümünün bir tanesinde çaldık kullandık. Özellikle kendisinden rica etmiştik komalı olarak saksofonu çal ki, Türk müziği çıksın. Çok enteresan bir müzik çıkmıştı.

4) İzmir'de yaşamak İstanbul'da yaşamaya göre çok çok kolay. Hem ekonomik olarak, hem de tatil yeri gibi İzmir, sabah uyanıyorsunuz enstrümanınızı alıyorsunuz, çalışıyorsunuz. Buraya göre, yaşam kaygısı daha az, hayat daha ucuz olduğu için, akşamdan akşama da çaldığınız için bütün gün size ait oluyor. Dolayısıyla müzikle daha haşır neşir oluyorsunuz. Buradaysa, bir yaşam kaygısı var, bir ekonomik olay var. Türkiye'nin ekonomik durunu özellikle müzisyenleri çok ilgilendiriyor. Müzikten, hele jazz müziğinden, Türkiye gibi bir herde, geçinmek çok zor olduğu için, bir şeyler üretmek zorundasınız, bir yerlerde çalmak zorundasınız. Bu da çok zorluyor tabi bizi. O yüzden İstanbul'da yaşamak çok daha zor ve kaygılı. İzmir'de yaşamak çok daha rahat. İzmir'deki arkadaşlarımızla çok daha fazla müzik düşünüyoruz. Birlikte olduğumuz zaman, bir kafeteryada olsun, bir evde olsun, nerede olursa olsun hep müzik konuşuyoruz, jazz konuşuyoruz, armoni, tarzları, üslupları konuşuyoruz. Ama İstanbul'da hep hayatı düşünüyoruz. Örneğin Ankara'da Acid Trippin ile çaldık, daha sık çalmamız gerekiyor, ama ne zaman çalacağımızı bilmiyoruz. Çok iyi bir grup ama çalamıyoruz. Çalacak yer yok. Bu da bizi kaygılandırıyor doğrusu.

5) Bas çalmaya da İzmir'de başladım, bası da İzmir'de sevdim, jazz'ı da İzmir'de sevdim. O zamanlar Karşıyaka Koleji'nde okuyordum ben. Milliyet'in Liselerarası Müzik Yarışması'nda Türkiye birincisi seçilirdik. O zamanlar jazz'a uyanamıyorduk daha. Deep Purple, Led Zepplin falan çalardık. Ama hep birinci olurduk. O evrelerden geçtik. Ömür Gider vardır, birlikte Karşıyaka Koleji'nde

okumuştuk. Onunla jazz dinlerdik. İkimizle ihtiyar müziği dinliyor bunlar diye alay ederlerdi rock'çılar. Daha sonra kendileri müzisyenliği bıraktılar, ama biz hala devam ediyoruz. İzmir'de jazz ile çok ilgilenen bir dinleyici var. Hatta aralarında öyleleri var ki, çoğu jazz müzisyeninden daha iyi jazz'ı bilirler. Çok enteresan müzisyenler vardır, jazz müzisyenleri arasında. Birol Soyülger vardır, Mehmet Ceyhan vardır. Bunları hep tanırlar ağabeylerimiz, Neşet Ağabey olsun, Metin Çotal olsun. Mesela Birol Ağabey asla armoni falan bilmez. Ama o çaldığı zaman çok güzel cümleler duyarsınız. İnsanı ağlatırcasına güzel çalar yani. Onunla çok çaldık biz. Mehmet Ağabey dersen, o biraz daha ciddidir. Okur, armoni bilir, doğru çalar, daha geniş geniş cümlelerle çalar. Ama çok güzel, çok sert bir tonu vardır. Öyle insanlarla çaldık. İzmir'deki pavyonlarda bile o zamanlar standart jazz çalarlardı, insanlar gelip orada müzisyenlerden standart jazz parçaları, blueslar, beboplar isterlerdi. Amerikan Kulübü'nün olması da var, tamam, ama zamanında orada bütün restaurantlarda standart çalınırmış. Niyazi Erdem diye bir trompetçi varmış, Big-Band kurmuş mesela. Dolayısıyla bunlar hep İzmir'in kültüründen ileri geliyor. İzmir'in dinleyicisinin beklentisi olmasa insanlar baştan beri bu müzikle uğraşmazlar. Amerikan Kültür Derneği'nde verdiğimiz konserlerde yer bulamazdık. Hülya Tunçağ, Ümit Tunçağ, Teoman Baber gibi jazz eleştirmenleri ve jazz yayıncıları da İzmir'den çıkmıştır. Kültürlü bir dinleyicisi vardır İzmir'in. Çok acımasız eleştirir. Bunun için biz de çok çalışırdık ve en iyi seviyede çalmaya çalışırdık.

6) Evet. Böyle bir projede yer almak isterim. Aslında birlikte projeler üretmek çok hoş olur doğrusu. İzmir'deki müzisyen arkadaşlarımdan iyi piyanistler var, iyi davulcular var. Örneğin, Ömür Gider'i tanıyorum ben. Yamaha'nın genel müdürüydü bir zamanlar, birlikte de çok çaldık onunla. Çok enteresan bir piyanisttir. Ali Perret'de çok iyi tanır kendisini, Neşet Ağabey de tanır. Çok ruhlu piyano çalar, ileriye yönelik bir adamdır. Onun çok güzel bir stüdyosu vardır. Hiçbir zaman kendisini bozmadı, yozlaştırmadı, aynı çizgide devam etti. Onunla aynı projede bulunmayı çok isterim. Onun da İzmirli müzisyenlerle aynı projede bulunmak gibi bir isteği var. Acid Trippin'in davulcusu Erdinç, ben ve Ömür İzmirli müzisyenleri de alarak bir projeye el atmak istiyoruz. Keşke öyle bir şey olsa.

Kürşat And

1) Doğru.

2) Doğru.

3) İzmir'de jazz kulüpleri yok, ama jazz'dan çok hoşlanan insan var. İzmir'de sanat var, İzmir'de konserler organize ediliyor, işte biz de zaman buldukça konserlerde çalıyoruz.

4) İstanbul'daki jazz olayı sadece İstanbul'da Jazz Festivali olması. Başka bir fark yok. Tabi İzmir daha kolay bir yer, daha huzurlu bir yer. İzmir'de de festivaller yapılıyor, bence arada bir fark yok. İstanbul yaşam açısından daha zor bir yer. Müzik açısından bir fark olmadığını zannediyorum.

5) İzmir'de 20 yıldır çalıyorum. İzmir'de acımasız bir jazz dinleyicisi vardır. Kimin ne kadar iyi çaldığını ne yaptığını çok iyi bilen bir seyirci. Bu tiyatroda da böyle. Sinemada da böyle.

6) Olur yapsınlar çalarız.

Aykut Uslutekin

Festival havasında konserler

Zuhal Focan
ofocan@prizma.net.tr

CRR çok keyifli bir gitar festivali düzenliyor, bu festival çerçevesinde jazz sahnelerinden de önemli ve kaçırılmaması gereken isimler geliyor. 18 Ocakta **Terje Rypdal**, 19 Ocakta **Akın Eldes**, 19 Ocakta **Sarp Maden** konserleri olacak.

Tom Coster Baron Browne Steve Smith Frank Gambale

24 Ocakta **Bill Bruford**'un Earthwork projesi, **Ernie Watts Quartet** 7 Şubat 2003'de sahne alacak. İki Grammy ödüllü sanatçı Charlie Haden'ın Quartet West'inin vazgeçilmez saksofoncusu, bu kez kendi liderliğindeki grubuyla gelecek. 24 Şubat 2003'de jazz-fusion grubu **Vital Information** geliyor, Frank Gambale (g), Baron Browne (b), Tom Coster (keyb), Steve Smith (d)'da yer alacaklar. Grubun 2002 projelerinin adı Show 'em where you live! San Francsico jazz sahnelerinde 40 yıldır boy gösteren Hammond B3, akordeon ve keyboard çalan Tom Coster Gabor Szabo ve Rahsaan Roland Kirk ile yıllardır birlikte sahne almışlar, ayrıca Carlos Santana Grubunun klaviyecesi; Frank Gambale ilk olarak Jean-Luc Ponty ile çalışmış, ardından Chick Corea'nın popüler Elektrik Band'inin bir üyesi olmuş ve Vital Information grubunun son 6 kaydında Tom Coster ile yer alarak değişmez üyeler haline gelmişler. Kendi adına da yaptığı pekçok kayıtla hepinizin tanıdığı müthiş gitaristi heyecanla bekliyoruz. Grubun diğer kurucu üyesi davulcu Steve Smith. Ahmad Jamal'den Steps Ahead'e ve Mariah Carey'e kadar pekçok farklı grupta yer almış. Grubun bu projesinde New Orleans müziğinden tutun da blues, be-bop, R&B, soul jazz, free jazz'a kadar pek çok tarz müzik bulacaksınız.

7 Mart 2003'de CRR konser salonunda **Stephan Hollstein Quintet**'in çalacağı Benny Goodman müziklerini dinleyeceğiz.

14 Mart 2003'de **Ekova**, 28 Martta **Aya Murodate** & **Walter Lang**'in Lotus Blossom konserini dinleyeceğiz.

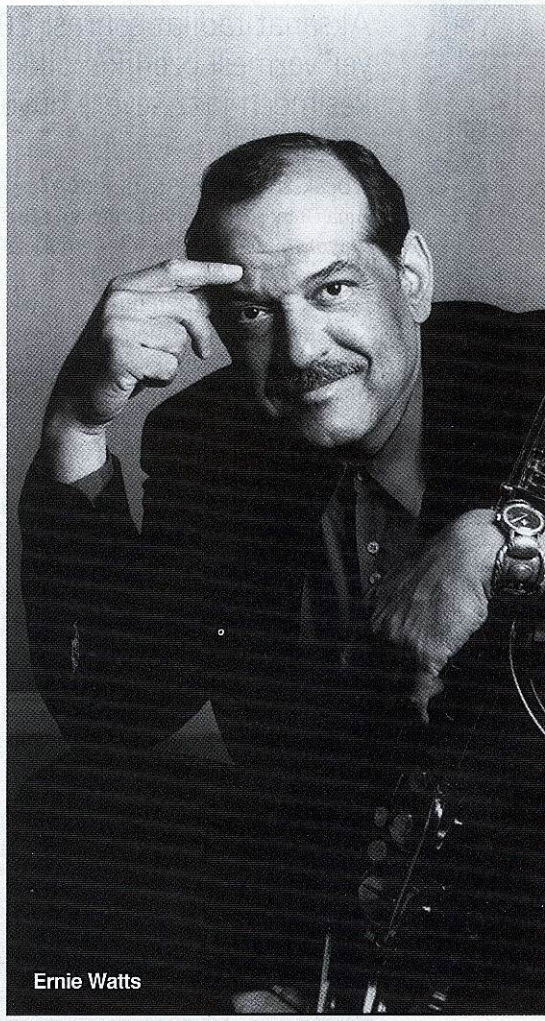

Ernie Watts

İş Sanat'da Jazz

İstanbul önümüzdeki 3 aylık dönemde yine oldukça önemli isimlerin sahne alacağı etkinliklere ev sahipliği yapacak. Bu sahneler de aslında belli başlı mekanlar bildiğiniz gibi; İş Sanat konser salonunda 28 Şubatta Michel Camilo Trio var. **Michel Camilo** (p), Charles Flores (b), Horacio "El Negro Hernandez (d) yer alacaklar. 13 Martta **Kerem Görsev**'in "Existance" projesinin yer alacağı konser, 15 Martta ise **Michael Nyman** var.

Aksanat'da yerli jazz festivali

Aksanat tadilat sonrası 2003 sezonuna jazz konserleri ile başlıyor. Türk jazz sanatçılarına yer vermesi özellikle dikkat çekiyor. Bilet fiyatlarının çok uygun olması nedeniyle de her kesimden jazz severe büyük hizmet veriyor. İşte Aksanat Ocak programı

7 Ocak 2003 Salı (Saat:20.00)
Tuna Ötenel Trio, Tuna Ötenel (s), Sibel Köse (vo), Mahmut Yalay (b), Cem Aksel (d).

8 Ocak 2003 (saat 20.00)
Kent Mete Trio Function, Kent Mete (p), Ozan Musluoğlu (b), Ferit Odman (d).
İlk dersleri kendi gibi müzisyen olan babasından alan Mete, viyolensel bölümünün dışında kompozisyon ve orkestra şefliği bölümünü de bitirdi. Klasik müzik eğitimi almasına karşın sanatçı, müzik kariyerini jazz müziğiyle devam etmektedir. Aydemir Mete, Phillip Chagney, Carl Scholosser, Tony Jones, Marrian Smith ve Jean Yanch gibi jazz'ın önde gelen müzisyenleriyle çalmıştır.

14 Ocak 2003 Salı, (saat:20.00)
Modern Jazz Trio Elvan Aracı (tb), Cem Aksel (d), Tony Cons (b)
Elvan Aracı, dünya jazz'cılarının arasında yer alan bir trombon ustası. 1978 de İsveç'in en önemli saksofoncusu Bernt Rosengrenle ve trompetçi Maffy Falay'ın grupları ile çalıştı. Bu arada Amerikalı usta kontrabas ve piyanist Red Mitchel'le performanslar verdi. İsveç hükümeti tarafından Amerika'da burslu okudu. Halen İsveç'te yaşayan sanatçı 30 yıllık birikimini kendi kompozisyonlarını ve Amrikan jazz standartlarının yorumlarıyla akustik ağırlıklı dünya jazz'ına yönelik bir performans verecektir.

15 Ocak 2003 (saat 20.00)
Önder Focan (Focan Quartet), Önder Focan (g), Serkan Özyılmaz (p), Kamil Erdem (b), Cengiz Baysal (d).
Uluslararası jazz festivallerinde en çok ülkemizi temsil eden sanatçımız ayrıca üretkenliğini de yaptığı CD çalışmaları ile kanıtlamıştır. Bu konserinde de şimdiye kadar yapmış olduğu besteler, düzenlemeler ve standart parçalara katacağı dinamik yorumlarla bizlere heyecanlı ve keyifli dakikalar yaşatacak.

22 Ocak 2003, (saat: 20.00)
Fragile Funk, Emin Fındıkoğlu (p), Feyza (vo), Selçuk Karaman (b), Okay Aynur (d), Hakan Behlil (g).
1930'ların şarkı yazarlarından 1980'lerin yorumcularına uzanan geniş bir yelpazedeki parçaların güncel ritmlerle yorumu...

29 Ocak 2003, (saat: 20.00)
Neşet & Nükhet Ruacan
"1950'lerin Jazz Yorumları"
Usta gitarist Neşet Ruacan ve müthiş yorumcu Nükhet Ruacan kardeşlerin bu muhteşem düet çalışmaları sezonun kaçırılmayacak konserlerinden olacak...

Önder Focan Quartet

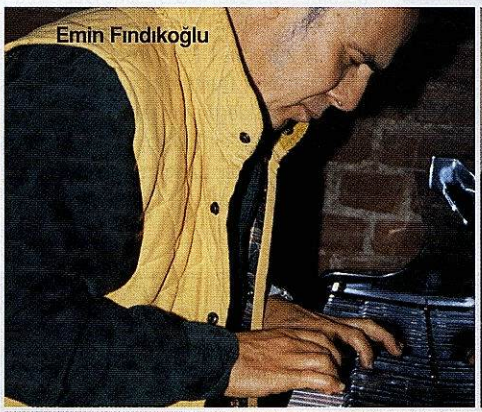
Emin Fındıkoğlu

Tuna Ötenel - Sibel Köse

Neşet Ruacan Group

Kent Mete

Fragile Funk

Modern Rock'dan Modern Jazz'a Koşan Bir Ritm Ustası: Bill Bruford

Hülya Tunçağ
htuncag@veezy.com

Onu, 1970'lerde yetişen kuşak iyi bilir. Yes ve King Crimson denince, bu ünlü toplulukların lokomotifini anımsamamak olanaksız. Aslında Bill Bruford jazz'la büyüdü. 1960'larda amatör bir davulcuyken Royal Philharmonic Orchestra'nın üyelerinden Lou Pocock'dan ders almaya başladı. Profesyonelliğe adımını ise jazz'la değil rock müzikle attı. 1968-1974 arası Yes ve King Crimson topluluklarıyla çıktığı turneler, yaptığı albümler, Modern Rock'ın altın dönemini oluşturdu. Bunu, Gong, National Health, Genesis ve U.K. topluluklarıyla yaptığı çalışmalar izledi. 1977'de yalnızca kendi parçalarını seslendirmek isteyince, Bruford kendi topluluğunu kurdu. 1980'e kadar sürdü bu serüveni. 1980-1984 arası yeniden biraraya gelen King Crimson'da vurma çalgıları geliştirip elektronikle besleyerek yer aldı. 1984-1986 arası, piyanist Patrick Moraz'la akustik çalışmalara girişti. 1986'da genç İngiliz yeneklerdem Django Bates ve Ian Ballamy'i yanına alarak Earthworks'ü oluşturdu. Başlangıçta elektro-akustik jazz yapmayı amaçlıyorlardı. Ama çok geçmeden modern jazz kulvarında yer aldılar.

Earthworks, 1987'de ilk albümüyle hemen ses getirdi ve USA Today tarafından "Yılın en iyi üçüncü Jazz Albümü" seçildi.

1989'da "Dig", 1991'de "All Loose", 1994'de de konser kayıtlarından oluşan "Stamping Ground" ortaya çıktı.

Bu arada King Crimson, Bill Bruford'un peşini bir türlü bırakmak bilmiyordu. Pat Mastellotto'yu Bruford'un yanına katarak çift ritmciyle olayı büyüttü. 1994-1996 arası bu şekliyle King Crimson, dünya turuna çıkarak 120 konser verdi, stüdyo ve konser kayıtları yaptı. Üç CD'lik "Packet of 3" albümü çıktı sonucunda.

Bütün bu işler arasında Bill Bruford hiç boşluk vermeden, Kazumu Watanabe, David Torn, The New Percussion Group Of Amsterdam, Jamaaladeen Tacuma, Akira Inoue, Al Di Meola, Anderson -Bruford-Wakeman And Howe Group, The Buddy Rich Orchestra, Tony Levin, Pete Lockett ve ilk göz ağrısı Yes'le çalıştı. Bunu klinik ve seminerler izledi. 1990'ların sonunda kendisini tümüyle jazz sahnesine adadı. 1997'de iki albüm çıkardı. "Best Of Earthworks" derlemesiyle "Heavenly Bodies". 1998 başında ise Ralph Towner (g, p), Eddie Gomez (b) gibi iki jazz ustasıyla "If Summer Had Its Ghosts" albümünü yaptı. 1990'ların sonunda ikinci Earthworks'ü kurdu. Akustik ağırlıklı bu toplulukta Steve Hamilton piyano, Patrick Clahar tenor ve soprano saksofon, Mark Hodgson bas çalıyordu. 1999 yılında çıkan "A Part And Yet Part" albümü, genç ve modern İngiliz jazz'ının başarılı bir yansıması olarak dikkati çekti. 2000'lere girildiğinde de Bruford'un temposu hiç durmadı. Bruford Levin's Upper Extremities sıfatıyla yaptığı "B.L.U.E. Nights", gitarcı Larry Coryell'ın katılımıyla Earthworks'ün yaz festivalleri konserleri ve ardından gelen albümler. "The Sound Of Surprise" ve 2002 yılında Chick Corea'nın son topluluğundan kopup gelen ünlü tenor saksofoncu Tim Garland'ın Patrick Clahar'ın yerini almasıyla ortaya çıkan "Footloose And Fancy Free". Halen, eşi Carolyn, kedisi ve iki balığıyla Surrey Hills'da yaşayan efsane davulcu Bill Bruford, sonunda İstanbul'da.

Hem de Earthworks olarak, CRR Konser Salonu ile Major Müzik ortak çalışmalarının güzel ürünlerinden biri bu konser, Tarih: 24 Ocak.

İflah olmaz modern rock ve jazz sevenlere bir şölen.

DİSKOGRAFİ

- 1987 Earthworks /Virgin EG EEG CD 48
- 1989 Dig? / Virgin EG EEG CD 60
- 1991 All Heaven Broke Loose / Virgin EG EEG 2103-2
- 1993 Stamping Ground, live / Virgin Venture CDVE 922
- 1997 Heavenly Bodies / Virgin Venture CDVE 934
- 1999 A Part And Yet Apart Dicipline Records DGM 9905
- 2001 The Sound Of Surprise/Dicipline Records DGM0101
- 2002 Footloose And Fancy Free/Dicipline Records DGM0201
- 2002 Footloose In NYV (DVD)/Dicipline Records DGM0202

Yeşil Jazz'ın kış sürprizleri

Garanti Jazz Yeşili kışa hızlı giriyor. Önümüzdeki aylarda Babylon'daki konukları jazz severleri gerçekten ihya edecek isimler; Rabih Abou-Khalil, John Surman-Jack DeJohnette ve Bill Frisell New Quartet.

Raife Polat

Çok kültürlü bir ses; Rabih Abou-Khalil

Beyrut doğumlu udi Rabih Abou-Khalil, enstrümanı ve kültürlerin benzerliği nedeniyle Türkiyeli müzik severlerin hiç de yabancılık çekmeden dinledikleri ve sevdikleri bir müzisyen. Her ne kadar müzikle haşır neşir olmaya çocukken ud çalarak başlasa da, Almanya'da konservatuvarda aldığı klasik müzik ve flüt eğitimi, bugünkü sound'unun bu kadar sağlam temellere oturmasının en büyük etmenlerinden. 15 yılını verdiği flütten öğrendiği çok şey olsa da sonuçta tercihini ud çalmakta kullanan Rabih Abou-Khalil, enstrümanın geleneksel çalış tekniklerini zorlamayı ve geliştirmeyi seviyor. Ancak Anouar Brahem ile birlikte günümüzün en iyi ve çağdaş ud virtüozlarından kabul edilse de asıl olanın müziğin

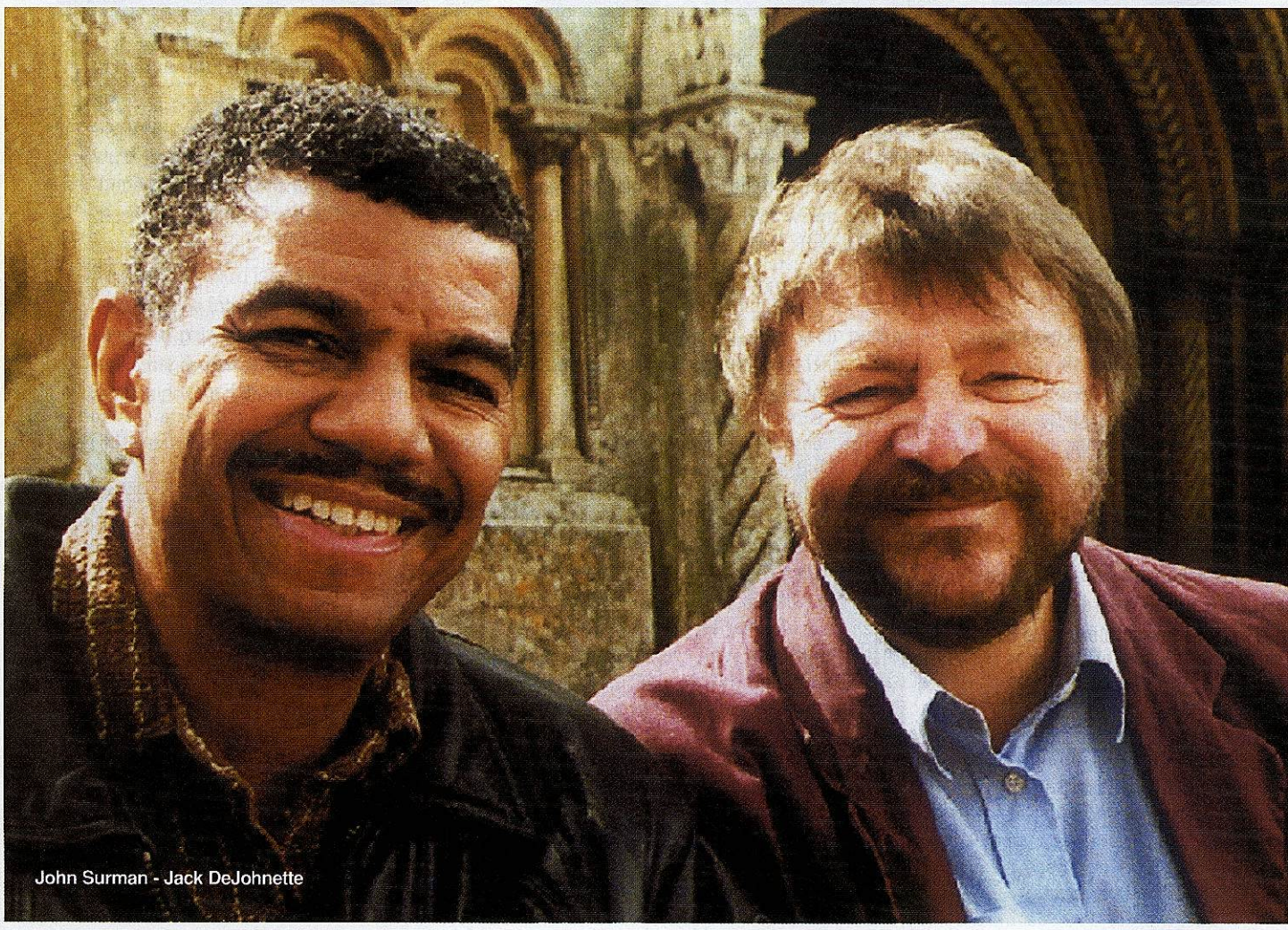

John Surman - Jack DeJohnette

bütünlüğü olduğunu savunuyor. Yaşamını Doğu ve Batı arasında mekik dokuyarak geçiren Abou-Khalil, müziğinde de bu birlikteliği gayet iyi harmanlıyor, ama bir köprü kurmak gibi niyeti yok, sadece kendi doğasında olan bir bütünlük müziğinde kurduğu. Jan Garbarek, Kronos Quartet, Sonny Fortune, Glenn Valez, Kenny Wheeler ve Miton Cardona gibi müzisyenlerle ortak çalışmalar gerçekleştiren müzisyen, 1998 yılında Yılmaz Arslan'ın "Yara" adlı filminin müziklerine de imza atmıştı. Bir yıl sonra çıkardığı "Cactus of Knowledge" ise Amerikalı, İtalyan, Fransız, Kanadalı ve Suriyeli on iki müzisyenin katılımıyla, diğer albümlerinden çok daha zengin bir ritim yapısına sahip. Rabih Abou-Khalil'e, 16-17 Ocak'ta sahne alacağı Babylon'da, Michel Godard (tuba), Gabriele Mirabassi (klarnet), Luciano Biondini (akordiyon) ve Jarrod Cagwin (davul) eşlik edecek.

John Surman ve Jack DeJohnette...

İkisi de 1960'lı yıllardan beri jazz camiasının gelişimine de sahne olarak üretimlerini sergiliyor. Biri Avrupa jazz'ının diğeri Amerika jazz'ının temsilcisi ama her ikisi de yeniliklere, farklı üretimlere, seslere, projelere açık. Ve ikisini de defalarca Türkiye sahnelerinde izleme şansımız oldu. Hatta 2000 yılında CRR'de birlikte çaldılar. Evet saksofon (ve synthesizer, flüt, klarnet) ustası John Surman ile davul (ve piyano, vokal) ustası Jack DeJohnette'den söz ediyorum. Müzikal kariyerleri sayfalarca yer tutacak bu iki efsane, ECM etiketiyle gerek solo gerekse farklı müzisyenlerle onlarca kayıt gerçekleştirdiler. John Surman'ı Kuzeyli jazz'cılarla (Terje Rypdal, Karin Krog) yaptığı çalışmalar, dans ve kilise müzikleriyle de tanıyoruz. Jack DeJohnette ise solo çalışmalarının yanı sıra Keith Jarrett ve Gary Peacock'la bütünleştirdi adını. İkisinin ortak çalışmalarına gelince...

1968 yılında Bill Evans Trio ile Londra'ya gelen DeJohnette, Ronnie Scott's Club'daki jam session'da ilk kez karşılaştı/çaldı Surman'la. Birbirlerine kolay ısınan ikili günümüze kadar süren bir birlikteliğin adımını atmışlardı o gece. Birçok farklı projede bir araya geldiler ilerleyen yıllarda (Mick Goodrick'in "Passing"i gibi...). 1981 yılında ise yine ECM firmasından ilk albümleri geldi; "The Amazing Advantures of Simon Simon". Albüm ikilinin arasındaki garip uyumun başarılı bir yansımasıydı. 1990 yılında bu kez Balanescu Quartet için kesişti yolları; ikisi quartet için beste yaptılar. Ve başka turneler, başka stüdyolar sürüp gitti. 2000 yılında Finlandiya'daki Tampare Jazz Happening ve Berlin Jazz Festivali'nde çalan ikili, Şubat 2002'de bu konserlerin kayıtlarından oluşan ikinci albümleri "Invisible Nature"ı yayınladılar. İkili yaratıcılıklarını bu kez elektronik bir sound'la sergiliyordu; DeJohnette'in elektronik davulundan zaman zaman tabla, conga, timpani sesleri yükselirken, Surman bu davulun üzerine yepyeni sesler bindiriyordu, sanki koca bir orkestra çalıyordu, oysa sadece ikisi vardı. İşte Babylon 19-20 Şubat'ta John Surman ve Jack DeJohnette'in özgürce doğaçlamalarına ve muhtemelen bu elektronik yaratıcılıklarına sahne olacak.

Bill Frisell'in yeni dörtlüsü

Jazz gitarın nev-i şahsına münhasır müzisyenlerinden Bill Frisell da Garanti Jazz Yeşili kapsamında İstanbul simalarında sesini duyuracak müzisyenlerden. Gitara olan merakı blues sevgisinden başlayan Bill Frisell, o yıllarda Jimi Hendrix, B.B. King, Otis Rush, Eric Clapton gibi müzisyenlerin etkisindeydi. Sonra bir gün Wes Montgomery'yi keşfetti. Ardından Jimi Hall geldi -hatta ondan ders bile aldı. Northern Colarado Üniversite'sinde başlayan eğitimi de Berklee'de son buldu. Jazz yaşamının bir parçasıydı artık, ama daima blues, rock, funk, pop ve hatta country'den beslenen bir jazz. Belki de bu nedenle gitarı alıştığımız jazz gitaristlerininkinden farklı tınlıyor ya da bestelerini kulağımız hemen ayırıyor. Genelde tek bir ana tema etrafında dönen ve bu temadan yola çıkılarak gelişen bir yapısı var bestelerinin. Zaman zaman soyutlaşan ama güçlü notalar. Çok alışıldık bir yapı değil bu tabii ki, ama dinamik, esprili ve çarpıcı. Bill Frisell'in en önemli özelliklerinden biri de, ilk albümünden beri farklı uçlarda müzisyenlerle çalışması. İlk albümü "In Line" Norveçli basçı Arild Andersen ile yaptığı bir düet örneğin. İkinci albümü "Rambler"de yer alan müzisyenler; Kenny Wheeler, Jerome Harris, Bob Steward ve Paul Motian. "Before We Were Born"da Arto Lindsay ve Peter Scherer çıkıyor karşımıza. Sonraki birkaç albümünde ("Have A Little Faith", "This Land" gibi) bascı Kermit Driscol ve davulcu Joey Baron değişmez elemanlarken, onlara Curtis Fowlkes, Charles Ives, Don Byron gibi müzisyenler katılabiliyor. "Deep Dead Blue"da ise Elvis Costello ile ortaklığı görülüyor. Sürprizleri de sever bu arada; "Have A Little Faith"deki Madonna cover'ı "I Can't Be Satisfied", sessiz sinemanın efsanevi adı Buster Keaton'ın filmleri için yaptığı bestelerin yer aldığı http://www.nonesuch.com/Hi_ Band/albums.cfm?album_num=89 ve http://www.nonesuch.com/Hi_Band/albums.cfm?album_num=88 albümleri, ya da John Zorn'un hayli sıradışı çalışmaları "Naked City" ve "Spillane"de boy göstermesi gibi.

Bill Frisell'in geçen yılki sürprizi de jazz'ın iki duayeni bascı Dave Holland ve davulcu Elvin Jones ile birlikte kaydettikleri; "Bill Frisell with Dave Holland and Elvin Jones" albümüydü. Albüm Frisell'in çalışında her zaman blues tadı hissettiği Elvin Jones ile çalma isteğinden doğmuş. Yapımcılardan Michael Shrieve -diğeri de Lee Townsend- basçı olarak Dave Holland'ı önermiş. Bu Elvin Jones ile kurulacak bağ açısından da önemliymiş ve Bill Frisell bu projeyi yaşama geçirerek bir rüyasını daha gerçeğe dönüştürmüş. Albümdeki besteleriyle bu iki efsaneye kendi dünyasından bir parçayı sunma olanağını yakalamış da yakalamış Bill Frisell ve biz jazz severlere de eşsiz bir kayıt armağan etmiş.

Bu albümün ardından yaz aylarında yayınlanan "The Willies" ile yeniden alıştığımız country, blues, jazz karışımı sound'una geri döndük Frisell'in. Danny Barnes (banjo, akustik gitar, bas, armonika) ve Keith Lowe'dan (bas) oluşan trio'suyla kaydetmişti bu albümü. Şimdilerde ise yeni bir dörtlüsü var; Greg Leisz (mandolin, steel gitar), David Piltch (bas) ve Kenny Wollesen'dan (davul) oluşuyor. İşte 19-20 Mart tarihlerinde Babylon'da da bu dörtlüyle dinleyeceğiz Bill Frisell'i.

nardis

Trompetçi Brian Lynch 26, 27, 28 Şubat-1 Mart'da Nardis'de sahne alacak

29 Ekim 2002'de açılan kulüp gerçek bir jazz kulüp olarak İstanbullu müzik severlerin sığınma noktası oldu bile. Nardis'de Pazar hariç her gün başka bir performans yer alıyor. 29 Ekim'den bugüne kadar sahne alan sanatçılar; Önder Focan (g), Cem Tuncer (g), Selim Benba (p), Hakan Behlil (b), Deniz Dündar (d), Zeynep Us (vo), Aytek Şermet (as), Coşkun İnsel (tpt, p), Firuz Soyuer (b), Berke Özcan (d), Sarp Maden (g), Alp Ersönmez (b), Volkan Öktem (d), Sibel Köse (vo), Neşet Ruacan (g), Kamil Erdem (b), Kerem Görsev (p), Volkan Hürsever (b), Cengiz Baysal (d), Ayşe Gencer (vo), Serkan Özyılmaz (p), Mahmut Yalay (b), Selen Gülün (p), İlker Özalp (b), Emir Özoğul (d), Ayşegül Yeşilnil (vo), Nezih Yeşilnil (b), İmer Demirer (tp), Serkan Özyılmaz (p), Ercüment Ateş (g), Sibel Gürsoy (vo), Emin Fındıkoğlu (p), Feyza (vo), Selçuk Karaman (b), Okay Aynur (d), Yahya Dai (ss, ts), Emre Tukur (p), Eylem Pelit (b), Kamil Özler (g), Şenol Filiz (ney), Birol Yayla (tambur, g), Engin Görkey (perc), Kent Mete (p), Yaz Baltacıgil (b), Ferit Odman (d), Baki Duyarlar (p), Erdal Akyol (b), Turgut Alp Bekoğlu (d), Aşkın Arsunan (p), Şenova Ülker (tp), Hasan Kocamaz (arm), Ozan Musluoğlu (b), Erhan Seçkin (d), Cem Aksel (d), Selçuk Sun (p), Nükhet Ruacan (vo), Nilüfer Verdi (p), Donovan Mixon (g), Ali Perret (p), Ricardo Moyano (g), Ayşe Tütüncü (p), Saruhan Erim (perc), Timuçin Gürer (perc), Elif Çağlar (vo), Kerem Türkaydın (g), Şevket Akıncı (g), Mümtaz Solmaz (b), Ergun Eremkar (b), Nedim Ruacan (d), Çağlayan Yıldız (g), Oğuz Büyükberber (clt), Emre Kayhan (tb), Hakan Çimenot (tb), Can Çankaya (p), Umut Önal (d) Oğuz Durukan (b).

Kulüp önümüzdeki aylarda sadece yerli müzisyenlere değil, yabancı müzisyenlere de ev sahipliği yapacak. 26, 27, 28 Şubat ve 1 Mart tarihlerinde ABD'li trompetçi **Brian Lynch**, 17-22 Şubat ise Alman sanatçılar **Stephan Weeke** (b), **Ernst Beer** (d) sahne alacak. Mart sonu yapılması planlanan Erol Pekcan Festivali'ne de Nardis'in ev sahipliği yapması gündemde.

17 Ocak Cuma akşamı **Guitar Night** gecesinde ise İstanbul'daki yerli gitaristlerin neredeyse tamamının yer aldığı böylesine bir gövde gösterisi ilk kez yapılacak. İlk jazz gitaristlerimizden Fazıl Abrak'ın katılımıyla gecenin çok anlamlı olması bekleniyordu ama kendisi sağlık nedeniyle katılamayacağını açıkladı. Geceye katılacak olan sanatçılar ise; **Neşet Ruacan, Önder Focan, Kamil Özler, Ercüment Ateş, Sarp Maden, Rene Macaroğlu, Sıtkı Sırtanadolu, Donovan Mixon, Cem Tuncer, Kerem Türkaydın.**

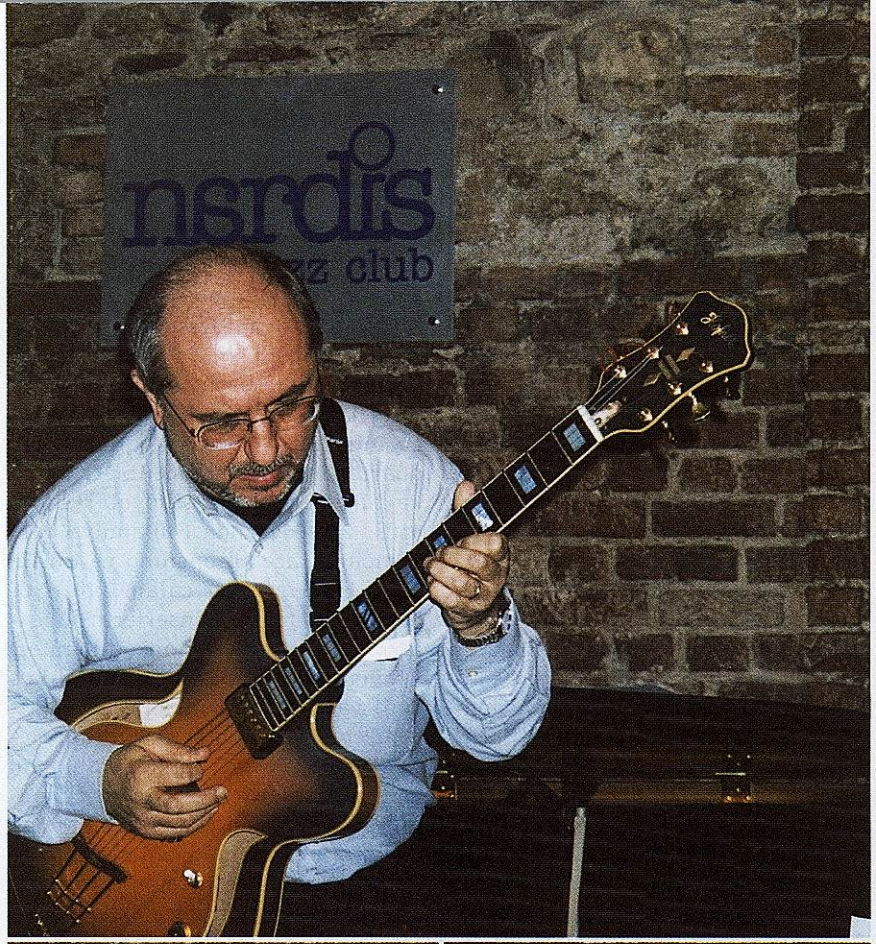

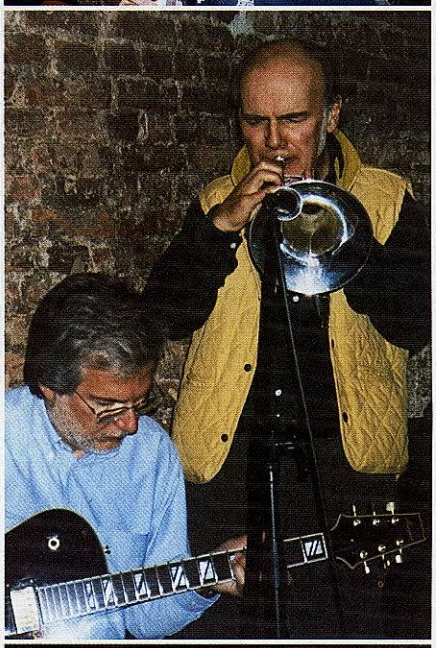

Nardis Ocak Programı

06 Ocak Pazartesi Yansımalar
07 Ocak Salı Habbecik
08 Ocak Çarşamba Oğuz Büyükberber Band
09 Ocak Perşembe Donovan Mixon Trio
10 Ocak Cuma Aşkın Arsunan Quartet
11 Ocak Cumartesi (SAE)
13 Ocak Pazartesi (SAE)
14 Ocak Salı Metin Çotal Trio
15 Ocak Çarşamba King Bees
16 Ocak Perşembe Kent Mete Trio
17 Ocak Cuma Guitar Night
18 Ocak Cumartesi Ayten Alpman Trio
20 Ocak Pazartesi Erkut Taçkın Band
21 Ocak Salı Akın Eldes Trio
22 Ocak Çarşamba Kamil Özler Band
23 Ocak Perşembe Ricardo Moyano & Yaz Baltacıgil
24 Ocak Cuma (SAE)
25 Ocak Cumartesi Ercüment Vural JeLatin Band
27 Ocak Pazartesi Playground
28 Ocak Salı (SAE)
29 Ocak Çarşamba (SAE)
30 Ocak Perşembe (SAE)
31 Ocak Cuma (SAE)
SAE (sonra anons edilecek)

Nardis: Galata Kulesi Sokak No. 14, **Tel.** 0212-2446327

Planet Gibi Bir Yer Vallahi!

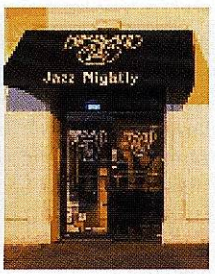

Z.Emre Memecan
emre_memecan@hotmail.com

Bilenler bilir, Amerika'nın muhtemelen en eğlenceli zamanı Kasım sonundaki Şükran Günü ile Aralık sonundaki Noel Bayramı arasına denk gelen ve tatil mevsimi denilen dönem. Her tarafın ışıl ışıl olduğu, insanların inanılmaz bir alışveriş telaşına düştüğü, bununla beraber tam bir tatil moduna geçip, öncelikle aileleleri ile beraber yiyip içip, hayatın tadını çıkardığı bir dönem bu. Şükran Günü tatili hafta sonu ile birleşerek sadece dört gün olsa da, tatil dönüşü ta Noel Bayramı'na kadar herkeste ve her tarafta tatil mevsimi denilen dönemin olanca gevşekliği sürdüğünü söylersek hiç de abartmış olmayız. Bu satırların yazarı da geçtiğimiz Kasım ayının sonunda, Şükran Günü'nden bir hafta önce, epeydir planlanan bir tatil için kendisini Amerika'da buldu. New York'tan karaya çıkarak (!), batı yakasında San Francisco'da nihayetlenen bu seyahatte jazz mabedlerini tavaf etmeden dönmek olmayacaktı tabii ki ve haikaten çok keyifli konserler izleme fırsatı bulduk. Ancak bu gezideki jazz izlenimleri bölümünü dergiye yazmayı sevgili editörümüz Zuhal Focan'a söz vermiş olmamdan dolayı bütün gittiğimiz yerlerde, bir elde not defteri, harıl harıl not aldığım için kendimi görevdeydim diye varsayıyorum; şu yapılan fedakarlıklara bakın bir yani!...

Uzatmayalım, birinci durağımız 24 Kasım gecesi ünlü **Birdland**. O gece bir haftadır devam eden Django Reinhardt Festivali'nin son gecesiydi. Programda kalabalık bir müzisyen listesi görüp "bu kadar insan nasıl çalacak" diye kendi kendimize dert ederken, gecenin devamında çok coşkulu bir jam session izleyip adeta zevkten dört köşe olduk.

İlk olarak sahneye Angelo Debarre (g), Serge Camps (rg), Ludovig Beier (akordiyon) ve Brian Torff'dan (b) oluşan bir grup çıktı. Debarre çocukluğu karavanlarda geçmiş, 8 yaşında gitar çalmaya başlamış ve Django Reinhardt'ın başlattığı müzik geleneğinin içinden gelen bir çingene. Serge Camps ile 1980'li yıllarının ortalarından beri beraber çalıyorlar ve onun sayesinde de Doğu Avrupa çingenelerinin müziğine ilgi duymaya başlayıp, o tarzda ustalaşmış bir müzisyen. Üçüncü parçayla birlikte sahneye programda da adı olmayan bir saksofoncu çıktı. "Ya biz bu adamı tanıyorduk galiba" derken, James Carter olduğunun farkına varıp daha da bir keyiflendik. James Carter, aynı anda bir kaç saksofon çalıyormuş hissi verircesine, tabiri caizse binlerce notayı aynı anda çalarak, ama aynı zamanda da çok melodik, uzun cümleler kuruyor. Muhtemelen önceden hiç beraber prova etmedikleri uzun bir emprovizasyon yapıyorlar. Parça bittiğinde salon yıkılıyor!

Dördüncü parçayla beraber grup daha da büyüyor. Bu sefer Bucky Pizzarelli'de (g) sahnede. Pizzarelli'nin geçmişi jazz tarihi gibi, böyle bir yazıda herşeyi sıralamak imkansız. Profesyonel olarak kariyeri 1943 yılında Monroe Orkestrası'nda çalarak başlamış. 1960'lardan itibaren uzun yıllar ünlü Benny Goodman Orkestrası'nda çalmış. Jazz tarihinin efsanevi bir çok ismiyle birlikte çalışmaları olmuş. Sahnedeki grup ilk önce "I got rhythm" üzerine doğaçlama bir çalıyor. Burada Brian Torff'un uzun ve inanılmaz temiz bir solosunu dinliyoruz. "Hepsi bu kadardı herhalde" derken gitar kadrosu değişiyor ve bu sefer Dorado Schmitt (keman) ve oğlu Samson Schmitt (g) sahneye çıkıyor. İlk önce bir ballad çaldıktan sonra bir kaç tane hareketli parça çalıyorlar. Samson Schmitt sololarında gitarının akor ayarlarıyla falan oynayıp çeşitli cambazlıklar yaparak izleyenlerin başını döndürüyor. Son iki parçada buraya kadar saydığım herkesi aynı anda sahnede görüyoruz. Son parça olarak "Anything goes" üzerine, artık bardağı taşıran bir doğaçlama çalıp herkesi yerinden hoplatarak bitiriyorlar.

Daha sonra bu memlekette bis müessesesinin ne kadar zor çalıştığına bir kere daha şahit oluyoruz. Bundan bir kaç sene önce San Diego'da Sonny Rollins'i izlemiştim; konserin sonunda izleyenleri neredeyse ağlatıp bis yapmamıştı da ben de yıllarca evvel Açık Hava'da Ray Charles'ın başına gelenleri hatırlayıp boş yere gerilmiştim! Bu kez de artık sonuna doğru saatlerce sürmüş gibi gelen ısrarlı alkışlardan sonra grup tekrar sahneye çıkıp bir ballad daha çalarak konseri tamamladı da ben de rahatladım!

25 Kasım gecesi Jazz Is Dead projesini izlemek üzere **Bottom Line** adlı kulüpteyiz. Bu grubun davulcusu Billy Cobham (d) ve kendisinin bu yaz festivalde çalması dolayısıyla dergide çıkan yazıda bu projeden de bahsetmiştik. Gruptaki diğer müzisyenler Jeff Pevar (g), Kenny Gradney (b) ve T Lavitz (p). Grubun repertuarı, Greatful Dead külliyatının yorumlarından oluşuyor. Meraklılarının çok iyi bileceği gibi Greatful Dead ve Jerry Garcia'nın hikayesi ayrı bir araştırma konusu ve burada girmeye teşebbüs etmenin hiç manası yok. Jazz Is Dead projesi Jerry Garcia'nın 1995'te ölümünden sonra ortaya çıkan ve bu müziğin geleneğini devam ettirmeye çalışan gruplardan belki de en orijinal olanı. Bu müziğe klasik anlamda jazz demek belki çok mümkün değil ama konserde grubun Jerry Garcia'nın müziğini nasıl yeniden keşfedip, olağanüstü doğaçlama yorumlarla çaldıklarını izledikten sonra, ister istemez jazzla "jazz olmayanın" sınırını çizmenin ne kadar zor ve belki de anlamsız bir çaba olduğunu düşünmemek imkansız. Grubun performansındaki olağanüstü uyum ve teknik ustalığın dikkati çekmemesi mümkün değil. Grup üyeleri, belik de dergi okuyucularının çok aşina olmadıkları sularda isim yapmış sanatçılar. Kenny Gradney 1970'li yıllarda Delaney & Bonnie Bramlett adlı grupla isim yaptıktan sonra, uzun yıllar Little Feat grubuyla çalmış. Jeff Pevar'ın Art Garfunkel'dan David Crosby'ye, Chaka Khan'dan Carly Simon'a kadar eşlik etmediği müzisyen kalmamış. T Lavitz ise altı kere Grammy'ye aday gösterilen Dixie Dregs adlı grubun kurucularından ve ayrıca solo çalışmaları da var. Billy Cobham'ı ise hepiniz tanıyorsunuz Allah'tan

çünkü biz de kendisini devasa bir davul setinin arkasından zar zor görebildik. Konserde her bir müzisiyenin uzun solo-larla ustalıklarını sergiledikleri, kimi zaman psychedelic, kimi zaman jazz fusion, kimi zaman heavy metal gibi sound ettiği 11 güzel Graetful Dead yorumu dinleyerek, gençlik günlerimizi yadediyoruz!

Bu seyahatteki jazz turunun belki de doruk noktasını 27 Kasım gecesi **Village Vanguard**'da yaşıyoruz. Programda Jason Moran'ın (p) The Band Wagon adlı triosu var. Grubun diğer elemanları Taurus Mateen (g) ve Nasheed Waits (d). Grup zaten küçük olan sahnede öyle "içiçe" ve öyle melodik çalıyor ki, müzik gerçekten insanı alıp başka yerlere götürüyor. Her birinin enstümanlarındaki ustalığı ve birbirlerinin lisanlarından bu

Jason Moran

kadar iyi anlıyor olmaları çok etkileyici. Zaten Jason Moran da konserin sonunda o sırada salonda olan anne ve babası ile ilgili bir kaç şey söyledikten sonra, grubuna dönüp "onlar da benim ailem" demekten kendini alamıyor.

Grup ilk parçasına başlarken, Jason Moran elindeki kumandadan daha önceden kaydedilmiş insan seslerini salondaki ses sistemine veriyor. Kayıt muhtemelen radyodan yapılmış, anlamadığım bir lisandan konuşmalar ve grup arka plandaki bu seslerin üzerine çalmaya başlıyor. Bu deneme, dördüncü parçada hoş bir sürprizle devam ediyor: Bu sefer kayıttan dinlediğimiz sesler Türkçe! Kaydın bu yaz İstanbul'a geldiğinde yapılmış olduğunu sanıyorum. Kayıtta, rehberi olduğunu tahmin ettiğim genç bir hanım cep telefonunda annesiyle konuşuyor. Konuşmalardan Jason Moran'ın çok şeker bir adam olduğunu, bütün gün gezerken çok iyi vakit geçirdiklerini, şimdi otelde bir şeyler içtiklerini, Jason Moran'ın konuşmaları kaydettiğini, akşam geç kalacağı için eve gelmeyip Nur'a gideceğini öğreniyoruz !!! Salonda başka kimsenin anlamadığını sandığım bu konuşmalar bende inanılmaz bir kıkırdama duygusu yaratıyor ve kendimi tutamayarak arada bir iki kere öksürük (!) ile karışık gülme krizleri geçiriyorum.

Müziğe dönecek olursak, ilk önce konuşmaların üzerine chorus çalarlarken, sonra kaydın bir bölümünün ("...ben duymadım hiç telefonun çaldığını biliyor musun?!) sonradan kayıtla oynayarak, üst üst tekrarlandığı yerde sololarını çalmaya başlıyorlar. Cümlenin melodisini yakalayıp, üzerine çalınan solo çok şaşırtıcı bir etki yaratıyor. Parça bittiğinde salondan aldığı alkıştan da çok beğenildiğini anlıyoruz. Jason Moran gittikleri yerlerde insan sesleri kaydedip, lisanının melodisini yakalayarak üzerine çalma denemeleri yaptıklarını, bu parçayı da repertuarlarına yeni aldıklarını belirtiyor. Salondan gelen bir soru üzerine parçadaki konuşmaların ilk önce hangi lisan olduğunu hatırlayamıyor, gruptaki diğerlerine soruyor, tam ben ortaya atlamaya hazırlanırken "ha galiba Türkçe'ydi" deyip beni bu eziyetten kurtarıyor. Tabii bunun üzerine salondaki başka bir espritüel izleyici, ertesi günün Şükran Günü olmasından da yararlanarak, yüksek sesle bir hindi esprisi yapıp herkesi güldürüyor!

Konserin sonunda Jason Moran, Village Vanguard'da çaldıkları üç gün boyunca konserlerin kaydedileceğini ve bu kayıtların da yeni albümleri olacağını duyurunca, zevkimiz daha da bir artıyor. Çıktıktan sonra "bu albümün kaydında biz de oradaydık" diye CD'yi alacağımız günün hayalini kurarak New York'un buz gibi soğuğuna aldırmadan yürüyoruz.

Son olarak ise 2 Aralık gecesi, bu kez San Francisco'daki ünlü **Joshi's** adlı kulüpte Marcus Shelby Orkestrası'nı izliyoruz. Konsere geçmeden evvel Yoshi's ile ilgili bir kaç şey söylemek gerekiyor. Burası benim bugüne kadar gördüğüm tartışmasız en iyi jazz mekanı. Salonun konforu, akustiği, genel tertip düzen ve bakımı, servisi vb. gerçekten olağanüstü. Aynı mekanın içinde, müzik yapılan salonun hemen yanında çok başarılı bir de sushi lokantası olduğunu söylersem herhalde konserden önce ne yaptığımız da anlaşılmış olur!

Marcus Shelby Amerika'nın bu tarafında çok iyi tanınan enteresan bir müzisyen. Esas itibarıyla besteci, aranjör, başçı ve big band lideri olarak yaptığı çalışmalarla biliniyor. Wynton Marsalis, Billy Higgins, Eddie Harris, Joe Henderson, Pharoah Sanders gibi isimlerle beraber çalışmaları olmuş. Çeşitli film ve tiyatro oyunları için besteler yapmış, reklam filmlerinde oyuncu olarak rol almış ve ayrıca da kendi kurduğu Noir Records adlı şirket aracılığıyla jazz ve klasik müzik yapımları gerçekleştiriyor. Programda yer alan 15 kişilik grupla son bir kaç yıldır beraber çalıyorlarmış. Grup hem Shelby'nin bestelerini hem de Ellington, Strayhorn, Mingus ve Monk gibi ustaların jazz standartlarını çalıyor. Programın odak noktasını kendi bestesi olan "The Lights" adlı çalışma oluşturuyor. Sanatçı çok beğenilen bu besteyi aynı adlı bir oyun için yapmış. O geceki konserde, ayrıca bir de orkestra eşliğinde Anthony Garth'ın vokal yaptığı "A Love Supreme" yorumu çalarak gece ve bu jazz turu için aklımızdan çıkmayacak bir kapanış yaptılar, kendilerine müteşekkiriz!...

İşte böyle! Tadı damağımızda kalan bu turdan sona bir dahaki gezi için şimdiden iddialı programlar yapmaya başladığımız söylersem abartmış olmam. Herkese bol jazz muhabbetli, gönlünüzce bir 2003 yılı diliyorum...

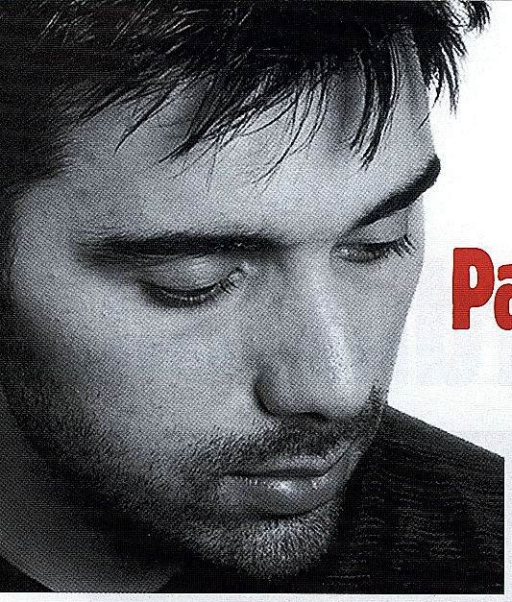

Parisli piyanist Murat Öztürk

Füsun Levet
Paris

Murat Öztürk Türkiye dışında yaşayan müzisyenlerimizden. 28 yaşındaki piyanistin babası Türk, annesi ise İtalyan asıllı 28 yıl önce Nancy kenti yakınında doğmuş Murat, halen de orada yaşamakta.

Müziğe ne zaman ilgi duymaya başladınız?

Evimizde aşırı bir ilgi yoktu. Ama dinleniyordu. Birgün televizyonda ismini anımsayamadığım bir piyanisti dinledim. Ama beni ilgilendiren onun enstrümanıydı. İlk fırsatta bir elektrikli org alındı. Seslerle, tuşlarla tanıştım.

Piyanoya geçiş nasıl oldu?

Bendeki heyecanı ve ilerlemeyi gören ailem teşvik ettiler. İlk piyano alındıktan sonra oturduğumuz kentin Belediye Konservatuarına başladım.

Ne tür bir müzik dinliyor ve çalıyordunuz?

O yaşlarda arayışlar ve değişkenlikler var. Küçük bir grubumuz vardı. Cumartesi geceleri rock çalıyorduk. Bazan danslı toplantıları idare ettiğimiz de oluyordu. Bir süre, radyo reklâmlarının müziklerini bile yaptım. Çok genç yaşlarda profesyonel hayatım başladı.

Jazz'a nasıl ulaştınız?

19 yaşında iken bir jazz müzisyeni ile tanıştım. Onun sayesine Bill Evans, Oscar Peterson, Keith Jarrett gibi piyanistleri ve standartları tanımaya başladım. İşte o zaman, jazz'ın, hiç kenarından, köşesinden geçemeyeceğimi, içinde olmam gerektiğini hissettim.

Tabii müzik yaşantınla ilgili önemli bir virajı almış oldun bu şekilde. Paris'e ilk gelişiniz ne zaman?

Paris'teki Bill Evans Akademisine 1 yıl devam ettim. Bernard Maury, Michel Petrucciani ve Clare Fisher'i tanımak fırsatını buldum.

İlk profesyonel çalışmanız ne zamandı?

Pommery Festivalinde, Diego Imbert ve Sylvain Pignot ile. Ama sahneyi Louis Sclavis'le paylaşıyorduk. Bizim için önemliydi.

Hep ayni müzisyenlerle mi devam ettiniz?

Değişik formasyonlarda çaldım. Lorrain Bölgesel Big Band orkestrasında örneğin. Metz kentindeki Trinitaires kulübünde jam session'lara katıldım. Orada Bruno Toccane, Eric-Barret, Emmanuel Codjia, Olivier Ker Ourio'ya eşlik ettim.

İlk albümünüz ne zaman?

"Back Home" saksofonist Laurent Gianez ile. Güzel anılarımız var.

Gözlediğim kadarıyla her iki yılda bir albümünüz çıktı.

Evet 1996 yılında yine Laurent Gianez ile "Brindille", 1998'de Herbert Stengele beşlisiyle "Funf", 2000 yılında ise Pao Quintet ile "Au Crépuscule" yine aynı yıl "Parfum d'étoile", albümler genelinde kompozisyonlarımı kapsıyor.

2001 yılı önemli sizin için. Katıldığınız yarışmalardan sözeder misiniz?

Fransa "piyano jazz solo" yarışmasında 1nci seçildim. Aynı yıl ilki düzenlenen Luneville genç kompozitör ve film müziği yarışmasında ise 45 kişi arasında finalist oldum. Tabii bütün bu olumluluklar bana güven veriyor.

Klasik müzik dinliyor musunuz?

Dinliyor ve çok seviyorum. 19ncu yüzyıl bestecilerini özellikle. Lilly Boulanger'nin eserlerine hayranım. Armonilerin zenginliği açısından.

Formasyon olarak bir tercih yapabilir misiniz?

Trio'yu çok seviyorum. Intimist olduğu için. Ayrıca derin analizler yapmak mümkün. Tecrübelerime dayanarak daha başarılı olduğumu gözlüyorum.

Jazz öldü, ölecek, bitti diyorlar ama yeni isimler yeni güzellikler, yeni etkinlikler çıkıyor ortaya ne dersiniz?

Müzik dinleyenlerin %5'i jazz'la ilgili Fransa'da. Halbuki 347 festival düzenlendi geçtiğimiz yıl. Büyük bir paradoks yaşanıyor kesin. Ama az ve öz dinleyicileriyle bu hep böyle devam edecek.

Fransa dışına çıktınız mı?

Bir kez New York'a gittim. Esasında, sakin gürültüden uzak bir yaşam seviyorum. Çok endişeliydim bu yolculuktan önce. Ama büyüleyici bir kent buldum. İlk fırsatta yeniden gideceğim.

Size göre bazılarının deyimiyle "Fransız Jazz'ı" var mı?

Bence bir Avrupa jazz'ı var. Çünkü Amerikalı müzisyenlerin orijinleriyle, yaşadıkları ile Avrupalılardan farklı olması doğal. Böylece başka kültürden gelen Avrupalıların yaptıkları bir jazz çıkıyor ortaya. Niçin olmasın?

Şimdi klasik ama o ölçüde de geniş bir kapsamı olan bir soru. Jazz'ı açıklayabilir misiniz?

Çaldığım ve dinlediğim zaman özgürüm. Bu çok önemli benim için. Evrensel bir özgürlük ve anlatım tarzı...

Geçtiğimiz günlerde Murat Öztürk'ün Söyle isimli son albümü çıktı. Yol arkadaşları Jacques Vidal, Jean-Marc Robin. Eric Barret, Marcel Azzola ise davetliler.

Murat Öztürk kompozisyonlarında kişiliğini yansıtıyor. İçten, cömert. Mutluluğu, hüzünü nasıl yaşadığını hemen görüyorsunuz. Albümdeki parçalardan Soho Song ne kadar sade ve o denli güzel. Söyle ancak bu şekilde anlatılabilirdi. Bütün eserlerinde kendi kendisiyle karşı karşıya. Ortaya çıkan güzelliklerden etkilenmemek mümkün değil.

Bu sakin ve o denli engin piyanist geçtiğimiz günlerde Duc de Lombard jazz kulübünde çok güzel bir konser verdi.

Türk jazz müzisyenlerini çok az tanıyor. Birgün hazırladığım bir jam-session'da Tuna Ötenel, Ahmet Gülbay (Paris'te yaşıyor) ve Murat Öztürk'ü biraraya getirdim. Ne büyük bir keyifti bilseniz...

Yeni yılınız kutlu olsun!

Bir Festivalin Ardından

Ankara Caz Derneği'nin kuruluş amaçlarından biri olan, "Başkent'e yakışır bir Festival" kazandırma hedefine sonunda ulaşıldı. Dernek, düzenlediği 100'ün üzerinde konser ve 5 yıldır düzenlenen ODTÜ Jazz Günleri'nin de getirdiği izleyici potansiyeli ile Festival için yıllardır altyapı geliştirmekteydi.

Ankara Caz Derneği'nin kuruluş amaçlarından biri olan, "Başkent'e yakışır bir Festival" kazandırma hedefine sonunda ulaşıldı. Dernek, düzenlediği 100'ün üzerinde konser ve 5 yıldır düzenlenen ODTÜ Jazz Günleri'nin de getirdiği izleyici potansiyeli ile Festival için yıllardır altyapı geliştirmekteydi.

16-24 Kasım 2002 tarihleri arasında düzenlenen Ankara Jazz Festivali jazz'ın önemli isimlerinden oluşan yerli ve yabancı konukları, genç müzisyenler ve amatörlerin ustalar ile buluştuğu atölye çalışmaları ile Ankara'ya farklı bir soluk getirdi. Gordion Academy'de gerçekleştirilen atölye çalışmalarında Screamin' Mimis, Michiel Borstlap, Attila Laszlo Group, Roland Batik, Mingus Trippin, Neşet Ruacan, Kamil Erdem ve Cengiz Baysal jazz'cı gençlerle birlikte oldu. Ayrıca Francesco Martinelli ve Pawet Brodowski birer seminer verdi.

Festival boyunca bizlerle birlikte olan fotoğraf sanatçımız Aykut Uslutekin ve Polonya'dan gelen konuğumuz Marek Karewicz çektikleri fotoğraflarla etkinliklerimizi unutulmaz kıldı, pek yakında bir sergi ile anılarımızı sizlerle paylaşmak dileğindeyiz.

Amerika Birleşik Devletleri, Avusturya, Macaristan, Hollanda ve Polonya Büyükelçilikleri, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi işbirliği, MNG Holding, Ülker, Marconi Kominikasyon, Boeing, Havelsan A.Ş.'nin katkıları ve TRT, TV 8, Radyo ODTÜ, Cumhuriyet ve Radikal gazetelerinin basın sponsorlukları ile gerçekleştirdiğimiz Ankara Jazz Festivali'ne uluslararası eleştirmenler Francesco Martinelli ve Pawet Brodowski'nin katılımları bizi ayrıca sevindirdi.

Ankara Jazz Festivali 16 Kasım'da ODTÜ'de, Sibel Köse, Tuna Ötenel ve Erden Bilgen'in eşlik ettiği Hava Kuvvetleri Komutanlığı Big Band konseriyle başladı. Yoğun siyasi gündem ve Ramazana rağmen Ankaralı müzikseverlerin yoğun ilgisi ile karşılanan festivalin 2. gününde F-inity ve Bıyıkoğlu-And-Aykent konserlerinin ardından, ODTÜ KKM Fuaye'de Boeing sponsorluğunda gerçekleştirilen Screamin' Mimis konserinde hem müzik dinlemenin hem de dans etmenin keyfini çıkardık.

Festivalin ünlü yabancı konuklarından biri de Macaristan'dan Attila Laszlo Group'tu. Müzikleri "organik jazz" olarak tanımlanan müzisyenler üstün performansları ve kıpır kıpır perküsyon geçişleriyle coşkulu bir gece yaşattı.

Festivalin Hollandalı konuğu ünlü jazz piyanisti ve besteci Michiel Borstlap ve Avusturyalı konuğumuz Roland Batik'in verdiği solo piyano konserlerinde piyanonun jazz'da ulaştığı dorukları yaşayıp, huzuru yakaladık.

Ankara Jazz Festivaline Marconi Kominikasyon sponsorluğunda Polonya'dan katılan konuklarımız Janusz Muniak Trio piyanoda Tuna Ötenel ile birlikte sahne alıp, "mainstream" jazz severlere unutulmaz bir gece yaşattılar.

Neşet Ruacan, Kamil Erdem ve Cengiz Baysal'dan oluşan Ruacan Trio, büyüleyici bir konserdi. Sanatçılar jazz standartlarına getirdikleri yorumları bizlerle paylaştılar. Ruacan Trio gibi İstanbul Bilgi Üniversitesi işbirliği ile gerçekleşen Mingus Trippin konseri de profesyonel jazz dinleyicilerinin unutamayacakları bir performans idi.

Funkara, Maden-Dilmen-Güray ve Gordion Academy Student Ensemble özellikle genç jazz severlerin yoğun ilgi ile izlediği konserlerdi. Manhattan'da gerçekleştirilen Lifeline ve yine Bilgi Üniversitesi öğretim üyelerinden Selen Gülün Trio konserleri ve Jam Session hala kulaklarımızda.

Ankara Jazz Festivali'nin kapanış konseri olduğu için içimizde bir buruklukla dinlemeye başladığımız ama keyifli tangoları, sambaları ile bize unutulmaz bir gece yaşatan Ayşe Tütüncü Piyano Perküsyon Grubu'nun müziği kulaklarımızda bir sonraki etkinlikte buluşmak üzere keyifle dolu olarak birbirimizle vedalaştık.

Ankara Jazz Derneği adına organizasyonun gerçekleştiren ekipte Festival Yönetmeni Özlem Oktar Varoğlu, PR ve Halkla İlişkiler Yönetmeni Zeynepcan Solmaz, Fatoş Tuncer, Şule Akhan, Murat Özdağ, Zülal Yılmaz, Ayten Bulut ve mihmandar arkadaşlar görev aldı.

Yeri geşmişken katkıda bulunan tüm kurum ve kuruluşlara, destek veren ve emeği geçen herkese, özellikle de bizlerle müziklerini paylaşan müzisyen dostlarımıza Dernek adına tekrar teşekkür etmek istiyoruz.

Festival komitesi şimdiden 2003 yılının festival hazırlıklarına başladı.

Bu arada Web sayfamızın G-Tasarım tarafından yenilenmekte olduğunu ve bilgi- belge olarak katkı beklediğimizi jazz'cı dostlarımızın bilgilerine sunuyoruz. 2003'te Ankara'da buluşmak dileğiyle...

İletişim: Ankara Caz Derneği Nenehatun Cad. No:72/5 GOP, 06700, Ankara **Tel :** (312) 448 0384
Fax: (312) 448 0385 **E-posta:** acd @acd.org.tr
Web: http://www.acd.org.tr

Ankara'daki kulüplerde pek bir hareket görülmese de Ankara Caz Derneği sayesinde Kasım ayı epey hareketli geçti. Dernek, zengin içerikli web sitesi, Cazete ve herşeyden önce 6 yıldır düzenledikleri festivale sahip.

Ankara Caz Festivali'nden İzlenimler

Francesco Martinelli

Festival 16-24 Kasım arasında, şehrin biraz dışındaki Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin konforlu salonlarında gerçekleşti. Türk jazz camiasının en sevilen simalarından Tuna Ötenel ve etkileyici vokaliyle Sibel Köse'nin eşlik ettiği Hava Kuvvetleri Komutanlığı Big Band ile açılan Festivalde Amerikan- İspanyol sanatçılardan oluşan "groovy" Screamin' Mimis ve yanısıra Hollanda, Avusturya, Macaristan ve Polonya'dan jazz'cılar yeraldı.

F-inity ve Funkara gibi yerli gruplar ve Lifeline kendi stillerinde jazz-rock; piyanist Kaan Bıyıkoğlu'nun triosu standard repertuarlarında pek rahat olmamakla beraber, grup liderinin kendi kompozisyonlarında çok iyiydi. Gitarist Sarp Maden, perküsyonist Lari Dilmen ve modifiye sazda Cenk Güray, müzik fikirlerinin serbest birleşimi ve zaman zaman kışkırtıcı olan deneysel bir set çaldılar. Maden, kendine has ses dünyasına sahip ve zaman zaman bu dünyanın derinliklerine dalıyor ve gitarla sazın entegrasyonu oldukça zor; Dilmen, darbuka ve ramazan davulunun eşlik ettiği orjinal davul setiyle, Cenk ve Sarp'a keyifli keyifli takıldı.

Festival, Türk jazz gruplarının en iyilerinden üç konser ile kapanış yaptı. Gitarın gerçek ustası ve Türk jazz'ının en sıkı saklanan sırrı -bence tanınmayı hakettiği kadar tanınmayan- Neşet Ruacan konseri bunlardan biriydi. "All star trio" diyebileceğim basta Kamil Erdem ve davulda Cengiz Baysal'dan oluşan triosuyla, "hazır ve nazır" Wave ve "az çalınan 50 parça" arasında yeralan Teach Me Tonight gibi standard parçaları yorumladılar. Epey farklı tarzlarda kendi ayrı grupları ile çalan Kamil ve Cengiz bazen vuruşların nerede olması gerektiği hakkında farklı fikirlere sahip olsalar da ikinci sette birbirlerine kenetlendiler ve Ruacan'ın serbestçe akord dizileri ile tek telde melodik doğaçlama yapabilmesine olanak tanıdılar. Trio'nun bir geleceği olduğu kesin ancak bu derece güçlü kişiliklerin entegre olabilmek için zamanın önemi yadsınamaz.

Ali Perret, büyük basçı ve besteci anısına, Mingus Trippin projesini Mingus ile çalmış ve şimdi İstanbul Bilgi Üniversitesi jazz eğitim kadrosunda olan güçlü tenor saksofoncu Ricky Ford ile sundu; tamamen yeniden yapılandırılmış parçalar, Ford ve Kozlu'nun duo

Yazar **Franceso Martinelli** önümüzdeki günlerde İstanbul Bilgi Üniversitesinde seminerler vermek üzere gelecek. Francesco Martinelli'nin Bilgi Üniversiesinde ders vereceği konular ve saatleri şöyledir.

17 Mart Pazartesi 15:30
Jazz and the history of recorded sound
18 Mart Salı 15:30
composer: Herbie Nichols
19 Mart Çarşamba 15:3
Voices in jazz
20 Mart Perşembe 17:30
Okay Temiz, global musicia
Ayrıntılı bilgi için: sedae@bilgi.edu.tr

olarak emprovize çaldıkları çok etkili ve gruba destek veren parçanın lezzeti sade stilindeydi. İmer Demirer'in yaratıcı soloları yanısıra Raci Pişmişoğlu'nun bası yalnızca olağanüstü değil aynı zamanda orijinal Mingus ruhuna sadık kalıyordu.

Piyanist Ayşe Tütüncü, Debussy, tangolar ve özgün kompozisyonlardan oluşan repertuarı seslendiren Piyano-Perküsyon Grubu ile festivalin son konserini verdi. Onları son görüşümden bu yana grupta üç ana değişiklik gördüm, ancak bu değişiklikler piyano tarafından güçlü bir şekilde yönlendirilen grubun doğasını çok etkilememiş. Davulda Cengiz Baysal'ın yeralması, bazı özel perküsyon tınılarının kaybolması, ancak Cengiz'in hatasız vuruşları tüm perküsyon grubuna altyapı hazırlamış. Saruhan Erim, Timuçin Gürer ve Serdar Gönenç'den oluşan perküsyon grubu, neredeyse simbiyotik birlikteliklerini ve özel mizah anlayışlarını kanıtladılar. İyi bilinen saksofoncu Yahya Dai, müzik yaşantısına Amsterdam'da devam eden Oğuz Büyükberber'in yerini doldurmaya çalışıyordu. Bu iki kişinin kişilikleri ve enstrümanları her ne kadar farklıysa da, Yahya başlangıçtaki tutukluğunu kırıp sesini grupla entegre edebildi. Ayşe ile başka projelerde de beraber olan Akın Eldes, elektrik gitarıyla bazı parçalara katıldı. Genelde ortalamanın üstündeki ses düzeni kalitesinin azizliğinden de kaynaklanabileceği gözönünde tutularak, katkısı grup ile tam entegre olamadı. Vokalli parçalar; neredeyse iğneleyici- kinayeli nitekim ve dramatik "Kapılar" izleyici tarafından özel bir ilgi gördü ve konser hakedilmiş bir alkışla ve bis ile ödüllendirildi.

Ankara Caz Derneği'nin sayesinde festivalin kökleri oluşmakta ve büyümekte ve bunlar festivalin zaman içinde belli başlı uluslararası etkinlikler arasında yeralacağının işaretleri.

Barry Elmes
Kanada Jazz'ının bir köşetaşı

Ozan Boz
ozan@contactturkey.com

Toronto'ya taşındığı 1973 yılından bu yana iki kez Jazz Report Yılın Müzisyeni ve üç kez Yılın Davulcusu ödüllerini alan Barry Elmes, Kanada'da jazz'ın köşe taşlarından biri. Yıllar içinde Tommy Flanagan, Dewey Redman, Charlie Haden, Don Thompson, Dizzy Gillespie ve Moe Koffman Quintet gibi önemli müzisyen ve gruplarla çalan davulcu ve besteci Barry Elmes, Time Warp ve Barry Elmes Quintet adında Kanada'nın önde gelen iki grubunun liderliğini yapıyor. 2002 Ulusal Jazz Ödüllerinde Yılın Akustik grubu ödülünü alan Barry Elmes Quintet, Mike Murley (s), Kevin Turcotte (tp, flh), Steve Wallace (b) ve Reg Schwager (g)'dan oluşuyor. Grubun kuruluşundan son bir-iki yıl öncesine kadar gitarı daha çok Paul Desmond ile olan çalışmalarından bilinen ünlü gitarist Ed Bickert çalıyordu. Barry Elmes yoğun temposuna rağmen halen Toronto ve York Üniversitelerinin jazz bölümlerinde öğretim üyeliği yapıyor. Barry Elmes Quintet'i son albümleri The Five Minute Warning'in tanıtım konserlerinin bir uzantısı olarak Toronto'da The Rex Jazz and Blues Bar'da dinledim. Albümün başarısı barı dolduran kalabalıktan belliydi. Kanada'nın en iyi jazz müzisyenlerinden oluşan ekibin birbirleriyle uyumu mükemmel, tonu kusursuz, besteleri zengin ve modern. Son derece hoşsohbet ve alçakgönüllü bir müzisyen olan Barry El-

mes ile aralarda yaptığımız sohbetlerden size bir yazı sunuyorum.

Birlikte mükemmel uyum gösteren müzisyenleri dinlediğimde her zaman biraraya geliş hikayelerini merak ederim. Quintet fikri nasıl çıktı ortaya?

Aslında quintet fikri, benim uzun süredir liderliğini yaptığım bir başka grupla başladı ilk. Aslında Kevin Turcotte da o grubumda. O grubun adı Time Warp. Time Warp'ta gitarist veya piyanist yok, sadece iki üflemeli bir bas bir de davul var. Bugün için çok faklı birşey değil fakat Toronto'ya geldiğim 70'li yıllarda herkes ya Miles Davis Quintet gibi çalmaya çalışıyordu ya da piyanistseniz Bill Evans gibi trio kuruyordunuz. Bu iyi birşey fakat ben 'neden var olan birşeyi kopya edeyim ki' diye düşünüyordum. Tamam öğrenmek için iyi birşey ama ben kendim değişik birşey yapmalıyım diye düşündüm. Daha çok Charles Mingus ve biraz da Ornette Coleman'dan etkileniyorduk ve kurduğumuz bu yeni ekip buralarda çokşey değiştirdi. Al Henderson (b) ile Time Warp'u kendi bestelerimizi çalmak için kurduk. Ritim ekibi olarak başka müzisyenlerle entrümanlarımızı çalmak için çok imkanımız oldu, bu arada yazdığımız parçaları çalma şansını da Time Warp ile yakaladık. Fakat bir süre sonra, yazdığım parçalarda gitar veya piyano gibi bir enstrümanın varlığına, armonileri duymaya ihtiyaçım olduğunu düşündüm. Daha sonra bu tür parçaları bir araya getirip kaydetmek için bir grup topladım. Bu ilk albümün adı "Climbing". Aslında bu albümdeki ekip quintet'ten daha büyüktü, on parçadan oluşuyordu ekip. Dolayısıyla sadece Time Warp'un yapabileceği bir proje değildi. Oldukça da başarılı oldu, o yıl Juno ödülüne aday gösterildi. Tabii dinleyenler benim tur yapıp o müziği çalmamı istediler, ben de pratik olması bakımından bu işi yapabileceğim en küçük grubun nasıl olabileceğini düşündüm ve quintet böylelikle doğdu. Açıkçası çok şanslıydım, çünkü muhteşem gitar ustası Ed Bickert'a sordum grupda çalar mı diye, evet diyeceğini de pek sanmıyordum fakat kabul etti. Belki bir tur yapar bitiririz projeyi derken yaklaşık on yıl çaldık bu grupta birlikte.

Ve onuncu yılında grubunuz Ulusal Jazz Ödüllerinde Yılın Akustik Grubu ödülünü aldı. Sizi tebrik ederim.

Çok teşekkür ederim. Grubun ilginç bir yanı var, eğer Kanada açısından bakarsak: Grup ülkede belki de kendi alanında en iyi olan ve daha önce ülkenin dörtbir yerine dağılmış müzisyenleri bir araya getirdi ve kalıcı üretken bir ekip yarattı. Tabii bu arada ben de ülkenin en iyileriyle çalışma fırsatını yakalamış oldum. Bestelerinizi çalmaları için diğer müzisyenlerle çalışmak durumunda olduğunu düşünürseniz, bunların iyi olmasını istemeniz çok doğal.

Ed Bickert'tan bahsettiniz. Neden bir piyanist değil de bir gitarist, veya neden Ed Bickert?

Daha önceleri Ed ile birlikte birkaç kere çalmıştık. Çok çok iyi bir müzisyen. Ed'in en beğendiğim yanlarından biri de diğer müzisyenlere eşlik etme yeteneği. Bu işin ustası. Ed ile birlikte bu işi en iyi yapanlardan tek düşünebildiğim Jim Hall var. Eşlik ettiği hangi enstrüman olursa olsun, ister saksofon, ister vokalist. Ed eşlik etme sanatını mükemmel yapı-

yor. Öyleyse ben de bu işi en iyi yapana sorarım grubuma katılıp katılmayacağını diye düşündüm. Elbette başkaları da var; örneğin bu akşam bizimle çalan Reg Schwager. Reg, Ed ile çok çalışmış ve kuşaktan kuşağa geçen bir devamlılık var tarzlarında. Tura çıkmadan önce grubu bir araya getirirken özellikle gitar olsun diye düşünmedim. Ama grup lideri olarak düşünmem gereken birçok şey vardı. Örneğin nasıl yerlede çalacaktık, her gittiğimiz yerde iyi bir piyano bulabilecek miydik. Çoğu yerde bu sıkıntı yoktu ama bazı yerlerde yine de zorluklarla karşılaşabilirdik. Çünkü çaldığım bazı küçük kasabalardan biliyorum, iyi bir piyano bulmak bazen oldukça zor oluyor. Ama gitarla bu tür sorunlarınız yok. Tabii bu tek başına bir sebep değil bir müzisyeni seçmek için. Ben gerçekten Ed Bickert'i istemiştim, eğer Ed piyano çalıyor olsaydı grubumda bugün piyano olurdu. Ed'in ne çaldığı değil yaklaşımı beni çeken, eşlik etme tarzı benim için önemli olan.

Grubunuzdaki diğer müzisyenler için de aynı şeye söyleyebilir miyiz?
Kesinlikle. Aslında komik olan, gruba baktığınızda diğer pek çok quintet'ten fazla bir fark görmüyorsunuz. Aynı Miles Davis Quintet'teki gibi bir trompet bir saksofon. Gerçek şu iki ben grubumda özellikle trompet istemedim Kevin Turcotte'yu istedim, özellikle saksofon istemedim Mike Murley'i istedim. Herhangi bir geleneksel grup yapısı izlemiyordum, enstrümanlardan ziyade müzisyenleri seçtim. Bugüne dek dinlediğim gelmiş geçmiş tüm iyi grupların iyi olma sebepleri hangi enstrümanlardan oluştukları değil, grupta kimlerin olduğudur. Şu anda grubumda yer alan müzisyenlerin hepsini daha önceden biliyordum, tarzlarını, yeteneklerini, kabiliyetlerini. Biliyordum ki bu müzisyenler her tempoyu, her tarzı, her anahtarı çalabilirler; ben ne yazarsam çalabilirler. Dolayısıyla benim için herhangi bir sınır yoktu beste yaparken, aklıma gelen herşeyi yazabilirdim. Bu çok büyük bir rahatlık, yani benim şu kötü arabam yerine bir Cadillac kullanmak gibi birşey bu. Bazen sahnedeyken çalarken aklıma geliyor, 'yani' diyorum 'şu anda çalmasam da pek birşey farketmez, zaten herşey mükemmel yerli yerinde'.

Bu arada Ed Bickert nerede? Uzun zamandır görünmüyor?
Ed artık çalmıyor. O yüzden yeni albümümüzde de Ed yok. Ed'in hayatında çok önemli iki şey oldu: Birincisi, birkaç yıl önce kışın buzda çok kötü bir şekilde düştü ve el bileğini kırdı. Tamamen iyileşti fakat yaklaşık bir – bir buçuk yıl çalamadı. Onun yaşındaki birisi için gitarı tekrar eline alıp eski seviyesinde çalabilmek hiç kolay birşey degil. Dolayısıyla çalmayı bıraktı. İkincisi bu olayın üzerine eşini kaybetti. Bu iki olaydan sonra yaklaşık bir yıl görünmedi. Onunla halen bağlantıdaydım o dönemde. Birgün beni aradı ve ona devam edip etmeyeceğini sordum ve bana emekliye ayrıldığını ve artık çalmayacağını söyledi. Bu çok büyük bir olaydı. Bana artık emeklilik yaşına geldiğini, bugüne dek tonlarca müzik çaldığını, bundan çok büyük zevk aldığını fakat artık topluluk içinde çalacak isteğinin kalmadığını söyledi. Birkaç gün önce buraya geldi, sadece dinlemeye. Artık çalmıyor, kimseyle çalmıyor. Kararına tamamen saygı duyuyorum, bu onun için en iyisiydi, şimdi mutlu. Eğer o mutluysa ben de mutluyum. Yani onu bir daha canlı dinleme imkanımız olmayacak. Kesinlikle gelmiş geçmiş en iyi birkaç müzisyenlerden biri. Sanırım onun hakkında herkes aynı şeyi söyleyecektir. Yıllar önce Dizzy Gillespie ile çalarken, Toronto'ya geldiğimizde Dizzy hep Ed ile çalmak isterdi, her zaman Ed'in onun en gözde müzisyeni olduğundan bahsederdi ve her seferinde onu yanında götürmek isterdi. Ed'i yanında götürmek isteyen çok tanınmış müzisyenler oldu, Milt Jackson bunlardan biri mesela. Ama Ed hiç gitmedi onlarla. Evine çok bağlıydı, burada iyi bir hayat sürüyordu, dört çocuğu vardı ve onlara düzenli bir yuva sağlamak için buradan hiç ayrılmadı. İstediği hayatı yaşadı, hala daha öyle. Hayatını kontrolü altında tutma kabiliyetine hep saygı duydum.

Sizin kendi hayatınızı kontrol etmede bir şikayetiniz var mı?
Hergün biraz daha gelişiyorum o konuda. Yani bir şikayetim varmış gibi görünmek istemiyorum. Yirmibeş yaşında bir kızım var, bu yıl evleniyor. Ona oldukça düzenli bir ortam sağladım, bütün seyahatlere rağmen. İşin komiği kızım müzik hakkında hiçbirşey bilmiyor. Genelde müzisyenlerin çocukları müziğe ilgi duyarlar. Geçen gün bana bir e-mail atmış, diyor ki 'baba, geçen gün internette senin ismini gördüm, sanırım oldukça iyisin ki adını internete koymuşlar'. Düşünebiliyor musunuz, yirmibeş yaşında! Sanırım onu müzikten uzak tutma işinde biraz fazla ileri gitmişim.

Besteleriniz genelde nasıl çıkıyor ortaya? İlham perisini mi bekliyorsunuz yoksa genelde analitik mi yaklaşıyorsunuz?
Zaman zaman iyi hissettiğim anlar oluyor. Ama genelde taktik çalışması. Çünkü genellikle önümde bir tarih oluyor albümü çıkartmak için, örneğin albümün kaydına çok az bir süre kalmış, elinizde tek bir parça var, dört parça daha yazmak durumundasınız. İşte o zaman kağıdı kalemi elinize almanız gerekiyor. İşin ilginci tabii, ben davul çalıyorum, piyanoyu da çok iyi çaldığım söylenemez. Herşeyi önce kafamda duymam ve oluşturmam gerekli ki onları notaya dökeyim. Dolayısıyla belirli bir süre herşey kafamın içinde dolaşıyor, herşey yerli yerine oturduktan sonra elime kağıdı kalemi alıyorum ve noktasına vürgülüne kadar yazıyorum. Oysa piyanoyu iyi çalabilenler için durum böyle değil, onlar piyanonun başında herşeyi oturtuyorlar.

İlk kağıda döktüğünüz andan albüm olarak piyasaya çıkana kadar nasıl değişikliklere uğruyor besteleriniz?
Genelde pek değişmiyor. Çünkü işin en başına dönersek, ben bu müzisyenleri bilerek ve isteyerek seçtim, dolayısıyla onlar için yazıyorum ve ilk provada nasıl tınıyacağını biliyorum ve doğru da çıkıyor. Ama bir sebepten dolayı eğer müzisyenlerden birinin yerine başkası çalıyorsa işte o zaman herşey değişiyor. İlk başta biraz tuhaf geliyor kulağıma. Güzel oluyor olmasına ama tam kafamdaki gibi olmuyor.

Albümün tümünü dikkate alıyor musunuz besteleri yaparken de?

Bu soruyu sorman çok ilginç, çünkü birçok insan her parçayı bağımsız düşünür, dinler. Hele bugünlerde farklı müzisyenlerin çaldığı, farklı mekan ve zamanlarda kaydedilmiş parçalardan oluşan albümleri düşünürseniz buna birçok kişinin dikkat ettiğini sanmıyorum, ama ben ediyorum. Albümü baştan sona bir kitap gibi düşünüyorum. Bazen istediğim gibi oluyor bazen olmuyor, ama yine de bir kişinin baştan sona dinleyebileceği bir albüm yapmaya çalışıyorum, bütünlüğü içinde dengelemeye çalışıyorum. Hatta geçenlerde bir yerde otururken benim bir CD'mi çalıyorlardı ve CD çalarların rastgele parça seçtikleri ayarda çalıyorlardı CD'yi. Birden 'ne oluyor!' diye şaşırdım. Hiç doğru gelmiyordu kulağıma.

Davulcu olarak özellikle sevdiğiniz bir ritim var mı?

Hayır. Bütün ritimleri, bütün müzikleri, bütün tarzları, hangi ülkeden olursa, hangi kültürden olursa olsun iyi olan herşeyi seviyorum, ilgi duyuyorum. Ritmin, müziğin o bütünlüğünü seviyorum, hani birisi birşeyler anlatmaya çalışıyor, işte o beni etkileyen, ne tür müzik olduğu da beni çok ilgilendirmiyor. Ben o 'jazz snob'lardan değilim. Jazz'ı çok seviyorum, bütün hayatımı jazz'ın nasıl çalınacağını öğrenmeye adadım, ama sürekli jazz'ın nasıl iyi bir müzik hatta en iyi müzik türü olduğunu söyleyip duran insanlardan değilim, çünkü bu doğru değil. Dışarıda daha birçok iyi müzik ve müzisyen var. Müzik benim için o ana bağlı birşey, bugün çaldığım yarın aynı olmayabilir, genelde de olmaz.

Bestelerinizi farklı zaman işaretlerinde çaldığınız oluyor mu?

Tabii zaman zaman oluyor, deneylere mümkün oldukça açığız. Benim farklı bir durumum var. Ben 7 yaşımdan beri davul çalıyorum ve ellili yaşlarıma girdim. Artık davulu o kadar da önemsemiyorum. Bunu derken, davulu çok seviyorum ama özellikle davulu düşünmüyorum artık benim için önemli olan müzik, müziği oluşturan bütün beni ilgilendiriyor. Diğer bazı davulcularla bu yüzden fazla takılamıyorum, tüm konuştukları 'şu trampeti gördün mü', 'bu yeni bas davul pedalını denedin mi'. Cevabım 'Hayır', çünkü ilgilenmiyorum. Bazen belki de ilgilenmeliyim diye düşündüğüm olmuyor değil hani!

Bu nasıl gelişti?

Çünkü biliyorum iyi ses müzisyenden geliyor, enstrümandan değil. Bunu uzun zaman önce öğrendim. Çok gençken bir jazz festivalinde Elvin Jones'un ön grubunda çalacaktım. Hemen ardımızdan Elvin Jones çıkacaktı ve davulları kaldırıp kurmak için yeterli zaman yoktu. Jones'un eşine gittim ve biraz sıkılarak durumu anlattım ve Elvin'in davulunu kullanıp kullanamayacağımı sorsum, o da gayet rahat bir şekilde 'tabii kullan' dedi. Bu inanılmaz birşeydi, Elvin Jones'un davulunda çalacaktım, bütün o albümlerde dinlediğim, davuldan ne kadar iyi ses çıkarttığını bildiğim Elvin Jones'un davulu. Çıktık sahneye, ben davulun başına geçtim. Hayatımda o güne kadar gördüğüm en kötü davuldu herhalde. Trampet sanki üzerine plastik gerilmiş, ziller çöp tenekesi kapağı gibiydi. Neyse çaldık indik, fakat ben hala davulun kiralık veya festival organizasyonuna ait olduğunu düşünüyorum. Elvin Jones'un yanına gittim 'Sayın Jones, davulu çalarken kendinize dikkat edin' dedim. Bana şöyle bir ters baktı. Tabii davul onundu. Sahneye çıktı ve çalarken aynı o dinlediğim albümlerdeki Elvin Jones gibi geliyordu çıkardığı sesler, mükemmeldi. Orada anladın ki bu bir ders: Bu işin davulla bir ilgisi yok. Kendi kuvvetini yaratmalısın, kendi sesini bulmalısın, içinden gelen, kalbinden gelen. O günden sonra bunu başarmaya çalıştım. Sanırım başarılı oldum diyebilirim. Çünkü, her ne kadar kendi davulumu çalmayı tercih etsem de zaman zaman festivallere gittiğimizde başka davullar çalmak durumunda kalabiliyorum ve istediğim sesleri çıkarabiliyorum. Bunun nasıl olduğunu sorarsan, sanırım zaman içinde kendine ait bir yöntem geliştiriyorsun, davula nasıl vurduğun ve nasıl bir ses çıkarttığının farkında olarak. Bazı müzisyenler çalarken bazen kafalarının içinde belirli bir şekilde çaldıklarını düşünürler ve aslında çıkarttıkları seslerin farkında değillerdir. Bu herhangi bir müzisyen için olabilir, trompetci, saksofoncu. Saksofoncu kafasının içinde John Coltrane gibi çaldığını düşünüyor olabilir ama dinleyene hiç de öyle gelmeyebilir. Bu çok ilginç gerçekten, çünkü birçok iyi müzisyen var, kendisinin dışarıdan nasıl duyulduğunu bilmeyen. Kendi kendini dinlemeyi öğrenmelisin.

Özellikle hatırladığınız bir albüm veya müzisyen var mı, ilk dinlediğiniz anda hayatınızın değiştiğini hissettiğiniz ve belki de bugün burada olmanıza sebep olan?

Evet, ben bu soruya 'evet' yanıtını verebilecek insanlardan biriyim. Bu çok komik bir hikaye. O zamanlar anne-babamla yaşıyordum, lisedeydim, sanırım onyedi yaşındaydım. O zamanlar jazz hiç dinlemezdim, okulda blues ve rock gruplarında çalardım. Chicago'dan yayın yapan bir radyoda sürekli dinlediğim bir blues programı vardı. Fırtınalı bir günde radyo dinlerken kanallar karıştı ve o güne kadar varlığını bile bilmediği bir radyo istasyonuna kaydı. Tam neler oluyor derken, o bir anda radyoda çalan müziğe saplandım kaldım. Çaldıkları kayıt 'Jazz at Massey Hall' idi. Çalanlar Charlie Parker ve Dizzy Gillespie. O an dinlerken ne kaydı olduğunu bilmiyordum ama Max Roach'u dinlerken çok heyecanlandım ve bunun ne olduğunu bulmam lazım dedim. O an herşeyi değiştirdi.

Jazz'ın en önemli unsuru ne sizce?
İletşim. Müzik her zaman bir mesaj içerecek şekilde hazırlanmış olmak zorunda değil. Fakat iyi hazırlanmış ve sunulmuş bir müziğin de dinleyiciye için de bir anlam ifade etmesi gerektiğine inanıyorum. Bazı geceler diğerlerinden daha başarılı bu açıdan. Bazı müzisyenler tamamen kendileri için çalıyorlar. Dinleyiciyi ille de eğlendirmek zorundasınız da demiyorum ama diğer müzisyen ve eğer varsa dinleyicilerle iletişimi açık tutmanız gerektiğini düşünüyorum. Öbür türlü evde kendinize çalın daha iyi, neden o kadar zahmete girip sonra da dinleyici yokmuş gibi davranasınız ki! Dinleyiciyle bir iletişim kurulduğu zaman hoşuma gidiyor, bazen kolay olmuyor, bazen de içeri adım atar atmaz o elektrik oluşuveriyor. Bu da hayatın kendisi gibi bir yukarı bir aşağı.

Sizce jazz davulda neler değişti son 50-60 yılda?

Bu açıklaması zor birşey. Şu bakımdan diyorum; gerçekten çok detaya girip anlatabilirim fakat okuyucularınızın bu kadar teknik detayı okumak isteyeceklerini sanmıyorum. Yine de anlatmaya çalışayım. Bazı müzisyenler önemli değişiklikler yaptılar. Bir kere değiştirdiklerinde artık herkes için o yeni bir yol oldu, ya da en azından bu yeniliği kucaklayıp, anlayıp kendinize uyarlamak zorudaydınız. Bunun en iyi örneklerinden biri Elvin Jones. Herkes Elvin Jones'u John Coltrane'in quartet'inden bilir, fakat gerçekte ne yaptığını bilmezler. Elvin Jones'a kadar jazz davulcusunun yaptığı zille zamanı tutmak ve diğer davullarla zil vuruşuna karşı doğaçlama yapmaktı. Elvin'in yaptığı ise zille uzun cümleler çalmak - sadece düz ritim tutmaktan değil cümlelerden bahsediyorum – ve davullarla çaldığı herşeyin bu cümleden inşa edilmesiydi. Yeni herşey o en temelde zille çalınan cümleden geliyor. Çok büyük birşey gibi gelmiyor kulağa fakat aslında çok büyük birşey, davulda çaldığın herşeyi değiştirdi. Çok uzun zaman önce olmuş olmasına rağmen bu bana göre davulda meydana gelen en son büyük değişiklik. Bundan sonra Jack DeJohnette ve Tony Williams gibi birçok davulcu çok sayıda yenilikler, serbert yaklaşımlar getirmiş olsalar da hepsi en temelde Elvin Jones'un yaptığı değişikliğe dayanıyor. Eğer jazz davul öğrenmek istiyorsan bunu bilmen ve o noktadan gelişimine başlaman lazım. Bunu gözardı edemezsin. Çünkü bu diğer bütün enstrümanların çalınma şeklini de değiştirdi. McCoy Tyner'ın piyano çalışını, basın çalınış biçimini değiştirdi. Bugün diğer enstrümanistler davulcunun bunu bilmesini bekliyorlar ve ona göre çalıyorlar. Yaşım gereği bu değişiklik benim için en önemli olan. Ama bugün yirmi yaşında olsaydım, belki dinlediğim diğer genç davulculardan yeni birşeyler duyardım. Fakat yine de şunu söyleyebilirim; çok sayısı da öğrenci ile çalışıyorum ve hala müzik de çalışıyorum, şu ana kadar hala Elvin Jones'un yaptığının en önemli değişiklik olduğunu düşünüyorum. Fizik dünyasında nasıl Einstein var, Elvin Jones da müzikte kendi zamanın büyüklerinden.

Bir de kendi kayıt stüdyonuz ve etiket firmanızı işletiyorsunuz.
Aslında iki ortağız. Bu biraz da gereksinimden doğdu. Müziğimiz üzerinde tamamen kontrol sahibi olmanın tek yoluydu. Aslında bu işe ilk müzisyenlerin kooperatifi olarak kurulan Unity Records'la başladım. Unity zaman içinde çok büyüdü, ülkenin her yerinden müzisyenleri temsil etmeye başladı. Dört bir yandan telefonlar geliyordu. 'Alo! Benim adım John. Bugün yerel müzik mağazasına gittim benim albümüm hala raflarda değildi, neler oluyor?' şeklinde şikayetler geliyordu. Kendi kendime 'Unut bu işi, ben müzisyenim' dedim. Fakat müzik piyasası hakkında çokşey öğrendim. Bu işi küçük çapta kendi kendimize yapabiliriz dedim. Birkaç kişi başlarız, nasıl bir müzik yapmak istiyorsak tamamen kontrolümüzde olur, dağıtımını yaparız. İşler yolunda gitti ve hala yapıyoruz. Bu süre zarfında çok firma geldi geçti ama biz hala ayaktayız. Yavaş yavaş büyüyoruz, emin adımlarla. Çünkü büyük bir hata yaparsak iş orada biter. Şu an yılda beş-altı albüm yapıyoruz, satışlar bize seneye altı-yedi belki sekiz albüm yapacak para getirecek. O şekilde firmayı ayakta tutuyoruz. Bu çok iyi çünkü ne istersek onu yapabiliyoruz, herkes iyi kazanıyor. Hatta ben her yıl telif hakkı ücreti alıyorum. Kendi halinde bağımsız küçük bir firma için gayet iyi.

Gelecek projeleriniz neler?
Burada çalacağız birkaç gün daha, sonra birkaç başka yerde daha performansımız olacak. Daha sonra birkaç jazz festivaline katılacağız quintet olarak. Bunlardan biri çok ilginç. Ontario eyaletinin kuzeyinde uzak küçük bir kasabada düzenleniyor festival. Bizim, festivallerinin büyük ismi olmamızı istiyorlar. Oraya kim gider diye soruyorum, 'Ooo, binlerce kişi geliyor' diyorlar. Nereden bilmiyorum, kuzey kutbundan mı? Bu inanılmaz birşey. Oralara ilk kez gideceğim. Televizyon için bir belgesel program çekimimiz olacak, onun için gerekli çalışmaları yapıyorum şu aralar. Time Warp ile yaklaşık bir yıldır bir araya gelmedik. Şimdi bir albüm yapmak istiyoruz, onun için çok heyecanlıyım. Herşeyi bir arada yapamıyorsunuz, ama artık Time Warp'a biraz ilgi göstermenin vakti geldi. Sanırım gelecek yıl Montreal festivalinde çalarız. Çünkü o zamana yeni albüm çıkmış olur, yeni albüm olunca da gidip çalmanı istiyorlar.

Size Orhan Demir hakkında sormak istiyorum.
Bunu sorabileceğin aklıma geldi aslında. Orhan'ı sanırım dört-beş yıldır görmedim. Onunla birkaç kayıt yaptım. Çok iyi bir müzisyen, çok da sıradışı bir müzisyen. Yaptığımız kayıtlardan hatırlıyorum, gitarda inanılmaz hızlı. Bizden oldukça geleneksel çalmamızı istemişti fakat kendi çok serbest çalıyordu. 'Orhan, bizde yaptığına katılsak' diye sorduğumda 'siz aynı şekilde çalın, eğer bana katılırsanız o zaman ben kaybolurum' dediğini hatırlıyorum. Çok iyi bir müzisyen, keşke daha fazla kişi bilseydi onun hakkında. Bir yerde çaldığını duymadım, şu anda ne yapıyor bilmiyorum.

Bir Bardak Su Müziği: Jack DeJohnette ve Oneness

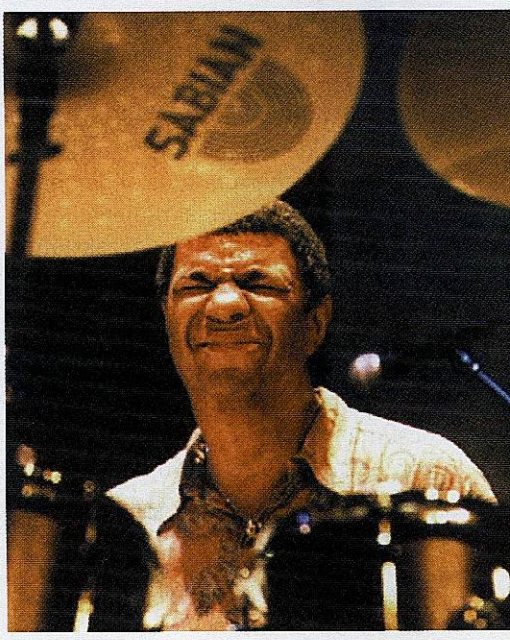

Berke Can Özcan
berkecanozcan@hotmail.com

ECM'den çıkma bir CD'yi genellikle dinlemeksizin satın alırım. Sadece CD'de çalan müzisyenler yeterlidir benim için, ama bir de ECM'e has karanlık albüm kapakları vardır, bilirsiniz. O siyah beyaz fotoğraflar benim için CD'nin içerdiği müziğin de ötesinde birer sanat eseri değerindedir. İşte, Jack DeJohnette'nin "Oneness" isimli albümü de hem üzerinde yazılı olan müzisyen isimleri, hem de kapak fotoğrafındaki gizem yüzünden ilk görüşte satın aldığım bir albümdür. Wolfgang Wiese imzalı kapak fotoğrafındaki bir bardak su kadar berrak olan bu müziği ilk dinlediğimde tüm vücuduma hükmeden bir tür huzurla tanıştım. Daha sonraları, adını "bir bardak su müziği" koyduğum bu albümü dostlarıma defalarca dinlettim. Bu yazımda, davulcu Jack DeJohnette'nin, elektrik ve bas gitarda Jerome Harris, perküsyonda Don Alias ve piyanoda Michael Cain eşliğinde yarattığı müzikten albüm içinde çizdiği yoldan kısaca bahsedeceğim.

Benim için bir albümün başlangıcı çok önemlidir, tıpkı bir konserin başlangıcı gibi. Konserin başında müzisyenler yaratmakta oldukları ilk seslerle izleyicilerini müziğin geri kalan kısmına hazırlamaktadırlar. Bu ilk seslerle birlikte sahne, artık, müzisyenin oturma odası halini almıştır, izleyicilerse müzisyenin evine gelmiş misafirler gibidir. Müzisyenin konserin başındaki takındığı tavır (diğer bir deyişle misafirperverlik) bir tür "kutsama" niteliğinde olmalıdır. Jack DeJohnette ve Don Alias'ın albüm başlangıcı için yarattıkları müzik, parçanın adından da anlaşılacağı gibi, üst satırlarda belirttiğim misafirperverlik şeklini tamamen yansıtıyor: Albüm, "Welcome Blessing" adı altındaki parçayla açılıyor. Bu kısa kutsamanın hemen ardından Michael Cain ve Jerome Harris de müziğe dahil oluyorlar ve ortaya "Free Above Sea" isimli parça çıkıyor. Serbestliğinin içerisinde ilginç bir akıcılık barındıran parça, sanki, ağır kütlesiyle bekleyen koca denizin üzerinde serbestçe gezinmekte olan birşeyleri işaret ediyor. Çünkü bu parçanın ardından albüm koyulaşıyor, dinleyiciye denizin üzerinde gezinmek yerine diplere doğru dalmasını öğütleyen bir tavır takınıyor.

Sırada uzunca bir parça olan "Priestesses of the Mist" var. Bu parçayla birlikte dinleyici, artık, kendini iyice müziğin içinde hissetmeye başlıyor. Müziğin üzerindeki buğu yavaş yavaş berraklığa doğru çözülüyor. Albüme ismini veren "Oneness" kelimesi, sıranın bu parçaya gelişiyle, kendini belirtiyor. "Oneness", artık, tekillikten uzaklaşıyor ve tek bir bütünlük halini alıyor. "Priestesses of the Mist"i, DeJohnette'nin sonsuz güzellikteki bir melodisi üzerine çeşitlemelerden oluşan "Jack In" takip ediyor. Perküsyon ve zillerin yarattığı mistik örgünün arasından kendini gitarın sesiyle belli eden tema dakikalar boyunca gelişiyor ve "bir bardak su müziği"ni neredeyse yarım saatlik bir final parçasına bağlıyor.

Kendisinden önceki parçalara benzer bir dinginlik gösteren "From the Heart" ve "C.M.A." isimli bir tema, içiçe geçmiş iki bölüm halindeki final parçasını oluşturuyor. Bu tema son parça boyunca beklenmedik anlarda belirdiğinden, ilk bakışta, albümün yapısına ters düşmüş gibi görünse de bir tür devinim ya da tepki olması açısından hedeflenmiş olsa gerek. Öte yandan temaya adını veren kısaltmanın açılımını bulmak için elimden geleni yaptığımı fakat sonuçsuz kaldığımı da söylemem gerek.

Açılışından kapanışına kadar dinleyicinin odak noktasında kalabilen, anlattıklarını dinleyiciye ulaştırabilen bir albüm "Oneness". İçerisinden tek bir parça seçerek dinlenilmesi değil de, tümünün, baştan sona dinlenilmesi düşünülmüş. Üst satırlarda bahsettiğim bütünlüğün altı özellikle çizilmiş. Albümün yapısı gereği, parçalardan, melodilerden, müzisyenlerin bireysel tutumlarından veya sololarından bahsetmek çok yersiz olacak. O yüzden yazımı fazla uzatmamayı tercih ediyorum, bu yazıyı yazmaktaki amacım sizleri "Oneness" ile tanıştırmaktan başka birşey değil.

Grubun canlı performansına dair son birkaç cümleyle yazımı bitirmek istiyorum. "Oneness" projesini, albüm basıldıktan yaklaşık bir sene sonra (13 Temmuz 1998'de) C.R.R. Konser Salonu'nda, Uluslararası İstanbul Jazz Festivali kapsamında bir konserde izlemiştim. O akşam, grup, albüm harici parçalara daha çok ağırlık vermişti; konser başladığı anda izleyici yine ferahlatıcı bir kutsamayla karşıkarşıya kalmıştı. Konser sonrasında albümü imzalatmak için kulise gittiğimde Jack DeJohnette'ye "Oneness"ı "bir bardak su müziği" olarak benimsediğimden bahsetmiştim, O'nunla aramda böyle bir konuşma geçtiği için kendimi hep şanslı saymışımdır. Aramızda geçen bu kısa diyalog sayesinde böylesine büyük bir müzik adamının albümüne haddime düşmeksizin taktığım adı yazım boyunca vicdan azabı çekmeden kullanabildim. Grubun İstanbul'da verdiği konseri izleyenlerden albümü hemen edinmiş olanlar mutlaka vardır. Umarım ben de, bu yazının ardından, albümü henüz edinmemiş olanları biraz olsun meraklandırmışımdır. Arşivimin en özel köşelerinden birinde sakladığım "Oneness"ı, bu yazıyı yazma bahanesiyle de olsa, yeniden dinleme şansını yakalamış olmak çok güzel. Umarım sizler de dinledikten sonra benimle aynı duyguları paylaşırsınız. İşte, kusursuz bir Manfred Eicher prodüksiyonu daha... Bir sonraki sayıda görüşmek üzere...

Jazzband'lar Çarpışıyor

Orhan Argun

Jazz Dergisinin 23. sayısında yayınlanan Count Basie anılarında, 1940'larda bizde "Jazzbantlar Konuşuyor" adı ile gösterilen bir müzikal filmden sözetmiş ve filmde dört büyük orkestranın çaldığını yazmıştım. Genellikle büyük, bazen de küçük müzik topluluklarının aynı zamanda, aynı mekanda çalmaları bir çeşit yarışma, hatta savaş olarak kabul ediliyordu o zamanlar. Borusan Müzik Kitaplığı'nda seyrettiğim Ken Burns DVD'lerinin Swing bölümünde de böyle bir savaştan fotoğraflar ve bilgiler yer alıyor. İngilizce cutting contest ya da battle of bands denen bu yarışmalar hem dans eden veya etmeyen seyirciler, dinleyiciler için, hem çalanlar için ve hem de o dans eden salonu işletenler için yararlı ve keyifli oluyordu. DVD'de "Asrın Müzik Savaşı" olarak adlandırılmış olay 11 Mayıs 1937'de, New York'da Sawoy Ballroom adlı ünlü dans salonunda yapıldı. Savaşanlar beyaz Benny Goodman ile siyah Chick Webb grupları idi. Goodman'ın en iyi dönemiydi. Webb ise savaşları ile ünlü yenilmez biriydi. Webb'in ilk çarpışması 10 yıl önce olmuş, iki siyahi orkestrayı Fletcher Henderson ile King Oliver'i mağlup etmişti. Karşılarında ise swing kralı ünvanlı ve de beyaz Goodman yer alınca, Webb arkadaşlarına "bu gece bir falso duyarsam yarın işe gelmeyin" ihtarını yaptı.

O gece salonda 4, dışarıda 3 bin kişi vardı. DVD'de o gece ve bizzat katılmış iki Afrika kökenli Amerikalı yaşlı fakat dinç bay ve bayan "her iki orkestra da aynı parçaları, aynı veya benzer aranjmanlarla çaldılar ve dinleyenlerin alkışları ölçüldü. Bizden olduğu için söylemiyoruz ama savaşın galibi kuşkusuz Webb'di" diyorlar. Onlar konuşurken geri planda Don't Be That Way parçasının üç değişik versiyonundan alıntılar dinliyoruz. İlkini daha önce dinlemediğimi sanıyorum, canlı bir yayın ve belki Webb çalıyor. İkinci ve üçüncü versiyonlar ise Goodman'ın yorumları. Fotoğraflar Goodman ve arkadaşlarını gösterirken Benny Goodman'ın 78'ini, Webb ve topluluğunu gösterirken de yine Benny Goodman'ın canlı bir yayından alınma daha swingli ve coşkulu yorumunu çalıyor Ken Burns. Böylece yarışmayı Webb'in kazandığını anlatmak istiyor herhalde. Kitaplarda veya dergilerde okuduğuma göre de o gecenin galibinin Chick Webb olduğu tartışmasız. Bizzat Gene Krupa, Benny Goodman'ın davulcusu, siyah davulcu Webb tarafından kesilmesinden onur duyduğunu söylemiş. Tahminimce o geceki savaşı davulcular etkiledi ve iyi çalan, dinleyicileri coşturan kazandı.

Bir başka savaş yine Webb ile Count Basie orkestraları arasında, aynı salonda 16 Ocak 1938 gecesinde yapıldı. Daha önceki saatlerde Basie müzisyenleri Goodman'ın Carnegie Hall konserine katılmışlar sonra belki de Goodman müzisyenleri ile birlikte Sawoy'a gelmişlerdi. Bu da jazz tarihine "Battle of Swing" adı ile geçti. Swing olarak Webb'in vokalisti Ella Fitzgerald, Basie'nin vokalisti Billie Holiday'i yendi herhalde ama iki orkestradan hangisinin galip geldiği biraz tartışmalı. Gecenin hakemi resmen Webb'i galip ilan etti.

Big Band savaşları bazen ikiden fazla, hatta çok fazla topluluğun katılımı ile gerçekleşiyordu. Ken Burns'ün bir başka DVD'sinde 1938 yazında New York'un bir stadyumunda yapılan ve "Carnival of Swing" diye adlandırılan bir yarışmadan ve o gün çekilen filmden görüntüler ve müzikler var. Sadece Basie orkestrasını ve kalabalığı görüyor ve müziği dinliyoruz. Tam 24 orkestra katılmış ama Basie dışında kimler olduğu DVD'de belirtilmiyor. Burns Basie'nin galip geldiğini söylüyor.

Başka bir kalabalık çarpışma 18 Kasım 1940 gecesi gene New York'da bir salonda yapılıyor. Tam 28 orkestra 6 bin seyirci, dinleyici ve danscı karşısında çalıyor. Jimmie Lunceford, Benny Goodman, Count Basie ve Glenn Miller katılanlar arasında. Ellington, Shaw, Dorsey ve Herman gibi ünlüler turnede oldukları için savaşa iştirak etmemişler. Her orkestra sadece 15 dakika çalmış. Yazılanlara göre gecenin galibi Lunceford, ikincisi Miller olmuş.

Glenn Miller orkestrasının siyah veya beyaz diğer orkestralarla aynı gece aynı yerde çalması bir yarışma olarak pek kabul edilmiyor. Öncelikle Miller bunu kabullenmiyor. "Biz bir dans ve konser topluluğuyuz, arasıra swing çalarım" diyor ve böyle gecelerde normal programlarını ki daha çok slow, romantik parçalardan oluşur, uyguluyorlar. Örnek olarak, 1935 Noel gecesinde, bir swing dans salonu olan Sawoy Ballroom'da siyahi Erskin Hawkins orkestrası ile birlikte çalıyorlar ve çoğunluğu siyah olan gençler Miller'ın romantik parçaları ile dans etmeyi tercih ediyorlar o gece.

Miller ile devam edelim, aynı yılın 6 Ekim'inde dört orkestra Carnegie Hall'da çalıyorlar. Goodman, Miller, Paul White-

man ve Fred Warring. Bu Benny Goodman'ın ikinci Carnegie Hall konseri. İlk konser başarılı olmuş ve bu ünlü salonun klasik müziğe yatkın dinleyenleri tarafından bile iyi karşılanmıştı ama idareciler gene de ilk iki sırayı gürültüsüz ve tatlı müzik çalan Whiteman ve Warring'e vermişler, gürültülü swing çalan Benny Goodman ve Glenn Miller arkaya alınmıştı. Böylece isteyen orta ve geçkin yaşlılar ilk iki topluluğu dinledikten sonra kalkıp gidebileceklerdi. Nasılsa bunu yapamamış veya akıl edememiş bir yaşlı hanım, konser sona erdiğinde yanındakilere "Bu iki orkestrayı sağırlar yurduna göndermeli, oralarda çalsınlar" demişti. Evet önce Goodman sahnede yer aldı. Krupa ve James yoktular. Davul taburesinde Lionel Hampton oturuyordu, en azından bazı parçalarda. Çünkü Benny Goodman gruplarında Hampton vibrafon çaldığına göre bir başka davulcu da olmalıydı. Trompet sololarını da Ziggy Elman yaptı. Sanıyorum ilk konserde olduğu gibi Don't Be That Way ile başlayıp Sing Sing Sing ile bitirdiler. Miller ise swing'e biraz daha fazla yer verdi bu programlarında. Gecenin ve konserin adı da zaten Swing Night idi. Özellikle In The Mood'daki şovlar ve sondaki sürprizler bu parçayı ilk kez dinleyen New Yorklu'ları coşturdu ve alkışlara göre Miller az farkla da olsa Goodman'ı kesti. Merak edenler için belirteyim Benny Goodman ve Glenn Miller konserleri aynı CD üzerinde yayınlandı son yıllarda okuduklarıma göre, salonu dolduran gençler ilk iki orkestrayı uslu uslu dinledikten sonra son iki orkestra ile coşturlar, bağırıp çağırdılar ve dans ettiler.

Miller ile ilgili son yarışma haberi de 1944 Ekim'inden geliyor. Bu kez durum daha ciddi, çünkü iki askeri orkestra çarpışıyor! Miller'ın Hava Kuvvetleri Orkestrası ile Artie Shaw'ın kurup bir süre yönetip daha sonra da Sam Donahue adlı saksofoncusuna bıraktığı Deniz Kuvvetleri Orkestrası Londra'da birlikte çalıyorlar. Tabii bu bir yarışma filan değil. Bahriyeliler, Miller'ın bir radyo programına konuk oluyorlar. Radyo yayını başlamadan her iki orkestra ısınma parçaları çalıyorlar. Salonda dinleyiciler de var. Miller, ordu orkestrasının en çok sevilen romantik yorumunu Star Dust'ı çalıyor ve çılgınca alkışlanıyor. Donahue iki swing çalıyor, birincisinde biraz zorlanıyorlar, sinirliler. İkincisinde ise beğeniliyorlar ve alkışlanıyorlar. Radyo yayını sırasında Miller gene normal programını sunuyor, Donahue sadece bir parça çalıyor. Ancak yayının son iki parçasında iki topluluk birlikte One O'Clock Jump'ı seslendiriyor ve büyük alkış alıyorlar. Miller'ın trompet solisti Bernie Privin, ki sivil hayatında uzun süre Artie Shaw ile çalmıştı, sonradan bahriyelilerin kendilerini bir iyi kestiğini söylemiş ama sanırım bu doğru değil. Miller askeri kurallar gereği Privin'e bıyıklarını kesmesini emretmişti. Belki bu nedenle trompetçi öyle konuşuyor.

Bizzat tanık olduğum jazzband çarpışmalarına gelince birkaç örnek anımsıyorum. İlki aynı zamanda Amerika'daki ilk big band konserine gidişim ki bu konser hakkında daha önce yazabileceğim kadar yazdım, Kenton ve Basie yarışması idi ve Carnegie Hall'da yapılmıştı. İkinci örnek Madison Square Garden adlı kapalı spor salonundaki konserdi. 1961 veya 62 kış aylarındaydı. O zamanki ABD başkanı Kennedy'nin doğum günü olmalıydı. Büyük ve küçük beş-altı topluluk katılmıştı geceye. Basie ve Ellington da vardı galiba. Böyle diyorum, çünkü müzik beni hiç tatmin etmemişti. Salonun akustiği çok kötüydü sadece George Shearing Beşlisinin müziğini hatırlıyorum, beğenmiştim. Salonun ortasındaki döner sahnenin hemen önünde olsaydım belki müzikten keyif alabilirdim, katılan big band'leri iyi hatırlardım. Ama o gecenin unutulmaz anısı müzikle ilgili değildi. Önce Marylin Monroe beyaz silüeti ile mikrofona geldi ve o özel stili ile ünlü "Happy Birthday Mr.President" tekerlemesini söyledi, arkasından Kennedy geldi ve birkaç söz de o söyledi, çılgınca alkışlandılar, bir daha o salondaki müzik konserine gitmedim, o akustik çekilir gibi değildi. Sonradan bu salon yıkıldı yenisi yapıldı. Ağustos 1971'de yeni salonda Duke Ellington ve Guy Lombardo ile Jimmy Dorsey ve Glenn Miller hayalet orkestralarının konserleri vardı. Akustik makustik demeyip bu konsere gitmeliydim. Ellington'a bu kadar yakın olmak fırsatını bir daha ele geçiremedim. Hem kimbilir yepyeni, modern, haşmetli salonun akustiği belki iyiydi.

Bir de iki küçük topluluğun birlikte konserini hatırlıyorum. Yer Canegie Hall ve tarih 1960'ların başları. Bu da yarışma ve hatta çarpışma olarak kabul ediyorum. Çünkü biri siyah Modern Jazz Quartet ve diğeri beyaz Dave Brubeck Quartet idiler ve jazz dergilerinin anketlerinde falan ilk iki sırayı alıyorlardı o zamanlar. Daha önce de anlatmak istediğim gibi, böyle siyah-beyaz konusu gündeme geldiğinde, ister müzik ister spor olsun, Afrika kökenli Amerikalılar önceden sözleşmiş gibi salonları dolduruyorlar. En azından çoğunluk onlarda oluyor ve tabii alkışları da o derece şiddetli olup çarpışmanın galibini ilan ediveriyorlar. Bu durumu, yüz yıllarca ezilen, sömürülen bir ırkın son derece normal tepkisi olarak karşılamak gerekiyor hiç kuşkusuz. Daha önceki yıllarda Brubeck'i İstanbul'da dinlemiş ve bir de LP plağına sahip olmuş biri sıfatıyla, başka ifade ile, o müziğe daha fazla aşina olmam sebebiyle Brubeck'in konserini daha çok beğendim. Tıpkı Kenton-Basie olayında olduğu gibi. Sırf jazz olarak Modern Jazz Dörtlüsü daha iyiydi. Swing ve belki de biraz şov olarak da Brubeck grubu iyiydi. Bu iki konser ayrı ayrı LP olarak yayınlandı. Herhalde şimdi aynı CD üzerindedir.

Şimdiye kadar konserlerde, gece kulüplerinde kısaca canlı yayınlardaki çarpışmalardan söz ettik. Bir de plaklar üzerinde, stüdyo kayıtlarındaki çarpışmalar var. Plak şirketleri 1940'lardan bu yana zaman zaman aynı parçanın iki veya daha fazla versiyonunu aynı plak üzerinde müzik severlere sunarlar. Mesela Noel zamanları Jingle Bells adlı klasik müzik parçasının Glenn Miller ve Alvino Rey orkestralarının yorumları aynı 78'in iki yüzüne basılır ve piyasaya arzedilir. Tabii bunlar birer yarışma falan değildir. İki değişik topluluk değişik zamanlarda bunları kaydetmiştir, yarışma, savaş mavaş düşünmemişlerdir (gerçi biz daha cazip bir aranjman yapıp, daha çok satalım diye düşündükleri olmuştur elbette). LP ve EP (extended play) dönemi başlayınca bu kez ikiden fazla orkestranın değişik yorumları yayınlanmaya başladı. Örnek olarak RCA Victor Plak şirketi bünyesindeki dört ünlü şefin, Dorsey-Goodman-Shaw'un Star Dust aranjmanlarını aynı EP üzerinde yayınladı.

Columbia plak şirketi 1960'ların başlarında daha değişik bir tarz denedi. Ellington ve Basie orkestralarını stüdyoya getirdi. İki orkestra yanyana, önde piyanistler ve arkalarında kendi toplulukları olmak üzere dizildiler. Stereo kanallarından biri Dük'e diğere Kont'a tahsis edildi ve 8-10 belki daha çok yapıt kayda alındı. Bu LP'yi satın almadım ama New York radyolarından sık sık dinledim, hatta bazı parçaları makara teype kayda aldım. Aynı parçaları, aynı aranjman ile iki orkestra birlikte çalıyorlar, tıpkı Miller-Donahue'nun One O'Clock Jump performansı gibi. Teyp kayıtlarını stereo yapmadığım için, bu yazıyı hazırlamadan önce tekrar dinlediğimde, iki orkestrayı ayırd edemediğimi farkettim. Solistleri tanıyabiliyorum. Bu tarihi kayıtlar CD halinde yayınlandı (Bkz. Jazz Dergisi, sayı: 15). İyi bir sistemle stereo olarak dinlerseniz çok değişik ve keyifli bir müzik şöleni olabilir. Parçalar arasında Battle Royal adlı bir performans da var. Bunu "Krallık Savaşı" olarak değil, "Kralların Savaşı" olarak tercüme etmemiz gerekir diye düşünüyorum. Çünkü her iki orkestra kendi stilinde birer kral. LP ve CD'nin adları The Count Meets The Duke ve bu CD'yi İstanbul'da bulabilirsiniz.

Kalıpsal Doğaçlama

Çağlayan Yıldız
caglayanyildiz@hotmail.com
www.caglayanyildiz.cjb.net

UYARI: CSE (Caz Standartları Enstitüsü)'nün yayınladığı bildiriye göre, kuru kuruya teori bilmek, teoriyi enstrümanında uygulamamak, ve en önemlisi DUYMAMAK; çalışta ve yazışta kuruluğa, gereksiz entellektüel tınlamaya ve kafa karışıklığına neden olabilmektedir. Bu yan etkilerin önlenebilmesi için, teoride öğrenilen herşeyin mutlaka çalınması, -sesiniz çok kötü olsa bile- söylenmesi ve ne yapılıp edilip DUYULMASI gerekmektedir. Ya da bu teori meselesi temelli pas geçilerek, caz tarihinin her döneminde mümkün olduğu üzere, müzik sadece kayıtlardan dinlenerek/ çalınarak/ (çevrede varsa eğer) ustalardan doğrudan öğrenerek halledilmelidir. Aksi takdirde ileri dönemde ortaya çıkabilecek komplikasyonlardan kurumumuz sorumlu değildir.

Eveet, daha önceki derslerdeki malzemeyi hatmeden, tüketen ve "daha fazla malzeme" diye galeyana gelen arkadaşlar için yazıyoruz dersimizi: kalıpsal doğaçlama...

Kalıp ve doğaçlama sözcükleri bir arada oldukça çelişkili dururlar; sınırlı özgürlük, mantıklı saçmalama vs. gibi. Ama kalıpsal doğaçlama da, tıpkı "sınırlı özgürlük", "mantıklı saçmalama"nın olduğu gibi müzik ve müzik dışı yaşamımızın öğeleridir-hoşumuza gitse de gitmese de.

Hepimiz belirli durumlara göre belirli tepkiler geliştiririz. Ayrıcalıklı durumlar olsa da "nasılsın?" sorusuna vereceğimiz yanıtlar sonsuz değildir. Duruma göre tercih ettiğimiz, bilinçli ya da bilinçsiz olarak önceden hazırladığımız kalıplarımız vardır. Bu durum, armonili-formlu doğaçlamaya dayanan müziklerde de böyledir. "Eb7 b9b13 ?" sorusuna çalacağımız yanıtlar, çok daha geniş olsalar da sonsuz değildir ve en azından işin başlangıcında kalıplar geliştirmemizi gerektirir-bilinçli ya da bilinçsiz olarak. Aslında armoniye dayalı doğaçlama, ardı ardına sorulan standart problemlere, mümkün olabildiğince özgün, estetik ve geçerli standart çözümlerle yanıt vermekten ibarettir- (beyinsel düzeyde).

Neyse, sizi kalıplara davet etmenin verdiği suçluluk duygusunu, yukarıdaki günah çıkarma seansıyla bastırdıktan sonra, sanırım konuya girebiliriz artık.

Kalıpsal doğaçlama armoniye dayalıdır- ya da kendi kendine bir armoni önerir- ve armoninin karmaşıklaşması ve armonik ritmin hızlanmasına bir çözüm olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Örneğin, geçen dersimizde ele aldığımız "Countdown" parçasının 8 chorus'luk doğaçlamasında, John Coltrane topu topu 10 tane 4 notalı motif kullanmıştır. Bu soloyu ve kısa analizini bir sonraki yazıya bırakacağım. (Ya da web'e koyarım belki). Burada vurgulamaya çalıştığım, doğru bir yaklaşımla, çok az bir materyalle de olsa, oldukça etkileyici bir solo çalınabileceği.

Caz armonisinde en sık rastladığımız akorları sadeleştirecek olursak, toplam 6 akora indirgeyebiliriz, en azından bu konunun amacı için. Bunlar; maj7 (majör tonik), -maj7 (minör tonik), -7 (majör tonda II,III ve VI vs.), -7b5 (minör tonda II), 7 (majör toniğe giden dominant) ve 7b9b13 (minör toniğe giden dominant) akorlarıdır. Şimdi bunlara alabilecekleri olası extension'ları yani üst uzantıları eklersek, şu akorları elde ederiz.

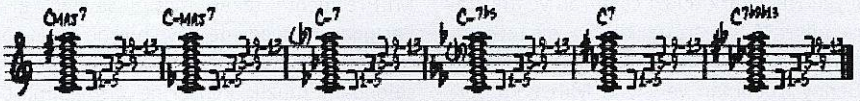

(Maj7 ve 7 akorlarında 11'li # alır ve -7 akorlarda 13'ün, -7b5 akorlarda da 9'un durumları, içinde bulundukları armonik duruma göre değişir, bu nedenle parantezlendiler.)

Bu akorları 3 temel bölgeye bölebiliriz; temel triad 1-3-5, orta bölge 5-7-9 ve üst uzantılar 9-11-13. Bunları üst üste konmuş triad'lar olarak da düşünebiliriz; ör. Cmaj7 uzantılarını C triad üzerine konmuş G triadı üzerine konmuş D triadı olarak, C-7 uzantılarını C- triadı üzerine konmuş G- triadı üzerine konmuş D- triadı vb.

Sıklıkla kullanılan kalıp oluşturma yöntemlerinden biri, bu bölgelere uygun birer nota ekleyerek 4 notalı hücreler oluşturmaktır. Bunların en sık kullanılanları ise aşağıdaki gibidir.

Maj7, 7, 7b9b13 1 2 3 5 5 6 7 9 9 10 #11 13

-maj7, -7, -7b5 1 3 4 5 5 7 8 9 9 11 12 13

Bu tablodaki derecelerin önüne, tabi ki akor tipine uygun "b" ve "#"ler eklenecektir. Yani:

Ve tabi ki içinde matematik olan her durumda olduğu gibi burada da olasılık güzellikleri yaptırabiliriz ortaya, yanar döner...Örneğin "1 2 3 5"i ele alırsak;

1235	5321	1325	5231
1352	2531	2351	3215
3251	2315	3521	5312
3512	2153	2513	3152
5213	3125	5123	1532
5132	1523	2135	1253

Diğer durumları da siz ele alabilirsiniz dergiyi benim sütun sütun sayılarla doldurmamam için. Hatta ele aldığınız durumları çalabilirsiniz bile. Hatta çalmayacaksanız ele almasanız da olur; sayısal lotoyu deneyin, daha yararlı ve çabuk sonuçlara ulaşabilirsiniz.

Şimdi yine gelip tosladık "peki ama bu bilgiyle ne yapalım" sorunsalına. Ormanda "Kızıl maske bir oturuşta tam 40 standardı alır ve 4 notalı hücrelerin tüm olasılıklarını hatmedene kadar çalar" derler. Eh, bizler de Ölümlü Ruh'lar olarak belki 40 değil de iyi bildiğimiz 1-2 standart üzerinde gücümüzü deneyebiliriz.(Smack!-ugh!) Başlangıçta bu kalıpları çalışma amaçlı olarak kesintisiz 8'lik notalarla çalarken, rahatladıkça ritmik varyasyonlara girişebiliriz. Belki oturtana kadar tek bir kalıbı tüm parça üzerinde çalıp, ilerledikçe diyelim ki akorların yalnızca üst uzantılarını kullanarak doğaçlamayı deneyebiliriz. Yapabiliriz, edebiliriz, rizzzz...rizzzz...

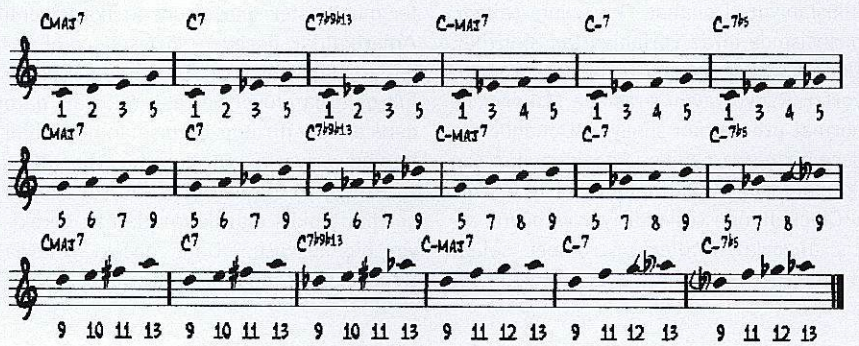

♩= 208

Solar

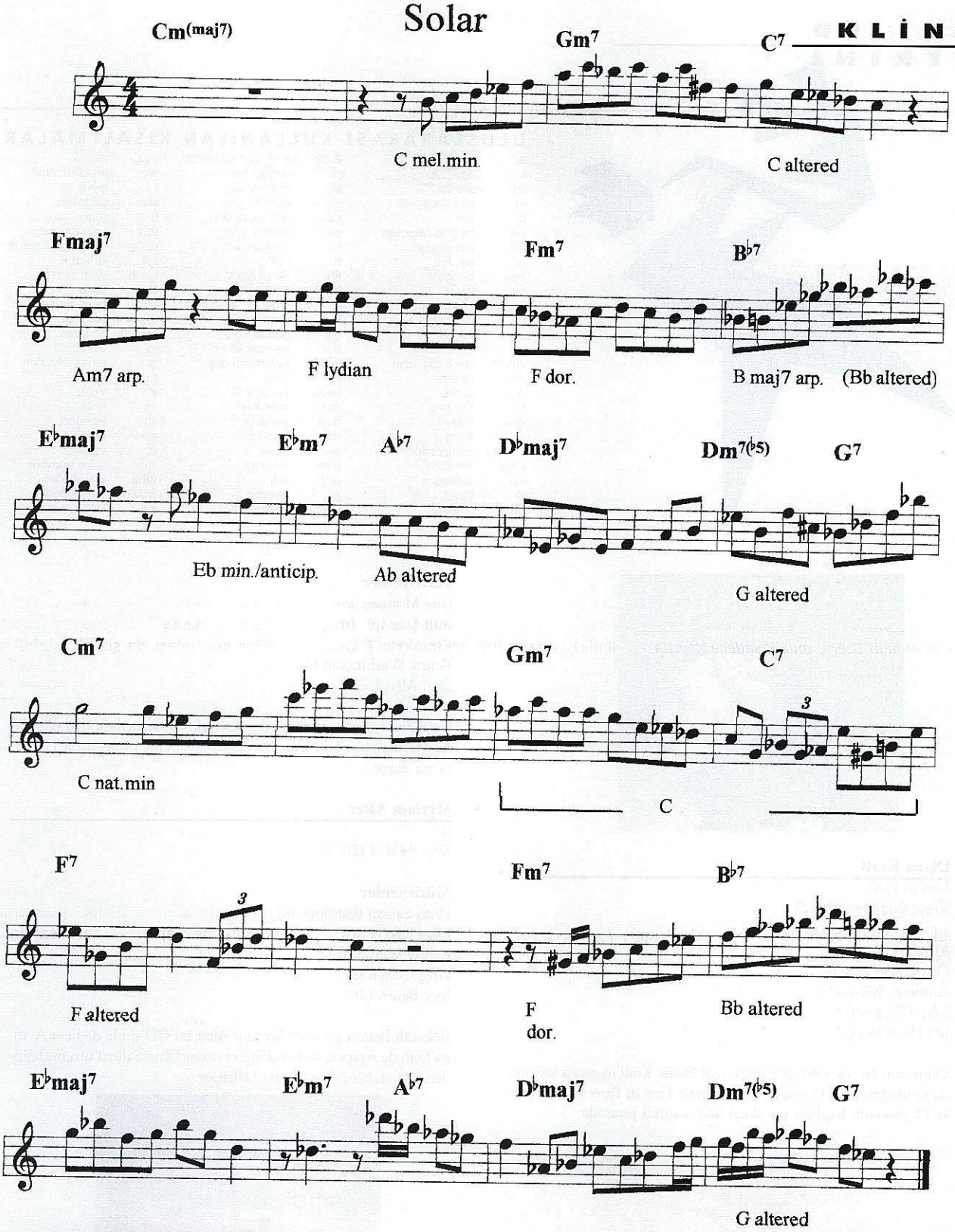

Cem Tuncer
cemt@bilgi.edu.tr
cemtuncer@yahoo.com

Merhaba! Bu sayıda John Abercrombie'nin 1982 yılında John Scofield'le kaydettikleri Solar albümünden seçtiğim aynı adlı minör blues (solar) solo transkripsiyonu ve analizi var.

İki John biraraya gelip albümde üst düzey bir performans sergilemişler. Çok akıcı, melodik sololar, içiçe çalmalar, gitarcıların beraber çalmaktan çok hoşlandığına dair güzel bir örnek. Dinlemenizi tavsiye ederim.

Abercrombie'nin solosuna gelince; Analizi altında görüldüğü üzere,bolca altered scale ve 7'li arpej yaklaşımları var. Fmaj7 akoru üzerine Am7 arpeji (böylelikle akorun tension notası olan 9 lu da tınlamış oluyor) ve ardından bir Lydian phrase. İkinci olarak Bb7 akoru üzerine 7'lisinden başlayan bir Bmaj7 arpeji var bu da Bb mixo #5b9 gibi tınlıyor. Genel olarak o ölçüye altered çalmış diyebiliriz).

Bu arada altered scale melodik minörün 7. derecesi üzerine kurulan scaledir ve dominant 7'li akor üzerine çalınır (alt. Scale=1-b2(b9)-b3(#9)-3-#4(b5)-#5(b6)-b7-8). Görüldüğü gibi Bb7#5#9 gibi bir akora Bb altered scale çalınabilir. Ya da C7#5b9=C altered, D7b9b13=D altered v.s...)

Neyse, yazıyı da çok altere etmeden hepinize iyi seneler diliyorum.

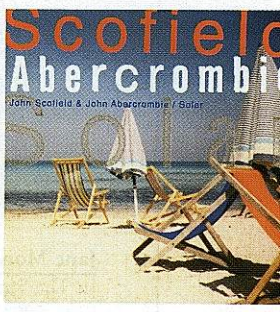

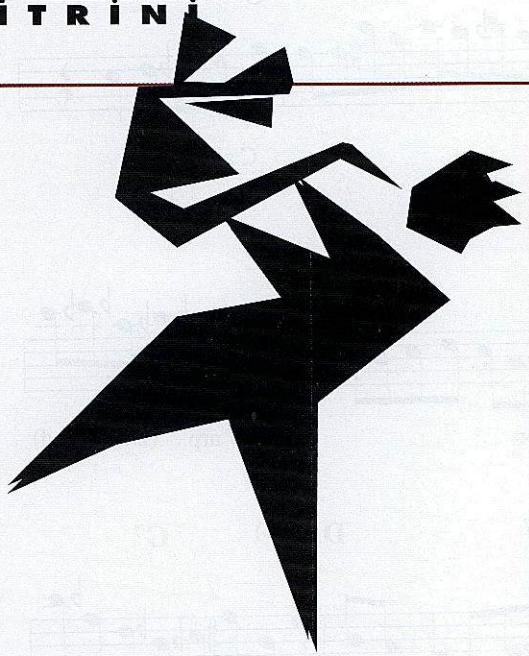

ULUSLARARASI KULLANILAN KISALTMALAR

acc	akordiyon	**e**l db	elektrik double-bas	picc	piccolo
afl	alto flüt	eh	english horn	prg	programming
arr	aranjör	elb	elektrik bas	**r**	reeds
as	alto saksofon	elg	elektrik gitar	**s**ax	saksofon
b	bas	elp	elektrik piyano	si	sitar
bar	bariton saksofon	els	elektrik sitar	sou	sousaphone
bcl	bas klarinet	eu	euphonium	ss	soprano saksofon
bfl	bas flüt	**f**l	flüt	str	strings
bgo	bongo	flh	flügel horn	synth	synthesizer
bjo	banjo	frh	french horn	**t**a	tabla
btb	bas trombon	**g**	gitar	tam	tambourine
bs	bassoon	**h**	horn	tb	trombon
c	kornet	har	harpsichord	timb	timbales
cb	kontrabas	hca	harmonika	tp	trompet
cbs	kontrabassoon	ho	hammond org	ts	tenor saksofon
cel	keleste	**hp**	harp	tu	tuba
cga	konga	**k**eyb	keyboards	**v**	violin
cl	klarinet	**m**an	mandolin	va	viola
clav	klavinet	mell	mellafon	vb	vibrafon
co	kougar	mrb	marimba	vc	cello
comp	kompözitör	**o**	obua	vo	vokal
cond	kondaktör	orch	orkestra	vtb	valve trombon
cy	simbal	org	org	**w**bd	washboard
d	davul	**p**	piyano	wdwd	woodwinds
dir	direktör	perc	perküsyon	**x**yl	xylophone

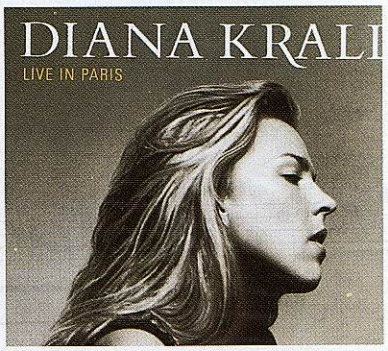

Diana Krall
Live in Paris
Verve 065109-2 (2002)

Müzisyenler
Diana Krall (vo, p)
Anthony Wilson (g)
John Clayton (b)
Jeff Hamilton (d)

Dünyanın en çok satan jazz müzisyeni Diana Krall'ın geçen sayımızda tanıttığımız DVD'sinden dinlediğimiz Live in Paris konserindeki 12 parçanın kaydıyla yer aldığı CD'si şimdi piyasada.

Jane Monheit
In The Sun
Sony 509475 2 (2002)

Müzisyenler
Jane Monheit (vo)
Ivan Lins (p)
Ron Carter (b)
Kenny Washington (d)
Don Alias (perc)

Geçtiğimiz dönem İstanbul jazz festivalinin sanatçılarından olan Jane Monheit'in güçlü kadrosu ile yapmış olduğu çalışmada 11 parça yer alıyor.

Myriam Alter
If
Enja 9451 2 (2002)

Müzisyenler
Dino Saluzzi (bandoneon)
John Ruocco (clt)
Kenny Werner (p)
Greg Cohen (b)
Joey Baron (d)

Belçikalı besteci piyanist Myriam Alter bu CD'sinde de hem Avrupa hem de Arajantinli bandoneon ustası Dino Saluzzi'nin müziğinden etkilendiğini her fırsatta belirtiyor.

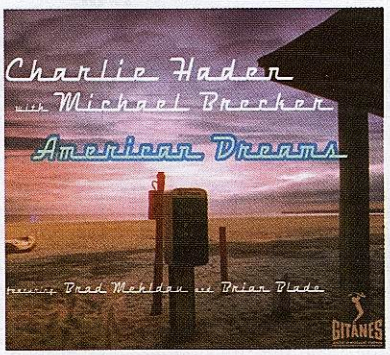

Charlie Haden & Michael Brecker
American Dreams
Universal 064096-2 (2002)

Müzisyenler
Charlie Haden (b)

Michael Brecker (ts)
Brad Mehldau (p)
Brian Blade (d)

Alan Broadbent'in aranjmanlarını yapıp 34 kişilik orkestrayı yönettiği çalışma aslında daha çok Charlie Haden sound'unu taşıyor. Michael Brecker'ın bile Quartet West'deki Ernie Watts tarzı çaldığı parçalar ağırlıkta. Brad Mehldau ve Biran Blade'in varlığı ise albüme çok renk katmış.

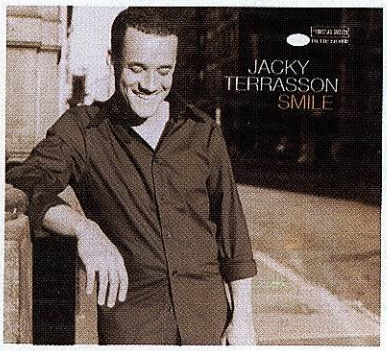

Jacky Terrasson
Smile
Blue Note 724354241321 (2002)

Müzisyenler
Jacky Terrasson (p)
Sean Smith (b)
Eric Harland (d)
Remi Vignolo (eb)

Jacky Terrasson'un uzun yıllardır birlikte çaldığı arkadaşlarıyla yaptığı bu kayıtta besteler ve standartlara yer verilmiş. Bu albümün tanıtım konseri önümüzdeki sezon İstanbul'da da olacak.

Joshua Redman
Elastic
936248279-2 (2002)

Müzisyenler
Joshua Redman (ts, as)
Sam Yahel (Ham.B3)
Brian Blade (d)

3 ay evvel Sam Yahel'in Yaya3 projesinde çalan aynı ekip bu kez Joshua Redman liderliğinde Elastic'i kaydetmiş. Konsept aynı, lezzet aynı, Yaya3'e doymayanlara Elastic'i de öneriyoruz.

Stefano diBattista
Round About Roma
Blue Note 54240621 (2002)

Müzisyenler
Stefano diBattista (ts)
Eric Legnini (p)
Rosario Bonaccorso (b)
Andre Ceccarelli (d)

İtalya'da yaşayan saksofoncu Stefano DiBattista Vince Mendoza yönetimizdeki büyük orkestra ile yaptığı kayıtta bestelerinden oluşan bir çalışma yapmış.

Abdullah Ibrahim
African Magic
Enja 888845-2 (2002)

Müzisyenler
Abdullah Ibrahim (p)
Belden Bullock (b)
Sipho Kunene (d)

İlhan Erşahin
Wonderland
Doublemoon 017 (2002)

Müzisyenler
İlhan Erşahin (s)
Matt Pennman (b)
Jochen Rueckert (d)
Thor Madsen (el.ses)
Hüsnü Şenlendirici (clt)
Mehmet Akatay (perc)
Nuri Lekesizgöz (kanun)

İlhan Erşahin'in aynı anda çıkan ikinci kaydı daha fazla etnik ögeleri içeriyor. Dünyanın çeşitli ülkelerinden yetişip bu albümdeki ortak müziği paylaşan sanatçılar eklektik ama çok keyifli bir çalışmaya imza atmışlar.

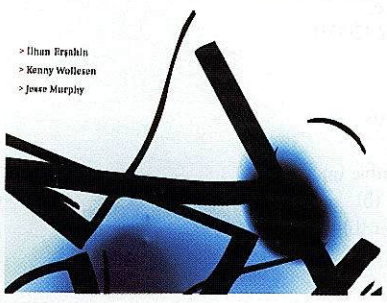

Güney Afrikalı jazz elçisi Abdullah Ibrahim 1972'den beridir Enja sanatçısı olarak kayıtlar yapıyor. 2001 Temmuz'undaki Jazz Across the Border Festivalindeki konserinden yapılan bu kayıtta ise 24 parça yer alıyor.

Weather Report
Live and Unreleased
Columbia 5080582 (2002)

Müzisyenler
Wayne Short (ss, ts)
Josef Zawinul (fender Rh)
Alphonso Johnson (eb)
Chester Thompson (d)
Alex Acuna (perc)

Weather Report'un 1971'deki çıkış albümlerinin üzerinden geçen yıllar onu eskiteceğine değerine değer kattı. Grubun 1975-83 yılları arasında yapmış olduğu çeşitli turnelerdeki kayıtlar elden geçirilip, temizlenip bu albümdeki 2 CD'de toparlanmış. İlk CD'de 8, ikinci CD'de 10 parça yer alıyor. Kayıtlarda ayrıca Victor Bailey (eb), Omar Hakim (d), Jaco Pastorius (eb), Peter Erskine (d) de yer alıyorlar.

Charlie Mariano
Deep in A Dream
Enja 9423-2 (2002)

Müzisyenler
Charlie Mariano (as)
Bob Degen (p)
Isla Eckinger (b)
Jarrod Cagwin (d)

1923 Boston doğumlu sanatçı Stan Kenton ve Charles Mingus'la çalışmalar yapmıştır. Bu kaydında besteler ve standartlara yer vermiş. Parçalar ise ballad'lar arasından seçilmiş. Charlie Mariano bu kaydıyla 'köklerine' geri dönmüş.

Charles Lloyd
Lift Every Voice
ECM 018783-2 (2002)

Müzisyenler
Charles Lloyd (ts)
Geri Allen (p)
John Abercrombie (g)
Marc Johnson (b)
Larry Grenadier (b)
Billy Hart (d)

Charles Lloyd'un 11 Eylül'den etkilenerek yaptığı çalışması. 14 Ekim 2002'de kayıtları yapılmış. 2 CD'den oluşuyor. Uzun zamandır birlikte çalıştığı sanatçıların yanında yeni bir soluk olarak piyanist Geri Allen da renk katmış çalışmaya.

Louis Armstrong
The Best Of
Columbia 5086042 (2002)

Müzisyenler
Louis Armstrong (vo, cor)
Kid Ory (tb)
Lil Armstrong (p)
Baby Dodds (d)
Johnny St.Cyr (banjo)

1926-28 yıllarından kalma kayıtlar CD olarak arşivlerinizde olabilir. Louis Armstrong'un Hot-Five döneminden 18 performansını bu CD'de dinleyebilirsiniz.

Wynton Marsalis
All Rise
Sony 89817 (2002)

Müzisyenler
Wynton Marsalis (tp)
The Paul Smith Singers
The Northridge Singers
Morgan State Univ. Choir

Wynton Marsalis'in Lincoln Jazz Center Orchestra, vokal grupları ve korolarla yaptığı bu 2 CD'lik çalışmayı yine jazz'dan çok klasik müzik severler hoşlanarak dinleyecekler.

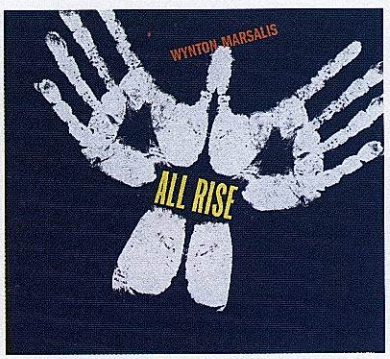

Rabih Abou-Khalil
Il Sospiro
Enja 9440-2 (2002)

Müzisyenler
Rabih Abou-Khalil

Albümleri 500 binden fazla satan sanatçının solo çalışması. İki yıllık bir çalışmanın ürünü olan albümde melodi zenginliğini, ritmi, dinamikleri bulacaksınız.

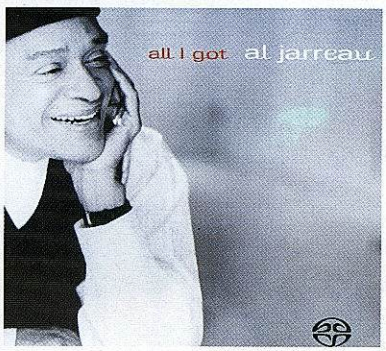

Al Jerreau
All I Got
GRP 065082-2 (2002)

Müzisyenler
Al Jerreau (vo)
Nelson Jackson (keyb)
Darrell Crooks (g)
Steven Dubin (d)

Dikkat! Bu CD'yi almadan önce SACD player'ınız olup olmadığını kontrol ediniz. Bu yeni bir sistem kayıt ve CD çalarlarımızı elden ve gözden geçirmemizi gerektiriyor. Özellikle de Al Jerreau severler!

Terje Rypdal
Lux Aeterna
ECM 017070-2 (2002)

Müzisyenler
Terje Rypdal (g)
Palle Mikkelborg (tp)
Iver Kleive (org)

Norveçli gitarist Terje Rypdal 18 Ocak'da CRR'deki Gitar Festivalinde konser vermek üzere trio'suyla İstanbul'a gelecek. Sanatçının sevenlerine tekrar hatırlatalım istedik. Sanatçının bu CD'si yine jazz dışı bir çalışma. Orhan Kayhaoğlu'nun sanatçı ile ilgili geniş araştırmasında (bkz. Sayfa 24-33) albüm ile ilgili bilgileri bulacaksınız. Albümde Ashild Stubo Gundersen (soprano), Bergen Chamber Ensemble da yer almakta.

Yves Robert
In Touch
ECM 016375-2 (2002)

Müzisyenler
Yves Robert (tb)
Vincent Courtois (cello)
Cyril Atef (d)

In Touch sanatçının 3. ECM çalışması. Yeni Fransız jazz'ının temsilcisi sayılan Yves Robert 58 doğumlu. Bu trio ile 99'dan beri birlikte turlar ve kayıtlar yapıyor. Müziğini ise jazz geleneklerine bağlı 'düşünsel barok müzik' olarak tanımlıyor. Albümü yeni fikirleri ve yeni sesleri tanımak isteyen okurlarımıza öneriyoruz.

Laço Tayfa
Hicaz Dolap
Doublemoon 0018 (2002)

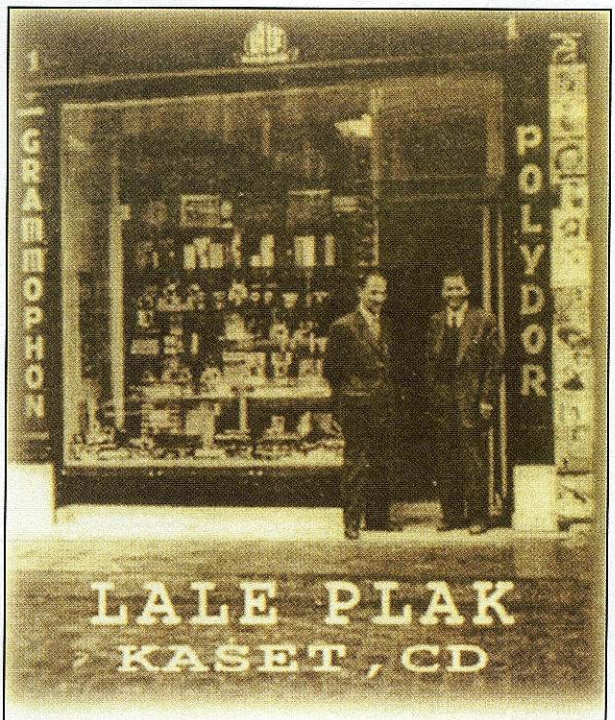

Tünel, Galipdede Caddesi No: 1
80050 Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0 (212) 293 77 39

Müzisyenler
Hüsnü Şenlendirici (clt)
Özkan Alıcı (bağ)
Nuri Lekeiszgöz (kanun)
Ergun Hepbildik (vi)
Mehmet Akatay (perc)
Volkan Öktem (d)
Nurhat şensesli (b)
Burç Şensesli (keyb)

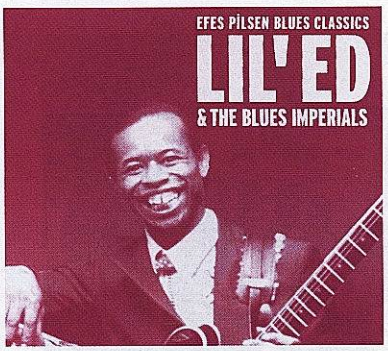

Lil'Ed
The Blues Imperials
EP Blues Classics (2002)

Müzisyenler
Ed Williams (g)
James "Pookie" Young (b)
Dave Weld (g)
Louis Henderson (d)

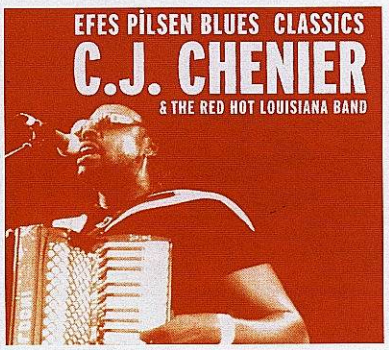

C.J.Chanier
The Red Hot Louisiana Band
EP Blues Classics (2002)

Müzisyenler
CJ Chanier (acc)
Clifford Alexander (perc)
Harry Hypolite (g)
Jamie Kelly (g)
John Frederick (b)
Greg Gordon (d)
Efes Pilsen Clues Classics serisi devam ediyor, yine geçtiğimiz dönem blues festivalinde yer alan iki sanatçının CD'sini piyasada bulabileceksiniz.

İlhan Erşahin
Love Trio
Numoon 0001 (2002)

Müzisyenler
İlhan Erşahin (ts)
Jesse Murphy (b)
Kenny Wollesen (d)

İlhan Erşahin New York'ta açtığı 'jazz cafe'sinde yaptığı kayıtları Numoon adıyla piyasaya çıkarıyor. Bunlardan ilki olan Love Trio'da konuk sanatçı olarak da Eddie Henderson (tp), rapçi DJ Logic vokalde de Maria Turner yer alıyor.

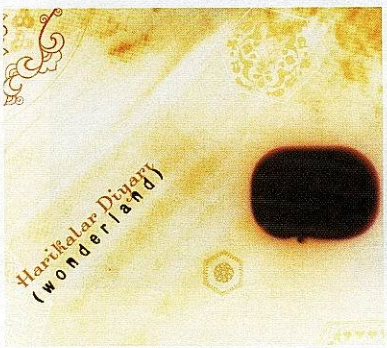

Keith Jarrett
Alway Let Me Go
ECM (2002)

Müzisyenler
Keith Jarrett (p)
Gary Peacock (b)
Jack DeJohnette (d)

Always Let Me Go Keith Jarrett'ın Japonya'daki 149cu konseri esnasında canlı olarak kaydedilmiş. Tokyo'da Nisan 2001'de gerçekleştirilen bu konserde 20 yıl gibi çok uzun bir süredir beraber çaldığı müzisyen arkadaşları Gary Peacock (b) ve Jack DeJohnette (d) eşlik ediyorlar Jarrett'a. Jarrett'ın 2 CD'den oluşan bu son albümündeki parçalar tamamen doğaçlama.

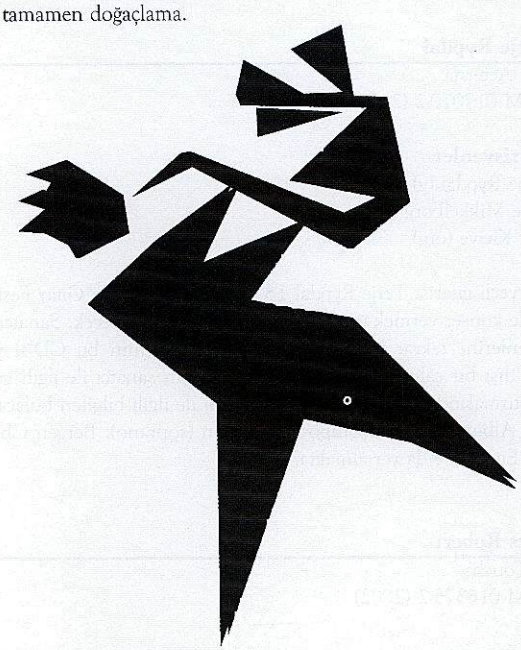

Türkiye'nin Tek Jazz Dergisi

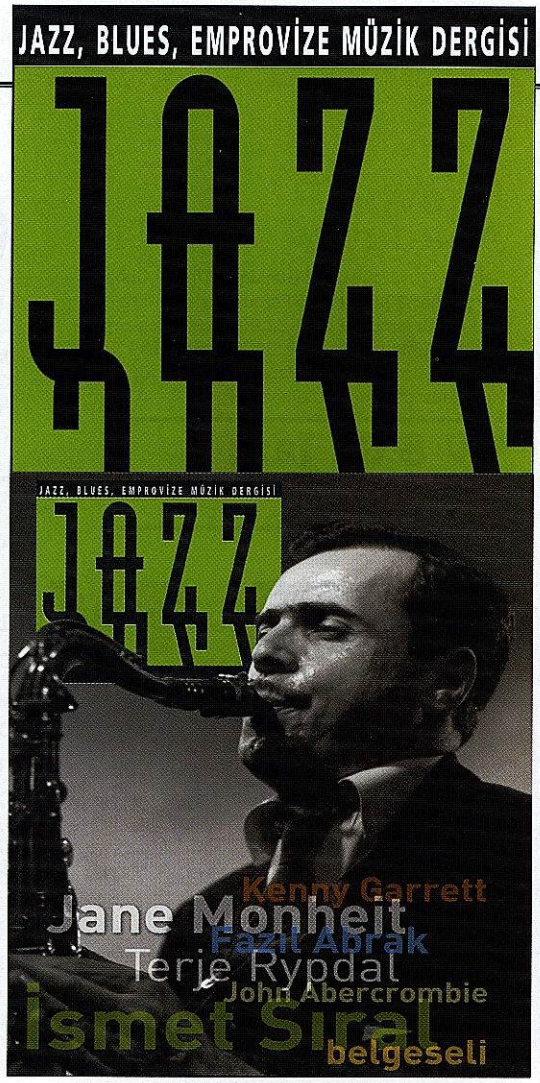

Jazz müziği, diğer müzik türlerinden farklı olarak kalıplara ve sınırlamalara kendini hapsetmemiş, özgürlükçü bir müziktir... Dinleyicisinin yaşı yoktur...

Jazz müziği ile ilgili Türkiye'de kaynak, bilgi ve belge kolay kolay, hatta hiç bulunamadığı için, bu alandaki boşluğu yine jazz müziğini ve dinleyicisini destekleyen kuruluşlarla birlikte **Jazz** dergisi kapatıyor...

ABONE FORMU

Yılda dört sayı yayınlanan **Jazz** dergisine abone olmak istiyorum.

ADI SOYADI

ADRESİ

POSTA KODU

ŞEHİR TEL FAKS

KREDİ KARTI İLE

Kredi kartı hesabıma 16.000.000 TL'yi borç kaydediniz

❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Kredi Kartı No: ⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋

Adı Soyadı: ⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌋

Geçerlilik Tarihi: ⌊⌊⌋⌊⌊⌋ İMZA:

Şirket ise vergi dairesi ve no.su:.....

HAVALE İLE

Abone bedeli olan 16.000.000 TL'yi Boyut Yayıncılık A.Ş.'nin

❑ Akbank Harbiye Şubesi 11029 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ İş Bankası Altınbakkal Şubesi 30421-243949no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Vakıflar Bankası Harbiye Şubesi 2007557 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Yapı Kredi Matsit Şubesi 1000254-3 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

■ Bu formu doldurduktan sonra 212.629 05 75 no'lu fax'a ya da Boyut Yayın Grubu Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No: 115 (Milliyet Gazetesi arkası) 34560 Bağcılar-İstanbul adresine gönderiniz. Tel.0212.629 53 00 (30 Hat)

SUBSCRIBE TO JAZZ

❑ Yes, I want to subscribe to the JAZZ

❑ One year (4 issues) 20.00 $

❑ Check enclosed

❑ Charge my ❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Account number: ⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌋

Expiration Date: ⌊⌊⌋ ⌊⌊⌋

Signature:.....

PLEASE PRINT

NAME

STREET

CITY, STATE, PROVINCE

COUNTRY, ZIP/ POSTAL CODE

■ After filling completely, please send this form to the fax number or to the address mentioned below:
Adress: Boyut Yayın Grubu Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No: 115 (Milliyet Gazetesi arkası) 34560 Bağcılar-İstanbul
Phone: +90.0212.629 53 00 (30 Lines) Fax:+90.212.629.05.75

Açık Radyo **94.9**	Tel: 0212-2962389
Classic FM **98.0**	
Oxigen **95.9**	Tel: 0212-2365436
Radyo Cumhuriyet **107.4**	Tel: 0212-5138006
Radyo Foreks **95.3**	Tel: 0212-2155326
Radyo 5 İst.**94.7**, Ank.**101.8**, İzm.**106.3**, Bur. **95.7**, Ada.**90.9**, Ant.**103.5**	
Radyo Blue **94.5**	Tel: 0212-6977026
Radyo Anadolu Ank. **103.7**	Tel: 0312-4468170
Radyo Anadolu İst. **103.3**	
Radyo C Ank. **106.5**	
Radyo ODTÜ **Ank.103.1**	
TRT 3 **88.2**	Tel: 0212-2311200

Radyo Anadolu

Salı: 21:00-22:00 Jazz Günlüğü (Atacan Günay) Çarşamba: 20:00-21:00 Pamuk Tarlaları (Yalçın Yıldız) Perşembe: 21:00-22:00 Müzik Penceresi (Hakan Arslan) Cuma: 21:00-22:00 Akustik Panorama (Ümran Beriş) Pazar: 23:00-24:00 Büyülü Rapsodi (Nuray Uzunöz San)

TV 8'de Jazz

Her Cumartesi 23:00-24:00
Kerem Görsev'le Jazz

107.4 Radyo Cumhuriyet

Pazartesi: 22:00-23:00 Gecede jazz (Deniz Kavukçuoğlu)
Perşembe: 00:15-02:00 Gecede Caz (Deniz Kavukçuoğlu, tekrar)

TRT3

Pazartesi; 16:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker), 23:00 Jazz Kulübü (Hamdi Ünlü), 01:00 Jazz Basamakları (Umut Pelit), **Salı;** 23:00 Gece ve Jazz (Hülya Tunçağ), 01:00 Genç Jazz'cılarımız (Hakan Çorbacı), **Çarşamba;** 16:00 Pop Jazz (Faruk Onur), 23:00 Jazz Ustaları (Umut Pelit), **Perşembe;** 16:00 Yaşayan Jazz (Hülya Tunçağ), 23:00 Dünden Bugüne Jazz Müziği (Fatma Akkök), **Cuma;** 16:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker), 17:15 TRT Hafif Müzik ve Jazz Orkestrası (Caner Beklim), 23:00 Şu Jazz Dedikleri (Ali Sönmez), **Cumartesi;** 23:00 Günümüzde Jazz (Hülya Tunçağ), **Pazar;** 16:00 Jazz'ın Şarkısı (Renin Batıgün), 23:00 Jazz Yolcuları (Nadide Övül).

TRT2 TV

00:45, Cuma Geceleri; Cazcaza
05 Nisan, Önder Focan Trio (Önder Focan (g), Nezih Yeşilnil (b), Cengiz Baysal (d). **12 Nisan,** Selen Gülün Trio (Selen Gülün (p), Emir Özalp (b), İlker Özoğlu (d). **19 Nisan,** Grup Funkara, (Mutlu Çanga, Miraç Özar, Arda Baykurt, Bülent Aksan) **26 Nisan,** TRT Hafif Müzik ve Caz Orkestrası (solist Aydın Kahya) **3 Mayıs,** Kamil Erdem ve Erhan Seçkin (Bir Bas Masalı).

Kiss FM 90.3

Pazar: 21:00-22:00 Jazz Saati (Cihat Şener) Klasik ve çağdaş jazz seçkileri.

"Açık Radyo" 94.9

16. Yayın Dönemi

Caz Dergisi
(Atillıa Aksoy) - Pazar, 13:00

Caz Portreleri
(Mustafa Aykın) - Çarşamba, 23:00

Caz Standartları
(Önder Focan) - Haftaiçi Hergün, 17:30

Caz Standartları
(Önder Focan tekrar - Ptesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, 01:25

Caz Tatili
(Victor Bensusan) - Pazar, 10:00

Cazname
(Tunçel Gülsoy) - Ctesi, 11:00

Esintiler
(Seda Binbaşgil) - Salı, 22:00

Mavi Nota
(Cengiz Işılay - Ctesi, 17:00

Öğlen Açık
(Füsun Aymergen) - Haftaiçi Hergün, 12:00

radyo 92 nokta 3

bilginin ses dalgası

Pazartesi; 07:00-07:30 Radyo Kozmos Müzikleri, 10:00-11:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 11:00-12:00 Nocturne, 18:00-19:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 21:00-22:00 Rap Attack, 22:00-23:00 Joker Titreşimler, 00:00-01:00 Electro-Pick, 02:00 Radyo Kozmos Müzikleri, Salı; 07:00-07:30 Radyo Kozmos Müzikleri, 10:00-11:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 12:00-13:00 NuPause (Engin Işık), 18:00-19:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 22:00-23:00 Vanilya Çikolata (Erhan Altunay), 00:00-01:00 Gece Vardiyası, 01:00-02:00 Radyo Kozmos Müzikleri, Çarşamba; 07:00-07:30 Radyo Kozmos Müzikleri, 10:00-11:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 12:00-13:00 Nardis (Zuhal Focan), 14:00-15:00 The End of Music, 18:00-19:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 20:00-21:00 Sarkaç, 21:00-22:00 Müzik Güncesi, 22:00-23:00 Blues Makinası, 00:00-01:00 Solid Srate, 01:00-02:00 Radyo Kozmos Müzikleri, Perşembe; 07:00-07:30 Radyo Kozmos Müzikleri, 10:00-11:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 12:00-13:00 Pause (Emre), 18:00-19:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 22:00-23:00 Mabbas, 22:00-23:00 MG, 23:00-00:00 Groove Zone, 01:00-02:00 Radyo Kozmos Müzikleri, Cuma: 07:00-07:30 Radyo Kozmos Müzikleri, 12:00-13:00 Bumu (Serdar Karabatı), 18:00-19:00 Zip İstanbul, 21:00-22:00 Çöl Azizleri, 22:00-23:00 Notada Yazmayanlar, 23:00-00:00 Ay Işığı Kuyumcuları, 00:00-01:00 Boyalı Kuş, 01:00-02:00 Radyo Kozmos Müzikleri, Cumartesi; 07:00-10:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 21:00-22:00 Jazz Stop, 21:00-22:00 Dağınık Oda, 23:00-00:00 Gitarist, 00:00-01:00 Beton, 01:00-02:00 Radyo Kozmos Müzikleri, Pazar; 07:00-09:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 09:00-10:00 New Age, 10:00-11:00 88 Tuş, 13:00-14:00 Radyo Kozmos Müzikleri, 14:00-15:00 Oldies, 15:00-16:00 Ahtapot, 17:00-18:00 Troubadour (Erhan Altunay), 18:00-19:00 Brown Sugar, 19:00-20:00 Özgür Saatler, 20:00-21:00 1+1, 21:00-22:00 Abbas Yolcu, 22:00-23:00 Müziğin Klasiği, 23:00-00:00 Alla Turca, 00:00-01:00 Aleph, 01:00-02:00 Technocrat, 01:00-02:00 Radyo Kozmos Müzikleri.

Erdal Akyol

Körleme'nin yirmidokuzuncusunu Müzisyenin evinde, 1 saat içinde gerçekleştirdik.

Serdar Karabatı www.bumu.net | bumu@bumu.net

Matthew Garrison
Matthew Garrison | Matthew Garrison-GJP | 2000
Family (Garrison)
Matthew Garrison (b, keyb, prg), Karina Braunstein, Sabina Sciubba (vo), David Gilmore (ag), Scott Kinsey (keyb), Ben Perowsky (d), Adam Rogers (elg)

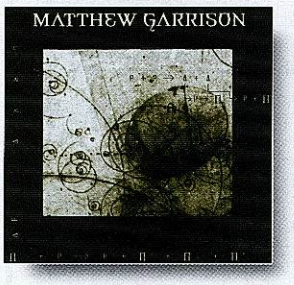

İlk defa duyduğum bir albüm; pek dinlediğim tarzda bir müzik değil aslında. Basçıyı tekniği bakımından zaman zaman John Patitucci'ye benzettim, ama müzik tarzı olarak ona pek benzemiyor. Muhtemelen 6 telli kullanmış, çok güzel bir rengi var. İlk başlarda adaların müziği gibi başladı, etnik bir çok unsur var. Ama belli bir yörenin değil, world music diyebileceğimiz bir kapsamda modal bir şeyler çaldılar.
Çalanlar hakkında pek bir fikrim yok yalnız.
Basçı Matt Garrison'ın kendi adına yaptığı ilk albümü.
Hiç duymadım. Dediğim gibi bu tarz müziğe yakın hissetmiyorum kendimi. Ben geleneksel yönü ağır basan bir basçıyım galiba. Kontrbas çalmayı seviyorum açıkçası.
Bas gitara çok özenmedim.
Elektrik bas hem geleneksel hem yeni olabiliyor diyebilir miyiz? Kontrbasın gelenekselliğini başka hiç bir şey veremez mi yoksa?
Klasik formattaki jazz, yani piyano, kontrbas, davul tercihen trompet ya da saksofon formasyonundaki sound'un daha uzun süre dayandığını düşünüyorum. Elektronik kullanılarak yapılan müziklerdeki soundlar eskiyor ve demode geliyor. Altmışlarda yapılmış bir trio kaydı bugün hala dinlenebiliyor. Müziğe saygısızlık etmek istemiyorum; sound'lar açısından daha çok bahsettiğim.

Steve Swallow
Always Pack Your Uniform On Top | 2000 | XtraWATT
Misery Loves Company (Swallow)
Barry Ries (tp), Chris Potter (ts), Mick Goodrick (g), Steve Swallow (b), Adam Nussbaum (d)

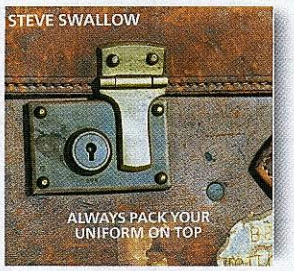

Basçı Steve Swallow olsa gerek. İlginç bir pena tekniği vardır, özel bir basçıdır. Steve Swallow olduğuna göre Carla Bley aranjmanı olabilir. Albümü yok, ama televizyonda bir kaç konserlerine raslamıştım, ortak yazıları vardır üç, dört nefesli ve trio için. Bence güzel bir kompozisyon, benim sevdiğim bir müzik diyebilirim. Ciddi bir yazı söz konusu bu parçada. Daha önce dinlediklerimiz etnik öğeler, yetmişler, modal bir şeylerdi çoğunlukla. Bunda hem müzisyene olanak tanıyan armoni zenginliği var, hem de dinleyen için bir şeyler. Tek ton çalındığı zaman sıkılıyorum galiba; dinlerken de çalarken de.

Joe Farrell
Moon Germs | CTI | 1973
Bass Folk Song (Clarke)
Joe Farrell (fl, ss), Herbie Hancock (p), Stanley Clarke (b), Jack De Johnette (d)

Basçı teknik olarak Dave Holland gibi ama tonu hiç uymuyor. Yetmişlerin ilk yarısı gibi. Kontrbasın tonu değişik; akustik değil, efektlerden geçiyor. Kadroda Herbie Hancock da var bence. Albüm onun mu bilmiyorum. Yine o yılların akımı olarak, nasıl diyeyim biraz hippi müziği gibi bir havası var. Tek tonda ilerliyor, bildiğimiz standard anlayışta bir müzik değil. Fazla armonik zenginliği yok, ama hoş. Biraz eskide kalmış bir müzik olsa da. Basçı kim?
Clarke.
Tabii ki. Clarke'ın George Duke ile yaptığı bir kaç albümünü dinlemişliğim var, ama bütün kayıtlarını bilmiyorum.

Ornette Coleman
The Art of the Improvisers | Atlantic | 1961
The Alchemy of Scott La Faro
Ornette Coleman (as), Don Cherry (tp), Scott La Faro (b), Ed Blackwell (d)

Piyano olmayan böyle bir kurgu... Dave Holland-Steve Coleman olabilir. Free jazz. İlk başta Parker'ın bir teması üzerine bir varyasyon gibi geldi; onun için Charlie Parker bestesi diyecektim. Ama temayı tam olarak çalmadılar ve sonra da form söz konusu olmadan serbest doğaçlama üzerine gittiler.
Yeni bir şeyler değilse tahminen altmışlardır. Bunda da hem müzisyen hem dinleyici için bir şeyler var mı?
Müzik dinlemek biraz insanın moduna bağlıdır, her zaman dinleyemeyebilirsiniz böyle albümleri ama bazen de çok seversiniz... Bu tür albümleri dikkatli dinlemek gerekiyor, sohbet arasında dinlenebilecek bir müzik olmadığı kesin. Şimdi yaptığımız gibi dinlenirse o zaman iyi. Burada müzisyenlerin inanılmaz bir özgürlük alanı var, ama özgürlüğün içinde birbirlerini tamamlayıcı durumları söz konusu. Bir ara basçı ve davulcu durdu, saksofon ve trompet karşılıklı kaldı. Bunlar belki konuşulmuştur ama zamanı, nasıl olacağı o sırada gelişmiş şeyler.
Albüm kimin?
Ornette Coleman.
Tabii ya. O zaman basçı Charlie Haden mı?
O dönemdeki kayıtlardan ama bu parçadaki basçı o değil.
Charlie Haden'ı yakalamak daha kolay olurdu zaten. Basçı kim pekiyi?
Scott La Faro.
Deme! Yahu aslında bu parça var bende bir yerlerde biliyor musun?!
En sevdiğim basçıdır aslında!
Bill Evans'la birlikte bir kaydını soracaktım, sonradan vazgeçtim.
Bak o zaman kesin bilirdim! 25 yaşında öldü, klarinetçiymiş aslında. 17 yaşında başlamış basa, toplam beş yıl çalıyor. İnanılmaz bir hikayesi vardır. O zaman kim var Ray Brown, Oscar Peterson Trio var... Bu adam 58'de çıkıyor piyasaya, inanılmaz bir anlayışla ve başka bir sayfa açıyor. Bu kadar erken yaşta ölmeseydi bence bugün başka şeyler çalıyor olurduk. Hatta Bill Evans da başka yerde olurdu. Scott La Faro öldükten sonra Bill Evans'ın sürekli basçı değiştirmesi boşuna değil. Ama Scott La Faro'yu bilemediğime çok üzüldüm.

Bu sayıdaki bulmacayı doğru olarak yanıtlayanlara CD! İsim, adres ve telefonlarınızı yazmayı e-maillarınızı unutmayın!

Jazz/Bulmaca
Matbaacılar Sitesi
No. 115 Bağcılar
34560 / İstanbul

Serdar Karabatı *www.bumu.net*

Soldan sağa:

1-John Scofield'ın son albümlerinden birinin ismi.
2-Mi notasının harf karşılığı/ Jimmy Dorsey Orchestra'nın 1937'de kayda geçirdiği bir parça: _____ Marvelous for Words (Mercer/Whiting)/____ Can't Get Started (Duke/Gershwin)/Blue _____ Green (Miles Davis/Bill Evans)/Jonas Hellborg albümü: _____ (1994, Day Eight)/Greg Osby'nin Symbols of Light (2001, Blue Note) albümünden bir parça: This _____ Bliss.
3-_____ What (Miles Davis)/Cemal Reşit Rey konser salonu için kullanılan kısaltma/Önemli bir Gil Evans albümü: Gil Evans & _____/Müzikte "da capo" terimi için kullanılan kısaltma.
4-Bir Wynton Marsalis albümü: _____ Mood (1985, Columbia)/Zildjian'ın bir zil serisi/Elektronik enstrümanlarda önemli bir yere sahip olan bir marka.
5-Bir enstrüman/Özellikle seksenlerde popülerleşmiş bir müzik türü: New _____/Bir müzik şirketi.
6-Vibrafonun az sayıdaki önemli isimlerden biri olan cazcının soyadı.
7-Arto Tunçboyacıyan'ın yeni kaydı.
8-_____ Love Supreme (John Coltrane)/Mızrap/Alto saksofon için kullanılan kısaltma/Bir davulcu: _____ Blackwell (1929-1992)/Sol notasının harf karşılığı
9-Arthur Blythe, Don Pullen, Chico Freeman, Sam Rivers gibi isimlerin yer aldığı az bilinen bir grup/Özellikle büyük orkestralarda aranan bir isim olan trompetçi: _____ Soloff / Bir Monk bestesi: Bye-_____.
10-1944 doğumlu, önemli bir avant-garde kompozitör, saksofoncu.

Yukarıdan Aşağıya

1-Caz gitarın öncülerinden: _____ Montgomery/MMW grubunun orgcusu: _____ Medeski/Blakey, Hodes, Lande, Pepper, Tatum, Taylor, Farmer gibi bir çok cazcının ortak ön ismi.
2-(tersi) Geleneksel Japon davul müziği/Art Blakey'nin takma adlarından biri/(tersi) Bir Kenny Garrett albümü: Black _____ (1992, Warner)
3-Bir müzik türü/Klasik bir Ortadoğu çalgısı/Wycliffe Gordon-Eric Reed ortak albümü: _____ (2002, Nagel-Heyer)/Bir Don Grolnick bestesi: _____ Come Fog.
4-Bu kelimeyi iki kere tekrarlayınca Charlie Parker'ın bir bestesinin adı çıkar/Ülkemizin öncü cazcılarından biri olan gitaristin soyadı/Bir Roy Haynes albümü: _____ Vou! (1994, Dreyfus)
5-(tersi) Craig, Gene, Eddie, Barry, Stefon gibi değişik kuşaktan Amerikalı cazcıların ortak soyadı/Simon & Garfunkel ile tanınmış bir Peru folk şarkısı: El Condor _____.
6-Cazın diva kadın vokalistlerinden birinin soyadı.
7-1973 doğumlu trompetçi Ryan Kisor'un ilk albümlerinden: On the _____ (1993, Columbia)/Bir John Scofiled albümü: What _____ Do (1992, Blue Note)/Joe Zawinul'un ilk albümlerindendir: _____ and Fall of Third Stream (1965, Vortex)/Sol notasının harf karşılığı.
8-Avrupa cazının önde geln isimlerinden Belçikalı gitaristin adı: _____ Thomas (1927-1975)/Fusion kayıtları yapan Alman kökenli bir müzik şirketi/Electronic Wind Instrument (kısaltma).
9-Musical Instrument Digital Interface (kısaltma)/Solo kariyeri yanında özellikle Dizzy Gillespie ile yaptığı çalışmalarla hatırlanan 1925 doğumlu saksofoncu: James _____/Bir Al Jarreau albümü: _____ is for Lover (1986, Warner).
10-Notada durak/Charlie Parker'ın hayatını anlattığı Bird filmi ile olumsuz tepkiler de almış olan, tanınmış bir eski oyuncu, yönetmen: _____ Eastwood/Brezilya popüler müzik geleneğinin önemli vokalistlerinden: _____ Costa.

Geçen sayıdaki bulmacayı doğru olarak çözümleyip, CD kazanan şanslı okuyucularımız:

Erman H. Kavukçu / İstanbul
Buğra Yüzak / Bostancı-İstanbul
Erol Değirmencileri / Dikili-İzmir
Burç Yazıcıoğlu / Yenilevent-İstanbul
Melike Müezzinoğlu / Mersin
Meltem Altınörs / Yenişehir-Ankara
Engin Çetinkaya / Adana
Gürkan Baltacılar / İzmir
Elif Arda / Beşiktaş-İstanbul
Yasemin Günel / Çankaya-Ankara

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	D	S	T	E	E	L	Y	D	A	N
2	C	T	A	C	R	E	O	L	E	A
3	J	A	R	R	E	E	L	I	A	S
4	A	N	C	U	S	3	A	H	1	C
5	I	L	O	S	T	İ	N	C	E	I
6	M	E	U	A	A	N	D	E	C	M
7	S	Y	N	D	I	C	A	T	E	E
8	E	S	T	E	V	E	K	H	A	N
9	T	U	R	R	E	M	A	N	I	T
10	A	B	E	S	S	R	I	O	N	O

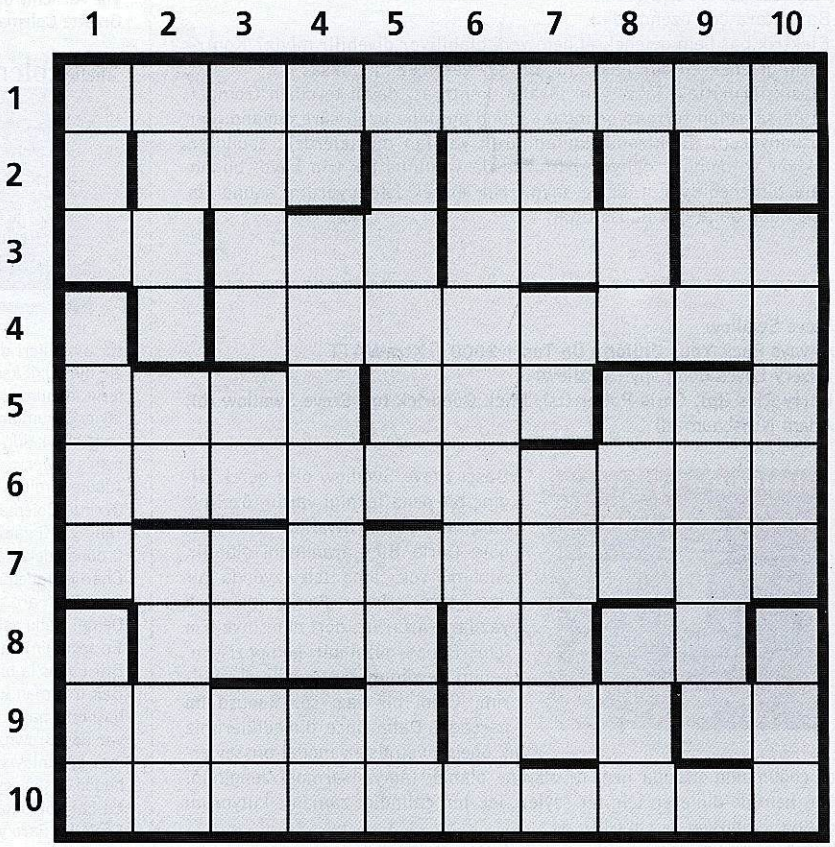

marantz®

MARANTZ SATIŞ NOKTALARI

ANKARA: DEMİR TİCARET *Yıldız:* 0312 441 72 93 *Armada:* 0312 219 11 67 *Migros:* 0312 541 11 95
ANTALYA: DIGITAL ANTALYA 0242 313 04 30
İSTANBUL: DİKMEN TİCARET *İstinye:* 0212 277 0792 *Sirkeci:* 0212 512 1910
ON/OFF *Mecidiyeköy:* 0212 356 2651

because music matters